Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

L 362

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

57 tomas

2014 m. gruodžio 17 d.

Turinys

II *Ne teisėkūros procedūra priimami aktai*

REGLAMENTAI

★ **2014 m. lapkričio 26 d. Komisijos Reglamentas (ES) Nr. 1321/2014 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo** [1] 1

[1] Tekstas svarbus EEE

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

II

(Ne teisėkūros procedūra priimami aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 1321/2014

2014 m. lapkričio 26 d.

dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo

(Nauja redakcija)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2008 m. vasario 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantį Europos aviacijos saugos agentūrą, panaikinantį Tarybos direktyvą 91/670/EEB, Reglamentą (EB) Nr. 1592/2002 ir Direktyvą 2004/36/EB ([1]), ypač į jo 5 straipsnio 5 dalį ir 6 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

(1) 2003 m. lapkričio 20 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2042/2003 dėl orlaivių nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti ir aviacijos produktų, dalių bei prietaisų tinkamumo naudoti ir šias užduotis atliekančių organizacijų bei darbuotojų patvirtinimo ([2]) buvo keletą kartų iš esmės keičiamas ([3]). Šiame reglamente reikia padaryti daugiau pakeitimų, todėl dėl aiškumo jis turėtų būti išdėstytas nauja redakcija.

(2) Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 nustato bendrus esminius reikalavimus, kad būtų numatomas aukštas vienodas civilinės aviacijos saugos ir aplinkos apsaugos lygis; jame nustatoma, kad Komisija turi priimti būtinas įgyvendinimo taisykles, užtikrinančias vienodą tų reikalavimų taikymą; juo įsteigiama Europos aviacijos saugos agentūrą (toliau – Agentūra), turinti padėti Komisijai parengti tas įgyvendinimo taisykles;

(3) būtina nustatyti bendrus techninius reikalavimus ir administracines procedūras, kad būtų užtikrinama nepertraukiamoji aviacijos produktų, dalių ir prietaisų atitiktis Reglamentui (EB) Nr. 216/2008;

(4) turėtų būti reikalaujama, kad produktų, dalių ir prietaisų techninę priežiūrą atliekančios organizacijos ir darbuotojai atitiktų tam tikrus techninius reikalavimus, kad būtų įrodytas jų tinkamumas vykdyti savo įsipareigojimus ir naudotis su jais susijusiomis teisėmis bei jiems vykdyti būtinų priemonių turėjimas; Komisija turi nustatyti priemones tą atitiktį liudijančių pažymėjimų išdavimo, išlaikymo, dalinio jų keitimo, galiojimo sustabdymo arba atšaukimo sąlygoms parengti;

(5) siekiant, kad aviacijos dalių ir prietaisų nepertraukiamojo tinkamumo naudoti bendrieji techniniai reikalavimai būtų taikomi vienodai, privaloma, jog kompetentingos institucijos nustatydamos, ar laikomasi tų reikalavimų, taikytų bendras procedūras; Agentūra turėtų parengti sertifikavimo technines sąlygas, kad būtų lengviau užtikrinti būtiną reguliavimo vienodumą;

([1]) OL L 79, 2008 3 19, p. 1.
([2]) OL L 315, 2003 11 28, p. 1.
([3]) Žr. V priedą.

(6) būtina pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 69 straipsnį pripažinti, kad galioja pažymėjimai, kurie buvo išduoti iki įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 2042/2003;

(7) Reglamento (EB) Nr. 216/2008 5 straipsnio tinkamumo skraidyti nuostatos buvo papildytos – į orlaivio tipo pažymėjimo įgyvendinimo taisykles įtraukti tinkamumo naudoti vertinimo elementai;

(8) Europos aviacijos saugos agentūros nuomone, Komisijos reglamentą (ES) Nr. 748/2012 ([1]) reikėjo iš dalies pakeisti, kad tinkamumo naudoti duomenis Agentūra galėtų patvirtinti vykdydama orlaivio tipo pažymėjimo išdavimo procesą;

(9) tinkamumo naudoti duomenyse turėtų būti už išleidimą atsakingų techninės priežiūros darbuotojų orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo privalomieji elementai. Šie elementai turėtų būti orlaivio tipo mokymo kursų rengimo pagrindas;

(10) reikalavimus, susijusius su už išleidimą atsakingų darbuotojų orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo kursų parengimu, reikia iš dalies pakeisti, kad juose būtų nuoroda į tinkamumo naudoti duomenis;

(11) Agentūra parengė tinkamumo naudoti duomenų koncepcijos įgyvendinimo taisyklių projektą ir pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 19 straipsnio 1 dalį pateikė jį kaip nuomonę ([2]) Komisijai;

(12) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Reglamento (EB) Nr. 216/2008 65 straipsnio 1 dalimi įsteigto Europos aviacijos saugos agentūros komiteto ([3]) nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Tikslas ir taikymo sritis

1. Šis reglamentas nustato bendrus techninius reikalavimus ir administracines procedūras, kuriomis užtikrinamas nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti, įskaitant visus jame montuojamus komponentus, kurie:

a) įregistruoti valstybėje narėje arba

b) įregistruoti trečiojoje šalyje ir naudojami operatorių, kurių operacijas prižiūri valstybė narė.

2. 1 dalis netaikoma orlaiviui, kurio saugą užtikrinanti priežiūra yra perleista trečiajai šaliai arba kurio nenaudoja ES operatorius, ar Reglamento (EB) Nr. 216/2008 II priede nurodytam orlaiviui.

3. Su komerciniu oro transporto vežimu susijusios nuostatos taikomos licenciją turintiems oro vežėjams pagal ES teisės aktus.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Reglamento (EB) Nr. 216/2008 taikymo srityje vartojamų terminų apibrėžtys:

(a) orlaivis – bet kokia mašina, kuri atmosferoje gali laikytis dėl sąveikos su oru, bet ne dėl oro atoveikio nuo žemės paviršiaus;

(b) už išleidimą atsakingi darbuotojai – už orlaivio arba komponento išleidimą po atlikto techninės priežiūros darbo atsakingi darbuotojai;

(c) Komponentas – bet koks variklis, oro sraigtas, dalis arba prietaisas;

(d) nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti – visi procesai, užtikrinantys, kad bet kuriuo orlaivio eksploatavimo trukmės momentu orlaivis atitiktų galiojančius tinkamumo skraidyti reikalavimus, o jo būklė – saugaus eksploatavimo reikalavimus;

(e) JAA – Jungtinė aviacijos administracija;

(f) JAR – Jungtiniai aviacijos reikalavimai;

([1]) OL L 224, 2012 8 21, p. 1.
([2]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos aviacijos saugumo agentūros nuomonė Nr. 07/2011, žr. http://easa.europa.eu/agency-measures/opinions.php.
([3]) 2003 m. rugsėjo 23 d. Europos aviacijos saugos agentūros komiteto nuomonė.

(g) didelis orlaivis – orlaiviu laikomas lėktuvas, kurio didžiausia kilimo masė viršija 5 700 kg, arba kelis variklius turintis sraigtasparnis;

(h) techninė priežiūra – bet kuris iš išvardytų darbų arba jų derinys: orlaivio arba komponento kapitalinis remontas, remontas, tikrinimas, pakeitimas, keitimas arba defektų šalinimas, išskyrus priešskrydinį tikrinimą;

(i) Organizacija – fizinis, juridinis asmuo arba juridinio asmens dalis. Šią organizaciją galima įsteigti daugiau nei vienoje vietoje valstybė narės teritorijoje arba ne jos teritorijoje;

(j) priešskrydinis tikrinimas – prieš skrydį atliekamas patikrinimas, kuriuo siekiama užtikrinti, kad orlaivis būtų tinkamas numatytam skrydžiui.

(k) orlaivis ELA1 – bet kuris iš toliau išvardytų pilotuojamųjų Europos lengvųjų orlaivių:

(i) lėktuvas, kurio didžiausia kilimo masė (MTOM) yra 1 200 kg arba mažesnė ir kuris nepriskirtas prie sudėtingų varikliu varomų orlaivių;

(ii) sklandytuvas arba variklinis sklandytuvas, kurio MTOM 1 200 kg arba mažesnė;

(iii) oro balionas, kurio didžiausias konstrukcinis dujų arba karšto oro keliamasis tūris yra ne didesnis kaip 3 400 m^3, jeigu tai karšto oro balionas, 1 050 m^3, jeigu tai dujinis oro balionas, ir 300 m^3, jeigu tai pririšamasis dujinis oro balionas;

(iv) ne daugiau kaip keturiems keleiviams skirtas dirižablis, kurio didžiausias konstrukcinis dujų arba karšto oro keliamasis tūris yra ne didesnis kaip 3 400 m^3, jeigu tai karšto oro dirižablis, ir ne didesnis kaip 1 000 m^3, jeigu tai dujinis dirižablis;

(l) LSA orlaivis – lengvasis sportinis lėktuvas, turintis visas toliau nurodytas savybes:

(i) didžiausia kilimo masė yra ne didesnė kaip 600 kg;

(ii) didžiausias tūpimo konfigūracijos smukos greitis (VS0) yra ne didesnis kaip 45 mazgai kalibruotojo oro greičio (CAS), kai orlaivio sertifikuota kilimo masė yra didžiausia ir svorio centras pavojingiausias;

(iii) didžiausias sėdimų vietų skaičius – ne daugiau kaip du asmenys, įskaitant pilotą;

(iv) vienas neturbininis variklis su sumontuotu oro sraigtu;

(v) salonas nehermetizuotas;

(m) pagrindinė verslo vieta – įmonės pagrindinė buveinė arba registruotoji buveinė, kurioje vykdomos pagrindinės finansinės funkcijos ir šiame reglamente nurodytos veiklos einamoji kontrolė.

3 straipsnis

Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimai

1. Orlaivio nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti ir komponentų nepertraukiamasis tinkamumas naudoti užtikrinamas pagal I priedo (M dalies) nuostatas.

2. Orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti ir komponentų nepertraukiamąjį tinkamumą naudoti užtikrinančios organizacijos ir darbuotojai, įskaitant techninę priežiūrą, turi atitikti I priedo (M dalies) nuostatas ir, jeigu būtina, nustatytąsias 4 ir 5 straipsniuose.

3. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, skrydžio leidimą turinčio orlaivio nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti užtikrinamas konkrečiomis nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti priemonėmis, kaip nustatyta pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 748/2012 ([1]) I priedo (21 dalies) nuostatas išduotame skrydžio leidime.

4 straipsnis

Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimai

1. Didelio orlaivio arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio bei tuose orlaiviuose įmontuoti skirtų komponentų techninę priežiūrą atliekančios organizacijos patvirtinamos pagal II priedo (145 dalies) nuostatas.

2. Valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras išduoti arba pripažinti patvirtinimai atlikti techninę priežiūrą ir galiojantys iki Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 įsigaliojimo, laikomi išduotais pagal šį reglamentą.

([1]) OL L 224, 2012 8 21, p. 1.

3. Darbuotojai, kuriems remiantis bet kokiu valstybės narės pripažintu standartu iki Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 įsigaliojimo buvo pripažintas lygiavertis kvalifikacijos lygis, leidžiantis jiems su orlaivio konstrukcijos elementais ir (arba) komponentais atlikti neardomuosius nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti bandymus arba juos prižiūrėti, gali toliau atlikti tuos bandymus ir (arba) juos prižiūrėti.

4. Pagal valstybėje narėje keliamus reikalavimus patvirtintos techninės priežiūros institucijos iki Reglamento (EB) Nr. 1056/2008 įsigaliojimo išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimai ir oficialūs išleidimo pažymėjimai laikomi lygiaverčiais pažymėjimams, kurių reikalaujama pagal I priedo (M dalies) M.A.801 ir M.A.802 dalis.

5 straipsnis

Už išleidimą atsakingi darbuotojai

1. Už išleidimą atsakingų darbuotojų kvalifikacija turi būti nustatoma pagal III priedo (66 dalies) nuostatas, išskyrus I priedo (M dalies) M.A.606 dalies h punkte, M.A.607 dalies b punkte, M.A.801 dalies d punkte bei M.A.803 dalyje ir 145.A.30 dalies j punkte bei II priedo (145 dalies) IV priedėlyje numatytus atvejus.

2. Iki Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 įsigaliojimo valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras išduotos arba pripažintos visos orlaivio techninės priežiūros licencijos arba nustatyti bei galioję su ta licencija susiję techniniai apribojimai laikomi nustatytais, o licencijos išduotos pagal šį reglamentą.

3. Laikoma, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai, turintys pagal III priedą (66 dalį) išduotą tam tikros kategorijos arba pakategorės licenciją, turi to paties priedo 66.A.20 dalies a punkte apibrėžtas teises, atitinkančias tokią kategoriją arba pakategorę. Naujos kategorijos arba pakategorės įtraukimo į tokios licencijos taikymo sritį tikslais laikoma, kad atitiktis reikalaujamoms pagrindinėms žinioms, susijusioms su šiomis naujomis teisėmis, yra užtikrinta.

4. Už išleidimą atsakingi darbuotojai, turintys orlaivių, kuriems nereikia atskiros orlaivių tipo kvalifikacijos, licenciją, gali toliau naudotis savo teisėmis iki jų galiojimo atnaujinimo arba pakeitimo, kai licencija keičiama pagal to paties priedo 66.A.45 dalyje nustatytų kategorijų III priedo (66 dalies) 66.B.125 punkto procedūrą.

5. Laikoma, kad iki Reglamento (EB) Nr. 1149/2011 taikymo keliamus reikalavimus atitinkantys pakeitimo protokolai ir papildomų egzaminų balų protokolai atitinka šį reglamentą.

6. Kol šiame reglamente bus nurodyti už išleidimą atsakingiems darbuotojams taikomi reikalavimai, susiję su:

i) orlaiviais, kitokiais nei lėktuvai ir sraigtasparniai;

ii) komponentais,

toliau taikomi atitinkamose valstybėse narėse galiojantys reikalavimai, išskyrus už Europos Sąjungos ribų esančias techninės priežiūros organizacijas, kurių reikalavimus tvirtina Agentūra.

6 straipsnis

Mokymo organizacijų reikalavimai

1. 5 straipsnyje nurodytus darbuotojus mokančios organizacijos patvirtinamos pagal IV priedą (147 dalį) ir joms suteikiama teisė:

(a) organizuoti pripažintus pagrindinio mokymo kursus ir (arba)

(b) organizuoti pripažintus orlaivio tipo mokymo kursus; ir

(c) organizuoti egzaminus; ir

(d) išduoti mokymo pažymėjimus.

2. Visi valstybės narės pagal Jungtinės aviacijos administracijos reikalavimus ir procedūras techninės priežiūros darbuotojus mokančiai organizacijai suteikti patvirtinimai arba jų pripažinimai, kurie buvo taikomi įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 2042/2003, laikomi suteiktais pagal šį reglamentą.

6. Orlaivio tipo mokymo kursuose, patvirtintuose anksčiau nei pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 patvirtintas už išleidimą atsakingų darbuotojų orlaivio tipo kategorijos mokymo, susijusio su tinkamumo naudoti duomenimis, būtiniausias turinys, yra aktualūs elementai, kurie privalomoje tinkamumo naudoti duomenų dalyje nustatyti iki 2017 m. gruodžio 18 d. arba per dvejus metus po tinkamumo naudoti duomenų patvirtinimo (pasirenkami naujausi aktualūs elementai).

7 straipsnis

Reglamentas (EB) Nr. 2042/2003 panaikinamas.

Nuorodos į panaikintą reglamentą laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal VI priede pateiktą atitikmenų lentelę.

8 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. Nukrypdamos nuo 1 dalies, valstybės narės gali pasirinkti ir netaikyti:

(a) komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamų ne didesnės kaip 2 000 kg kilimo masės nehermetizuotųjų lėktuvų su stūmokliniais varikliais techninei priežiūrai:

iki 2014 m. rugsėjo 28 d. reikalavimo turėti už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurių kvalifikacija atitinka šias III priedo (66 dalies) nuostatas:

— I priedo (M dalies) M.A.606 dalies g punktą ir M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį,

— II priedo (145 dalies) 145.A.30 dalies g ir h punktus;

(b) Komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamų ELA1 tipo lėktuvų techninei priežiūrai iki 2015 m. rugsėjo 28 d.:

(i) reikalavimo, kad pagal III priedą (66 dalį) kompetentinga institucija išduotų naujas arba remiantis to paties priedo 66.A.70 punktu pakeistas orlaivių techninės priežiūros licencijas;

(ii) reikalavimo turėti už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurių kvalifikacija atitinka šias III priedo (66 dalies) nuostatas:

— I priedo (M dalies) M.A.606 dalies g punktą ir M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį,

— II priedo (145 dalies) 145.A.30 dalies g ir h punktus.

3. Jeigu valstybė narė taiko 2 dalies nuostatas, apie tai ji praneša Komisijai ir Agentūrai.

4. Atskaitos taškas, būtinas apskaičiuoti 66.A.25 ir 66.A.30 punktuose, taip pat III priedo (66 dalies) III priedėlyje nustatytiems terminams, susijusiems su teorinių žinių egzaminais, būtinąja patirtimi, orlaivio tipo teorijos mokymu ir egzaminais, praktiniu rengimu ir praktinio rengimo egzaminu, orlaivio tipo egzaminais ir praktiniu mokymu darbo vietoje, baigtais iki Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 taikymo, yra Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 taikymo diena.

5. Agentūra Komisijai pateikia nuomonę, įskaitant pasiūlymus dėl paprastos ir proporcingos sistemos, pagal kurią būtų išduodamos licencijos už išleidimą atsakingiems darbuotojams, atliekantiems ELA1 tipo lėktuvų, taip pat kitokių nei lėktuvai ir sraigtasparniai orlaivių techninę priežiūrą.

9 straipsnis

Priemonės, kurių imasi Agentūra

1. Agentūra parengia priimtinas priemones atitikčiai nustatyti, kuriomis kompetentingos institucijos, organizacijos ir darbuotojai gali naudotis, kad įrodytų atitiktį šio reglamento priedų reikalavimams.

2. Agentūros pateiktomis priimtinomis priemonėmis atitikčiai nustatyti nenustatoma naujų reikalavimų ir nesumažinami šio reglamento priedų reikalavimai.

3. Nepažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 216/2008 54 ir 55 straipsnių, be papildomo įrodymo laikoma, kad atitiktis šio reglamento priedų reikalavimams užtikrinta, jei taikomos Agentūros pateiktos priimtinos priemonės atitikčiai nustatyti.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2014 m. lapkričio 26 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

Jean-Claude JUNCKER

PRIEDAS I

(Part-M)

TURINYS

M.1

A SKYRIUS. TECHNINIAI REIKALAVIMAI

A POSKYRIS. BENDROJI DALIS

M.A.101 Taikymo sritis

B POSKYRIS. ATSAKOMYBĖ

M.A.201 Įsipareigojimai

M.A.202 Pranešimas apie ypatingą įvykį

C POSKYRIS. NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI

M.A.301 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduotys

M.A.302 Orlaivių techninės priežiūros programa

M.A.303 Tinkamumo skraidyti nurodymai

M.A.304 Keitimų ir remontų duomenys

M.A.305 Užrašų apie orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti sistema

M.A.306 Operatoriaus techninių užrašų sistema

M.A.307 Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašų perdavimas

D POSKYRIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS STANDARTAI

M.A.401 Techninės priežiūros duomenys

M.A.402 Techninės priežiūros atlikimas

M.A.403 Orlaivio defektai

E POSKYRIS. KOMPONENTAI

M.A.501 Montavimas

M.A.502 Komponento techninė priežiūra

M.A.503 Ribotos eksploatavimo trukmės komponentai

M.A.504 Eksploatuoti netinkamų komponentų kontrolė

F POSKYRIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA

M.A.601 Taikymo sritis

M.A.602 Paraiška

M.A.603 Patvirtinimo apimtis

M.A.604 Techninės priežiūros organizacijos žinynas

M.A.605 Įrenginiai

M.A.606 Reikalavimai darbuotojams

M.A.607 Už išleidimą atsakingi darbuotojai

M.A.608 Komponentai, įranga ir įrankiai

M.A.609 Techninės priežiūros duomenys

M.A.610 Techninės priežiūros darbų pavedimai

M.A.611 Techninės priežiūros standartai

M.A.612 Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas

M.A.613 Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas

M.A.614 Techninės priežiūros užrašai

M.A.615 Organizacijos teisės

M.A.616 Vidinis organizacijos patikrinimas

M.A.617 Patvirtintos techninės priežiūros organizacijos pakeitimai

M.A.618 Patvirtinimo galiojimo trukmė

M.A.619 Pažeidimai

G POSKYRIS. NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

M.A.701 Taikymo sritis

M.A.702 Paraiška

M.A.703 Patvirtinimo galiojimo sritis

M.A.704 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinynas

M.A.705 Įrenginiai

M.A.706 Reikalavimai darbuotojams

M.A.707 Tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai

M.A.708 Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimas

M.A.709 Dokumentai

M.A.710 Tinkamumo skraidyti patikra

M.A.711 Organizacijos teisės

M.A.712 Kokybės užtikrinimo sistema

M.A.713 Patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos pakeitimai

M.A.714 Užrašų tvarkymas

M.A.715 Patvirtinimo galiojimo trukmė

M.A.716 Pažeidimai

H POSKYRIS. IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS

M.A.801 Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas

M.A.802 Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas

M.A.803 Piloto savininko leidimas

I POSKYRIS. TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

M.A.901 Orlaivio tinkamumo skraidyti patikra

M.A.902 Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimas

M.A.903 Orlaivio registracijos perleidimas Europos Sąjungoje

M.A.904 Į Europos Sąjungą importuoto orlaivio tinkamumo skraidyti patikra

M.A.905 Pažeidimai

B SKYRIUS. KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS DARBO TVARKA

A POSKYRIS. BENDROJI DALIS

M.B.101 Taikymo sritis

M.B.102 Kompetentinga institucija

M.B.104 Užrašų tvarkymas

M.B.105 Abipusis pasikeitimas informacija

B POSKYRIS. ATSAKOMYBĖ

M.B.201 Įsipareigojimai

C POSKYRIS. NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI

M.B.301 Techninės priežiūros programa

M.B.302 Išlygos

M.B.303 Nepertraukiamoji orlaivio tinkamumo skraidyti kontrolė

M.B.304 Atšaukimas, galiojimo sustabdymas ir apribojimas

D POSKYRIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS STANDARTAI

E POSKYRIS. KOMPONENTAI

F POSKYRIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA

M.B.601 Paraiška

M.B.602 Pradinis patvirtinimas

M.B.603 Patvirtinimo suteikimas

M.B.604 Nepertraukiamoji priežiūra

M.B.605 Pažeidimai

M.B.606 Pakeitimai

M.B.607 Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas

G POSKYRIS. NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

M.B.701 Paraiška

M.B.702 Pradinis patvirtinimas

M.B.703 Patvirtinimo suteikimas

M.B.704 Nepertraukiamoji priežiūra

M.B.705 Pažeidimai

M.B.706 Pakeitimai

M.B.707 Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas

H POSKYRIS. IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS

I POSKYRIS. TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

M.B.901 Rekomendacijų įvertinimas

M.B.902 Kompetentingos institucijos atliekama tinkamumo skraidyti patikra

M.B.903 Pažeidimai

I priedėlis. Sutartis dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti

II priedėlis. Oficialus išleidimo pažymėjimas – EASA 1 forma

III priedėlis. Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas – EASA 15 forma

IV priedėlis. Klasių ir kategorijų sistema, taikoma patvirtinant techninės priežiūros organizacijas pagal I priedo (M dalies) F poskyrį ir II priedą (145 dalį)

V priedėlis. I priedo (M dalies) F poskyryje nurodytas techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas

VI priedėlis. I priedo (M dalies) G poskyryje nurodytas nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos patvirtinimas

VII priedėlis. Sudėtingi techninės priežiūros darbai

VIII priedėlis. Ribota piloto savininko atliekama techninė priežiūra

M.1

Šioje dalyje kompetentinga institucija:

1. registravimo valstybės paskirta institucija – atskiro orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti priežiūrai ir periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimui išduoti;

2. techninės priežiūros organizacijai prižiūrėti, kaip nustatyta šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyryje:

   i) institucija, paskirta valstybės narės, kurioje yra tos organizacijos pagrindinė verslo vieta;

   ii) Agentūra, jeigu organizacija yra įsisteigusi trečiojoje šalyje;

3. nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos priežiūrai, kaip nustatyta šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyryje:

   i) institucija, paskirta valstybės narės, kurioje yra tos organizacijos pagrindinė verslo vieta, jeigu patvirtinimas neįtrauktas į oro vežėjo pažymėjimą;

   ii) institucija, paskirta operatoriaus valstybės narės, jeigu patvirtinimas yra įtrauktas į oro vežėjo pažymėjimą;

   iii) Agentūra, jeigu organizacija yra įsisteigusi trečiojoje šalyje;

4. techninės priežiūros programoms patvirtinti:

   i) registravimo valstybės narės paskirta institucija;

   ii) jei tai yra komercinis oro transporto vežimas ir jeigu operatoriaus valstybė narė ir registravimo valstybė nėra ta pati valstybė narė – pirmiau minėtų dviejų valstybių prieš patvirtinant techninės priežiūros programą sutarta institucija;

   iii) nukrypstant nuo 4 punkto i papunkčio, jeigu komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrina pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, kuriai netaikoma registravimo valstybės narės priežiūra, ir tik tuomet, jeigu prieš patvirtinant techninės priežiūros programą buvo susitarta su registravimo valstybe nare:

      a) valstybės narės, atsakingos už nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos priežiūrą, paskirta institucija; arba

      b) Agentūra, jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija yra trečiojoje šalyje.

A SKYRIUS

TECHNINIAI REIKALAVIMAI

A POSKYRIS

BENDROJI DALIS

M.A.101 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomos priemonės, kurių turi būti imamasi siekiant, kad būtų užtikrintas tinkamumas skraidyti, įskaitant techninę priežiūrą. Juo taip pat nustatomos sąlygos, kurių turi laikytis nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinantys asmenys arba organizacijos.

B POSKYRIS

ATSAKOMYBĖ

M.A.201 **Įsipareigojimai**

a) Savininkas yra atsakingas už nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti ir užtikrina, kad orlaiviui nebūtų leista skristi, jeigu:

   1. orlaivio būsena netinkama skraidyti ir

   2. visa pritaikyta eksploatacinė bei avarinė įranga nėra įmontuota pagal nustatytus reikalavimus ir tinkama naudoti arba yra aiškiai pažymėta kaip netinkama eksploatuoti; ir

3. negalioja tinkamumo skraidyti pažymėjimas; ir

4. techninė orlaivio priežiūra nebuvo atlikta pagal M.A.302 dalyje nustatytą patvirtintą techninės priežiūros programą.

b) Orlaivį išnuomavus savininko įsipareigojimai atitenka nuomininkui, jeigu:

1. nuomininkas nurodomas registracijos dokumente arba

2. išsami informacija apie nuomininką pateikta nuomos sutartyje.

Jeigu šioje dalyje daroma nuoroda į „savininką“, terminas „savininkas“ apima savininką arba, jeigu būtina, nuomininką.

c) Visi techninę priežiūrą atliekantys asmenys arba organizacijos yra atsakingi už atliktas užduotis.

d) Įgulos vadas arba, jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, operatorius yra atsakingas už tai, kad pagal nustatytus reikalavimus būtų atliktas priešskrydinis tikrinimas. Šį tikrinimą turi atlikti lakūnas arba kitas kvalifikuotas asmuo, tačiau jį nebūtinai turi atlikti patvirtinta techninės priežiūros organizacija arba 66 dalyje nurodyti už išleidimą atsakingi darbuotojai.

e) Siekdamas įvykdyti a punkte nustatytus įpareigojimus, orlaivio savininkas:

i) gali sudaryti sutartį su nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija, patvirtinta pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, dėl su nepertraukiamuoju tinkamumu skraidyti susijusių užduočių. Šiuo atveju nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija prisiima atsakomybę, kad tos užduotys būtų atliktos tinkamai;

ii) kuris nusprendžia savo atsakomybe užtikrinti orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, nesudarydamas sutarties pagal I priedėlį, gali sudaryti terminuotą sutartį su nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija, patvirtinta pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, dėl techninės priežiūros programos parengimo ir jos patvirtinimo pagal M.A.302 dalį. Šiuo atveju terminuota sutartis perkelia techninės programos parengimo ir patvirtinimo atsakomybę nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai, su kuria sudaryta sutartis.

f) Jei tai yra didelis orlaivis, siekdamas įvykdyti a punkte nustatytus įsipareigojimus, orlaivio savininkas užtikrina, kad su nepertraukiamuoju tinkamumu skraidyti susijusias užduotis atliktų patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija. Pagal I priedėlį sudaroma rašytinė sutartis. Šiuo atveju nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija prisiima atsakomybę, kad tos užduotys būtų atliktos pagal nustatytus reikalavimus.

g) Didelio orlaivio, komerciniam oro transporto vežimui naudojamo orlaivio ir jų komponentų techninę priežiūrą atlieka pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija.

h) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, operatorius yra atsakingas už orlaivio, kurį jis eksploatuoja, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti ir:

1. operatorius turi būti patvirtintas (šis jo patvirtinimas – tai oro vežėjo pažymėjimo, kurį kompetentinga institucija operatoriaus eksploatuojamam orlaiviui išdavė pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, dalis); ir

2. turi būti patvirtintas pagal II priedą (145 dalį) arba sudaryti sutartį su tokia organizacija; ir

3. turi užtikrinti, kad būtų laikomasi a punkto.

i) Kai valstybė narė reikalauja, kad operatorius turėtų komercinės veiklos, kitos nei komercinis oro transportas, pažymėjimą, operatorius turi būti:

1. tinkamai patvirtintas pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, kad galėtų užtikrinti savo eksploatuojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti arba dėl tokio užtikrinimo sudarytų sutartį su organizacija; ir

2. tinkamai patvirtintas pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį arba II priedą (145 dalį) arba sudaryti sutartį su tomis organizacijomis; ir

3. turi užtikrinti, kad būtų laikomasi a punkto.

j) Savininkas/operatorius yra atsakingas už tai, kad kompetentingai institucijai būtų suteikta prieiga prie organizacijos/orlaivio, siekiant nustatyti, ar tebesilaikoma šio dalies reikalavimų.

M.A.202 **Pranešimas apie ypatingą įvykį**

a) Bet koks asmuo ar atsakinga organizacija pagal M.A.201 dalį praneša registracijos valstybės paskirtai kompetentingai institucijai, už šio tipo projektą ar papildomą tipo projektą atsakingai organizacijai ir, jei reikia, operatoriaus valstybei narei apie bet kokią nustatytą skrydžio saugai pavojų keliančią orlaivio ar komponento būklę.

b) Ataskaitos pateikiamos Agentūros nustatytu būdu ir jose turi būti nurodoma visa asmeniui arba organizacijai žinoma su būsena susijusi informacija.

c) Jeigu savininkas arba operatorius su orlaivį prižiūrinčiu asmeniu ar organizacija sudaro sutartį, kad tas asmuo arba organizacija atliktų techninę priežiūrą, orlaivį prižiūrintis asmuo ar organizacija savininkui, operatoriui arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai taip pat praneša apie visas tas būsenas, turinčias įtakos savininko arba operatoriaus orlaiviui arba komponentui.

d) Ataskaitos turi būti pateikiamos kiek galima greičiau, tačiau bet kokiu atveju per 72 valandas nuo to momento, kai asmuo arba organizacija nustatė būseną, dėl kurios pateikiama ataskaita.

C POSKYRIS

NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI

M.A.301 **Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduotys**

Nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti ir eksploatacinės bei avarinės įrangos tinkamumas naudoti turi būti užtikrinamas:

1. atliekamu priešskrydiniu tikrinimu;

2. pagal M.A.304 dalyje ir (arba) M.A.401 dalyje nustatytus duomenis, jeigu taikoma, pašalinant saugiam eksploatavimui turinčius įtakos visus defektus ir pažeidimus, visų didelių orlaivių arba komerciniam vežimui oro transportu naudojamų orlaivių atveju atsižvelgiant į minimalios įrangos ir nuokrypių nuo konfigūracijos sąrašus, jeigu jie taikomi orlaivio tipui;

3. atliekama išsamia techninė priežiūra pagal M.A.302 dalyje patvirtintą orlaivio techninės priežiūros programą;

4. jei tai yra visi dideli orlaiviai arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamas orlaivis, analizuojant M.A.302 dalyje patvirtintos orlaivio techninės priežiūros programos veiksmingumą;

5. taikant bet kokias iš šių priemonių:

   i) tinkamumo skraidyti nurodymus;

   ii) eksploatavimą užtikrinančius nurodymus, turinčius įtakos nepertraukiamajam tinkamumui skraidyti;

   iii) Agentūros nustatytus nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimus;

   iv) priemones, kurias kompetentinga institucija įgaliojo taikyti siekdama, kad nedelsiant būtų ištaisomi su sauga susiję pažeidimai;

6. atliekamu keitimu ir remontu pagal M.A.304 dalį;

7. jei tai yra visiems dideliems orlaiviams arba komerciniam oro transporto vežimui naudojamiems orlaiviams taikomi neprivalomi keitimai ir (arba) tikrinimai, nustatant jų įdiegimo politiką;

8. atliekant su technine priežiūra susijusius bandomuosius skrydžius, jeigu būtina.

M.A.302 **Orlaivių techninės priežiūros programa**

a) Kiekvieno orlaivio techninė priežiūra organizuojama pagal orlaivių techninės priežiūros programą.

b) Orlaivių techninės priežiūros programą ir visus vėlesnius jos pakeitimus patvirtina kompetentinga institucija.

c) Jeigu orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrina pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, orlaivių techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus galima patvirtinti pagal netiesioginio patvirtinimo procedūrą.

i) Šiuo atveju netiesioginio patvirtinimo procedūrą nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyne nustato nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija ir tvirtina už šią nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją atsakinga kompetentinga institucija.

ii) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija negali naudotis netiesioginio patvirtinimo procedūra, jeigu šios organizacijos neprižiūri registravimo valstybė narė, išskyrus tuos atvejus, kai pagal M.1 dalies 4 punkto ii papunktį arba 4 punkto iii papunktį yra sudaryta sutartis, pagal kurią orlaivių techninės priežiūros patvirtinimo atsakomybė perkeliama už nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją atsakingai kompetentingai institucijai.

d) Orlaivių techninės priežiūros programa užtikrinama, kad būtų laikomasi:

i) kompetentingos institucijos nurodymų;

ii) nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymų:

— kuriuos parengė tipo pažymėjimų, riboto galiojimo tipo pažymėjimų, papildomų tipo pažymėjimų, esminio remonto projekto patvirtinimo, taikant Europos techninio standarto specifikaciją (ETSO) išduoto leidimo ar kito atitinkamo patvirtinimo, išduotų pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 ir jo I priedą (21 dalį), turėtojai ir

— kurie įtraukti į Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.90B arba 21A.431B punkte nurodytas sertifikavimo specifikacijas (jei taikoma);

iii) savininko arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos siūlomų papildomų ar alternatyvių nurodymų, kai jie patvirtinti pagal M.A.302 dalį, išskyrus e punkte nurodytų su sauga susijusių užduočių atlikimo dažnumą, kurį galima padidinti, jei atliekama tinkama peržiūra pagal g punktą ir tik kai taikoma tiesioginio patvirtinimo tvarka pagal M.A.302 dalies b punktą.

e) Orlaivių techninės priežiūros programoje turi būti pateikta išsami informacija apie visus techninės priežiūros darbus, kuriuos reikia atlikti, įskaitant dažnumą ir visas specialias užduotis, susijusias su veiklos tipais ir specifika.

f) Didelio orlaivio atveju, jeigu techninės priežiūros programa yra pagrįsta techninės priežiūros iniciatyvinės grupės logika arba būklės stebėsena, orlaivio techninės priežiūros programa turi apimti patikimumo programą.

g) Orlaivio techninės priežiūros programa periodiškai peržiūrima ir, kai būtina, iš dalies keičiama. Šia peržiūra užtikrinama, kad programa ir toliau būtų veiksminga, atsižvelgiant į veiklos patirtį, kompetentingos institucijos nurodymus ir į naujus ir (arba) pakeistus techninės priežiūros nurodymus, kuriuos paskelbė tipo pažymėjimo ir papildomo tipo pažymėjimo turėtojai ir kita tokius duomenis pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį) skelbianti organizacija.

M.A.303 **Tinkamumo skraidyti nurodymai**

Visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai turi būti suderinti su tinkamumo skraidyti reikalavimais, jeigu Agentūra nėra nustačiusi kitaip.

M.A.304 **Keitimų ir remontų duomenys**

Pažeidimas įvertinamas ir pakeitimai bei remontas atliekami atitinkamai pagal:

a) Agentūros patvirtintus duomenis arba

b) pagal 21 dalį patvirtintos projektavimo organizacijos patvirtintus duomenis, arba

c) duomenis, nurodytus Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.90B arba 21A.431B punkte nurodytose sertifikavimo specifikacijose.

M.A.305 **Užrašų apie orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti sistema**

a) Užbaigus bet kokią techninę priežiūrą, orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose daromas įrašas apie išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, kurio reikalaujama pagal M.A.801 dalį arba 145.A.50 dalį. Visi įrašai turi būti įrašomi nedelsiant, kai tai įmanoma padaryti, tačiau jokiu būdu ne vėliau nei po 30 dienų nuo techninės priežiūros darbų atlikimo dienos.

b) Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai – tai:

1. orlaivio žurnalas, variklio žurnalas (-ai) arba variklio modulio eksploatavimo formuliarai, oro sraigto žurnalas (-ai) ir visų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų eksploatavimo formuliarai, jei būtina; ir

2. kai to reikalaujama M.A.306 dalyje komercinio oro transporto atveju arba to reikalauja valstybė narė komercinės veiklos, išskyrus komercinį oro transportą, atveju, operatoriaus techninis žurnalas.

c) Orlaivio žurnaluose, jeigu būtina, nurodomas orlaivio tipas ir registravimo ženklas bei bendra skrydžio trukmė ir (arba) skrydžio ciklai ir (arba) nusileidimai.

d) Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose turi būti nurodyta:

1. tinkamumo skraidyti nurodymų ir priemonių, kurias kompetentinga institucija įgaliojo taikyti nedelsiant, jeigu tektų taisyti su sauga susijusius pažeidimus, būsena;

2. keitimų arba remontų būsena;

3. techninės priežiūros programos įgyvendinimo apimtis;

4. ribotos eksploatavimo trukmės komponentų būsena;

5. ataskaita apie masės ir sunkio centro nustatymą;

6. atidėtų techninės priežiūros darbų sąrašas.

e) Be oficialaus išleidimo dokumento, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formos arba lygiaverčių dokumentų, atitinkamame variklio arba oro sraigto žurnale, variklio modulio ar ribotos eksploatavimo trukmės komponento eksploatavimo formuliaruose turi būti pateikiama toliau nustatyta informacija apie visus įmontuotus komponentus (variklį, oro sraigtą, variklio modulį arba ribotos eksploatavimo trukmės komponentą):

1. komponento ženklinimas; ir

2. orlaivio, variklio, oro sraigto, variklio modulio arba ribotos eksploatavimo trukmės komponento, kuriame buvo įmontuotas tam tikras komponentas, tipas, serijos numeris ir, jeigu būtina, registracija bei nuoroda apie komponento įmontavimą arba išmontavimą; ir

3. data ir komponento bendras skraidytų valandų ir (arba) skrydžio ciklų ir (arba) tūpimų skaičius arba, jeigu būtina, jo eksploatavimo kalendorinio laiko trukmė; ir

4. aktuali d punkto informacija, kuri taikoma komponentui.

f) Už nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduočių atlikimą pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus B poskyrį atsakingas asmuo turi kontroliuoti šiame punkte išsamiai nurodytus užrašus ir juos pateikti kompetentingai institucijai, jeigu ji paprašytų.

g) Visi įrašai, daromi orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašuose, turi būti aiškūs ir tikslūs. Jeigu būtina ištaisyti įrašą, jis ištaisomas taip, kad būtų galima aiškiai matyti pradinį įrašą.

h) Savininkas arba operatorius užtikrina, kad būtų įdiegta šių užrašų tvarkymą toliau nustatytą trukmę užtikrinanti sistema:

1. orlaivio ir visų jame įmontuotų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų visų išsamių techninės priežiūros užrašų – tol, kol juose įrašyta informacija pakeičiama nauja lygiavertės taikymo srities ir vienodo išsamumo informacija, tačiau ne trumpiau kaip 36 mėnesius nuo tos dienos, kai orlaivis arba komponentas buvo išleistas eksploatuoti; ir

2. orlaivio bei visų jame įmontuotų ribotos eksploatavimo trukmės komponentų bendrosios eksploatavimo trukmės (valandos, kalendorinis laikas, ciklai ir tūpimai) – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai orlaivį arba komponentą buvo nustota eksploatuoti; ir

3. ribotos eksploatavimo trukmės komponento eksploatavimo laiko (valandos, kalendorinis laikas, ciklai ir tūpimai) nuo paskutinių pagal tvarkaraštį numatytų techninės priežiūros darbų – bent tol, kol planinius komponento techninės priežiūros darbus pakeičia kiti lygiavertės apimties ir vienodo išsamumo planiniai techninės priežiūros darbai; ir

4. techninės priežiūros programos įgyvendinimo dabartinės apimties, kad būtų galima nustatyti, ar laikomasi patvirtintos orlaivio techninės priežiūros programos, – bent tol, kol numatyti orlaivio arba komponento techninės priežiūros darbai bus pakeisti kitais numatytais lygiavertės apimties techninės priežiūros darbais; ir

5. orlaiviui ir komponentams taikomų tinkamumo skraidyti nurodymų dabartinės būklės – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai orlaivį arba komponentą buvo nustota eksploatuoti; ir

6. išsamios informacijos apie orlaivio, variklio (-ių), oro sraigto (-ų) ir bet kokių kitų skrydžio saugai svarbių komponentų einamuosius keitimus ir remontus – bent 12 mėnesių nuo tos dienos, kai juos buvo nustota eksploatuoti.

M.A.306 **Operatoriaus techninių užrašų sistema**

a) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, be M.A.305 dalies reikalavimų, operatorius turi naudoti orlaivio techninių užrašų sistemą, apimančią toliau nustatytą kiekvienam orlaiviui skirtą informaciją:

1. nepertraukiamajai skrydžio saugai užtikrinti būtiną informaciją apie kiekvieną skrydį ir

2. galiojantį orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimą; ir

3. einamąjį pareiškimą apie techninės priežiūros darbus, nurodantį orlaivio techninės priežiūros būseną atsižvelgiant į atliktinus planinius ir neplaninius darbus, išskyrus tai, kad kompetentinga institucija gali sutikti, jog pareiškimas apie techninės priežiūros darbus būtų laikomas kitur; ir

4. įtakos orlaivio eksploatavimui turinčius visus didelius defektus, kurių šalinimas atidėtas; ir

5. visus būtinus rekomendacinius nurodymus dėl techninę priežiūrą skatinančių priemonių.

b) Orlaivio techninių užrašų sistemą ir visus paskesnius jos pakeitimus turi patvirtinti kompetentinga institucija.

c) Operatorius užtikrina, kad orlaivio techniniai užrašai būtų laikomi 36 mėnesius nuo paskutinio įrašo dienos.

M.A.307 **Orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašų perdavimas**

a) Savininkas arba operatorius užtikrina, kad orlaivį iš vieno savininko arba operatoriaus visam laikui perleidžiant kitam savininkui ar operatoriui būtų perduoti M.A.305 dalyje nurodyti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai ir, jeigu būtina, taip pat M.A.306 dalies operatoriaus techninių užrašų žurnalas.

b) Savininkas užtikrina, kad su nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija sudarant sutartį dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užduočių atlikimo tai organizacijai būtų perduoti M.A.305 dalyje nurodyti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai.

c) Nustatyti užrašų laikymo laikotarpiai tebetaikomi naujam savininkui, operatoriui arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai.

D POSKYRIS

TECHNINĖ PRIEŽIŪROS STANDARTAI

M.A.401 **Techninės priežiūros duomenys**

a) Orlaivį prižiūrintis asmuo arba organizacija, atlikdamas techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, privalo turėti prieigą prie galiojančių taikomų techninės priežiūros duomenų ir naudoti tik šiuos duomenis.

b) Šioje dalyje taikomi techninės priežiūros duomenys – tai:

1. kompetentingos institucijos arba Agentūros parengti visi taikomi reikalavimai, procedūros, standartai arba informacija;

2. visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai;

3. tipo ir papildomojo tipo pažymėjimų turėtojų parengti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymai bei visų kitų šiuos duomenis pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį) skelbiančių organizacijų nurodymai;

4. visi pagal 145.A.45 dalies d punktą parengti taikomi duomenys;

c) Orlaivį prižiūrintis asmuo arba organizacija užtikrina, kad visi taikomi techninės priežiūros duomenys būtų galiojantys ir lengvai prieinami naudoti, jeigu būtų reikalingi. Asmuo arba organizacija įdiegia taikytiną technologinių kortelių arba lapų sistemą ir techninės priežiūros duomenis perrašo į tas korteles arba lapus ar padaro tikslias nuorodas į tuose techninės priežiūros duomenyse nurodytą specialią techninės priežiūros užduotį arba užduotis.

M.A.402 **Techninės priežiūros atlikimas**

a) Apmokyti darbuotojai visą techninę priežiūrą turi atlikti pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytus metodus, būdus, standartus ir nurodymus. Be to, po kiekvienos su skrydžio sauga susijusios techninės priežiūros užduoties turi būti atliekamas nepriklausomas patikrinimas, jeigu pagal II priedą (145 dalį) nenurodyta kitaip arba nesutarta su kompetentinga institucija.

b) Visa techninė priežiūra atliekama pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytais įrankiais, įranga ir medžiagomis, jeigu II priede (145 dalyje) nenustatyta kitaip. Jeigu būtina, įrankius ir įranga galima išbandyti ir kalibruoti pagal oficialiai pripažintus standartus.

c) Vieta, kurioje atliekami techninės priežiūros darbai, turi būti gerai sutvarkyta, švari ir neužteršta.

d) Visi techninės priežiūros darbai turi būti atliekami atsižvelgiant į visus pagal M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis nustatytus su aplinka susijusius apribojimus.

e) Jeigu techninė priežiūra atliekama atšiauriomis aplinkos sąlygomis arba jeigu ji ilgai užtrunka, privaloma naudoti tinkamus įrenginius.

f) Užbaigus visus techninės priežiūros darbus turi būti atliktas bendras patikrinimas siekiant, kad būtų užtikrinta, jog iš orlaivio arba komponento buvo išimti visi įrankiai, įranga ir visos kitos pašalinės dalys bei medžiagos ir jog vėl buvo pritvirtintos atliekant darbus nuimtos visos prieigos plokštės.

M.A.403 **Orlaivio defektai**

a) Visi skrydžio saugai didelį pavojų keliantys orlaivio defektai turi būti pašalinami prieš kitą skrydį.

b) Tik už išleidimą atsakingi darbuotojai pagal M.A.801 dalies b punkto 1 papunktį, M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį, M.A.801 dalies c punktą, M.A.801 dalies d punktą arba II priedą (145 dalį), atsižvelgdami į M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis, gali spręsti, ar orlaivio defektas kelia didelį pavojų skrydžio saugai ir dėl to jie sprendžia, kada ir kokių ištaisomųjų veiksmų turi būti imtasi prieš kitą skrydį, o kokių defektų šalinimą galima atidėti. Tačiau šios nuostatos netaikomos, jeigu:

1. pilotas naudoja tik kompetentingos institucijos nustatytą patvirtintą minimalios įrangos sąrašą; arba

2. kompetentinga institucija nustato, kad orlaivio defektai yra leistini.

c) Visi skrydžio saugai didelio pavojaus nekeliantys defektai turi būti pašalinami nedelsiant, kai tą įmanoma padaryti, nuo orlaivio defekto nustatymo pirmą kartą dienos ir atsižvelgiant į visus pagal techninės priežiūros duomenis nustatytus apribojimus.

d) Visi prieš skrydį nepašalinti defektai turi būti įrašyti į M.A.305 dalies orlaivio techninės priežiūros duomenis arba M.A.306 dalies operatoriaus techninių užrašų žurnalą, jeigu būtina.

E POSKYRIS

KOMPONENTAI

M.A.501 **Montavimas**

a) Jokio komponento negalima įmontuoti, jeigu jis neatitinka nustatytų būsenos reikalavimų, nebuvo nustatytu būdu išleistas eksploatuoti pagal Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą arba lygiavertį dokumentą ar nebuvo paženklintas pagal I priedo (21 dalies) Q poskyrį, jeigu Reglamento (ES) Nr. 748/2012 priede (21 dalyje), II priede (145 dalyje) arba šio reglamento I priedo A skyriaus F poskyryje nenustatyta kitaip.

b) Prieš komponentą įmontuojant į orlaivį, asmuo arba patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi nustatyti, ar tam tikrą komponentą leidžiama įmontuoti, jeigu galima taikyti skirtingas keitimo ir (arba) tinkamumo skraidyti nurodymų konfigūracijas.

c) Standartines dalis orlaivyje arba komponente galima įmontuoti tik tada, jeigu techninės priežiūros duomenyse yra nurodyta konkreti standartinė dalis. Standartines dalis galima įmontuoti tik tada, jeigu su jomis pateikiamas atitikties įrodymas, kad jos atitinka taikomą standartą.

d) Žaliavines arba naudojamąsias medžiagas orlaivyje arba komponente galima naudoti tik tada, jeigu atitinkamuose techninės priežiūros duomenyse taip nustato orlaivio arba komponento gamintojas arba jeigu taip yra nurodyta II priede (145 dalyje). Šias medžiagas leidžiama naudoti tik tada, jeigu jos atitinka privalomą specifikaciją ir jeigu jas galima nustatyti pagal atitinkamus reikalavimus. Su visomis medžiagomis turi būti pateikiami su tam tikra medžiaga aiškiai susiję dokumentai, su kuriais pateikiamas pareiškimas apie atitiktį specifikacijai ir duomenys apie gamintoją bei tiekėją.

M.A.502 **Komponento techninė priežiūra**

a) Komponentų, išskyrus Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.307 dalies c punkte nurodytus komponentus, techninę priežiūrą atlieka pagal šio priedo A skyriaus F poskyrį (M dalį) arba II priedą (145 dalį) tinkamai patvirtintos techninės priežiūros organizacijos.

b) Nukrypstant nuo a punkto, pagal šio priedo A skyriaus F poskyrį (M dalį) arba II priedą (145 dalį) patvirtinta A kategorijai priskiriama organizacija bei M.A.801 dalies b punkto 2 papunktyje nurodyti už išleidimą atsakingi darbuotojai komponento techninę priežiūrą pagal orlaivio techninės priežiūros duomenis arba, jei tam pritarė kompetentinga institucija, pagal komponento techninės priežiūros duomenis gali atlikti tik tada, kai šie komponentai yra įmontuoti į orlaivį. Vis dėlto tokia organizacija bei už išleidimą atsakingi darbuotojai techninei priežiūrai atlikti gali laikinai išmontuoti komponentą, kad būtų lengviau jį pasiekti, išskyrus tuos atvejus, kai dėl tokio išmontavimo prireikia atlikti techninę priežiūrą, kuri negali būti atliekama pagal šio punkto nuostatas. Komponento techninę priežiūrą atlikus pagal šį punktą negali būti išduodama EASA 1 forma ir yra taikomi orlaivio išleidimui eksploatuoti keliami reikalavimai pagal M.A.801 dalį.

c) Nukrypstant nuo a punkto, pagal šio priedo A skyriaus F poskyrį (M dalį) arba II priedą (145 dalį) patvirtinta B kategorijai priskiriama organizacija variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės (APU) komponento techninę priežiūrą pagal variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės (APU) priežiūros duomenis arba, jei tam pritarė kompetentinga institucija, pagal komponentų techninės priežiūros duomenis gali atlikti tik tada, kai šie komponentai yra įmontuoti į variklį ir (arba) APU. Vis dėlto tokia B kategorijai priskiriama organizacija techninei priežiūrai atlikti gali laikinai išmontuoti komponentą, kad būtų lengviau jį pasiekti, išskyrus tuos atvejus, kai dėl tokio išmontavimo prireikia atlikti techninę priežiūrą, kuri negali būti atliekama pagal šio punkto nuostatas.

d) Nukrypstant nuo a punkto ir M.A.801 dalies b punkto 2 papunkčio, už išleidimą atsakingi darbuotojai, nurodyti M.A.801 dalies b punkto 2 papunktyje, gali atlikti į komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamą orlaivį ELA1 įmontuoto arba laikinai išmontuoto komponento techninę priežiūrą pagal komponento techninės priežiūros duomenis, išskyrus:

1. komponentų, išskyrus variklius ir oro sraigtus, kapitalinį remontą; ir

2. orlaivio, išskyrus CS-VLA, CS-22 ir LSA, variklių ir oro sraigtų kapitalinį remontą.

Techninę priežiūrą atlikus pagal d punktą negali būti išduodama EASA 1 forma ir yra taikomi orlaivio išleidimui eksploatuoti keliami reikalavimai pagal M.A.801 dalį.

e) Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.307 dalies c punkte nurodytų komponentų techninę priežiūrą atlieka pagal šio priedo A skyriaus F poskyrį (M dalį) arba 145 dalį patvirtinta A kategorijos organizacija, M.A.801 dalies b punkto 2 papunktyje nurodyti už išleidimą atsakingi darbuotojai arba M.A.801 dalies b punkto 3 papunktyje nurodytas pilotas savininkas, kai tie komponentai yra sumontuoti orlaivyje arba laikinai išmontuoti, kad būtų lengviau juos pasiekti. Atlikus komponento techninę priežiūrą pagal šį punktą EASA 1 forma neišduodama ir orlaiviui taikomi M.A.801 dalyje nurodyti išleidimo eksploatuoti reikalavimai.

M.A.503 **Ribotos eksploatavimo trukmės komponentai**

a) Įmontuoti ribotos eksploatavimo trukmės komponentai neturi būti eksploatuojami ilgiau, nei nustatyta patvirtintoje techninės priežiūros programoje ir tinkamumo skraidyti nurodymuose, išskyrus M.A.504 dalies c punkte numatytus atvejus.

b) Patvirtinta eksploatavimo trukmė atitinkamai nurodoma kalendoriniu laiku, skrydžių valandomis, tūpimais arba ciklais.

c) Patvirtintos eksploatavimo trukmės pabaigoje komponentas turi būti išimtas iš orlaivio ir atliekama jo techninė priežiūra arba jis pašalinamas, jeigu tai nustatytos eksploatavimo trukmės komponentai.

M.A.504 **Eksploatuoti netinkamų komponentų kontrolė**

a) Komponentas laikomas netinkamu eksploatuoti esant vienai iš šių aplinkybių:

1. pasibaigus techninės priežiūros programoje nustatytai eksploatavimo trukmei;

2. nustačius, kad jis neatitinka taikomų tinkamumo skraidyti nurodymų ir kitų Agentūros numatytų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti reikalavimų;

3. jeigu neturima būtinos informacijos, į kurią atsižvelgiant būtų galima nustatyti tinkamumo naudoti būseną arba tinkamumą būti įmontuotam;

4. defektų arba veiklos sutrikimų įrodymai;

5. sutrinka komponento veikimas arba ištinka avarija, galinti turėti įtakos jo tinkamumui eksploatuoti.

b) Netinkami eksploatuoti komponentai paženklinami ir laikomi saugioje vietoje, kur juos patvirtinta techninės priežiūros organizacija prižiūri tol, kol bus nuspręsta dėl būsimo tų komponentų statuso. Vis dėlto komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamo orlaivio, išskyrus didelį orlaivį, atveju asmuo arba organizacija, nustačiusi, kad jis yra netinkamas eksploatuoti, gali jį perduoti saugoti orlaivio savininkui su sąlyga, kad toks perdavimas pažymimas orlaivio, variklio arba komponento žurnale.

c) Komponentai, kurių nustatyta eksploatavimo trukmė yra pasibaigusi arba kurie yra nepataisomai sugadinti, turi būti laikomi atliekomis ir jie neturi vėl patekti į komponentų tiekimo sistemą, jeigu nebuvo pratęsta nustatyta jų eksploatavimo trukmė arba jeigu pagal M.A.304 dalį nebuvo patvirtintas sprendimas dėl remonto.

d) Visi pagal šį priedą (M dalį) atsakingi asmenys arba organizacijos, jei tai yra c punkte nurodyti pakartotiniam naudojimui netinkami komponentai:

1. šiuos komponentus laiko b punkte nustatytoje vietoje; arba

2. pasirūpina, kad prieš pasibaigiant atsakomybei už komponentą, jis būtų pakeistas taip, jog ekonominiu atžvilgiu to komponento nebūtų tikslinga naudoti arba jį remontuoti.

e) Nepaisant d punkto, pagal šį priedą (M dalį) atsakingas asmuo arba organizacija atsakomybę už netinkamais laikomus komponentus, kurie nebūtų sugadinami, gali perleisti organizacijai, kuri juos naudotų mokymo ar tyrinėjimo tikslais.

F POSKYRIS

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA

M.A.601 **Taikymo sritis**

Šiame poskyryje nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, kad jai būtų galima išduoti ar pratęsti M.A.201 dalies g punkte nenurodytų orlaivio ir komponentų techninės priežiūros patvirtinimą.

M.A.602 **Paraiška**

Paraiška techninės priežiūros organizacijai išduoti patvirtinimą arba jį pakeisti turi būti įteikiama kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.

M.A.603 **Patvirtinimo apimtis**

a) Organizacijai, kuri dalyvauja vykdant veiklą pagal šį poskyrį, neleidžiama vykdyti veiklos, jeigu kompetentinga institucija nėra suteikusi šiai organizacijai patvirtinimo. I priedo (M dalies) V priedėlyje pateikiamas šio patvirtinimo pažymėjimo pavyzdys.

b) M.A.604 dalyje nurodytame techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatoma darbo, kurį leidžiama atlikti atsižvelgiant į patvirtinimą, apimtis. I priedo (M dalies) IV priedėlyje apibrėžiamos visos klasės ir kategorijos, kurias leidžiama taikyti pagal šio priedo (M dalies) F poskyrį.

c) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija, atsižvelgdama į techninės priežiūros duomenis, gali gaminti, kaip nurodyta techninės priežiūros organizacijos žinyne, tam tikras dalis, kurias atlikdama darbus gali naudoti savo įrenginiuose.

M.A.604 **Techninės priežiūros organizacijos žinynas**

a) Techninės priežiūros organizacija pateikia žinyną, kuriame nurodo bent šią informaciją:

1. atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimą, kuriuo patvirtinama, kad organizacija nepertraukiamai ir visą laiką dirbs pagal I priedą (M dalį) ir žinyną; ir

2. organizacijos darbo sritis; ir

3. M.A.606 dalies b punkte nurodyto (-ų) asmens (-ų) pavardę (-es) ir pareigas; ir

4. organizacijos schemą, kurioje apibūdinti M.A.606 dalies b punkte nurodytus asmenis siejantys atsakomybės ryšiai; ir

5. už išleidimą atsakingų darbuotojų sąrašą, nurodant jų patvirtinimo taikymo sritį; ir

6. vietų, kuriose atliekama techninė priežiūra, sąrašą kartu su bendrais įrenginių aprašymais; ir

7. procedūras, aprašančias, kaip techninės priežiūros organizacija užtikrins šios dalies reikalavimų vykdymą; ir

8. techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimo procedūrą (-as).

b) Techninės priežiūros organizacijos žinyną ir jo pakeitimus patvirtina kompetentinga institucija.

c) Nepaisant b punkto, nežymius žinyno pakeitimus galima patvirtinti procedūra (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

M.A.605 **Įrenginiai**

Organizacija užtikrina, kad:

a) visiems numatytiems darbams būtų parūpinami įrenginiai, specialios darbo vietos ir patalpos, jeigu privaloma, atskirtos, kad būtų užkirstas kelias teršimui ir apsaugota aplinka;

b) būtų skirtos visus numatytus darbus prižiūrintiems pareigūnams, ypač įskaitant tvarkančius techninės priežiūros užrašus, reikalingos patalpos;

c) būtų numatytos patikimos komponentų, įrangos, įrankių ir medžiagų laikymo priemonės. Laikymo sąlygos turi būti tokios, kad eksploatuoti netinkamus komponentus ir medžiagas būtų galima atskirti nuo visų kitų komponentų, įrangos, įrankių ir medžiagų. Laikymo sąlygos turi atitikti gamintojo nurodymus, o prieiga turi būti apribota tik įgaliotiesiems asmenims.

M.A.606 **Reikalavimai darbuotojams**

a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad užsakovo prašomai visai techninei priežiūrai būtų galima skirti lėšų ir kad ji būtų atliekama pagal šioje dalyje nustatytą standartą.

b) Turi būti paskirtas asmuo arba asmenų grupė, atsakinga už tai, kad organizacija visada atitiktų šio poskyrio reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.

c) Visi b punkte nurodyti asmenys privalo sugebėti įrodyti, kad jie yra įsigiję su orlaivio ir (arba) komponento techninе priežiūra susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją ir įgiję atitinkamos patirties.

d) Organizacija numanomam darbui, dėl kurio yra sudaryta sutartis, paprastai turi turėti atitinkamų darbuotojų. Laikinus darbuotojus leidžiama samdytis tuo atveju, jeigu sutartis sudaroma dėl didesnės nei įprasta darbų apimties, ir laikinai samdytis galima tik tuos darbuotojus, kurie neišduoda išleidimo eksploatuoti pažymėjimų.

e) Visų techninę priežiūrą atliekančių darbuotojų kvalifikacija turi būti įrodyta ir užregistruota.

f) Specialias užduotis, pvz., virinimą, neardomuosius bandymus/tikrinimą, išskyrus paviršiaus įtrūkius nustatančius darbuotojus, atliekančių darbuotojų kvalifikacija turi atitikti oficialiai pripažintą standartą.

g) Techninės priežiūros organizacija turi turėti pakankamai už išleidimą atsakingų darbuotojų, galinčių orlaiviui ir komponentams išduoti M.A.612 ir M.A.613 dalyse nurodytus išleidimo eksploatuoti pažymėjimus. Šie darbuotojai turi atitikti III priedo (66 dalies) reikalavimus.

h) Nukrypstant nuo g punkto, organizacija, teikianti techninės priežiūros paslaugas komercinę veiklą vykdantiems orlaivių naudotojams, gali pasitelkti už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurių kvalifikacija atitinka toliau pateikiamas nuostatas, remiantis tinkamomis procedūromis, kurios turi būti patvirtinamos organizacijos vadove:

1. Jei tai yra pakartotinę priešskrydinę patikrą nustatantys tinkamumo skraidyti nurodymai, kuriais aiškiai nustatoma, kad skrydžio įgula gali vykdyti tuos tinkamumo skraidyti nurodymus, organizacija, atsižvelgdama į turimą skrydžio įgulos nario licenciją, orlaivio vadui gali suteikti ribotą už išleidimą atsakingam darbuotojui suteikiamą įgaliojimą, jei organizacija užtikrina, kad buvo organizuoti tinkami praktinio mokymo kursai, kad tas asmuo galėtų įvykdyti tinkamumo skraidyti nurodymus pagal reikalaujamą standartą.

2. Jei orlaivis eksploatuojamas toli nuo techninės priežiūros stoties, organizacija, atsižvelgdama į skrydžio įgulos nario licenciją, orlaivio vadui gali suteikti ribotą už išleidimą atsakingam darbuotojui suteikiamą įgaliojimą, jeigu organizacija užtikrina, kad buvo organizuoti tinkami praktinio mokymo kursai, kad tas asmuo nustatytą užduotį galėtų atlikti pagal reikalaujamą standartą.

M.A.607 **Už išleidimą atsakingi darbuotojai**

a) Be M.A.606 dalies g punkto, už išleidimą atsakingi darbuotojai gali naudotis jiems suteikiamomis privilegijomis tik tuomet, jei organizacija yra įsitikinusi, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai:

1. gali įrodyti, kad atitinka III priedo (66 dalies) 66.A.20 dalies b punkto reikalavimus, išskyrus atvejį, kai III priede (66 dalyje) pateikiama nuoroda į valstybės narės teisės aktą – tokiu atveju jie turėtų atitikti tokiame teisės akte nustatytus reikalavimus; ir

2. pakankamai išmano tam tikrą orlaivį ir (arba) orlaivio komponentą (-us), kurio (-ių) techninė priežiūra turi būti atlikta, bei su tuo susijusias organizacines procedūras.

b) Toliau aprašytais nenumatytais atvejais, kai orlaivis nusileidžia ne pagrindinėje stotyje, kurioje nėra tinkamų už išleidimą atsakingų darbuotojų, techninės priežiūros organizacija, su kuria yra sudaryta techninės priežiūros paslaugų teikimo sutartis, gali išduoti vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti:

1. vienam iš savo darbuotojų, turinčiam panašios technologijos, konstrukcijos ir sistemos orlaivio tipo kvalifikaciją; arba

2. bet kokiam asmeniui, turinčiam ne mažiau kaip trejų metų techninės priežiūros patirtį ir galiojančią ICAO orlaivių techninės priežiūros licenciją orlaivio tipui, kurį reikia išleisti eksploatuoti, su sąlyga, kad toje vietoje nėra tinkamai pagal šią dalį patvirtintos organizacijos ir organizacija, su kuria sudaryta sutartis, yra gavusi ir turi dokumentais patvirtintų šio asmens patirties įrodymų ir licenciją.

Apie visus tokius atvejus būtina pranešti kompetentingai institucijai per septynias dienas išdavus tokį įgaliojimą išleisti eksploatuoti. Vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti išduodanti patvirtinta techninės priežiūros organizacija užtikrina, kad techninė priežiūra, galinti turėti įtakos skrydžio saugai, būtų pakartotinai tikrinama.

c) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija turi turėti išsamius užrašus apie darbuotojus, atsakingus už išleidimą, ir galiojantį visų už išleidimą atsakingų darbuotojų sąrašą, nurodant jų patvirtinimo taikymo sritį, kurie būtų įtraukti į organizacijos vadovą pagal M.A.604 dalies a punkto 5 papunktį.

M.A.608 **Komponentai, įranga ir įrankiai**

a) Organizacija turi:

1. turėti techninės priežiūros duomenimis, aprašytais M.A.609 dalyje, nustatytą įrangą ir įrankius arba techninės priežiūros organizacijos žinyne nurodytą lygiavertę įrangą ir įrankius, kurie reikalingi kasdienei techninei priežiūrai atlikti atsižvelgiant į patvirtinimo taikymo sritį; ir

2. įrodyti, kad ji turi prieigą prie visos kitos įrangos ir įrankių, kurie naudojami tik kartais.

b) Įrankiai ir įranga turi būti tikrinami ir kalibruojami pagal oficialiai pripažintą standartą. Organizacija turi turėti užrašus apie tuos kalibravimus ir naudotą standartą.

c) Organizacija turi tikrinti, klasifikuoti ir atitinkamai paskirstyti visus gaunamus komponentus.

M.A.609 **Techninės priežiūros duomenys**

Patvirtinta techninės priežiūros organizacija, atlikdama techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, turi turėti ir naudoti taikomus galiojančius M.A.401 dalyje nurodytus techninės priežiūros duomenis. Jeigu techninės priežiūros duomenis pateikia užsakovas, juos privaloma turėti tik atliekant darbą.

M.A.610 **Techninės priežiūros darbų pavedimai**

Prieš pradedant techninę priežiūrą organizacija ir techninės priežiūros prašanti organizacija suderina raštišką darbo pavedimą, kad būtų aiškiai nustatyti atliktini techninės priežiūros darbai.

M.A.611 **Techninė priežiūros standartai**

Visa techninė priežiūra atliekama pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus D poskyrio reikalavimus.

M.A.612 **Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

Pagal šį poskyrį užbaigus visą nustatytą orlaivio techninę priežiūrą pagal M.A.801 dalį išduodamas orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas.

M.A.613 **Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

a) Pagal šį poskyrį užbaigus visą nustatytą komponento techninę priežiūrą, pagal M.A.802 dalį išduodamas komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas. Išduodama komponento, išskyrus komponentus, kurių techninė priežiūra atliekama pagal M.A.502 dalies b, d arba e punktą, ir komponentus, pagamintus pagal M.A.603 dalies c punktą, EASA 1 forma.

b) Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą galima parengti remiantis kompiuterine duomenų baze.

M.A.614 **Techninės priežiūros užrašai**

a) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija veda išsamius visų atliktų darbų užrašus. Turi būti laikomi visi užrašai, kurie įrodo, kad buvo laikytasi visų išleidimo eksploatuoti pažymėjimo išdavimo reikalavimų, įskaitant subrangovo išleidimo dokumentus, kurie taip pat turi būti laikomi.

b) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija orlaivio savininkui pateikia kiekvieno išleidimo eksploatuoti pažymėjimo kopiją ir visų konkrečių atliekant remontą ir (arba) pakeitimą naudotų remonto ir (arba) pakeitimo duomenų kopiją.

c) Patvirtinta techninės priežiūros organizacija visų techninės priežiūros užrašų ir visų susijusių techninės priežiūros duomenų kopiją laiko trejus metus nuo orlaivio arba orlaivio komponento, kuriam buvo taikyta techninė priežiūra, išleidimo iš patvirtintos techninės priežiūros organizacijos dienos.

1. Užrašai pagal šio punkto reikalavimus turi būti laikomi taip, kad nebūtų sugadinti, pakeisti arba pavogti.

2. Visa duomenų rezervavimui užtikrinti naudojama aparatinė kompiuterio įranga laikoma kitoje vietoje nei darbui naudojamų duomenų laikymo įranga ir tokioje aplinkoje, kad būtų užtikrinta gera tų duomenų būklė.

3. Jeigu patvirtinta techninės priežiūros organizacija nutraukia savo veiklą, visi laikomi paskutinių trejų metų laikotarpio techninės priežiūros užrašai turi būti perduodami paskutiniam atitinkamo orlaivio ar komponento savininkui arba užsakovui ar laikomi kompetentingos institucijos nustatytoje vietoje.

M.A.615 **Organizacijos teisės**

Techninės priežiūros organizacija, patvirtinta remiantis šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyriu, gali:

a) patvirtinimo pažymėjime ir techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytose vietose prižiūrėti visus orlaivius ir (arba) komponentus, kuriems ji buvo patvirtinta;

b) organizuoti specializuotų paslaugų teikimą kitoje atitinkamą kvalifikaciją turinčioje techninės priežiūros organizacijos prižiūrimoje organizacijoje pagal atitinkamas jos techninės priežiūros organizacijos žinyno, tiesiogiai patvirtinto kompetentingos institucijos, procedūras;

c) atlikti visų orlaivių arba komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninę priežiūrą visose vietose, atsižvelgiant į atsiradusią būtinybę atlikti tą priežiūrą, jeigu orlaivis laikomas netinkamu eksploatuoti ar jeigu privaloma atlikti atsitiktinę priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytomis sąlygomis;

d) užbaigus techninę priežiūrą pagal M.A.612 arba M.A.613 dalį išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimus.

M.A.616 **Vidinis organizacijos patikrinimas**

Siekiant užtikrinti, kad patvirtinta techninės priežiūros organizacija vis atitiktų šio poskyrio reikalavimus, reguliariai turi būti atliekamas vidinis tos organizacijos patikrinimas.

M.A.617 **Patvirtintos techninės priežiūros organizacijos pakeitimai**

Siekiant, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų, patvirtinta techninės priežiūros organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus keisti toliau išvardytus dalykus pirmiau nei jie pradedami įgyvendinti:

1. organizacijos pavadinimą;

2. organizacijos buveinę;

3. kitas organizacijos buveines;

4. atsakingą vadovą;

5. bet kurį iš M.A.606 dalies b punkte nurodytų asmenų;

6. įrenginius, įrangą, įrankius, medžiagas, procedūras, darbų apimtį ir už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

Jeigu tai yra pasiūlyti darbuotojų pakeitimai, apie kuriuos administracijai nebuvo žinoma iš anksto, apie šiuos pakeitimus turi būti pranešta atsiradus pirmai progai.

M.A.618 **Patvirtinimo galiojimo trukmė**

a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:

1. organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų ištaisymu, kaip nurodyta M.A.619 dalyje; ir

2. kompetentingai institucijai suteikiama prieiga prie organizacijos, kad ta institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šio dalies reikalavimus; ir;

3. patvirtinimo neatsisakoma arba jis neatšaukiamas.

b) Atsisakius patvirtinimo pažymėjimo arba jį atšaukus, pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

M.A.619 **Pažeidimai**

a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.

b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.

c) Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.605 dalį, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imasi tų veiksmų.

G POSKYRIS

NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

M.A.701 **Taikymo sritis**

Šiuo poskyriu nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, kad jai būtų suteiktas patvirtinimas užtikrinti nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti arba būtų pratęstas to patvirtinimo galiojimas.

M.A.702 **Paraiška**

Paraiška suteikti patvirtinimą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai arba pakeisti to patvirtinimo galiojimą įteikiama kompetentingos institucijos nustatyta forma ir numatytu būdu.

M.A.703 **Patvirtinimo galiojimo sritis**

a) Patvirtinimas nurodomas VI priedėlyje pateiktame pažymėjime, kurį išduoda kompetentinga institucija.

b) Nepaisant a punkto, jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, patvirtinimas – tai oro vežėjo pažymėjimo, kurį kompetentinga institucija išdavė eksploatuojamam orlaiviui, dalis.

c) Tvirtinama darbo apimtis nurodoma nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyne, kaip numatyta M.A.704 dalyje.

M.A.704 **Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinynas**

a) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija pateikia nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną, kuriame nurodoma ši informacija:

1. atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimas, patvirtinantis, kad organizacija visą laiką dirbs pagal šios dalies ir organizacijos žinyno reikalavimus; ir

2. organizacijos darbo sritis; ir

3. M.A.706 dalies a punkte, M.A.706 dalies c punkte, M.A.706 dalies d punkte ir M.A.706 dalies i punkte nurodyto (-ų) asmens (-ų) pareigos ir pavardė (-ės); ir

4. organizacijos schema, kurioje apibūdinti M.A.706 dalies a punkte, M.A.706 dalies c punkte, M.A.706 dalies d punkte ir M.A.706 dalies i punkte nurodytus visus asmenis siejantys atsakomybės ryšiai; ir

5. M.A.707 dalyje nurodytų tinkamumo skraidyti patikros darbuotojų sąrašas, kuriame, kai taikoma, išvardijami darbuotojai, įgalioti išduoti skrydžio leidimą pagal M.A.711 dalies c punktą; ir

6. bendras įrenginių aprašymas ir jų išdėstymas; ir

7. procedūros, kaip nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti techninės priežiūros organizacija užtikrins šios dalies reikalavimų vykdymą; ir

8. nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno pakeitimo procedūros; ir

9. patvirtintų orlaivio techninės priežiūros programų sąrašas arba komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamiems orlaiviams – „pagrindinės“ ir „bendrosios“ techninės priežiūros programų sąrašas.

b) Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną ir jo pakeitimus patvirtina kompetentinga institucija.

c) Neatsižvelgiant į b punktą, nedideli žinyno pakeitimai gali būti netiesiogiai tvirtinami taikant netiesioginio tvirtinimo procedūrą. Netiesioginio tvirtinimo procedūroje apibrėžiamas tinkamas nedidelis pakeitimas, ją nustato nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija pagal žinyną ir tvirtina už šią nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją atsakinga kompetentinga institucija.

M.A.705 **Įrenginiai**

Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija M.A.706 dalyje nurodytiems darbuotojams tam tikrose vietose skiria buveinei tinkamas patalpas.

M.A.706 **Reikalavimai darbuotojams**

a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad būtų skiriama lėšų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbams ir kad jie būtų atliekami pagal šios dalies reikalavimus.

b) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, a punkte minėtas atsakingas vadovas – tai asmuo, kuriam taip pat suteikti verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad visas operatoriaus operacijas būtų galima finansuoti ir jas vykdyti pagal standartą, kuris nustatomas, kad būtų išduotas oro vežėjo pažymėjimas.

c) Turi būti paskirtas asmuo arba asmenų grupė, atsakinga už tai, kad organizacija visada atitiktų šio poskyrio reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.

d) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, atsakingas vadovas skiria vadybininką. Šis darbuotojas būtų atsakingas už nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbų tvarkymą ir priežiūrą pagal c punktą.

e) d punkte nurodyto paskirto vadybininko negali samdyti pagal 145 dalį patvirtinta organizacija, su kuria operatorius yra sudaręs sutartį, jeigu negaunamas specialus kompetentingos institucijos leidimas.

f) Organizacija numatomam darbui turi turėti pakankamai apmokytų darbuotojų.

g) Visi c ir d punktuose nurodyti asmenys privalo galėti įrodyti, kad yra įsigiję su orlaivio tinkamumu skraidyti susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją ir patirties.

h) Visų nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančių darbuotojų kvalifikacija turi būti įregistruota raštiškai.

i) Organizacija, pratęsianti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų galiojimą, kaip numatyta M.A.711 dalies a punkto 4 papunktyje ir M.A.901 dalies f punkte, skiria tai daryti įgaliotus asmenis, kuriuos tvirtina kompetentinga institucija.

j) Organizacija nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti žinyne nurodo ir nuolat atnaujina asmens (-ų), nurodyto (-ų) M.A.706 dalies a punkte, M.A.706 dalies c punkte, M.A.706 dalies d punkte ir M.A.706 dalies i punkte, pareigas ir pavardę (-es).

k) Organizacija nustato darbuotojų, kurie dalyvauja užtikrinant visų didelių orlaivių arba orlaivių, naudojamų komerciniam vežimui oro transportu, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, atliekant tinkamumo skraidyti patikrą ir (arba) kokybės auditą pagal procedūrą ir laikantis standarto, dėl kurio buvo susitarta su kompetentinga institucija, kompetenciją ir ją kontroliuoja.

M.A.707 **Tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai**

a) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, kuri turi būti patvirtinta, kad galėtų atlikti tinkamumo skraidyti patikras ir, jeigu taikoma, kad galėtų išduoti skrydžio leidimus, turi turėti atitinkamus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus, galinčius išduoti A skyriaus I poskyryje nurodytus tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimus arba rekomendacijas ir, jeigu taikoma, išduoti skrydžio leidimus pagal M.A.711 dalies c punktą.

1. Su visais orlaiviais, kurie naudojami komerciniam vežimui oro transportu, ir orlaiviais, kurių didžiausioji kilimo masė (MTOM) yra didesnė nei 2 730 kg, išskyrus oro balionus, dirbantys minėti darbuotojai privalo:

   a) turėti ne trumpesnę nei penkerių metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti; ir

   b) turėti III priede (66 dalyje) nustatytą atitinkamą licenciją arba aviacijos bakalauro laipsnį ar lygiavertį nacionalinį dokumentą; ir

   c) būti išklausę oficialų techninės orlaivių priežiūros kursą; ir

   d) patvirtintoje organizacijoje eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas;

   e) nepaisant a–d punktų, M.A.707 dalies a punkto 1 papunkčio b pastraipoje nustatytą reikalavimą leidžiama pakeisti penkerių metų patirtimi užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kuri yra papildoma reikalaujamai M.A.707 dalies a punkto 1 papunkčio a pastraipoje.

2. Su orlaiviais, kurie nenaudojami komerciniam vežimui oro transportu ir kurių MTOM yra 2 730 kg arba mažesnė, ir su oro balionais dirbantys minėti darbuotojai privalo:

   a) turėti ne trumpesnę nei trejų metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti; ir

   b) turėti III priede (66 dalyje) nustatytą atitinkamą licenciją arba aviacijos bakalauro laipsnį ar lygiavertį nacionalinį dokumentą; ir

   c) būti išklausę atitinkamą techninės orlaivių priežiūros kursą; ir

   d) patvirtintoje organizacijoje eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas;

   e) nepaisant a–d punktų, M.A.707 dalies a punkto 2 papunkčio b pastraipoje nustatytą reikalavimą leidžiama pakeisti ketverių metų patirtimi užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kuri yra papildoma reikalaujamai M.A.707 dalies a punkto 2 papunkčio a pastraipoje.

b) Patvirtintos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti organizacijos paskirtiems tinkamumo skraidyti patikros darbuotojams patvirtinta nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti organizacija leidimą gali išduoti tik tada, kai prižiūrimi tie darbuotojai pagal nustatytus reikalavimus atlieka tinkamumo skraidyti patikrą ir juos oficialiai patvirtina kompetentinga institucija.

c) Organizacija užtikrina, kad orlaivio tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai galėtų įrodyti, kad jie yra įgiję naujos atitinkamos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirties.

d) Tinkamumo skraidyti patikros darbuotojų tapatybė turi būti nurodoma kiekvieną asmenį įrašant į nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną bei darant nuorodą į jiems suteiktą leidimą atlikti tinkamumo skraidyti patikrą.

e) Organizacija apie visus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus turi vesti užrašus, kuriuose pateikiama išsami informacija apie visas įsigytas atitinkamas kvalifikacijas bei nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirties santrauka ir mokymas bei leidimo kopija. Šie užrašai turi būti laikomi dvejus metus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojui išėjus iš organizacijos.

M.A.708 **Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimas**

a) Visi nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbai turi būti atliekami pagal M.A dalies C poskyrio reikalavimus.

b) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija kiekvienam prižiūrimam orlaiviui:

1. parengia ir taiko techninės priežiūros programą, įskaitant visas taikomas patikimumo programas;

2. orlaivio techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti (jeigu netaikoma netiesioginio patvirtinimo procedūra pagal M.A.302 dalies c punktą), o programos kopiją nusiunčia komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamo orlaivio savininkui;

3. tvarko keitimų ir remontų patvirtinimą;

4. užtikrina, kad visa techninė priežiūra būtų atliekama pagal patvirtintą techninės priežiūros programą ir išleidžiama pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus H poskyrį;

5. užtikrina, kad būtų taikomi visi nepertraukiamajam tinkamumui skraidyti turintys įtakos galiojantys tinkamumo skraidyti ir eksploatavimo nurodymai;

6. užtikrina, kad atliekant planinę techninę priežiūrą nustatytus visus defektus arba tuos defektus, apie kuriuos buvo pranešta, atitinkamai pašalintų patvirtinta techninės priežiūros organizacija;

7. užtikrina, kad iškilus būtinybei orlaivis būtų perduodamas atitinkamai patvirtintai techninės priežiūros organizacijai;

8. siekdama, kad darbas būtų atliekamas pagal nustatytus reikalavimus, derina planinę techninę priežiūrą, tinkamumo skraidyti nurodymų taikymą, ribotos eksploatavimo trukmės dalių pakeitimą ir komponentų tikrinimą;

9. tvarko ir rengia laikyti visus nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašus ir (arba) operatoriaus techninių užrašų žurnalą;

10. užtikrina, kad pareiškimas apie masės ir sunkio centro nustatymą atitiktų esamą orlaivio būseną.

c) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas ir jei operatorius nėra tinkamai patvirtintas pagal 145 dalį, operatorius su pagal 145 dalį patvirtinta organizacija arba kitu operatoriumi sudaro rašytinę techninės priežiūros sutartį, kurioje išsamiai nurodo M.A.301 dalies 2 punkte, M.A.301 dalies 3 punkte, M.A.301 dalies 5 punkte ir M.A.301 dalies 6 punkte numatytas funkcijas bei užtikrina, kad visą techninę priežiūrą galiausiai atliktų 145 dalyje patvirtinta techninės priežiūros organizacija bei nustato kokybės užtikrinimo priemones pagal M.A.712 dalies b punktą. Orlaivio buveinę, planinės priešskrydinės techninės priežiūros ir variklio techninės priežiūros sutartis su visais pakeitimais turi patvirtinti kompetentinga institucija. Tačiau jei tai yra:

1. orlaivis, kuriam reikia neplaninės priešskrydinės techninės priežiūros, tada sutartį su 145 dalies techninės priežiūros organizacija galima sudaryti kaip atskirus užsakymus atlikti darbus;

2. techninė komponento priežiūra, įskaitant variklio techninę priežiūrą, c punkte nurodytą sutartį su 145 dalies techninės priežiūros organizacija galima sudaryti kaip atskirus užsakymus atlikti darbus.

M.A.709 **Dokumentai**

a) Patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, atlikdama M.A.708 dalies nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo užduotis, turi turėti ir naudoti galiojančius naujausius M.A.401 dalies techninės priežiūros duomenis. Šiuos duomenis gali teikti savininkas arba operatorius pagal tam tikrą su šiuo savininku ar operatoriumi sudarytą sutartį. Šiuo atveju nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai tereikia saugoti šiuos duomenis visą sutarties galiojimo laiką, išskyrus atvejus, numatytus M.A.714 dalyje.

b) Komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamiems orlaiviams patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija gali sukurti „pagrindinės“ ir (arba) „bendrosios“ techninės priežiūros programas, pagal kurias būtų suteikiamas pradinis patvirtinimas ir (arba) išplečiama patvirtinimo taikymo sritis neturint šio priedo (M dalies) I priedėlyje minėtų sutarčių. Tačiau šios „pagrindinės“ ir (arba) „bendrosios“ techninės priežiūros programos nereiškia, kad nebereikia parengti tinkamos orlaivio techninės priežiūros programos pagal M.A.302 dalį likus pakankamai laiko iki naudojimosi M.A.711 dalyje numatytomis teisėmis.

M.A.710 **Tinkamumo skraidyti patikra**

a) Kad būtų laikomasi M.A.901 dalyje nurodyto orlaivio tinkamumo skraidyti patikros reikalavimo, patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija atlieka išsamų dokumentais pagrįstą orlaivio įrašų patikrinimą, siekdama įsitikinti, jog:

1. orlaivio sklandmens, jėgainės ir oro sraigto skraidytų valandų skaičius ir susiję skrydžio ciklai yra tinkamai užregistruoti, ir

2. orlaivio konfigūracijai yra taikomas orlaivio naudojimo vadovas ir jame atsispindi padėtis po paskutinio patikrinimo, ir

3. orlaivyje buvo atlikti visi pagal patvirtintą techninės priežiūros programą privalomi techninės priežiūros darbai, ir

4. visi žinomi defektai buvo pašalinti arba, jeigu būtina, apie juos buvo pranešta nustatytu būdu, ir

5. visi galiojantys tinkamumo skraidyti nurodymai buvo taikyti ir užregistruoti tinkamai, ir

6. visi orlaivio pakeitimai ir remonto darbai užregistruoti ir atlikti pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį), ir

7. visi orlaivyje įmontuoti ribotos eksploatavimo trukmės komponentai yra tinkamai paženklinti, užregistruoti ir nėra pasibaigusi patvirtinta jų eksploatavimo trukmė, ir

8. visi techninės priežiūros darbai buvo atlikti pagal I priedo (M dalies) reikalavimus, ir

9. einamasis pareiškimas apie masės ir sunkio centro nustatymą atitinka orlaivio konfigūraciją ir yra galiojantis, ir

10. orlaivis atitinka paskutinius Agentūros patvirtintus jo konstrukcijos tipo pakeitimus, ir

11. jeigu reikia, orlaivis turi esamą jo konfigūraciją atitinkantį triukšmo pažymėjimą pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) I poskyrį.

b) Patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos darbuotojai, atliekantys tinkamumo skraidyti patikrą, atlieka fizinę orlaivio patikrą. Tinkamumo skraidyti patikrą atliekantiems darbuotojams, kurie nėra tinkamai kvalifikuoti pagal III priedą (66 dalį), turi padėti tokią kvalifikaciją turintys darbuotojai.

c) Atlikdami fizinę orlaivio patikrą, tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai turi užtikrinti, kad:

1. visi privalomi ženklai ir nurodomieji užrašai būtų tinkamose vietose; ir

2. orlaivis atitiktų patvirtinto skrydžio žinyno reikalavimus; ir

3. orlaivio konfigūracija atitiktų patvirtintus dokumentus; ir

4. neliktų jokių akivaizdžių defektų, kurie nebuvo nurodyti pagal M.A.403 dalį; ir

5. orlaivis atitiktų dokumentais pagrįstus a punkto patikrinimo užrašus.

d) Nukrypstant nuo M.A.901 dalies a punkto, tinkamumo skraidyti patikrai atlikti leidžiama numatyti ne ilgesnį nei 90 dienų laikotarpį, kad tebegaliotų tinkamumo skraidyti patikros procedūros nuostatos ir kad fizinį patikrinimą būtų galima atlikti tikrinant techninės priežiūros darbus.

e) I priedo (M dalies) III priedėlyje nurodytą tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15b formą) arba rekomendaciją išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą (EASA 15a formą) gali išduoti tik:

1. patvirtintos nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo organizacijos vardu – tinkamumo skraidyti patikros darbuotojai, atitinkamai įgalioti pagal M.A.707 dalį, arba M.A.901 dalies g punkte numatytais atvejais – už išleidimą atsakingi darbuotojai; ir

2. jeigu nustatoma, kad tinkamumo skraidyti patikra buvo atlikta išsamiai ir kad nebuvo nustatyta jokios neatitikties, kuri galėtų kelti pavojų skrydžio saugai.

f) Visų orlaiviui išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų arba pažymėjimų, kurių galiojimas buvo pratęstas, kopija per 10 dienų turi būti nusiųsta to orlaivio registravimo valstybei narei.

g) Neleidžiama sudaryti subrangos sutarčių tinkamumo skraidyti patikrai atlikti.

h) Jeigu tinkamumo skraidyti patikros išvados būtų nepakankamos, apie tai kuo greičiau turi būti pranešta kompetentingai institucijai, tačiau bet kokiu atveju ne vėliau nei per 72 valandas nuo to momento, kai organizacija nustatė būklę, su kuria susijusi patikra.

M.A.711 **Organizacijos teisės**

a) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, patvirtinta remiantis šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyriu, gali:

1. užtikrinti orlaivio, išskyrus komerciniam vežimui oro transportu naudojamus orlaivius, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kaip nurodyta patvirtinimo pažymėjime;

2. užtikrinti komerciniam vežimui oro transportu naudojamo orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, jeigu nurodyta patvirtinimo pažymėjime ir oro vežėjo pažymėjime;

3. organizuoti ribotų nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo užduočių vykdymą su samdoma organizacija, dirbančia pagal kokybės sistemą, kaip numatyta patvirtinimo pažymėjime;

4. pratęsti kompetentingos institucijos arba kitos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos, patvirtintos pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, išduoto tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimą laikantis M.A.901 dalies f punkte nustatytų sąlygų.

b) Patvirtintai nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai, registruotai vienoje iš valstybių narių, galima suteikti papildomą patvirtinimą, kad ji galėtų atlikti M.A.710 dalyje nurodytas tinkamumo skraidyti patikras, ir:

1. išduoti atitinkamą tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, o vėliau pratęsti jo galiojimą laikantis M.A.901 dalies c punkto 2 papunktyje arba M.A.901 dalies e punkto 2 papunktyje nustatytų sąlygų; ir

2. pateikti registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai rekomendaciją dėl tinkamumo skraidyti patikros.

c) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančiai organizacijai, į kurios patvirtinimą įtrauktos M.A.711 dalies b punkte nurodytos teisės, galima suteikti papildomą patvirtinimą išduoti skrydžio leidimą pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21.A.711 dalies d punktą tam tikriems orlaiviams, kuriems organizacija yra patvirtinta išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija patvirtina atitiktį patvirtintoms skrydžio sąlygoms pagal atitinkamą patvirtintą M.A.704 dalyje nurodyto žinyno procedūrą.

M.A.712 **Kokybės užtikrinimo sistema**

a) Siekiant, kad būtų garantuota, jog patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija tebeatitinka šio poskyrio reikalavimus, ji turi įdiegti kokybės užtikrinimo sistemą ir paskirti kokybės užtikrinimo darbuotoją, kuris kontroliuotų, ar laikomasi orlaivio tinkamumą skraidyti užtikrinančių procedūrų ir ar jų pakanka. Atitikties įvertinimas apima grįžtamojo ryšio sistemą su atsakingu darbuotoju, kad būtų užtikrinamas ištaisomųjų veiksmų taikymas, jeigu būtina.

b) Kokybės užtikrinimo sistema turi kontroliuoti veiklą, vykdomą pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį. Ši sistema turi apimti bent šias funkcijas:

1. turi būti kontroliuojama, ar visa veikla, vykdoma pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, yra vykdoma pagal patvirtintas procedūras; ir

2. turi būti kontroliuojama, ar visi techninės priežiūros darbai, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, atliekami pagal sutartį; ir

3. turi būti kontroliuojama, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų.

c) Užrašai apie šią veiklą laikomi bent dvejus metus.

d) Jeigu patvirtintoji nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija yra patvirtinta pagal kitą dalį, kokybės užtikrinimo sistemą galima derinti su kita sistema, kurią privaloma taikyti pagal kitą dalį.

e) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyryje numatyta kokybės užtikrinimo sistema turi būti sudedamoji operatoriaus kokybės užtikrinimo sistemos dalis.

f) Jei tai su komercinio oro transporto nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimu nesusijusi maža organizacija, kokybės sistemą gali atstoti kompetentingos institucijos patvirtintos reguliariai atliekamos organizacijos patikros, išskyrus atvejus, kai organizacija išduoda tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimus orlaiviams, išskyrus oro balionus, kurių MTOM yra didesnė nei 2 730 kg. Jei nėra įdiegtos kokybės sistemos, organizacija negali sudaryti sutarčių dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo darbų su kitomis šalimis.

M.A.713 **Patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos pakeitimai**

Siekiant, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar tebesilaikoma šios dalies reikalavimų, patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus keisti toliau išvardytus dalykus pirmiau nei jie pradedami įgyvendinti:

1. organizacijos pavadinimą;

2. organizacijos buveinę;

3. kitas organizacijos buveines;

4. atsakingą vadovą;

5. bet kokį iš M.A.706 dalies c punkte nurodytų asmenų;

6. įrenginius, procedūras, darbų apimtį ir darbuotojus, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

Jeigu tai yra pasiūlyti darbuotojų pakeitimai, apie kuriuos administracijai nebuvo žinoma iš anksto, apie šiuos pakeitimus turi būti pranešta atsiradus pirmai progai.

M.A.714 **Užrašų tvarkymas**

a) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija tvarko išsamius atliekamo darbo užrašus. Pagal M.A.305 ir, jeigu taikoma, M.A.306 dalis privalomi užrašai turi būti išlaikomi.

b) Jei nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija turi M.A.711 dalies b punkte numatytą teisę, ji turi laikyti visų išduotų arba, jei taikytina, pratęsto galiojimo tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų ir rekomendacijų kopijas bei visus patvirtinamuosius dokumentus. Be to, organizacija išsaugo visų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų, kurių galiojimą ji pratęsė pasinaudodama M.A.711 dalies a punkto 4 papunktyje numatyta teise, kopijas.

c) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija turi M.A.711 dalies c punkte nurodytą teisę, ji turi išlaikyti visų skrydžio leidimų, kuriuos išdavė pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.729 dalies nuostatas, kopijas.

d) Nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija visų b ir c punktuose nurodytų užrašų kopijas laiko dvejus metus nuo tos dienos, kai visam laikui nustota eksploatuoti orlaivį.

e) Užrašai laikomi taip, kad jų nebūtų galima sugadinti, pakeisti ir pavogti.

f) Visa duomenų rezervavimui užtikrinti naudojama aparatinė kompiuterio įranga laikoma kitoje vietoje nei darbui naudojamų duomenų laikymo įranga ir tokioje aplinkoje, kad būtų užtikrinta gera tų duomenų būklė.

g) Jeigu pareiga užtikrinti orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti perleidžiama kitai organizacijai arba asmeniui, visi laikomi užrašai perduodami minėtai organizacijai arba asmeniui. Nustatyta užrašų laikymo trukmė toliau taikoma minėtai organizacijai arba asmeniui.

h) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija nutraukia savo veiklą, visi laikomi užrašai perduodami orlaivio savininkui.

M.A.715 **Patvirtinimo galiojimo trukmė**

a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:

   1. organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų ištaisymu, kaip nurodyta M.A.705 dalyje; ir

   2. kompetentingai institucijai suteikiama prieiga prie organizacijos, kad ta institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šio dalies reikalavimus; ir;

   3. patvirtinimo neatsisakoma arba jis neatšaukiamas.

b) Atsisakius patvirtinimo pažymėjimo arba jį atšaukus, pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

M.A.716 **Pažeidimai**

a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.

b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks M dalies reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.

c) Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.705 dalį, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imtis tų veiksmų.

H POSKYRIS

IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS

M.A.801 **Orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

a) Išskyrus orlaivius, kuriuos eksploatuoti išleidžia pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija, išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas pagal šį poskyrį.

b) Orlaivis gali būti išleistas eksploatuoti tik išdavus išleidimo eksploatuoti pažymėjimą baigus visus techninės priežiūros darbus ir įsitikinus, kad visi techninės priežiūros darbai atlikti tinkamai. Išleidimo eksploatuoti pažymėjimą išduoda:

1. atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos vardu; arba

2. pagal III priedo (66 dalies) reikalavimus už išleidimą atsakingi darbuotojai, išskyrus šio priedo VII priedėlyje išvardytus sudėtingus techninės priežiūros darbus, kuriems taikomas 1 papunktis; arba

3. pilotas savininkas pagal M.A.803 dalį.

c) Nukrypstant nuo M.A.801 dalies b punkto 2 papunkčio, M.A.801 dalies b punkto 2 papunktyje nurodyti už išleidimą atsakingi darbuotojai gali atlikti komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamo orlaivio ELA1 sudėtingus techninės priežiūros darbus, nurodytus šio priedo VII priedėlyje.

d) Nukrypstant nuo M.A.801 dalies b punkto, nenumatytais atvejais, jeigu orlaiviui draudžiama pakilti iš vietos, kurioje nėra tinkamai pagal šį priedą ar II priedą (145 dalį) patvirtintos techninės priežiūros organizacijos ir nedirba atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai, savininkas gali leisti bet kokiam asmeniui, turinčiam ne trumpesnę nei trejų metų atitinkamos techninės priežiūros patirtį ir tinkamą kvalifikaciją, atlikti techninę priežiūrą pagal šio priedo D poskyryje nustatytus standartus ir orlaivį išleisti eksploatuoti. Šiuo atveju savininkas turi:

1. turėti bei laikyti orlaivio užrašuose duomenis apie visus atliktus darbus ir pažymėjimą išdavusio asmens turimą kvalifikaciją; ir

2. užtikrinti, kad atsiradus progai, tačiau ne vėliau kaip per 7 dienas, visą tokią techninę priežiūrą iš naujo patikrintų ir išleistų eksploatuoti atitinkamai įgalioti asmenys, nurodyti M.A.801 dalies b punkte, arba pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį ar II priedą (145 dalį) patvirtinta organizacija; ir

3. per 7 dienas nuo tokio pažymėjimo išdavimo apie tai pranešti už orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimą atsakingai organizacijai, jeigu su ja yra sudaryta sutartis pagal M.A.201 dalies e punktą, arba, jeigu tokia sutartis nesudaryta, kompetentingai institucijai.

e) Jeigu eksploatuoti išleidžiama pagal M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį arba M.A. 801 dalies c punktą, už išleidimą atsakingiems darbuotojams techninės priežiūros užduotis atlikti gali padėti už išleidimą atsakingų darbuotojų nuolatos tiesiogiai prižiūrimas vienas arba daugiau asmenų.

f) Išleidimo eksploatuoti pažymėjime pateikiama bent ši informacija:

1. pagrindinė informacija apie atliktą techninę priežiūrą; ir

2. šios techninės priežiūros darbų baigimo data; ir

3. išleidimo eksploatuoti pažymėjimą išdavusios organizacijos ir (ar) darbuotojų tapatybė, taip pat:

   i) techninės priežiūros organizacijos, patvirtintos pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį, ir pažymėjimą išdavusių už išleidimą atsakingų darbuotojų patvirtinimo nuoroda; arba

   ii) jei tai pagal M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį arba M.A.801 dalies c punktą išduotas išleidimo eksploatuoti pažymėjimas, jį išduodančių darbuotojų tapatybė ir, jeigu taikoma, licencijos numeris;

4. tinkamumo skraidyti ar eksploatacijos apribojimai, jei yra.

g) Nukrypstant nuo b punkto ir neatsižvelgiant į h punkto nuostatas, kai numatytos techninės priežiūros baigti neįmanoma, išleidimo eksploatuoti pažymėjimas gali būti išduodamas su patvirtintais orlaivio apribojimais. Toks faktas kartu su bet kokiais taikytinais tinkamumo skraidyti ar eksploatacijos apribojimais nurodomas orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjime prieš jį išduodant, kaip f punkto 4 papunktyje reikalaujama informacija.

h) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas neišduodamas, jeigu žinoma apie kokį nors skrydžio saugai galintį pakenkti neatitikimą.

M.A.802 **Komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas**

a) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas užbaigus visą orlaivio komponento techninę priežiūrą pagal M.A.502 dalį.

b) Oficialus išleidimo eksploatuoti pažymėjimas (vadinamoji EASA 1 forma) – tai orlaivio komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas, išskyrus tuo atveju, kai komponento techninė priežiūra atliekama pagal M.A.502 dalies b, d arba e punktą – tuomet techninei priežiūrai taikomos orlaivio išleidimo eksploatuoti procedūros pagal M.A.801 dalį.

M.A.803 **Piloto savininko leidimas**

a) Pilotui savininkui keliamus reikalavimus atitinkantis asmuo:

   1. turi turėti galiojančią valstybės narės išduotą arba jos patvirtintą atitinkamo orlaivio tipo ar klasės kvalifikacijos piloto licenciją (arba lygiavertį dokumentą); ir

   2. jam turi priklausyti orlaivis kaip vieninteliam savininkui arba jis turi būti jo bendrasavininkis, kuris yra:

      i) vienas iš registracijos formoje nurodytų fizinių asmenų; arba

      ii) laisvalaikio organizavimo veiklą vykdančio pelno nesiekiančio juridinio asmens narys, jeigu registracijos dokumente tas juridinis asmuo yra nurodomas kaip savininkas arba naudotojas, o tas narys tiesiogiai dalyvauja priimant juridinio asmens sprendimus ir yra paskirtas šio juridinio asmens atlikti piloto savininko techninę priežiūrą.

b) Jei tai privatus nesudėtingas varikliu varomas orlaivis, kurio MTOM yra 2 730 kg arba mažesnė, sklandytuvas, variklinis sklandytuvas ar oro balionas, pilotas savininkas gali išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, jeigu pilotas savininkas atliko šio priedo VIII priedėlyje nurodytą ribotą techninę priežiūrą.

c) Piloto savininko atliekamos ribotos techninės priežiūros apimtis turi būti nustatoma M.A.302 dalyje nurodytoje orlaivio techninės priežiūros programoje.

d) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas turi būti įrašytas orlaivio žurnaluose, ir tame pažymėjime turi būti pateikiama išsami informacija apie atliktus techninės priežiūros darbus, naudotus techninės priežiūros duomenis, tų darbų užbaigimo data ir pažymėjimą išdavusio piloto savininko tapatybė, parašas bei piloto licencijos numeris.

I POSKYRIS

TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

M.A.901 **Orlaivio tinkamumo skraidyti patikra**

Siekiant, kad orlaivio tinkamumo skraidyti pažymėjimas būtų galiojantis, periodiškai turi būti atliekama orlaivio tinkamumo skraidyti patikra ir periodiškai pildomi orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užrašai.

a) Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas išduodamas pagal šio priedo III priedėlį (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15a arba 15b forma), sėkmingai užbaigus tinkamumo skraidyti patikrą. Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas galioja vienerius metus.

b) Nepertraukiamai prižiūrimas orlaivis – tai: i) vienintelės pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos paskutinius 12 mėnesių visą laiką prižiūrimas orlaivis; ir ii) orlaivis, kuris pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį arba II priedą (145 dalį) patvirtintų techninės priežiūros organizacijų buvo prižiūrimas ankstesnius 12 mėnesių. Šios nuostatos taikomos pagal M.A.803 dalies b punktą atliekamiems techninės priežiūros darbams ir išleidimui eksploatuoti pagal M.A.801 dalies b punkto 2 papunktį arba M.A.801 dalies b punkto 3 papunktį.

c) Bet kuriam komerciniam vežimui oro transportu naudojamam orlaiviui, kurio MTOM yra didesnė nei 2 730 kg, išskyrus oro balionus, ir kuris yra nepertraukiamai prižiūrimas, b punkte minėta organizacija, užtikrinanti orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, jeigu ji patvirtinta pagal nustatytus reikalavimus ir jei laikomasi k punkto reikalavimų, gali:

1. pagal M.A.710 dalį išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą; ir

2. savo išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų, jeigu orlaivis tebėra nepertraukiamai prižiūrimas, galiojimą pratęsti du kartus (kiekvieną kartą galiojimas pratęsiamas vieneriems metams).

d) Bet kuriam komerciniam vežimui oro transportu naudojamam orlaiviui, kurio MTOM yra didesnė nei 2 730 kg, išskyrus oro balionus, ir kuris: i) nėra nepertraukiamai prižiūrimas arba ii) jį prižiūri teisės atlikti tinkamumo skraidyti patikras neturinti nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą išduoda kompetentinga institucija, atlikusi įvertinimą, kurio rezultatai atitinka nustatytuosius ir kuris grindžiamas kartu su savininko arba operatoriaus paraiška atsiųsta tinkamai patvirtintos šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyryje nurodytos organizacijos rekomendacija. Ši rekomendacija grindžiama pagal M.A.710 dalį atlikta tinkamumo skraidyti patikra.

e) Komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamam orlaiviui, kurio MTOM yra 2 730 kg ir mažesnė, ir oro balionams bet kuri savininko ar operatoriaus paskirta pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, jeigu ji patvirtinta pagal nustatytus reikalavimus ir jei laikomasi k punkto reikalavimų, gali:

1. pagal M.A.710 dalį išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą; ir

2. savo išduotų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimų, jeigu orlaivis tebėra nepertraukiamai prižiūrimas organizacijos, galiojimą pratęsti du kartus (kiekvieną kartą galiojimas pratęsiamas vieneriems metams).

f) Nukrypstant nuo M.A.901 dalies c punkto 2 papunkčio ir M.A.901 dalies e punkto 2 papunkčio, orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti prižiūrinti b punkte nurodyta organizacija, laikydamasi k punkto reikalavimų, gali pratęsti du kartus (kiekvieną kartą vieneriems metams) nepertraukiamai prižiūrimo orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, kurį išdavė kompetentinga institucija arba kitos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos, patvirtintos pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį.

g) Nukrypstant nuo M.A.901 dalies e punkto ir M.A.901 dalies i punkto 2 papunkčio, komerciniam vežimui oro transportu nenaudojamam orlaiviui ELA1, kuriam netaikomas M.A.201 dalies i punktas, tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą taip pat gali išduoti kompetentinga institucija, atlikusi įvertinimą, kurio rezultatai atitinka nustatytuosius ir kuris grindžiamas kartu su savininko arba operatoriaus paraiška pagal III priedą (66 dalį) ir M.A.707 dalies a punkto 2 papunkčio a pastraipą atsiųsta kompetentingos institucijos oficialiai patvirtintų už išleidimą atsakingų darbuotojų rekomendacija. Ši rekomendacija grindžiama pagal M.A.710 dalį atlikta tinkamumo skraidyti patikra ir neišduodama ilgesniam nei dvejų metų iš eilės laikui.

h) Jei dėl tam tikrų aplinkybių kyla galimas pavojus saugai, kompetentinga institucija atlieka tinkamumo skraidyti patikrą ir pati išduoda tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą.

i) Be h punkte minėtos patikros, kompetentinga institucija taip pat gali atlikti tinkamumo skraidyti patikrą ir pati išduoti tinkamumo skraidyti pažymėjimą šiais atvejais:

1. kai orlaivį prižiūri pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, įsteigta trečiojoje šalyje,

2. visiems oro balionams ir bet kokiems kitiems orlaiviams, kurių MTOM yra 2 730 kg ir mažesnė, jei to paprašo jų savininkas.

j) Jeigu kompetentinga institucija pati atlieka tinkamumo skraidyti patikrą ir (arba) išduoda tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, savininkas arba operatorius kompetentingai institucijai pateikia:

1. kompetentingos institucijos prašomus dokumentus; ir

2. tinkamas patalpas jos darbuotojams tinkamoje vietoje; ir

3. jeigu būtina, darbuotojus, turinčius atitinkamą kvalifikaciją pagal III priedą (66 dalį) arba pagal lygiaverčius reikalavimus, nustatytus II priedo (145 dalies) 145.A.30 dalies j punkto 1 ir 2 papunkčiuose.

k) Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas negali būti išduotas ar pratęstas, jei yra įrodymų ar pagrindo manyti, kad orlaivis netinkamas skraidyti.

M.A.902 **Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimas**

a) Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas nustoja galioti, jeigu:

1. jo galiojimas sustabdomas arba jis atšaukiamas; arba

2. sustabdomas tinkamumo skraidyti pažymėjimo galiojimas arba jis atšaukiamas; arba

3. orlaivis neįrašytas į valstybės narės orlaivių registrą; arba

4. sustabdomas tipo pažymėjimo, kuriuo remiantis buvo išduotas tinkamumo skraidyti pažymėjimas, galiojimas arba tipo pažymėjimas atšaukiamas.

b) Orlaiviui neleidžiama skristi, jeigu jo tinkamumo skraidyti pažymėjimas negalioja arba jeigu:

1. orlaivio nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti arba bet koks orlaivyje įmontuotas komponentas neatitinka šios dalies reikalavimų arba

2. orlaivis nebeatitinka Agentūros patvirtinto konstrukcijos tipo, arba

3. orlaivis buvo eksploatuotas ilgiau, nei nustatyta patvirtintame orlaivio naudojimo vadove arba tinkamumo skraidyti pažymėjime, nesiimant atitinkamų veiksmų, arba

4. orlaivį buvo ištikusi avarija arba buvo sutrikęs veikimas ir tai turėjo įtakos jo tinkamumui skraidyti, tačiau po avarijos arba sutrikus veikimui nebuvo imtasi atitinkamų veiksmų, kad būtų atkurtas orlaivio tinkamumas skraidyti, arba

5. pakeitimas arba remontas neatitinka Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies).

c) Jeigu tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo atsisakoma arba jis atšaukiamas, tas pažymėjimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

M.A.903 **Orlaivio registracijos perleidimas Europos Sąjungoje**

a) Pareiškėjas, perleisdamas orlaivio registraciją Europos Sąjungoje:

1. ankstesnės registracijos valstybei narei nurodo būsimos registracijos valstybę narę;

2. būsimos registracijos valstybei narei įteikia paraišką, kad pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį) būtų išduotas naujas tinkamumo skraidyti pažymėjimas.

b) Nepaisant M.A.902 dalies a punkto 3 papunkčio, ankstesnis tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas galioja iki jo galiojimo pabaigos.

M.A.904 Į **Europos Sąjungą importuoto orlaivio tinkamumo skraidyti patikra**

a) Pareiškėjas, orlaivį į valstybę narę importuodamas iš trečiosios šalies:

1. registracijos valstybei narei pateikia paraišką, kad pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį) būtų išduotas naujas tinkamumo skraidyti pažymėjimas; ir

2. pasirūpina, kad nenaujiems orlaiviams pagal M.A.901 dalį būtų atlikta tinkamumo skraidyti patikra; ir

3. pasirūpina, kad pagal patvirtintą techninės priežiūros programą, remiantis M.A.302 dalimi, būtų atlikta visa techninė priežiūra.

b) Įsitikinusi, kad orlaivis atitinka keliamus reikalavimus, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, jei taikoma, registravimo valstybei narei siunčia dokumentais pagrįstą rekomendaciją išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą.

c) Savininkas patikrai atlikti registravimo valstybei narei užtikrina prieigą prie orlaivio.

d) Registravimo valstybė narė, įsitikinusi, kad orlaivis atitinka Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) reikalavimus, išduoda naują tinkamumo skraidyti pažymėjimą.

e) Valstybė narė taip pat išduoda paprastai metus galiojantį tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą, jeigu valstybė narė nenustato galiojimo trukmę apriboti leidžiančių priežasčių.

M.A.905 **Pažeidimai**

a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis šiame priede (M dalyje) nustatytų reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.

b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks šiame priede (M dalyje) nustatytų reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.

c) M.A.201 dalyje nurodytas atsakingas asmuo arba organizacija, gavusi pranešimą apie pažeidimus pagal M.B.903 dalį, turi parengti taisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imtis tų veiksmų, įskaitant taisomuosius veiksmus, kuriais užkertamas kelias pakartotiniam pažeidimui ir pašalinama pagrindinė pažeidimo priežastis.

B SKYRIUS

KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS DARBO TVARKA

A POSKYRIS

BENDROJI DALIS

M.B.101 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomi administraciniai reikalavimai, kurių turi laikytis už šios dalies A skyriaus taikymą ir diegimą atsakingos kompetentingos institucijos.

M.B.102 **Kompetentinga institucija**

a) Bendroji dalis

Valstybė narė skiria kompetentingą instituciją su jai suteiktais įsipareigojimais išduoti, pratęsti, keisti pažymėjimus, sustabdyti jų galiojimą arba atšaukti pažymėjimus ir prižiūrėti nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti. Ši kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką ir organizacijos struktūrą.

b) Ištekliai

Darbuotojų turi būti tiek, kad jie galėtų įvykdyti šiame skyriuje nurodytus reikalavimus.

c) Kvalifikacija ir mokymas

Visi šiame priede nurodytą veiklą vykdantys darbuotojai turi būti atitinkamai apmokyti ir įsigiję reikiamų žinių, įgiję patirties, išklausę pradinio mokymo kursą ir nuolatinio profesinio mokymo kursą, kad galėtų atlikti jiems skirtas užduotis.

d) Procedūros

Kompetentinga institucija turi nustatyti konkrečią darbo tvarką, užtikrinančią šio priedo (M dalies) reikalavimų vykdymą.

Darbo tvarka turi būti patikrinta ir pakeista, kad reikalavimai būtų vykdomi nuolatos.

M.B.104 **Užrašų tvarkymas**

a) Kompetentingos institucijos nustato užrašų tvarkymo sistemą, leidžiančią tinkamu būdu sekti visų pažymėjimų išdavimo, galiojimo pratęsimo, keitimo, galiojimo sustabdymo arba atšaukimo procesą.

b) Pagal šį priedą patvirtintos organizacijos priežiūrai taikomi užrašai turi apimti bent:

1. paraišką suteikti organizacijai patvirtinimą;

2. organizacijos patvirtinimo pažymėjimą, įskaitant visus pakeitimus;

3. audito programos kopiją, kurioje nurodomos datos, kada auditas turi būti atliktas, ir datos, kada jis buvo atliktas;

4. kompetentingos institucijos vykdomos nepertraukiamosios priežiūros užrašus, įskaitant visus audito užrašus;

5. visų svarbių susirašinėjimo dokumentų kopijas;

6. išsamią informaciją apie visas išlygas ir įgyvendinimo priemones;

7. visas su organizacijos priežiūra susijusias kitų kompetentingų institucijų ataskaitas;

8. organizacijos žinyną ir pakeitimus;

9. visų kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintų dokumentų kopijas.

c) b punkte nurodyti užrašai laikomi ne trumpiau nei ketverius metus.

d) Minimalūs kiekvieno orlaivio priežiūros užrašai – bent šių dokumentų kopijos:

1. orlaivio tinkamumo skraidyti pažymėjimo;

2. tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo;

3. A skyriaus G poskyryje nurodytos organizacijos rekomendacijos;

4. tiesiogiai valstybės narės atliktų tinkamumo skraidyti patikrų ataskaitų;

5. visų svarbių su orlaiviu susijusių susirašinėjimo dokumentų;

6. visų išlygų ir įgyvendinimo priemonių,

7. visų dokumentų, kuriuos kompetentinga institucija patvirtino pagal I priedą (M dalį) arba Reglamento (ES) Nr. 965/2012 II priedą (ARO dalį).

e) d punkte nurodyti užrašai laikomi dvejus metus nuo tos dienos, kai orlaivį buvo nustota eksploatuoti.

f) Visi M.B.104 dalyje nurodyti užrašai turi būti prieinami prašymą pateikusiai kitai valstybei narei arba Agentūrai.

M.B.105 **Abipusis pasikeitimas informacija**

a) Siekiant prisidėti prie aviacijos saugumo pagerinimo, kompetentingos institucijos tarpusavyje turi keistis visa būtina informacija pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 15 straipsnį.

b) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, jeigu galimas pavojus saugai apima kelias valstybes nares, atitinkamos kompetentingos institucijos padeda vienos kitoms imantis būtinų priežiūros veiksmų.

B POSKYRIS

ATSAKOMYBĖ

M.B.201 **Įsipareigojimai**

Kompetentingos institucijos, kaip nurodyta M.1 dalyje, yra atsakingos už tikrinimų ir tyrimų atlikimą, kad būtų nustatyta, ar laikomasi šios dalies reikalavimų.

C POSKYRIS

NEPERTRAUKIAMASIS TINKAMUMAS SKRAIDYTI

M.B.301 **Techninės priežiūros programa**

a) Kompetentinga institucija tikrina, ar techninės priežiūros programa atitinka M.A.302 dalies nuostatas.

b) Išskyrus tą atvejį, jeigu M.A.302 dalies c punkte numatyta kitaip, techninės priežiūros programą ir jos pakeitimus tiesiogiai patvirtina kompetentinga institucija.

c) Jei tai yra netiesioginis patvirtinimas, techninės priežiūros programos tvarką kompetentinga institucija patvirtina atsižvelgdama į nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyną.

d) Siekiant, kad techninės priežiūros programa būtų patvirtinta pagal b punktą, kompetentinga institucija turi turėti prieigą prie visų M.A.302 dalies d, e ir f punktuose nustatytų duomenų.

M.B.302 **Išlygos**

Visas pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 14 straipsnio 4 dalį suteiktas išlygas registruoja ir laiko kompetentinga institucija.

M.B.303 **Nepertraukiamoji orlaivio tinkamumo skraidyti kontrolė**

a) Kompetentinga institucija parengia tikrinimo programą, pagal kurią stebima jos registre esančių orlaivių tinkamumo skraidyti būsena.

b) Tikrinimo programa apima tipinių orlaivių tikrinimą.

c) Programa rengiama atsižvelgiant į registre įrašytų orlaivių skaičių, turimų darbuotojų žinias ir praeityje atliktus priežiūros darbus.

d) Tikrinant produktą, dėmesys skiriamas tam tikriems pagrindiniams pavojų tinkamumui skraidyti keliantiems elementams ir bet kokių pažeidimų nustatymui. Be to, kompetentinga institucija analizuoja visus pažeidimus, kad būtų nustatyta jų priežastis.

e) Apie visus pažeidimus raštiškai turi būti pranešama pagal M.A.201 dalį atsakingam asmeniui arba organizacijai.

f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, pažeidimų ištaisymo priemones ir rekomendacijas.

g) Jeigu atliekant orlaivio patikrinimus nustatoma įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma šiame priede (M dalyje) nustatytų reikalavimų, kompetentinga institucija imasi M.B.903 dalyje numatytų veiksmų.

h) Jeigu nustatoma, kad pagrindinė neatitikimo priežastis sietina su kokiu nors poskyriu arba kita dalimi, neatitikimui skirtų priemonių imamasi atsižvelgiant į atitinkamos dalies reikalavimus.

i) Siekdamos palengvinti atitinkamus įgyvendinimo veiksmus kompetentingos institucijos tarpusavyje keičiasi informacija apie neatitikimus, nustatytus remiantis h punktu.

M.B.304 **Atšaukimas, galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija turi:

a) sustabdyti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimą atsižvelgiant į pagrįstas priežastis, jeigu iškyla galimas pavojus saugai; arba

b) sustabdyti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo galiojimą, šį pažymėjimą atšaukti arba apriboti jo galiojimą pagal M.B.303 dalies g punktą.

D POSKYRIS

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS STANDARTAI

(turi būti parengtas, jei būtina)

E POSKYRIS

KOMPONENTAI

(turi būti parengtas, jei būtina)

F POSKYRIS

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJA

M.B.601 **Paraiška**

Jeigu techninei priežiūrai atlikti būtinos gamybinės patalpos yra keliose valstybėse narėse, patikrinimas ir nepertraukiamoji patvirtinimo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos techninės priežiūros gamybinės patalpos, paskirtomis kompetentingomis institucijomis;

M.B.602 **Pradinis patvirtinimas**

a) Jeigu laikomasi M.A.606 dalies a ir b punktų reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina M.A.606 dalies a ir b punktuose nurodytus darbuotojus.

b) Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytos procedūros atitinka šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį, ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų įsipareigojimų pareiškimą.

c) Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi šio priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrio reikalavimų.

d) Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija prisiima įsipareigojimą laikytis žinyne nustatytos tvarkos.

e) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.

f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.

g) Jei tai yra pradinis patvirtinimas, organizacija turi ištaisyti visus pažeidimus, ir jeigu juos patvirtina kompetentinga institucija, tada galima suteikti patvirtinimą.

M.B.603 **Patvirtinimo suteikimas**

a) Jeigu techninės priežiūros organizacija atitinka taikomus šios dalies punktus, kompetentinga institucija pareiškėjui išduoda patvirtinimo pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formą) (žr. V priedėlį), kuriame nurodoma patvirtinimo galiojimo apimtis.

b) Kompetentinga institucija patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formoje) nurodo su patvirtinimu susijusias sąlygas.

c) Patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 3 formoje) pateikiamas nuorodos numeris.

M.B.604 **Nepertraukiamoji priežiūra**

a) Kompetentinga institucija turi sudaryti visų pagal šio priedo (M dalies) B skyriaus F poskyrį patvirtintų ir jos prižiūrimų techninės priežiūros organizacijų sąrašą ir jį atnaujinti bei jame nurodyti numatomą auditą bei jo atlikimo datas.

b) Ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius visose organizacijose turi būti atliekamas auditas.

c) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.

d) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.

e) Su atsakingu vadovu bent kartą per 24 mėnesius surengiamas susitikimas, kad būtų užtikrinama, jog jai/jam yra pranešami svarbūs klausimai, kurie buvo iškelti atliekant auditą.

M.B.605 **Pažeidimai**

a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma kurio nors šiame priede (M dalyje) nustatyto reikalavimo, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:

1. jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų.

2. jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.

b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

M.B.606 **Pakeitimai**

a) Atliekant bet kokius organizacijos pakeitimus, apie kuriuos pranešama pagal M.A.617 dalį, kompetentinga institucija turi atsižvelgti į taikytinus pradinio patvirtinimo elementus.

b) Kompetentinga institucija gali nustatyti sąlygas, kuriomis patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali vykdyti savo veiklą tuo metu, kai atliekami tie pakeitimai, nebent kompetentinga institucija nusprendžia, kad patvirtinimo galiojimą reikėtų sustabdyti dėl pakeitimų pobūdžio ar masto.

c) Keičiant techninės priežiūros organizacijos žinyną:

1. Jei pakeitimai tvirtinami tiesiogiai pagal M.A.604 dalies b punktą, kompetentinga institucija, prieš patvirtintai organizacijai oficialiai pranešdama apie patvirtinimą, patikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka šio priedo (M dalies) reikalavimus.

2. Jei tvirtinant pakeitimus taikoma netiesioginio patvirtinimo procedūra pagal M.A.604 dalies c punktą, kompetentinga institucija užtikrina, kad: i) pakeitimai nebūtų dideli ir ii) ji tinkamai kontroliuotų pakeitimų patvirtinimą, kad jie atitiktų šio priedo (M dalies) reikalavimus.

M.B.607 **Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija:

a) atsižvelgdama į pagrįstas priežastis, jeigu kyla galimas pavojus saugai, sustabdo patvirtinimo galiojimą; arba

b) patvirtinimo galiojimą sustabdo, patvirtinimą atšaukia arba apriboja jo galiojimą pagal M.B.605 dalį.

G POSKYRIS

NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA

M.B.701 **Paraiška**

a) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, ir, jei būtina, variantas, dėl kurio pateikta paraiška, su pradine paraiška išduoti oro vežėjo pažymėjimą kompetentingai institucijai turi būti pateikiama kiekvieno orlaivio, kurį numatoma eksploatuoti, tipo:

1. nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinynas;

2. operatoriaus orlaivio techninės priežiūros programos;

3. orlaivio techninis žurnalas;

4. jei būtina, operatoriaus su pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija sudarytų techninės priežiūros sutarčių techninė specifikacija.

b) Jeigu gamybinės patalpos yra keliose valstybėse narėse, patikrinimas ir nepertraukiamoji patvirtinimo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos techninės priežiūros gamybinės patalpos, paskirtomis kompetentingomis institucijomis.

M.B.702 **Pradinis patvirtinimas**

a) Jeigu laikomasi M.A.706 dalies a, c ir d punktų bei M.A.707 dalies reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina M.A.706 dalies a, c ir d punktuose bei M.A.707 dalyje nurodytus darbuotojus.

b) Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros užtikrinimo žinyne numatytos procedūros atitinka šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų įsipareigojimų pareiškimą

c) Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyryje nustatytų reikalavimų.

d) Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija prisiima žinyne nustatytą įsipareigojimą laikytis tvarkos, kuri nurodyta nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyne.

e) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.

f) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.

g) Jei tai yra pradinis patvirtinimas, organizacija turi ištaisyti visus pažeidimus, ir jeigu juos patvirtina kompetentinga institucija, tada galima suteikti patvirtinimą.

M.B.703 **Patvirtinimo suteikimas**

a) Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija atitinka šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį, kompetentinga institucija pareiškėjui išduoda patvirtinimo pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formą) (žr. VI priedėlį), kuriame nurodoma patvirtinimo galiojimo apimtis.

b) Kompetentinga institucija patvirtinimo pažymėjime (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formoje) nurodo patvirtinimo galiojimą.

c) Patvirtinimo pažymėjime (14 formoje) Agentūros nustatytu būdu pateikiamas nuorodos numeris.

d) Jei tai yra komercinis oro transporto vežimas, Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 14 formoje pateikta informacija turi būti nurodoma oro vežėjo pažymėjime.

M.B.704 **Nepertraukiamoji priežiūra**

a) Kompetentinga institucija turi sudaryti visų pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtintų ir jos prižiūrimų nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančių organizacijų sąrašą ir jį atnaujinti bei jame nurodyti numatomą auditą bei jo atlikimo datas.

b) Ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius visose organizacijose turi būti atliekamas auditas.

c) Atitinkama orlaivių, kuriuos prižiūri pagal šio priedo (M dalies) B skyriaus G poskyrį patvirtinta organizacija, imtis turi būti tikrinama kas 24 mėnesius. Imties dydį nustato kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pirmesnio audito ir ankstesnių gaminio patikrinimų rezultatus.

d) Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.

e) Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.

f) Su atsakingu vadovu bent kartą per 24 mėnesius surengiamas susitikimas, kad būtų užtikrinama, jog jai/jam yra pranešami svarbūs klausimai, kurie buvo iškelti atliekant auditą.

M.B.705 **Pažeidimai**

a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma kurio nors šiame priede (M dalyje) nustatyto reikalavimo, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:

1. jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų;

2. jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.

b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

M.B.706 **Pakeitimai**

a) Atliekant bet kokius organizacijos pakeitimus, apie kuriuos pranešama pagal M.A.713 dalį, kompetentinga institucija turi atsižvelgti į taikytinus pradinio patvirtinimo elementus.

b) Kompetentinga institucija gali nustatyti sąlygas, kuriomis patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija gali vykdyti savo veiklą tuo metu, kai atliekami tie pakeitimai, nebent kompetentinga institucija nusprendžia, kad patvirtinimo galiojimą reikėtų sustabdyti dėl pakeitimų pobūdžio ar masto.

c) Keičiant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos žinyną:

1. Jei pakeitimai tvirtinami tiesiogiai pagal M.A.704 dalies b punktą, kompetentinga institucija, prieš patvirtintai organizacijai oficialiai pranešdama apie patvirtinimą, patikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka šio priedo (M dalies) reikalavimus.

2. Jei tvirtinant pakeitimus taikoma netiesioginio patvirtinimo procedūra pagal M.A.704 dalies c punktą, kompetentinga institucija užtikrina, kad: i) pakeitimai nebūtų dideli ir ii) ji tinkamai kontroliuotų pakeitimų patvirtinimą, kad jie atitiktų šio priedo (M dalies) reikalavimus.

M.B.707 **Patvirtinimo atšaukimas, jo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija:

a) atsižvelgdama į pagrįstas priežastis, jeigu kyla galimas pavojus saugai, sustabdo patvirtinimo galiojimą; arba

b) patvirtinimo galiojimą sustabdo, patvirtinimą atšaukia arba apriboja jo galiojimą pagal M.B.705 dalį.

H POSKYRIS

IŠLEIDIMO EKSPLOATUOTI PAŽYMĖJIMAS – CRS

(turi būti parengtas, jei būtina)

I POSKYRIS

TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

M.B.901 **Rekomendacijų įvertinimas**

Gavus paraišką ir susijusią periodiškai atliekamos orlaivio tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo rekomendaciją pagal M.A.901 dalį:

1. atitinkamai apmokyti kompetentingos institucijos darbuotojai tikrina, ar rekomendacijoje pateikiamas atitikties pareiškimas įrodo, kad buvo atlikta M.A.710 dalyje nurodyta visa tinkamumo skraidyti patikra;

2. kompetentinga institucija gali atlikti tyrimą ir prašyti rekomendacijos įvertinimui pagrįsti būtinos kitos informacijos.

M.B.902 **Kompetentingos institucijos atliekama tinkamumo skraidyti patikra**

a) Jeigu kompetentinga institucija atlieka tinkamumo skraidyti patikrą ir išduoda tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą (Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 15a forma) (žr. III priedėlį), kompetentinga institucija tinkamumo skraidyti patikrą atlieka pagal M.A.710 dalį.

b) Tinkamumo skraidyti patikroms atlikti kompetentinga institucija turi turėti reikiamus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus.

   1. Jeigu tai komerciniam vežimui oro transportu naudojami orlaiviai ir orlaiviai, kurių MTOM didesnė nei 2 730 kg, išskyrus oro balionus, šie darbuotojai privalo:

      a) turėti bent penkerių metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti;

      b) turėti III priede (66 dalyje) nustatytą atitinkamą licenciją arba šalies pripažintą techninės priežiūros darbuotojo kvalifikaciją, atsižvelgiant į atitinkamą orlaivio kategoriją (kai III priede (66 dalyje) pateikiama nuoroda į šalies taisykles), arba aviacijos bakalauro ar lygiavertį laipsnį; ir

      c) būti išklausę oficialų techninės orlaivių priežiūros kursą; ir

      d) eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas.

      Nepaisant a–d punktų, M.B.902 dalies b punkto 1 papunkčio b pastraipoje nurodytą reikalavimą galima pakeisti penkerių metų patirtimi užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kuri yra papildoma reikalaujamai M.B.902 dalies b punkto 1 papunkčio a pastraipoje.

   2. Jeigu tai komerciniam vežimui oro transportu nenaudojami orlaiviai, kurių MTOM yra 2 730 kg ir mažesnė, ir oro balionai, tie darbuotojai privalo:

      a) turėti bent trejų metų patirtį užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti; ir

      b) turėti III priede (66 dalyje) nustatytą atitinkamą licenciją arba šalies pripažintą techninės priežiūros darbuotojo kvalifikaciją, atsižvelgiant į atitinkamą orlaivio kategoriją (kai III priede (66 dalyje) pateikiama nuoroda į šalies taisykles), arba aviacijos bakalauro ar lygiavertį laipsnį; ir

      c) būti išklausę oficialų techninės orlaivių priežiūros kursą; ir

      d) eiti su atitinkama atsakomybe susijusias pareigas.

      Nepaisant a–d punktų, M.B.902 dalies b punkto 2 papunkčio b pastraipoje nurodytą reikalavimą galima pakeisti ketverių metų patirtimi užtikrinant nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, kuri yra papildoma reikalaujamai M.B.902 dalies b punkto 2 papunkčio a pastraipoje.

c) Kompetentinga institucija apie visus tinkamumo skraidyti patikros darbuotojus turi turėti užrašus, kuriuose pateikiama išsami informacija apie visas įgytas atitinkamas kvalifikacijas ir informacijos apie nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo patirtį bei mokymus santrauka.

d) Kompetentinga institucija, atlikdama tinkamumo skraidyti patikrą, turi turėti prieigą prie M.A.305, M.A.306 ir M.A.401 dalyse nustatytų atitinkamų duomenų.

e) Tinkamumo skraidyti patikrą atliekantys darbuotojai pagal nustatytus reikalavimus užbaigę tinkamumo skraidyti patikrą išduoda 15a formą.

M.B.903 **Pažeidimai**

Jeigu tikrinant orlaivį arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma M dalies reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:

1. jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija reikalauja, kad prieš kitą skrydį būtų imtasi ištaisomųjų veiksmų, ir kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimui atšaukti arba sustabdyti jo galiojimą;

2. jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentingos institucijos reikalaujami ištaisomieji veiksmai turi atitikti pažeidimų pobūdį.

I priedėlis

Sutartis dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti

1. Savininkui su pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija pagal M.A.201 dalį sudarant sutartį dėl nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo užduočių atlikimo, sutarties, kai ją pasirašo abi sutarties šalys, kopiją, jeigu paprašo kompetentinga institucija, savininkas siunčia registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai.

2. Rengiant sutartį atsižvelgiama į šio priedo (M dalies) reikalavimus ir joje nustatomi sutarties šalių įsipareigojimai orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti atžvilgiu.

3. Joje turi būti nurodoma bent:

— orlaivio registracija,

— orlaivio tipas,

— orlaivio serijos numeris,

— orlaivio savininko arba registruoto nuomininko pavadinimas arba išsami informacija apie kompaniją, įskaitant adresą,

— išsami informacija apie pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtintą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją, įskaitant adresą.

4. Joje turi būti nustatoma:

„Savininkas paveda patvirtintai organizacijai užtikrinti orlaivio nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, parengti orlaivio priežiūros programą, kurią turi patvirtinti orlaivio registravimo valstybėje narėje įsisteigusios tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos ir orlaivio techninės priežiūros organizavimą patvirtintoje organizacijoje.

Pagal šią sutartį abi šalys įsipareigoja vykdyti atitinkamus šia sutartimi nustatytus įpareigojimus.

Savininkas tvirtai įsitikinęs paliudija, kad patvirtintai organizacijai teikiama visa informacija apie nepertraukiamąjį orlaivio tinkamumą skraidyti yra bei ateityje bus tiksli ir kad orlaivis nebus keičiamas iš anksto negavus patvirtintos organizacijos patvirtinimo.

Jeigu viena iš sutarties šalių kaip nors pažeistų šios sutarties nuostatas, sutartis taptų niekine. Šiuo atveju savininkas yra atsakingas už visas su nepertraukiamuoju orlaivio tinkamumu skraidyti susijusias užduotis, ir savininkas įsipareigoja registravimo valstybės narės kompetentingoms institucijoms pranešti per dvi savaites.“

5. Jeigu savininkas su pagal šio priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančia organizacija pagal M.A.201 dalį sudaro sutartį, kiekviena sutarties šalis prisiima šiuos įsipareigojimus:

5.1. Patvirtintos organizacijos įsipareigojimai:

1. į patvirtintos organizacijos patvirtinimo taikymo sritį turi būti įrašytas orlaivio tipas;

2. vykdyti toliau išvardytas orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo sąlygas:

a) parengti orlaivio techninės priežiūros programą, įskaitant, jeigu taikoma, visas parengtas patikimumo programas;

b) nurodyti techninės priežiūros darbus (techninės priežiūros programoje), kuriuos pilotas savininkas gali atlikti pagal M.A.803 dalies c punktą;

c) organizuoti orlaivio techninės priežiūros programos patvirtinimą;

d) patvirtinus orlaivio techninės priežiūros programą, jos kopiją pateikti savininkui;

e) organizuoti su ankstesne techninės priežiūros programa susijusį patikrinimą;

f) užtikrinti, kad visą techninę priežiūrą atliktų patvirtinta techninės priežiūros organizacija;

g) užtikrinti, kad būtų taikomi visi taikytini tinkamumo skraidyti nurodymai;

h) užtikrinti, kad visus atliekant numatytą techninę priežiūrą arba tinkamumo skraidyti patikras nustatytus arba savininko praneštus defektus pašalintų patvirtinta techninės priežiūros organizacija;

i) derinti numatytą techninę priežiūrą, tinkamumo skraidyti nurodymų taikymą, ribotos eksploatavimo trukmės dalių keitimą ir komponentų tikrinimo reikalavimus;

j) kiekvieną kartą orlaivio savininkui pranešti apie tai, kad orlaivis turi būti pristatytas patvirtintai techninės priežiūros organizacijai;

k) tvarkyti visus techninius įrašus;

l) archyvuoti visus techninius įrašus;

3. užtikrinti, kad visi orlaivio pakeitimai prieš juos įdiegiant būtų patvirtinami pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį);

4. užtikrinti, kad orlaivio remontai prieš juos pradedant būtų patvirtinami pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį);

5. registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai kas kartą pranešti, jeigu savininkas nepristato orlaivio patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, kai ji to paprašo;

6. registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai kas kartą pranešti, jeigu nesilaikoma sutarties;

7. jei būtina, atlikti orlaivio tinkamumo skraidyti patikrą ir išduoti tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimą arba pateikti registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai rekomendaciją;

8. per 10 dienų išsiųsti išduoto arba pratęsto tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimo kopiją valstybės narės, kurioje orlaivis įregistruotas, kompetentingai institucijai;

9. pranešti apie visus įvykius, apie kuriuos privaloma pranešti pagal taikytinus reglamentus;

10. registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai pranešti apie tai, kad viena iš šalių nutraukė sutartį.

5.2. Savininko įsipareigojimai:

1. bendrais bruožais suprasti patvirtintą techninės priežiūros programą;

2. bendrais bruožais suprasti šio priedo (M dalies) nuostatas;

3. orlaivį, dėl kurio susitarta su patvirtinta organizacija, jos prašymu paskirtu laiku pristatyti patvirtintai techninės priežiūros organizacijai;

4. nekeisti orlaivio, jeigu iš anksto nebuvo pasitarta su patvirtinta organizacija;

5. patvirtintai organizacijai pranešti apie visus techninės priežiūros darbus, kurie išimties tvarka buvo atlikti nepranešus patvirtintai organizacijai ir be jos kontrolės;

6. patvirtintai organizacijai, naudojant orlaivio žurnalą, pranešti apie visus vykdant veiklą nustatytus defektus;

7. registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai pranešti apie tai, kad viena iš šalių nutraukė sutartį;

8. registravimo valstybės narės kompetentingai institucijai ir patvirtintai organizacijai pranešti apie orlaivio pardavimą;

9. pranešti apie visus įvykius, apie kuriuos privaloma pranešti pagal taikytinus reglamentus;

10. patvirtintą organizaciją reguliariai informuoti apie orlaivio skraidymo valandas ir teikti kitą su orlaivio naudojimu susijusią informaciją, dėl kurios susitarta su patvirtinta organizacija;

11. išleidimo eksploatuoti pažymėjimą nurodyti orlaivio žurnale, kaip nurodyta M.A.803 dalies d punkte, kai neperžengiant patvirtintoje techninės priežiūros programoje (kaip numatyta M.A.803 dalies c punkte) pateikto techninės priežiūros darbų sąrašo ribų techninę priežiūrą atlieka pilotas savininkas;

12. ne vėliau kaip per 30 dienų informuoti patvirtintą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją, atsakingą už orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimą, apie piloto savininko techninės priežiūros darbų atlikimo pabaigą pagal M.A.305 dalies a punktą.

II priedėlis

Oficialus išleidimo pažymėjimas EASA 1 forma

Šios instrukcijos taikomos tik kai EASA 1 forma naudojama techninės priežiūros tikslais. Reikėtų atkreipti dėmesį į Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) I priedėlį, kuris taikomas EASA 1 formą naudojant gamybos tikslais.

1. PASKIRTIS IR NAUDOJIMAS

1.1. Pagrindinė pažymėjimo paskirtis – deklaruoti, kad atliekamais produktų, dalių ir prietaisų (toliau – gaminys (-iai)) techninės priežiūros darbais užtikrinamas tinkamumas skraidyti.

1.2. Turi būti nustatyta pažymėjimo ir gaminio (-ių) tarpusavio sąsaja. Pažymėjimo rengėjas privalo pasilikti pažymėjimo kopiją, pagal kurią būtų galima patikrinti originalius duomenis.

1.3. Pažymėjimą pripažįsta daugelis tinkamumą skraidyti užtikrinančių institucijų, tačiau šis pripažinimas gali priklausyti nuo galiojančių dvišalių susitarimų ir (arba) tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos politikos. Tokiu atveju šiame pažymėjime minimi „patvirtinti konstrukciniai duomenys“ yra įvežančios šalies tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos patvirtinti duomenys.

1.4. Pažymėjimas nėra pranešimas apie pristatymą arba važtaraštis.

1.5. Orlaivio negalima išleisti eksploatuoti naudojant pažymėjimą.

1.6. Pažymėjimas nėra patvirtinimas, kad gaminį galima įmontuoti tam tikrame orlaivyje, variklyje arba oro sraigte; tai dokumentas, galutiniam naudotojui padedantis nustatyti gaminio tinkamumo naudoti patvirtinimo statusą.

1.7. Į vieną pažymėjimą negalima įtraukti ir pagal gamybos, ir pagal techninės priežiūros procedūras išleistų gaminių rinkinio.

2. BENDRA FORMA

2.1. Pažymėjimas turi atitikti pridėtą formą, įskaitant langelių numerius ir kiekvieno langelio vietą. Kiekvieno langelio dydis gali būti pritaikytas konkrečiai paraiškai, bet ne tiek, kad pažymėjimo nebūtų įmanoma atpažinti.

2.2. Pažymėjimas turi būti „gulsčios“ formos, tačiau apskritai jis gali būti gerokai didesnis arba mažesnis su sąlyga, kad išliktų atpažįstamas ir įskaitomas. Jeigu kyla abejonių, pasitarkite su kompetentinga institucija.

2.3. Naudotojo ir (arba) montuotojo pareiškimą apie atsakomybę galima pateikti bet kurioje pažymėjimo pusėje.

2.4. Visas spausdintas tekstas turi būti aiškus ir įskaitomas, kad jį būtų lengva perskaityti.

2.5. Pažymėjimą galima iš anksto išspausdinti arba parengti kompiuteriu, tačiau bet kuriuo atveju išspausdintos linijos ir ženklai turi būti aiškūs ir įskaitomi ir atitikti nustatytą formą.

2.6. Pažymėjimas turėtų būti rengiamas anglų kalba ir, jei reikia, kita (-omis) kalba (-omis).

2.7. Pažymėjime pateiktina informacija gali būti spausdinama rašomąja mašinėle ir (arba) kompiuteriu arba įrašoma ranka didžiosiomis raidėmis ir turi būti lengvai įskaitoma.

2.8. Aiškumo sumetimais turi būti naudojama kuo mažiau santrumpų.

2.9. Kitoje pažymėjimo pusėje likusiame laisvame plote pažymėjimo rengėjas gali pateikti bet kokią papildomą informaciją, išskyrus sertifikavimo pareiškimą. Jeigu naudojama kita pažymėjimo pusė, tai turi būti nurodyta atitinkamame pažymėjimo pirmosios pusės langelyje.

3. KOPIJOS

3.1. Pažymėjimo kopijų, kurios siunčiamos klientui arba kurias pažymėjimo rengėjas pasilieka sau, skaičius neribojamas.

4. **PAŽYMĖJIMO KLAIDA (-OS)**

4.1. Jeigu galutinis naudotojas pažymėjime aptinka klaidą (-ų), jis privalo ją (jas) raštu nurodyti pažymėjimo rengėjui. Pažymėjimo rengėjas naują pažymėjimą gali išduoti tik jeigu klaidą (-as) galima patikrinti ir ištaisyti.

4.2. Naujajam pažymėjimui turi būti suteiktas naujas kontrolinis numeris, jis iš naujo pasirašomas ir įrašoma nauja data.

4.3. Prašymą išduoti naują pažymėjimą galima patenkinti iš naujo netikrinant gaminio (-ių) būklės. Naujasis pažymėjimas nėra pareiškimas apie dabartinę būklę, jo 12 langelyje turi būti pateikta tokia nuoroda į ankstesnį pažymėjimą: „Šiuo pažymėjimu ištaisoma (-os) klaida (-os), padaryta (-os) [įrašykite originalią išdavimo datą] [įrašykite originalų kontrolinį numerį] pažymėjimo [įrašykite pataisyto (-ų) langelio (-ių)] numerį (-ius)] langelyje (-iuose); šis pažymėjimas nėra atitikties, būklės ir (arba) išleidimo eksploatuoti patvirtinimas“. Abu pažymėjimai turėtų būti saugomi iki pirmojo pažymėjimo saugojimo laikotarpio pabaigos.

5. **PAŽYMĖJIMO RENGIMO INSTRUKCIJOS PAŽYMĖJIMO RENGĖJUI**

1 langelis. Tvirtinanti kompetentinga institucija/Šalis

Nurodoma kompetentingos institucijos, pagal kurios jurisdikciją išduotas šis pažymėjimas, pavadinimas ir šalis. Jeigu kompetentinga institucija yra Agentūra, turi būti nurodoma tik „EASA“.

2 langelis. EASA 1 formos antraštė

„OFICIALUS IŠLEIDIMO PAŽYMĖJIMAS

EASA 1 FORMA“

3 langelis. Formos kontrolinis numeris

Įrašomas unikalus numeris, suteiktas pagal 4 langelyje nurodytos organizacijos numeravimo sistemą arba procedūrą; šis numeris gali būti sudarytas iš raidžių ir (arba) skaitmenų.

4 langelis. Organizacijos pavadinimas ir adresas

Įrašomas patvirtintos organizacijos, atliekančios darbą, kuris įrašomas į šį pažymėjimą, išsamus pavadinimas ir adresas (pagal EASA 3 formą). Galima pateikti logotipus ir panašius ženklus, jei logotipas telpa į langelį.

5 langelis. Darbų užsakymas/Sutartis/Sąskaita faktūra

Kad klientui būtų lengviau atsekti gaminį (-ius), įrašomas darbų užsakymo numeris, sutarties numeris, sąskaitos faktūros numeris arba panašus nuorodos numeris.

6 langelis. Gaminys

Įrašomi gaminių partijų numeriai, jei gaminių partijų daugiau kaip viena. Šiame langelyje pateiktus duomenis galima nesunkiai susieti su 12 langeliu „Pastabos“.

7 langelis. Aprašas

Įrašomas gaminio pavadinimas arba pateikiamas gaminio aprašas. Pirmenybė turėtų būti teikiama terminams, vartojamiems nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymuose arba techninės priežiūros duomenyse (pvz., iliustruotasis dalių katalogas, orlaivių techninės priežiūros žinynas, techninis biuletenis, komponentų techninės priežiūros žinynas).

8 langelis. Dalies numeris

Įrašomas dalies numeris, nurodytas ant gaminio arba jo žymens ir (arba) pakuotės. Jei tai variklis arba oro sraigtas, gali būti naudojamas jo tipo žymuo.

9 langelis. Kiekis

Nurodomas gaminių kiekis.

10 langelis. Serijos numeris

Jei pagal taisykles ant gaminio turi būti nurodytas serijos numeris, įrašykite jį. Be to, galima įrašyti bet kokį kitą serijos numerį, kurio pagal taisykles nurodyti nereikalaujama. Jei serijos numeris ant gaminio nenurodytas, įrašykite „Nėra“.

11 langelis. Statusas/Darbas

Toliau aprašomi leidžiami 11 langelio įrašai. Įrašomas tik vienas iš šių terminų – jeigu galima pasirinkti daugiau nei vieną terminą, tada vartojamas didžiąją atliktų darbų dalį ir (arba) gaminio statusą tiksliausiai nusakantis terminas.

i)	Atliktas kapitalinis remontas	.	Tai procesas, kuriuo užtikrinama, kad gaminys visiškai atitiktų visus leidžiamuosius eksploatavimo nuokrypius, nustatytus gaminio tipo pažymėjimo turėtojo arba įrangos gamintojo nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymuose arba duomenyse, kuriuos yra patvirtinusi arba pripažinusi institucija. Gaminys bent jau išmontuojamas, išvalomas, patikrinamas, jeigu reikia, suremontuojamas, vėl surenkamas ir išbandomas pagal minėtus nustatytus duomenis.
ii)	Suremontuotas	.	Defekto (-ų) pašalinimas naudojant taikomą standartą ([1]).
iii)	Patikrintas/Išbandytas	.	Patikrinimas, matavimas ir t. t. pagal taikomą standartą ([1]) (pvz., apžiūra, veikimo tikrinimas, stendinis bandymas, t. t.).
iv)	Modifikuotas	.	Gaminio pertvarkymas, kad jis atitiktų taikomą standartą ([1]).

([1]) Taikomas standartas – kompetentingos institucijos patvirtintas ar jai priimtinas gamybos, projektavimo, techninės priežiūros, kokybės standartas, metodas, būdas arba praktika. Taikomas standartas aprašomas 12 langelyje.

12 langelis. Pastabos

Tiesiogiai arba nurodydami pagalbinius dokumentus, kurie naudotojui arba montuotojui būtini norint nustatyti su sertifikuojamu darbu susijusio (-ių) gaminio (-ių) tinkamumą naudoti, apibūdinkite 11 langelyje nurodytą darbą. Prireikus galima naudoti atskirą lapą ir daroma nuoroda į pagrindinę EASA 1 formą. Turi būti aiškiai nurodoma, su kokiu (-iais) 6 langelyje nurodytu (-ais) gaminiu (-iais) kiekvienas pareiškimas siejamas.

12 langelyje įrašytinos informacijos pavyzdžiai:

i) naudoti techninės priežiūros duomenys, įskaitant statusą po patikrinimo ir nuorodą;

ii) atitiktis tinkamumo skraidyti nurodymams arba techniniam biuleteniui;

iii) atlikti remontai;

iv) atliktos modifikacijos;

v) įmontuotos atsarginės dalys;

vi) ribotos eksploatavimo trukmės dalių statusas;

vii) nukrypimai nuo užsakovo pateikto darbų užsakymo;

viii) išleidimo pareiškimai – kad būtų laikomasi užsienio valstybės civilinės aviacijos administracijos techninės priežiūros reikalavimų;

ix) informacija, reikalinga naudojant siuntą su trūkumais arba iš naujo atliekant surinkimą po pristatymo;

x) pagal I priedo (M dalies) F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos: M.A.613 dalyje nurodytas pareiškimas dėl komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimo:

„Patvirtinama, kad, jeigu šiame langelyje nenurodyta kitaip, 11 langelyje nurodytas ir šiame langelyje aprašytas darbas užbaigtas pagal Reglamento (ES) Nr. 1321/2014 I priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrio reikalavimus, todėl laikoma, kad darbo objektas parengtas išleisti eksploatuoti. TAI NĖRA IŠLEIDIMAS EKPLOATUOTI PAGAL REGLAMENTO (ES) NR. 1321/2014. II PRIEDĄ (145 DALĮ).“

Jeigu duomenys spausdinami iš elektroninės EASA 1 formos, atitinkami duomenys, kurie netelpa į kitus langelius, turėtų būti įrašomi į šį langelį.

13a–13e langeliai

Bendrieji 13a–13e langelių reikalavimai: šie langeliai nepildomi išleidimo eksploatuoti techninės priežiūros tikslais. Kad šis langelis nebūtų panaudotas per neapdairumą arba neteisėtai, jį užtušuokite, patamsinkite arba kitaip pažymėkite.

14a langelis

Pažymimas (-i) atitinkamas (-i) kvadratėlis (-iai), t. y. nurodoma, kokios taisyklės taikomos užbaigtam darbui. Jeigu pažymimas kvadratėlis „Kitos taisyklės, nurodytos 12 langelyje“, tada 12 langelyje turi būti nurodomos kitos (-ų) tinkamumą skraidyti užtikrinančios (-ių) institucijos (-ų) taisyklės. Turi būti pažymimas bent vienas kvadratėlis arba galima pažymėti abu kvadratėlius, jeigu reikia.

Dėl visų techninės priežiūros darbų, kuriuos atliko pagal Reglamento (ES) Nr. 1321/2014 I priedo (M dalies) A skyriaus F poskyrį patvirtintos techninės priežiūros organizacijos, pažymimas kvadratėlis „Kitos taisyklės, nurodytos 12 langelyje“ ir į 12 langelį įrašomas pareiškimas dėl išleidimo eksploatuoti pažymėjimo. Šiuo atveju su sertifikavimu susijęs pareiškimas „jeigu šiame langelyje nenurodyta kitaip“ skirtas toliau nurodytiems atvejams:

a) negalima užbaigti techninės priežiūros darbų;

b) techninės priežiūros darbai neatitinka I priede (M dalyje) nustatyto standarto;

c) techninės priežiūros darbai buvo atlikti ne pagal I priedo (M dalies) reikalavimus. Tokiu atveju 12 langelyje nurodomas konkretus nacionalinis teisės aktas.

Dėl visų techninės priežiūros darbų, kuriuos atliko pagal Reglamento (ES) Nr. 1321/2014 II priedo (145 dalies) A skyrių patvirtintos techninės priežiūros organizacijos, su sertifikavimu susijęs pareiškimas „jeigu 12 langelyje nenurodyta kitaip“ skirtas toliau nurodytiems atvejams:

a) negalima užbaigti techninės priežiūros darbų;

b) techninės priežiūros darbai neatitinka II priede (145 dalyje) nustatyto standarto;

c) techninės priežiūros darbai buvo atlikti ne pagal II priedo (145 dalies) reikalavimus. Tokiu atveju 12 langelyje nurodomas konkretus nacionalinis teisės aktas.

14b langelis. Įgalioto asmens parašas

Šis laukelis skirtas įgalioto asmens parašui. Pasirašyti šiame langelyje gali tik tie asmenys, kurie yra specialiai įgalioti pagal kompetentingos institucijos taisykles ir politiką. Kad būtų lengviau atpažinti asmenį, šalia parašo gali būti nurodomas unikalus įgaliotam asmeniui suteiktas numeris.

14c langelis. Pažymėjimo/Patvirtinimo numeris

Įrašomas pažymėjimo arba patvirtinimo numeris ar nuoroda. Šį numerį arba nuorodą suteikia kompetentinga institucija.

14d langelis. Vardas ir pavardė

Įskaitomai įrašoma asmens, kuris pasirašo 14b langelyje, vardas ir pavardė.

14e langelis. Data

Įrašoma pasirašymo 14b langelyje data; datos formatas turi būti mmmm (keturi metų skaitmenys) mmm (pirmosios trys mėnesio raidės) dd (du dienos skaitmenys).

Naudotojo/montuotojo pareigos

Pažymėjime pateikiamas toliau nurodytas teiginys, kuriuo galutiniai naudotojai būtų įspėti, kad jie neatleidžiami nuo pareigų, susijusių su bet kurio gaminio, prie kurio pridedama ši forma, įmontavimu ir naudojimu:

„ŠIS PAŽYMĖJIMAS NĖRA LEIDIMAS ĮMONTUOTI GAMINĮ (-IUS).

JEI NAUDOTOJAS IR (ARBA) MONTUOTOJAS DARBĄ ATLIEKA PAGAL TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANČIOS INSTITUCIJOS, NENURODYTOS 1 LANGELYJE, TAISYKLES, LABAI SVARBU, KAD NAUDOTOJAS IR (ARBA) MONTUOTOJAS UŽTIKRINTŲ, KAD JO TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI INSTITUCIJA PRIPAŽINTŲ GAMINIUS, KURIUOS PATVIRTINA 1 LANGELYJE NURODYTA TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI INSTITUCIJA.

13A IR 14A LANGELIŲ PAREIŠKIMAI NĖRA ĮMONTAVIMO PAŽYMĖJIMAS. VISAIS ATVEJAIS ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS DOKUMENTUOSE TURI BŪTI ĮMONTAVIMO PAŽYMĖJIMAS, KURĮ NAUDOTOJAS ARBA MONTUOTOJAS PAGAL NACIONALINES TAISYKLES IŠDUODA PRIEŠ TAI, KAI ORLAIVIUI LEIDŽIAMA SKRISTI.“

1. Tvirtinanti kompetentinga institucija/Šalis	2. **OFICIALUS IŠLEIDIMO PAŽYMĖJIMAS** EASA 1 FORMA				3. Formos kontrolinis numeris
4. Organizacijos pavadinimas ir adresas:					5. Darbų užsakymas/Sutartis / Sąskaita faktūra
6. Gaminys	7. Aprašas	8. Dalies Nr.	9. Kiekis	10. Serijos Nr.	11. Statusas/Darbas
12. Pastabos					
13a. Patvirtinama, kad pirmiau nurodyti gaminiai pagaminti pagal: ☐ patvirtintus konstrukcinius duomenis ir gaminių būklė atitinka saugaus eksploatavimo reikalavimus ☐ nepatvirtintus konstrukcinius duomenis, nurodytus 12 langelyje			14a. ☐ 145.A.50 dalis. Išleidimas eksploatuoti. ☐ Kitos taisyklės, nurodytos 12 langelyje Patvirtinama, kad, jeigu 12 langelyje nenurodyta kitaip, aprašytas darbas užbaigtas pagal 145 dalies reikalavimus, todėl laikoma, kad darbo objektas parengtas išleisti eksploatuoti.		
13b. Įgalioto asmens parašas	13c. Patvirtinimo/Įgaliojimo numeris		14b. Įgalioto asmens parašas		14c. Pažymėjimo/patvirtinimo nuorodos Nr.
13d. Vardas ir pavardė	13e. Data (metai mėnuo diena)		14d. Vardas ir pavardė		14e. Data (metai mėnuo diena)

NAUDOTOJO IR (ARBA) MONTUOTOJO PAREIGOS

Šis pažymėjimas nėra leidimas imontuoti gamini (-ius).

Jei naudotojas ir (arba) montuotojas darbą atlieka pagal kitos tinkamumą skraidyti užtikrinančios institucijos, nei nenurodyta 1 langelyje, taisykles, labai svarbu, kad naudotojas ir (arba) montuotojas užtikrintų, kad jo tinkamumą skraidyti užtikrinanti institucija pripažintų gaminius, kuriuos patvirtina 1 langelyje nurodyta tinkamumą skraidyti užtikrinanti institucija.

13a ir 14a langelių pareiškimai nėra imontavimo pažymėjimas. Visais atvejais orlaivio techninės priežiūros dokumentuose turi būti imontavimo pažymėjimas, kuri naudotojas arba montuotojas pagal nacionalines taisykles išduoda prieš tai, kai orlaiviui leidžiama skristi.

EASA 1 forma -MF/145, 2 leidimas

III priedėlis

Tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimas – easa 15 forma

[VALSTYBĖ NARĖ]

Europos Sąjungos valstybė narė (*)

TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

TSPP Nr. .....

Remdamasi šiuo metu galiojančiu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 216/2008, ši nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, patvirtinta pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį,

[PATVIRTINTOS ORGANIZACIJOS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

Patvirtinimo nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS].MG.[NNNN].

pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo M.A.710 dalį atliko šio orlaivio tinkamumo skraidyti patikrą:

Orlaivio gamintojas: .....

Gamintojo žymuo: .....

Orlaivio registracijos numeris: .....

Orlaivio serijos numeris: .....

ir šis orlaivis patikros metu pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Pirmas galiojimo pratęsimas. Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo M.A.901 dali. Išduodant pažymėjimą orlaivis pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Įmonės pavadinimas: ..... Patvirtinimo nuoroda: .....

Antras galiojimo pratęsimas. Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo M.A.901 dalį. Išduodant pažymėjimą orlaivis pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Įmonės pavadinimas: ..... Patvirtinimo nuoroda: .....

EASA 15b forma, 3 leidimas

(*) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė.

[VALSTYBĖ NARĖ]

Europos Sąjungos valstybė narė (*)

TINKAMUMO SKRAIDYTI PATIKROS PAŽYMĖJIMAS

TSPP Nr. .....

Pagal šiuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA] patvirtina, kad šis orlaivis:

Orlaivio gamintojas: .....

Gamintojo žymuo: .....

Orlaivio registracijos numeris: .....

Orlaivio serijos numeris .....

patikros metu pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Pirmasis galiojimo pratęsimas. Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo M.A.901 dalį. Išduodant pažymėjimą orlaivis pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Įmonės pavadinimas: ..... Patvirtinimo nuoroda: .....

Antras galiojimo pratęsimas. Orlaivis per pastaruosius metus buvo nepertraukiamai prižiūrimas pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo M.A.901 dalį. Išduodant pažymėjimą orlaivis pripažintas tinkamas skraidyti.

Išdavimo data: ..... Galioja iki: .....

Pasirašė: ..... Įgaliojimo Nr.: .....

Įmonės pavadinimas: ..... Patvirtinimo nuoroda: .....

EASA 15a forma, 3 leidimas

(*) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė.

IV priedėlis

Klasių ir kategorijų sistema, taikoma patvirtinant techninės priežiūros organizacijas pagal i priedo (m dalies) f poskyrį ir ii priedą (145 dalį)

1. Išskyrus atvejus, kai 12 punkte nurodytoms mažiausioms organizacijoms nustatoma kitaip, 13 punkte nurodytoje lentelėje pateikiama standartinė techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo pagal I priedo (M dalies) F poskyrį ir II priedą (145 dalį) sistema. Organizacijai turi būti suteikiamas patvirtinimas, kurio apimtis – nuo vienos klasės ir kategorijos su apribojimais iki visų klasių ir kategorijų su apribojimais.

2. Be 13 punkte nurodytos lentelės, patvirtinta techninės priežiūros organizacija privalo savo techninės priežiūros organizacijos vadove ir (arba) žinyne nurodyti *darbo apimtį*. Dar žr. 11 punktą.

3. Atsižvelgiant į kompetentingos institucijos suteiktą (-as) patvirtinimo klasę (-es) ir kategoriją (-as), techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo apimtis tiksliai apibrėžia patvirtinimo ribas. Dėl to svarbu, kad patvirtinimo klasė (-ės) ir kategorija (-os) atitiktų organizacijos darbo apimtį.

4. *A kategorijos klasė* – patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti orlaivio ir visų komponentų (įskaitant variklius ir (arba) pagalbines jėgaines) techninę priežiūrą pagal orlaivio techninės priežiūros duomenis arba, jeigu tam pritarė kompetentinga institucija, pagal komponentų techninės priežiūros duomenis, jeigu tie komponentai nėra išmontuojami iš orlaivio. Vis dėlto tokia A kategorijai priskiriama patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali laikinai išmontuoti komponentą, kad būtų lengviau jį pasiekti, išskyrus tuos atvejus, kai dėl tokio išmontavimo prireikia atlikti papildomą techninę priežiūrą, kuri negali būti atliekama pagal šio punkto nuostatas. Tam taikoma kontrolės procedūra, nustatyta techninės priežiūros organizacijos žinyne, kurį turi patvirtinti kompetentinga institucija. Apribojimo skyriuje nustatoma šios techninės priežiūros taikymo sritis, kartu nurodant patvirtinimo apimtį.

5. *B kategorijos klasė* – patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuoto variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės bei variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės komponentų techninę priežiūrą pagal variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės techninės priežiūros duomenis arba, jeigu tam pritarė kompetentinga institucija, komponentų techninės priežiūros duomenis, jeigu tie komponentai nėra išmontuojami iš variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės. Vis dėlto tokia B kategorijai priskiriama patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali laikinai išmontuoti komponentą, kad būtų lengviau jį pasiekti, išskyrus tuos atvejus, kai dėl tokio išmontavimo prireikia atlikti papildomą techninę priežiūrą, kuri negali būti atliekama pagal šio punkto nuostatas. Apribojimo skyriuje nustatoma šios techninės priežiūros taikymo sritis, kartu nurodant patvirtinimo apimtį. Patvirtinta B kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, taip pat gali atlikti įmontuoto variklio techninę priežiūrą, laikydamasi kontrolės procedūros, nustatytos techninės priežiūros organizacijos žinyne, kurį turi patvirtinti kompetentinga institucija. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo apimtis turi atspindėti šią veiklą, jeigu kompetentinga institucija ją leidžia.

6. *C kategorijos klasė* – patvirtinta techninės priežiūros organizacija gali atlikti neįmontuotų komponentų (išskyrus variklius ir pagalbines jėgaines), skirtų įmontuoti orlaivyje arba variklyje ir (arba) pagalbinėje jėgainėje, techninę priežiūrą. Apribojimo skyriuje nustatoma šios techninės priežiūros taikymo sritis, kartu nurodant patvirtinimo apimtį. Patvirtinta C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija taip pat gali atlikti įmontuoto komponento techninę priežiūrą, jeigu atliekama techninė angare vykdoma orlaivio priežiūra arba priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra arba variklio ir (arba) pagalbinės jėgainės techninės priežiūros patalpose, laikydamasi kontrolės procedūros, nustatytos techninės priežiūros organizacijos žinyne, kurį turi patvirtinti kompetentinga institucija. Techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatyta darbo apimtis turi atspindėti šią veiklą, jeigu kompetentinga institucija ją leidžia.

7. *D kategorijos klasė* – tai nebūtinai su konkrečiu orlaiviu, varikliu arba kitu komponentu susijusi atskira klasė. D1 – tai neardomųjų bandymų (NDT) klasė, būtina tik patvirtintai techninės priežiūros organizacijai, kuri neardomuosius bandymus kaip tam tikrą užduotį atlieka kitai organizacijai. Patvirtinta A, B arba C kategorijos klasei priskirta techninės priežiūros organizacija produktų, kurių techninę priežiūrą ji atlieka pagal techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytas neardomųjų bandymų procedūras, neardomuosius bandymus gali atlikti neturėdama D1 klasės patvirtinimo.

8. Pagal II priedą (145 dalį) patvirtinamos *A kategorijos* klasės techninės priežiūros organizacijos skirstomos į vykdančias techninę orlaivio priežiūrą angare arba priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą. Tokią organizaciją galima patvirtinti suteikiant teisę vykdyti techninę orlaivio angare arba priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą, arba abiejų šių tipų priežiūrą. Reikėtų pabrėžti, kad tuo atveju, jeigu priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros patalpos yra pagrindinėse angare atliekamos techninės orlaivio priežiūros patalpose, privaloma turėti techninės priežiūros patvirtinimą, leidžiantį atlikti priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą.

9. *Apribojimo* skyrius skirtas tam, kad kompetentingos institucijos konkrečiai organizacijai patvirtinimą galėtų suteikti atsižvelgdamos į jos ypatybes. Kategorijos patvirtinime nurodomos tik tuo atveju, jeigu jos yra tinkamai apibrėžtos. 13 punkte nurodytoje lentelėje nustatyti galimi apribojimo tipai. Nors techninė priežiūra nurodoma kiekvienos klasės pabaigoje, leidžiama pabrėžti techninės priežiūros užduotį, o ne orlaivio, variklio tipą arba gamintoją, jeigu

tai labiau atitinka organizacijos interesus (pavyzdžiu galėtų būti avionikos sistemos ir jų techninė priežiūra). Toks teiginys apribojimo skyriuje nurodo, kad techninės priežiūros organizacija yra patvirtinta atlikti techninę priežiūrą, įskaitant šio tam tikro tipo darbus ir užduotis.

10. Kai A ir B klasių apribojimo skyriuje pateikiama nuoroda į *seriją, tipą ir grupę*, serija – tai tam tikro tipo serija, pvz., „Airbus 300“, „Airbus 310“ ar „Airbus 319“ arba „Boeing 737-300“ serija arba „RB211-524“ serija, arba „Cessna 150“ ar „Cessna 172“ serija, arba „Beech 55“ serija, arba „Continental O-200“ serija ir t. t.; tipas – tai tam tikras tipas arba modelis, pvz., „Airbus 310-240“ tipas arba „RB 211-524 B“ tipas, arba „Cessna 172RG“ tipas; leidžiama nurodyti bet kokį serijų arba tipų skaičių; grupė – tai, pvz., vieną stūmoklinį variklį turintis „Cessna“ orlaivis arba turbokompresoriaus neturintis stūmoklinis variklis „Lycoming“ ir t. t.

11. Jeigu naudojamas *ilgasis įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga*, sąrašas, kurį leidžiama dažnai keisti, tada šie pakeitimai daromi taikant netiesioginę patvirtinimo procedūrą, kuri nurodyta atitinkamai M.A.604 dalies c punkte ir M.B.606 dalies c punkte arba 145.A.70 dalies c punkte ir 145.B.40 dalyje.

12. *Techninės priežiūros organizacijai*, kuri visiems techninės priežiūros darbams planuoti ir jiems atlikti *samdo tik vieną darbuotoją*, galima suteikti tik tam tikros kategorijos patvirtinimą. Didžiausi leistini apribojimai:

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS
ORLAIVIO KLASĖ	A2 KATEGORIJA: 5 700 KG IR MAŽESNĖS MASĖS LĖKTUVAI	STŪMOKLINIS VARIKLIS, 5 700 KG IR MAŽESNĖS MASĖS
ORLAIVIO KLASĖ	A3 KATEGORIJA: SRAIGTASPARNIAI	VIENAS STŪMOKLINIS VARIKLIS, 3 175 KG IR MAŽESNĖS MASĖS
ORLAIVIO KLASĖ	A4 KATEGORIJA: ORLAIVIS, IŠSKYRUS A1, A2 ir A3 KATEGORIJAS	APRIBOJIMŲ NENUSTATYTA
VARIKLIŲ KLASĖS	B2 KATEGORIJA: STŪMOKLINIS	MAŽESNĖS GALIOS NEI 450 AJ
KOMPONENTŲ KLASĖ: IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES	NUO C1 IKI C22	PAGAL ĮRANGOS, KURIOS TECHNINĘ PRIEŽIŪRĄ GALI ATLIKTI REMONTO ĮMONĖ IR UŽ KURIOS IŠLEIDIMĄ EKSPLOATUOTI JI YRA ATSAKINGA, SĄRAŠĄ
SPECIALI KLASĖ	D1: NEARDOMIEJI BANDYMAI (NDT)	NEARDOMŲJŲ BANDYMŲ METODAS (-AI) TURI BŪTI NUSTATYTAS (-I)

Turėtų būti pasakyta, kad kompetentinga institucija tos organizacijos patvirtinimo apimtį gali dar labiau apriboti, atsižvelgdama į konkrečios organizacijos pajėgumą.

13. Lentelė

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS	TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA ANGARE	PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA
ORLAIVIS	A1 Didesnės nei 5 700 kg masės lėktuvai	[Kategorija skirta pagal II priedą (145 dalį) patvirtintoms techninės priežiūros organizacijoms] [Nurodomas lėktuvo gamintojas arba grupė, serija ar tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys] *Pavyzdys: „Airbus A320“*	[TAIP/NE]*	[TAIP/NE]*
	A2 5 700 kg ir mažesnės masės lėktuvai	[Nurodomas lėktuvo gamintojas arba grupė, serija ar tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotys] *Pavyzdys: „DHC-6 Twin Otter“*	[TAIP/NE]*	[TAIP/NE]*

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS	TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA ANGARE	PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA
	A3 Sraigtasparniai	[Nurodomas sraigtasparnių gamintojas arba grupė, serija ar tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotis (-ys)] *Pavyzdys: „Robinson R44“*	[TAIP/NE]*	[TAIP/NE]*
	A4 Orlaiviai, išskyrus A1, A2 ir A3 kategorijas	[Nurodoma orlaivio serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotis (-ys).]	[TAIP/NE]*	[TAIP/NE]*
VARIKLIAI	B1 Turbininiai	[Nurodoma variklio serija arba tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotis (-ys)] *Pavyzdys: PT6A serija*		
	B2 Stūmokliniai	[Nurodomas variklio gamintojas arba grupė, serija ar tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotis (-ys)]		
	B3 Pagalbinė jėgainė	[Nurodomas variklio gamintojas arba serija ar tipas ir (arba) techninės priežiūros užduotis (-ys)]		
KOMPONENTAI, IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES	C1 Oro kondicionavimo ir hermetizavimo įrenginys	[Nurodoma orlaivio tipas arba orlaivio ar komponento gamintojas arba konkretus komponentas ir (arba) daroma nuoroda į įmonės žinyne pateikiamą įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą eksploatuoti ji yra atsakinga, sąrašą ir (arba) techninės priežiūros užduotį (-is).] *Pavyzdys: degalų tiekimo valdymo įtaisas PT6A*		
	C2 Autopilotas			
	C3 Ryšio ir navigacijos įranga			
	C4 Durys – Liukai			
	C5 Elektros energijos tiekimas ir apšvietimas			
	C6 Įranga			
	C7 Variklis – Pagalbinė jėgainė			
	C8 Vairai			
	C9 Degalai			
	C10 Sraigtasparnis – Rotoriai			
	C11 Sraigtasparnis – Pavara			
	C12 Hidraulinė sistema			
	C13 Būklės rodmenų teikimo ir registravimo sistema			
	C14 Važiuoklė			
	C15 Deguonies sistema			
	C16 Oro sraigtai			
	C17 Pneumatinė ir vakuumo sistema			
	C18 Apsauga nuo apledėjimo/lietaus/ugnies			
	C19 Langai			
	C20 Konstrukcijos dalys			

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS	TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA ANGARE	PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA
	C21 Vandens balastas			
	C22 Traukos jėgos padidinimas			
SPECIALIOSIOS PASLAUGOS	D1 Neardomieji bandymai	[Nurodomas (-i) konkretus (-ūs) neardomųjų bandymų metodas (-ai)]		

V priedėlis

I priedo (m dalies) f poskyryje nurodytas techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas

1 puslapis iš 1

[VALSTYBĖ NARĖ] (*)

Europos Sąjungos valstybė narė (**)

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].MF.[XXXX]

Pagal šiuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 bei atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)] patvirtina, kad:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

kaip techninės priežiūros organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo (M dalies) A skyriaus F poskyri yra patvirtinta atlikti produktų, dalių ir prietaisų, išvardytų pridedamoje patvirtinimo specifikacijoje, techninę priežiūrą ir išduoti atitinkamus išleidimo eksploatuoti pažymėjimus pagal pirmiau pateiktas nuorodas.

SĄLYGOS:

1. Šio patvirtinimo taikymo sritis apribota taikymo sritimi, nustatyta I priedo (M dalies) A skyriaus F poskyryje nurodyto patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje.
2. Pagal ši patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos tvarkos.
3. Šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta techninės priežiūros organizacija atitinka Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedą (M dali).
4. Jei laikomasi nurodytų sąlygų, šis patvirtinimas galioja neribotą laiką, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Pirmojo išdavimo data: .....

Šio pakeitimo data: .....

Pakeitimo Nr: .....

Pasirašė: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 3-MF forma, 2 leidimas

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė arba EASA.

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO SPECIFIKACIJA

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].MF.XXXX

Organizacija: [ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS
ORLAIVIAI (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
VARIKLIA (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
KOMPONENTAI, IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
	(***)	(***)
SPECIALIOSIOS PASLAUGOS (**)	(***)	(***)
	(***)	(***)

Šis patvirtinimas galioja tik patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje nurodytiems produktams, dalims ir prietaisams bei veiklos rūšims.

Techninės priežiūros organizacijos žinyno nuoroda: .....

Pirmojo išdavimo data: .....

Paskutinio patvirtinto pakeitimo data: ..... Pakeitimo Nr: .....

Pasirašė: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 3-MF forma, 2 leidimas.

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei organizacija nėra patvirtinta.
(***) Įrašyti atitinkamą kategoriją ir apribojimą.

VI priedėlis

I priedo (m dalies) g poskyryje nurodytas nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos patvirtinimas

[VALSTYBĖ NARĖ] (*)

Europos Sąjungos valstybė narė (**)

NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANČIOS ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].MG.XXXX (Nr. AOC XX.XXXX)

Pagal šiuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 bei atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)] patvirtina, kad:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

kaip nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo (M dalies) A skyriaus G poskyrį yra patvirtinta užtikrinti orlaivių, išvardytų pridedamoje patvirtinimo specifikacijoje, nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti, atlikus I priedo (M dalies) M.A.710 dalyje nustatytą tinkamumo skraidyti patikrą, jei numatyta, išduoti rekomendacijas ir tinkamumo skraidyti patikros pažymėjimus ir, jei numatyta, išduoti skrydžio leidimus, kaip nustatyta to paties reglamento I priedo (M dalies) M.A.711 dalies c punkte.

SĄLYGOS

1. Šio patvirtinimo taikymo sritis apribota taikymo sritimi, nustatyta patvirtinto nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno, nurodyto Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedo (M dalies) A skyriaus G poskyryje, patvirtinimo taikymo srities skyriuje.
2. Pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančios organizacijos žinyne nustatytos tvarkos pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedą (M dalį).
3. Šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija atitinka Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 I priedą (M dalį).
4. Jeigu nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, remdamasi savo įdiegta kokybės sistema, sudaro sutartį su viena ar keletu organizacijų dėl paslaugų teikimo, šis patvirtinimas tebegalioja, su sąlyga, kad tokia (-os) organizacija (-os) vykdys taikomus sutartinius įsipareigojimus.
5. Jeigu laikomasi 1-4 punktuose nurodytų sąlygų, šis patvirtinimas galioja neribotą laiką, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

   Jeigu ši forma taip pat taikoma oro vežėjo pažymėjimo (AOC) turėtojams, oro vežėjo pažymėjimo numeris pateikiamas kartu su nuoroda, ir 5 sąlyga keičiama šiomis papildomomis sąlygomis:
6. Šis patvirtinimas nesuteikia teisės eksploatuoti 1 punkte išvardytų tipų orlaivių. Leidimas eksploatuoti orlaivį – oro vežėjo pažymėjimas (AOC).
7. Jeigu kompetentinga institucija aiškiai nenurodo kitaip, nutraukus, sustabdžius oro vežėjo pažymėjimo (AOC) galiojimą arba jį atšaukus, šis patvirtinimas iš karto netenka galios AOC nurodytų orlaivių registracijai.
8. Jeigu laikomasi pirmiau nurodytų sąlygų, šis patvirtinimas galioja neribotą laiką, jeigu patvirtinimo anksčiau nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Pirmojo išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Šio pakeitimo data: ..... Pakeitimo Nr.: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

Puslapis .... iš .....

NEPERTRAUKIAMĄJĮ TINKAMUMĄ SKRAIDYTI UŽTIKRINANTI ORGANIZACIJA PATVIRTINIMO SPECIFIKACIJA

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].MG.XXXX

(Nr. AOC XX.XXXX)

Organizacija: [ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

Orlaivio tipas/serija/grupė	Leidžiama atlikti tinkamumo skraidyti patikrą	Leidžiama išduoti skrydžio leidimus	Kokybės užtikrinimo sistemą įdiegusi(os) organizacija(-os)
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	
	[TAIP/NE] (***)	[TAIP/NE] (***)	

Šios patvirtinimo specifikacijos taikymo sritis apribota taikymo sritimi, nustatyta patvirtinto nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno patvirtinimo taikymo srities skyriuje .....

Nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimo žinyno nuoroda: .....

Pirmojo išdavimo data: .....

Pasirašė: .....

Šio pakeitimo data: ..... Pakeitimo Nr.: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 14 forma, 3 leidimas

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė arba EASA.
(***) Išbraukti, jei organizacija nėra patvirtinta.

VII priedėlis

Sudėtingi techninės priežiūros darbai

Toliau išvardyti darbai – tai M.A.502 dalies d punkto 3 papunktyje, M.A.801 dalies b punkto 2 papunktyje ir M.A.801 dalies c punkte nurodyti sudėtingi techninės priežiūros darbai:

1. Bet koks toliau nurodytų orlaivio sklandmens dalių keitimas, remontas arba pakeitimas kniedijimu, klijavimu, laminavimu arba virinimu:

   a) dėžinio lonžerono;

   b) sparno stringerio arba stygos elemento;

   c) lonžerono;

   d) lonžerono juostos;

   e) santvarinio lonžerono elemento;

   f) lonžerono sienelės;

   g) skraidančiosios valties korpuso arba plūdinio lėktuvo plūdės kilio arba šoninės briaunos;

   h) gofruotojo skardos lakšto suspaustojo elemento sparno arba uodegos paviršiuje;

   i) sparno pagrindinės briaunos;

   j) sparno arba uodegos paviršiaus atramos;

   k) variklio tvirtinimo;

   l) liemens lonžerono arba rėmo;

   m) šoninės, išilginės santvaros arba pertvaros elemento;

   n) sėdynės atramos sankabos arba laikiklio;

   o) sėdynės kreipiamųjų keitimas;

   p) važiuoklės spyrio arba atramos;

   q) ašies;

   r) rato ir

   s) slidinės važiuoklės arba jos atramos, išskyrus mažo trinties koeficiento dangos keitimą.

2. Toliau išvardytų dalių keitimas arba remontas:

   a) orlaivio arba plūdinio lėktuvo dangos, jeigu atliekant darbus turi būti naudojama atrama, pastoliai arba laikikliai;

   b) orlaivio dangos, kurią veikia slėginės apkrovos, jeigu dangos pažeidimas bet kokia kryptimi viršija 15 cm (6 colius);

   c) apkrovos veikiamų valdymo sistemos dalių, įskaitant vairalazdę, pedalą, veleną, kvadrantą, kreipiamąją svirtį, sukamąjį momentą perduodantį vamzdį, valdymo svirtį ir kaltinę arba lietinę laikančiąją atramą, tačiau išskyrus:

      i) remontuojamos sandūros arba kabelio jungties iškalimą ir

      ii) trauklių antgalių, kurie pritvirtinti kniedėmis, keitimą; ir ir

   d) visų šio priedėlio 1 dalyje neišvardytų konstrukcijos elementų, kuriuos gamintojas techninės priežiūros žinyne, konstrukcijos remonto žinyne arba nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymuose yra apibrėžęs kaip pirminę konstrukciją.

3. Šių stūmoklinio variklio techninės priežiūros darbų atlikimas:

   a) stūmoklinio variklio išmontavimas ir sumontavimas iš naujo, išskyrus atvejus, kai tuo siekiama: i) prieiti prie stūmoklių ir (arba) cilindrų sąrankos; arba ii) nuimti užpakalinės orlaivio dalies papildomą dangtį, norint patikrinti ir (arba) pakeisti alyvos siurblio sąranką, jeigu į tokį darbą neįeina vidaus įrenginių išmontavimas ir sumontavimas iš naujo;

b) žeminančių pavarų išardymas ir surinkimas iš naujo;

c) sandūrų virinimas arba litavimas, kiti nereikšmingi išmetimo elementų sujungimo remonto darbai, atliekami tinkamai patvirtinto ir turinčio tam teisę suvirintojo, išskyrus komponentų keitimą;

d) atskirų elementų dalių ardymas, kurie yra tiekiami juos išbandžius ant stendo, išskyrus elementų, kurie paprastai yra keičiami ir derinami techninio aptarnavimo vietoje, keitimą ir pritaikymą.

4. Oro sraigto balansavimas, išskyrus:

a) statinės pusiausvyros sertifikavimą, jeigu to reikalaujama techninės priežiūros vadove;

b) sumontuotų oro sraigtų dinaminę pusiausvyrą, naudojant elektroninę balansavimo įrangą, jeigu tai leidžiama remiantis techninės priežiūros vadovu arba kitais patvirtintais tinkamumo skraidyti duomenimis.

5. Visi papildomi darbai, kuriems reikia:

a) specialių įrankių, įrangos arba įrenginių; arba

b) reikšmingų suderinimo procedūrų, susijusių su ilga darbų trukme ir keleto asmenų dalyvavimu.

VIII priedėlis

Ribota piloto savininko atliekama techninė priežiūra

Be I priede (M dalyje) nustatytų reikalavimų, atlikdami techninės priežiūros darbus, pilotai savininkai turi laikytis šių pagrindinių principų:

a) Kompetencija ir atsakomybė

1. Pilotas savininkas visada atsakingas už visus techninės priežiūros darbus, kuriuos jis atlieka.

2. Prieš imdamasis bet kokių piloto savininko techninės priežiūros darbų pilotas savininkas privalo įsitikinti, kad jis kompetentingas atlikti darbą. Pilotai savininkai turi patys susipažinti su standartine orlaivio techninės priežiūros praktika ir orlaivio techninės priežiūros programa. Jeigu pilotas savininkas neturi darbui atlikti reikalingos kompetencijos, jis to darbo atlikti negali.

3. Pilotas savininkas (arba nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinanti organizacija, nurodyta šio priedo A skyriaus G poskyryje, su kuria jis sudarė sutartį) atsako už piloto savininko užduočių nustatymą pagal šiuos pagrindinius principus techninės priežiūros programoje ir užtikrina, kad dokumentas būtų laiku atnaujinamas.

4. Techninės priežiūros programa tvirtinama pagal M.A.302 dalį.

b) Darbai

Pilotas savininkas gali atlikti paprastas vizualines patikras arba bendros būklės patikrą, patikrinti, ar nėra padaryta akivaizdžios žalos, tikrinti įprastinį orlaivio sklandmenų, variklių, sistemų ir komponentų veikimą.

Pilotui savininkui draudžiama atlikti techninės priežiūros darbus, jeigu:

1. darbas yra labai svarbus saugai, ir jį atlikus neteisingai bus radikaliai paveiktas orlaivio tinkamumas skraidyti, arba susijęs su skrydžio saugai reikšmės turinčia technine priežiūra, kaip nurodyta M.A.402 dalies a punkte ir (arba);

2. darbui atlikti reikia išmontuoti pagrindinius komponentus arba sąrankas ir (arba);

3. darbas atliekamas pagal tinkamumo skraidyti nurodymą arba tinkamumo skraidyti apribojimus, išskyrus atvejus, kai tą daryti konkrečiai leidžia tinkamumo skraidyti direktyva arba tinkamumo skraidyti apribojimai ir (arba);

4. darbui atlikti naudojami specialūs įrankiai, kalibruoti įrankiai (išskyrus dinamometrinį veržliaraktį ir apspaudimo įrankius) ir (arba);

5. darbui atlikti reikalinga bandymų įranga arba reikia atlikti specialius testus (pavyzdžiui, neardomieji bandymai, sistemos testai arba avionikos veikimo patikrinimas) ir (arba);

6. į darbų apimtį įeina bet kokie nenumatyti patikrinimai (pavyzdžiui, sunkaus nusileidimo patikrinimas) ir (arba);

7. darbas yra susijęs su esminėmis IFR veikimo sistemomis ir (arba);

8. darbas yra nurodytas šio priedo (VII priedėlyje) arba tai yra komponento techninės priežiūros darbas pagal M.A.502 dalies a, b, c arba d punktą.

1–8 punktuose nurodytų kriterijų negali panaikinti ne tokios griežtos instrukcijos, paskelbtos pagal M.A.302 dalies d punktą (Techninės priežiūros programa).

Visi skrydžių vykdymo vadove aprašyti orlaivio parengimo skrydžiui darbai (pavyzdžiui, sklandytuvo sparnų montavimas arba priešskrydis) yra laikomi piloto darbais ir nėra laikomi piloto savininko techninės priežiūros darbais, todėl jų atžvilgiu išleidimo eksploatuoti pažymėjimo nereikia.

c) Piloto savininko techninės priežiūros darbų atlikimas ir įrašai

Atliekant piloto savininko techninės priežiūros darbus, visada turi būti prieinami techninės priežiūros duomenys, nurodyti M.A.401 dalyje, ir jų turi būti laikomasi. Duomenys, kuriais atlikdamas techninę priežiūrą remiasi pilotas savininkas, turi būti įtraukti į Išleidimo eksploatuoti pažymėjimą pagal M.A.803 dalies d punktą.

Ne vėliau kaip per 30 dienų pilotas savininkas privalo informuoti patvirtintą nepertraukiamąjį tinkamumą skraidyti užtikrinančią organizaciją, atsakingą už orlaivio nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti užtikrinimą (jei taikoma), apie piloto savininko techninės priežiūros darbų atlikimo pabaigą pagal M.A.305 dalies a punktą.

II PRIEDAS

(145 dalis)

TURINYS

145.1 **Bendrosios nuostatos**

A SKYRIUS. TECHNINIAI REIKALAVIMAI

145.A.10 Taikymo sritis

145.A.15 Paraiška

145.A.20 Patvirtinimo sąlygos

145.A.25 Patalpoms taikomi reikalavimai

145.A.30 Reikalavimai darbuotojams

145.A.35 Už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai

145.A.40 Įranga, įrankiai ir medžiagos

145.A.42 Komponentų priėmimas

145.A.45 Techninės priežiūros duomenys

145.A.47 Gamybos planavimas

145.A.50 Techninės priežiūros sertifikavimas

145.A.55 Techninės priežiūros užrašai

145.A.60 Pranešimas apie ypatingus įvykius

145.A.65 Sauga ir kokybės politika, techninės priežiūros procedūros ir kokybės užtikrinimo sistema

145.A.70 Techninės priežiūros organizacijos žinynas

145.A.75 Organizacijos teisės

145.A.80 Organizacijos apribojimai

145.A.85 Organizacijos pakeitimai

145.A.90 Patvirtinimo galiojimo trukmė

145.A.95 Pažeidimai

B SKYRIUS. KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ DARBO TVARKA

145.B.1 Taikymo sritis

145.B.10 Kompetentinga institucija

145.B.15 Keliose valstybėse narėse įsisteigusios organizacijos

145.B.20 Pradinis patvirtinimas

145.B.25 Patvirtinimo suteikimas

145.B.30 Patvirtinimo galiojimo pratęsimas

145.B.35 Pakeitimai

145.B.40 Techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimai

145.B.45 Patvirtinimo atšaukimas, patvirtinimo galiojimo sustabdymas ir apribojimas

145.B.50 Pažeidimai

145.B.55 Užrašų tvarkymas

145.B.60 Išlygos

I priedėlis. EASA 1 formos naudojimas atliekant techninę priežiūrą

II priedėlis. Klasių ir kategorijų sistema, taikoma patvirtinant techninės priežiūros organizacijas, nurodyta I priedo (M dalies) F poskyryje ir II priede (145 dalyje)

III priedėlis. Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas, nurodytas II priede (145 dalyje)

IV priedėlis. Naudojimosi 145.A.30 dalies j punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodyto pagal III priedą (66 dalį) nekvalifikuoto personalo paslaugomis sąlygos

145.1 **Bendroji dalis**

Šioje dalyje kompetentinga institucija – tai:

1. jei tai yra organizacijos, kurių pagrindinė komercinės veiklos vieta yra valstybėje narėje – tos valstybės narės paskirta institucija; arba

2. jei tai yra organizacijos, kurių pagrindinė komercinės veiklos vieta yra trečiojoje šalyje – Agentūra.

A SKYRIUS

TECHNINIAI REIKALAVIMAI

145.A.10 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatomi reikalavimai, kuriuos turi atitikti organizacija, siekianti būti pripažinta tinkama suteikti patvirtinimą atlikti orlaivio ir komponentų techninę priežiūrą arba pratęsti jo galiojimą.

145.A.15 **Paraiška**

Paraiška išduoti patvirtinimą arba jį pakeisti kompetentingai institucijai įteikiama tos institucijos nustatyta forma ir numatytu būdu.

145.A.20 **Patvirtinimo sąlygos**

Organizacija savo žinyne nurodo darbo, kurį galima atlikti atsižvelgiant į patvirtinimą, apimtį (I priedo (M dalies) IV priedėlyje pateikiama visų klasių ir kategorijų lentelė).

145.A.25 **Patalpoms taikomi reikalavimai**

Organizacija užtikrina, kad:

a) Visiems numatytiems darbams būtų tinkamos patalpos, ypač kad būtų užtikrinta apsauga nuo aplinkos oro sąlygų. Specialios darbo vietos ir patalpos, jeigu privaloma, atskirtos, kad nebūtų teršiama aplinka ir darbo patalpos:

   1. jei tai yra angare atliekama techninė orlaivio priežiūra, orlaiviams turi būti paskirti angarai ir jie turi būti pakankamai dideli orlaiviams įvažiuoti, kad būtų galima atlikti numatytą techninę angare atliekamą orlaivio priežiūrą;

   2. jei tai yra techninė komponento priežiūra, komponento priežiūros darbo vietos turi būti pakankamai erdvios, kad jose tilptų techniškai prižiūrimi komponentai.

b) Būtų skirtos patalpos numatytus a punkte nurodytus darbus prižiūrintiems pareigūnams ir už išleidimą atsakingiems darbuotojams, kad darbuotojai galėtų atlikti jiems skirtas užduotis ir taip prisidėtų prie orlaivio techninės priežiūros privalomo standarto užtikrinimo.

c) Darbo aplinkos sąlygos, įskaitant orlaivio angarus, komponentų priežiūros darbo vietas ir buveinės patalpas, būtų tinkamos atsižvelgiant į atliekamas užduotis, ypač kad būtų laikomasi specialių reikalavimų. Jeigu atsižvelgiant į užduoties atlikimo aplinką nenustatomi specialūs reikalavimai, darbo aplinkos sąlygos turi būti tokios, kad neturėtų įtakos darbuotojų darbingumui:

   1. turi būti palaikoma tokia temperatūra, kad nustatytas užduotis darbuotojai galėtų atlikti nepatirdami pernelyg didelių nepatogumų;

   2. ore turi būti kuo mažesnis dulkių ir kitų ore pasklidusių teršalų kiekis ir neturi būti leidžiama jų kiekiui darbo patalpose pasiekti tokį lygį, kad būtų aiškiai matyti, jog orlaivio/komponento paviršius yra užterštas. Jeigu dulkių/kitų ore pasklidusių teršalų yra tiek, kad jie kaupiasi ant paviršių, visos tiems teršalams jautrios sistemos sandariai apdengiamos ir taip laikomos tol, kol vėl atkuriamos priimtinos sąlygos;

   3. apšvietimas turi būti toks, kad visus patikrinimus ir techninės priežiūros užduotis būtų galima atlikti veiksmingai;

   4. triukšmas neturi kliudyti darbuotojams atlikti tikrinimo užduočių. Jeigu neįmanoma daryti įtakos triukšmo šaltiniui, tie darbuotojai turi būti aprūpinti asmenine įranga, apsaugančia nuo pernelyg didelio triukšmo poveikio, kuris atitraukia užduotis atliekančių darbuotojų dėmesį;

5. jei tam tikra techninės priežiūros užduotis reikalauja taikyti specialias aplinkos sąlygas, kitokias, negu pirmiau paminėtos, jų turi būti laikomasi. Specialios sąlygos nurodomos techninės priežiūros informacijoje;

6. darbo aplinkos sąlygos atliekant priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą turi būti tokios, kad be reikalo nebūtų atitraukiamas techninės priežiūros arba tikrinimo užduotis atliekančių darbuotojų dėmesys. Todėl jeigu darbo vietos sąlygos dėl temperatūros, drėgmės, krušos, ledo, sniego, vėjo, apšvietimo, dulkių/kitų ore pasklidusių teršalų suprastėja tiek, kad tų sąlygų negalima laikyti priimtinomis, tam tikros techninės priežiūros arba tikrinimo užduotys turi būti nutraukiamos, kol bus atkurtos nustatytus reikalavimus atitinkančios darbo aplinkos sąlygos.

d) Būtų numatytos patikimos komponentų, įrangos, įrankių ir medžiagų laikymo priemonės. Laikymo sąlygos turi būti tokios, kad eksploatuoti tinkamus komponentus ir medžiagas būtų galima atskirti nuo eksploatuoti netinkamų orlaivio komponentų, medžiagų, įrangos ir įrankių. Laikymo sąlygos turi atitikti gamintojo nurodymus, kad laikomi dirbiniai nebūtų apgadinti ir kad nesuprastėtų jų būsena. Prieiga prie laikymo priemonių turi būti suteikiama tik įgaliotiesiems asmenims.

145.A.30 **Reikalavimai darbuotojams**

a) Organizacija skiria atsakingą vadovą, kuriam suteikiami verslininko įgaliojimai, leidžiantys užtikrinti, kad užsakovo prašomai visai techninei priežiūrai būtų galima skirti lėšų ir kad ji būtų atliekama pagal šioje dalyje nustatytą standartą. Atsakingas vadovas:

1. užtikrina, kad būtų prieinami visi techninei priežiūrai pagal 145.A.65 dalies b punkto nuostatas ir organizacijos patvirtinimą atlikti reikalingi ištekliai;

2. parengia ir įgyvendina 145.A.65 dalies a punkte nustatytą saugos ir kokybės politiką;

3. įrodo, kad iš esmės yra susipažinęs su šiuo priedu (145 dalimi).

b) Organizacija skiria asmenį arba asmenų grupę, atsakingą už tai, kad organizacija visada atitiktų šios dalies reikalavimus. Tas asmuo arba asmenys turi vykdyti atsakingo vadovo nurodymus.

1. Paskirtas asmuo arba asmenys turi atstovauti organizacijos techninės priežiūros valdymo padaliniui ir būti atsakingi už visas šioje dalyje nurodytas užduotis.

2. Paskirtas asmuo arba asmenys turi būti atpažįstami ir jų tapatybę patvirtinantys dokumentai pateikiami kompetentingos institucijos nustatyta forma ir būdu.

3. Paskirtas asmuo arba asmenys privalo sugebėti įrodyti, kad jie yra įgiję su orlaivio ir (arba) komponento technine priežiūra susijusių atitinkamų žinių, kvalifikaciją, įgiję atitinkamos patirties ir įrodyti, kad išmano šios dalies reikalavimus.

4. Procedūromis turi būti aiškiai nustatyta, kas pavaduoja tam tikrą asmenį, jeigu ilgą laiką jis būtų išvykęs.

c) a punkte nurodytas atsakingas vadovas skiria asmenį kokybės užtikrinimo sistemai prižiūrėti, įskaitant 145.A.65 dalies c punkte nurodytą susijusią grįžtamojo ryšio sistemą. Paskirtasis asmuo privalo turėti tiesioginį ryšį su atsakingu vadovu, kad būtų užtikrinama, jog atsakingas vadovas būtų tinkamai informuojamas apie kokybės ir atitikties dalykus.

d) Organizacija privalo turėti techninei priežiūrai atlikti būtino darbo laiko tvarkaraštį, patvirtinantį, kad organizacija turi pakankamai darbuotojų organizacijos veiklai bei kokybės sistemai pagal patvirtinimo nuostatas planuoti, vykdyti prižiūrėti ir tikrinti. Be to, organizacija turi parengti sistemą atliktinam darbui iš naujo įvertinti, jeigu kokiai nors darbo pamainai arba laikotarpiui iš tikrųjų būtų galima skirti mažiau darbuotojų nei buvo planuota.

e) Organizacija nustatyta tvarka ir pagal standartą, dėl kurio buvo susitarta su kompetentinga institucija, nustato ir kontroliuoja techninės priežiūros, valdymo ir (arba) kokybės auditą atliekančių darbuotojų kompetenciją. Be su darbo užduotimis susijusios būtinosios patirties, kompetencijai turi būti priskiriama nuovoka, atsižvelgiant į asmens organizacijoje atliekamas užduotis, apie žmogiškųjų veiksnių taikymą ir žmogaus našumo klausimus.„Žmogiškieji veiksniai“ – tai aviaciniam projektavimui, sertifikavimui, mokymui, operacijoms ir techninei priežiūrai taikomi principai, kuriais, tinkamai atsižvelgiant į žmogaus našumą, siekiama užtikrinti saugią žmogaus ir kitų sistemos komponentų sąsają.„Žmogaus našumas“ – tai aviacijos operacijoms turintys įtakos žmogaus sugebėjimai ir ribotos jo galimybės.

f) Organizacija pasirūpina, kad su orlaivio konstrukcijomis ir (arba) jo komponentais neardomuosius bandymus, kuriais užtikrinamas nepertraukiamasis orlaivio tinkamumas skraidyti, atliekantys arba tų bandymų atlikimą prižiūrintys darbuotojai pagal Agentūros pripažintą Europos ar jam lygiavertį standartą būtų įgiję kvalifikaciją tam tikriems neardomiesiems bandymams atlikti. Bet kokias kitas specialias užduotis atliekantys darbuotojai pagal oficialiai pripažintus standartus turi būti įgiję atitinkamą kvalifikaciją. Nukrypstant nuo šio punkto, g punkte ir h punkto 1 bei 2 dalyse nurodyti darbuotojai, kurie yra įgiję B1 arba B3 kategoriją, kaip nurodyta III priede (66 dalyje), gali atlikti paviršiaus įtrūkių nustatymo bandymus ir (arba) prižiūrėti tų bandymų atlikimą.

g) Visos organizacijos, atliekančios orlaivių priešskrydinę techninę priežiūrą, išskyrus kai j punkte nustatyta kitaip, turi turėti atitinkamam orlaivių tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal III priedą (66 dalį) ir 145.A.35 dalį įgijusius atitinkamai B1, B2 ir B3 kategorijas.

Be to, nedidelei planinei priešskrydinei orlaivių techninei priežiūrai atlikti ir paprastiems defektams pašalinti tos organizacijos taip pat gali pasitelkti 66.A.20 dalies a punkto 1 papunktyje bei 66.A.20 dalies a punkto 3 papunkčio ii papunktyje aprašytas teises turinčius ir pagal III priedą (66 dalį) bei 145.A.35 dalį kvalifikuotus už išleidimą atsakingus darbuotojus. Jeigu turima tokių už išleidimą atsakingų darbuotojų, vis tiek būtina turėti atitinkamai B1, B2 ir B3 kategorijų už išleidimą atsakingų darbuotojų.

h) Techninę orlaivio priežiūrą atliekanti bet kuri organizacija, išskyrus jeigu j punkte nustatyta kitaip, turi turėti:

1. Jei tai yra angare atliekama techninė didelio orlaivio priežiūra – atitinkamam orlaivio tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal 66 dalį ir 145.A.35 dalį įgijusius C kategoriją. Be to, organizacija turi turėti pakankamą kiekį atitinkamam orlaivio tipui parengtų darbuotojų, pagal 66 dalį ir 145.A.35 dalį įgijusių atitinkamai B1 ar B2 kategoriją, kurie padėtų dirbti už išleidimą atsakingiems C kategorijos darbuotojams:

i) B1 ir B2 kategorijos pagalbiniai darbuotojai užtikrina, kad prieš išduodant išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, kurį išduoda už išleidimą atsakingi C kategorijos darbuotojai, pagal nustatytą standartą būtų atliktos visos atitinkamos užduotys arba patikrinimai;

ii) organizacija tvarko visų tų B1 ir B2 kategorijos pagalbinių darbuotojų sąrašą;

iii) už išleidimą atsakingi C kategorijos darbuotojai užtikrina, kad būtų laikomasi i punkto nuostatų ir kad visi užsakovo prašyti atlikti darbai būtų padaryti angare atliekant tam tikrą techninę orlaivio priežiūros darbų patikrą arba darbų rinkinį, taip pat įvertina bet kokio neatlikto darbo įtaką ir sprendžia, ar reikalauti, jog tas darbas būtų atliekamas ar, susitarus su operatoriumi, tą darbą galima atidėti iki kito specialaus patikrinimo arba tam tikram laikui.

2. Jei tai yra angare atliekama orlaivių, išskyrus didelius orlaivius, techninė priežiūra, turi turėti:

i) atitinkamam orlaivių tipui parengtus už išleidimą atsakingus darbuotojus, pagal III priedą (66 dalį) ir 145.A.35 dalį įgijusius atitinkamai B1, B2 ir B3 kategorijas, arba

ii) atitinkamam orlaivių tipui parengtus už išleidimą atsakingus C kategoriją įgijusius darbuotojus, kuriems padeda 145.A.35 dalies a punkto i papunktyje nurodyti pagalbiniai darbuotojai.

i) Už išleidimą atsakingi kompetentingi darbuotojai turi atitikti III priedo (66 dalies) nuostatas.

j) Organizacija, nukrypdama nuo g ir h punktų nuostatų dėl III priedo (66 dalies) nuostatų laikymosi, gali pasitelkti už išleidimą atsakingus darbuotojus, kurių kvalifikacija atitinka toliau pateikiamas nuostatas

1. Jei organizacijos gamybinės patalpos yra ne Bendrijos teritorijoje – už išleidimą atsakingi darbuotojai kvalifikaciją gali būti įgiję pagal nacionalinius valstybės, kurioje yra registruotos organizacijos gamybinės patalpos, nacionalinius aviacijos reglamentus ir atsižvelgiant į šios dalies IV priedėlyje nustatytas sąlygas.

2. Jei tai yra organizacijai, kuri įsisteigusi ne Bendrijos teritorijoje, priklausančioje priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotyje atliekama priešskrydinė orlaivio techninė priežiūra, už išleidimą atsakingi darbuotojai kvalifikaciją gali būti įgiję pagal nacionalinius valstybės, kurioje yra priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotis, nacionalinius aviacijos reglamentus ir atsižvelgiant į šios dalies IV priedėlyje nustatytas sąlygas.

3. Jei tai yra pakartotinę priešskrydinę patikrą nustatantys tinkamumo skraidyti nurodymai, kuriais aiškiai numatoma, kad skrydžio įgula gali įgyvendinti tuos skraidyti tinkamumo nurodymus, organizacija, atsižvelgdama į skrydžio įgulos turimą licenciją, orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui gali suteikti ribotą įgaliojimą išleisti eksploatuoti. Tačiau organizacija turi užtikrinti, kad būtų organizuojami atitinkami praktinio mokymo kursai, leidžiantys orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui tinkamumo skraidyti nurodymus įgyvendinti pagal nustatytą standartą.

4. Jei orlaivis eksploatuojamas toli nuo techninės priežiūros stoties, organizacija, atsižvelgdama į skrydžio įgulos turimą licenciją, orlaivio vadui ir (arba) skraidančiajam inžinieriui, gali suteikti ribotą įgaliojimą atlikti išleidimą, jeigu organizacija yra įsitikinusi, kad orlaivio vadas ir (arba) skraidantysis inžinierius nustatytą užduotį gali atlikti pagal privalomą standartą. Šio punkto nuostatos išsamiai apibrėžiamos taikant žinyno procedūrą.

5. Toliau nurodytais nenumatytais atvejais, jeigu orlaiviui uždraudžiama pakilti ne iš pagrindinės jo buveinės, o iš kitos vietos, kurioje nedirba atitinkami už išleidimą atsakingi darbuotojai, techninės priežiūros organizacija, su kuria sudaryta sutartis dėl šios priežiūros, vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti gali suteikti:

   i) vienam iš savo darbuotojų, turinčių lygiaverčio tipo leidimus dirbti su panašios technologijos, konstrukcijos ir sistemų orlaiviu; arba

   ii) bet kokiam asmeniui, turinčiam ne trumpesnę nei penkerių metų techninės priežiūros patirtį ir galiojančią orlaivio techninės priežiūros ICAO licenciją, skirtą orlaivio, kurį būtina išleisti eksploatuoti, tipui, jeigu toje vietoje nėra pagal šios dalies nuostatas atitinkamai patvirtintos organizacijos ir jeigu organizacija, su kuria yra sudaryta sutartis, gauna bei laiko dokumentus, patvirtinančius to asmens patirtį ir licenciją.

Kompetentingai institucijai apie visus šiame punkte nustatytus atvejus turi būti pranešta per septynias dienas nuo to įgaliojimo išleisti eksploatuoti suteikimo. Vienkartinį įgaliojimą išleisti eksploatuoti suteikianti organizacija turi užtikrinti, kad visus skrydžio saugai galinčius turėti įtakos darbus dar kartą patikrintų atitinkamai patvirtinta organizacija.

145.A.35 **Už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai**

a) Be atitinkamų 145.A.30 dalies g ir h punktų reikalavimų, organizacija užtikrina, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai deramai išmanytų atitinkamą orlaivį ir (arba) sudedamąsias dalis, kurių techninę priežiūrą turi atlikti, ir susijusią organizacijos darbo tvarką. Jei tai yra už išleidimą atsakingi darbuotojai, pirmiau minėto reikalavimo laikymasis turi būti užtikrinamas prieš suteikiant įgaliojimą išleisti eksploatuoti ar prieš jį iš naujo suteikiant.

   i) Pagalbiniai darbuotojai – angare atliekant techninę orlaivių priežiūrą dalyvaujantys ir pagal III priedą (66 dalį) B1, B2 ir (arba) B3 kategorijos orlaivių techninės priežiūros licenciją su atitinkamo orlaivio kvalifikacija turintys darbuotojai, galintys neturėti būtinų įgaliojimų išleisti eksploatuoti.

   ii) Atitinkami orlaiviai ir (arba) sudedamosios dalys – tam tikrame įgaliojime išleisti eksploatuoti nurodyti orlaiviai ir sudedamosios dalys.

   iii) Įgaliojimas išleisti eksploatuoti – įgaliojimas, kurį organizacija suteikia už išleidimą atsakingiems darbuotojams ir kuriame nurodoma, kad patvirtintos organizacijos vardu ir atsižvelgiant į tame įgaliojime nustatytus apribojimus, darbuotojai gali pasirašyti išleidimo eksploatuoti pažymėjimus.

b) Išskyrus 145.A.30 dalies j punkte ir 66.A.20 dalies a punkto 3 papunkčio ii papunktyje nurodytus atvejus, organizacija įgaliojimą išleisti eksploatuoti už išleidimą atsakingiems darbuotojams gali išduoti tik atsižvelgdama į III priede (66 dalyje) reikalaujamoje orlaivių techninės priežiūros licencijoje nustatytas pagrindines kategorijas bei pakategores ir visus orlaivių tipus, jeigu licencija galioja nustatytą laiką, kuriam suteikti įgaliojimai, ir jeigu už išleidimą atsakingi darbuotojai visą tą laiką atitinka III priedo (66 dalies) nuostatas.

c) Organizacija užtikrina, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai per kiekvienus dvejus iš eilės metus bent šešis mėnesius būtų faktiškai vykdę tam tikro orlaivio arba sudedamosios dalies techninės priežiūros darbus.

   Šiame punkte „faktiškai vykdantis tam tikro orlaivio arba sudedamosios dalies techninės priežiūros darbus“ reiškia tai, kad asmuo dirbo užtikrindamas orlaivio arba sudedamosios dalies techninę priežiūrą ir naudojosi suteiktu įgaliojimu išleisti eksploatuoti ir (arba) faktiškai atliko bent tam tikrų jo įgaliojime išleisti eksploatuoti nurodytų orlaivio tipo ar orlaivių grupės sistemų techninę priežiūrą.

d) Organizacija užtikrina, kad visi už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai kas dvejus metus būtų deramai nuolatos mokomi, siekiant, jog tie darbuotojai deramai išmanytų atitinkamą technologiją, organizacijos procedūras ir su žmogiškaisiais faktoriais susijusius klausimus.

e) Organizacija parengia už išleidimą atsakingų darbuotojų ir pagalbiniai darbuotojai kvalifikacijos kėlimo programą, įskaitant procedūrą, kuri užtikrina, kad būtų laikomasi atitinkamų 145A.35 dalies punktų, į kurias atsižvelgiant būtų galima už išleidimą atsakingiems darbuotojams pagal šią dalį suteikti įgaliojimą išleisti eksploatuoti, ir procedūrą, užtikrinančią, jog būtų laikomasi III priedo (66 dalies) reikalavimų.

f) Išskyrus, jei tai nėra vienas iš 145.A.30 dalies j punkto 5 papunktyje numatytų atvejų, organizacija, prieš suteikdama įgaliojimą išleisti eksploatuoti arba tą įgaliojimą suteikdama iš naujo, įvertina visų būsimų už išleidimą atsakingų darbuotojų kompetenciją, kvalifikaciją ir sugebėjimą atlikti numatytas išleidimo eksploatuoti pareigas pagal organizacijos žinyne nurodytą procedūrą.

g) Jeigu už išleidimą atsakingi darbuotojai atitinka a, b, d, f ir, jeigu taikoma, c punktų sąlygas, organizacija suteikia įgaliojimą išleisti eksploatuoti, kuriame aiškiai nustatoma jo taikymo sritis ir apribojimai. Įgaliojimo išleisti eksploatuoti nepertraukiamasis galiojimas neatšaukiamas tol, kol tebesilaikoma a, b, d ir, jeigu taikoma, c punktų nuostatų.

h) Įgaliojimas išleisti eksploatuoti turi būti parengtas taip, kad už išleidimą atsakingi darbuotojai ir bet kurie įgaliotieji asmenys, kurie gali prašyti patikrinti įgaliojimą, galėtų lengvai suprasti to įgaliojimo taikymo sritį. Jeigu taikymo sritis apibrėžiama kodais, organizacija turi užtikrinti, kad tie kodai būtų lengvai prieinami.„Įgaliotasis asmuo“ – tai už orlaivio arba komponento techninės priežiūros atlikimo kontrolę atsakingos kompetentingos institucijos, Agentūros ir valstybės narės pareigūnai.

i) Asmuo, atsakingas už kokybės užtikrinimo sistemą, organizacijos vardu taip pat yra atsakingas už įgaliojimų išleisti eksploatuoti suteikimą už išleidimą atsakingiems darbuotojams. Šis asmuo gali paskirti kitus asmenis, kurie organizacijos žinyne nustatyta tvarka suteikia įgaliojimus išleisti eksploatuoti arba tuos įgaliojimus atšaukia.

j) Organizacija tvarko visiems už išleidimą atsakingiems darbuotojams ir pagalbiniams darbuotojams skirtus įrašus, kuriuose nurodoma:

1. išsami informacija apie visas orlaivių techninės priežiūros pagal III priedą (66 dalį) licencijas; ir

2. visi išklausyti atitinkami mokymo kursai; ir

3. jeigu būtina, suteiktų įgaliojimų išleisti eksploatuoti taikymo sritis; ir

4. išsami informacija apie darbuotojus, kuriems suteiktas ribotas arba vienkartinis įgaliojimas išleisti eksploatuoti.

Organizacija įrašus laiko bent trejus metus nuo tos dienos, kai šiame punkte nurodyti darbuotojai baigia eiti pareigas organizacijoje, arba bent nuo tos dienos, kai buvo atšauktas jų įgaliojimas. Be to, jeigu pateikiamas prašymas, techninės priežiūros organizacija šiame punkte nurodytiems darbuotojams išduoda jiems skirtų įrašų kopiją, kai jie nustoja dirbti šioje organizacijoje.

Šiame punkte nurodytiems darbuotojams, jeigu jie pateikia prašymą, suteikiama prieiga prie pirmiau nurodytų jiems skirtų įrašų.

k) Už išleidimą atsakingiems darbuotojams organizacija įteikia jiems suteikto įgaliojimo išleisti eksploatuoti dokumentą arba elektroninę kopiją.

l) Už išleidimą atsakingi darbuotojai jiems suteiktą įgaliojimą išleisti eksploatuoti visiems įgaliotiesiems asmenims pateikia per 24 valandas.

m) Už išleidimą atsakingi darbuotojai ir pagalbiniai darbuotojai neturi būti jaunesni nei 21 metų.

n) A kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojas išleidimo eksploatuoti tam tikro tipo orlaivį pažymėjimą gali išduoti tik sėkmingai baigęs atitinkamos A kategorijos orlaivių priežiūros užduočių mokymus, kuriuos rengia organizacija, tinkamai patvirtinta pagal II priedą (145 dalį) arba IV priedą (147 dalį). Šie mokymai turi apimti praktinius ir teorinius kiekvienos leidžiamos atlikti užduoties mokymus. Sėkmingas mokymų baigimas įrodomas laikant organizacijos rengiamus teorijos arba praktinio parengimo egzaminus.

o) B2 kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojas III priedo (66 dalies) 66.A.20 dalies a punkto 3 papunkčio ii papunktyje nurodytą išleidimo eksploatuoti pažymėjimą gali išduoti tik sėkmingai baigęs i) atitinkamos A kategorijos orlaivių priežiūros užduočių mokymus ir ii) turėdamas dokumentais patvirtintą šešių mėnesių praktinę patirtį srityje, atitinkančioje išduodamą išleidimo eksploatuoti pažymėjimą. Šie priežiūros užduočių mokymai turi apimti kiekvienos leidžiamos atlikti užduoties praktinius ir teorijos mokymus. Sėkmingas mokymų baigimas įrodomas laikant organizacijos rengiamus teorijos arba praktinio parengimo egzaminus. Priežiūros užduočių mokymus ir teorijos/praktinius egzaminus turi rengti techninės priežiūros organizacija, suteikianti įgaliojimą už išleidimą atsakingiems darbuotojams. Praktinė patirtis taip pat turi būti įgyjama šioje techninės priežiūros organizacijoje.

145.A.40 **Įranga, įrankiai ir medžiagos**

a) Organizacija turi turėti prieinamą ir naudoti būtiną įrangą, įrankius ir medžiagas, kad galėtų atlikti jos patvirtintoje darbo srityje numatytus darbus.

1. Jeigu gamintojas nustato specialius įrankius arba įrangą, organizacija turi naudoti tuos įrankius arba medžiagas, jei su kompetentinga institucija organizacijos žinyne numatyta tvarka nebuvo susitarta dėl kitokių įrankių ar įrangos naudojimo.

2. Įranga ir įrankiai turi būti prieinami visą laiką, išskyrus visus gana retai naudojamus įrankius ar įrangą, kuriuos nebūtina nuolatos turėti po ranka. Tokie atvejai turi būti nurodomi žinyno procedūroje Tokie atvejai turi būti nurodomi žinyno procedūroje.

3. Organizacija, patvirtinta atlikti techninę angare atliekamą orlaivio priežiūrą, turi turėti nustatytus reikalavimus atitinkančią prieigą užtikrinančią įrangą ir tokias apžiūros/prisitvirtinimo platformas, kad būtų galima deramai patikrinti orlaivį.

b) Organizacija užtikrina, kad visi įrankiai, įranga, ypač bandymo įranga, jei būtina, pagal oficialiai pripažintą standartą būtų tikrinama ir kalibruojama taip dažnai, kad būtų užtikrinamas jos tinkamumas eksploatuoti ir tikslumas. Įrašus apie šiuos kalibravimus ir naudotą standartą užtikrinančius įrašus tvarko organizacija.

145.A.42 **Komponentų priėmimas**

a) Visi komponentai klasifikuojami ir atitinkamai priskiriami prie šių kategorijų:

1. Komponentai, kurių būklė atitinka nustatytus reikalavimus ir kurie išleisti eksploatuoti išdavus Europos aviacijos saugos agentūros (EASA) 1 formą ar lygiavertį dokumentą ir kurie paženklinti pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) Q poskyrį.

2. Eksploatuoti netinkami komponentai, kurių techninė priežiūra turi būti atliekama pagal šio skirsnio reikalavimus.

3. Pakartotiniam naudojimui netinkami komponentai, kurie klasifikuojami pagal 145A.42 dalies d punktą.

4. Tipinės orlaivio, jėgainės, oro sraigto arba orlaivio kito komponento dalys, nurodytos iliustruotame gamintojo dalių kataloge ir (arba) techninės priežiūros duomenyse.

5. Žaliavos ir medžiagos, naudojamos techninei priežiūrai atlikti, jeigu organizacija yra įsitikinusi, kad tos žaliavos ir medžiagos atitinka nustatytą specifikaciją ir atsekamumo reikalavimus. Su visomis žaliavomis ir medžiagomis turi būti pateikiami dokumentai, kuriuose būtų aiškiai nurodyta konkreti žaliava ar medžiaga ir kuriuose būtų pateikiamas pareiškimas dėl atitikties specifikacijai bei nurodomi gamintojas ir tiekėjas.

6. Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.307 dalies c punkte nurodyti komponentai.

b) Prieš įmontuojant komponentą organizacija užtikrina, kad tam tikrą komponentą būtų galima įmontuoti, jeigu įmanoma taikyti skirtingus keitimo ir (arba) tinkamumo skraidyti nurodymų standartus.

c) Organizacija gali gaminti tam tikrų tipų dalis, naudojamas atliekant darbus jos patalpose, jeigu procedūros yra nurodytos organizacijos žinyne.

d) Komponentai, kurių nustatyta eksploatavimo trukmė yra pasibaigusi arba kuriuose aptikta nepašalintų defektų, laikomi neatnaujinamais ir neleidžiama, kad jie iš naujo patektų į komponentų tiekimo sistemą, jeigu nepratęsiama nustatyta eksploatavimo trukmė arba jeigu sprendimas atlikti remontą nebuvo patvirtintas pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedą (21 dalį).

e) Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) 21A.307 dalies c punkte nurodyti komponentai įrengiami tik jei pripažįstami atitinkančiais reikalavimus, kad juos savo orlaivyje galėtų įrengti orlaivio savininkas.

145.A.45 **Techninės priežiūros duomenys**

a) Organizacija, atlikdama techninę priežiūrą, įskaitant keitimus ir remontus, turi turėti ir naudoti taikomus einamuosius techninės priežiūros duomenis.„Taikomas“ – tai susijęs su bet kokiu orlaiviu, komponentu arba procesu, nurodytu organizacijos patvirtinimo klasėje ir visuose susijusiose įrangos, kurios techninę priežiūrą gali atlikti remonto įmonė ir už kurios išleidimą ji yra atsakinga, sąrašuose.

Jei tai yra operatoriaus arba užsakovo pateikti techninės priežiūros duomenys, organizacija turi turėti šiuos duomenis pradėjusi darbus, išskyrus būtinybę laikytis 145.A.55 dalies c punkto nuostatų.

b) Šioje dalyje taikomi techninės priežiūros duomenys – tai:

1. už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos paskelbti visi taikomi reikalavimai, procedūros, eksploatavimą užtikrinantys nurodymai arba informacija;

2. už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos paskelbti visi taikomi tinkamumo skraidyti nurodymai;

3. tipo pažymėjimo, papildomojo tipo pažymėjimo turėtojų paskelbti nepertraukiamojo tinkamumo skraidyti nurodymai, visų kitų organizacijų, kurios pirmiau minėtus duomenis turi skelbti pagal Reglamento (ES) Nr. 748/2012 I priedo (21 dalies) nuostatas ir, jei tai yra orlaivis arba komponentas iš trečiosios šalies, už orlaivio arba komponento priežiūrą atsakingos institucijos nustatyti tinkamumo skraidyti duomenys;

4. visi taikomi standartai, tačiau ne vien tik šie, techninės priežiūros standartu nustatyta praktika, kurią Agentūra pripažįsta esant tinkamu techninės priežiūros standartu;

5. visi pagal d punktą paskelbti taikomi duomenys.

c) Organizacija nustato procedūras, kurios užtikrintų, kad, jeigu būtų nustatyta, visos netikslios, neišsamios arba dviprasmiškos procedūros, praktika, informacija arba techninės priežiūros nurodymai, kuriuos naudoja techninę priežiūrą atliekantys darbuotojai, būtų užregistruojami ir apie tai būtų pranešama techninės priežiūros duomenų autoriui.

d) Organizacija techninės priežiūros nurodymus gali keisti tik techninės priežiūros organizacijos žinyno nurodymuose nustatyta tvarka. Organizacija turi įrodyti, kad jeigu būtų taikomi tie pakeitimai, būtų sukuriami lygiaverčiai arba tobulesni techninės priežiūros standartai, ir tipo pažymėjimo turėtojui praneša apie tuos pakeitimus. Šiame punkte „techninės priežiūros nurodymai“ – tai tam tikrų techninės priežiūros užduočių atlikimo nurodymai: jie neapima techninio remontų ir keitimų planavimo.

e) Organizacija numato atitinkamuose jos skyriuose naudotinas technologines korteles arba technologinių lapų sistemas. Be to, organizacija b ir d punktuose pateikiamus techninės priežiūros duomenis tiksliai perrašo į tas technologines korteles arba technologinius lapus ar daro aiškią nuorodą į tuose techninės priežiūros duomenyse nustatytą tam tikrą techninės priežiūros užduotį ar užduotis. Galima parengti technologinių kortelių arba technologinių lapų elektronines versijas ir jas laikyti elektroninėje duomenų bazėje, jeigu šioms kortelės ir lapo versijoms užtikrinama atitinkama apsauga, neleidžianti jų pakeisti neįgaliotiems asmenims arba kopijuoti elektroninės duomenų bazės, kuri atnaujinama per 24 valandas po kiekvieno įrašo pagrindinėje elektroninėje duomenų bazėje. Sudėtingos techninės priežiūros užduotys turi būti surašomos technologinėse kortelėse arba technologiniuose lapuose ir suskirstomos aiškiais etapais tam, kad būtų daromas įrašas apie visos techninės priežiūros užduoties užbaigimą.

Jeigu organizacija rūpinasi operatoriaus, kuris reikalauja, kad ji naudotų technologinių kortelių arba technologinių lapų sistemą, orlaivio techninę priežiūrą, technologinių kortelių arba technologinių lapų sistemą gali būti naudojama. Šiuo atveju organizacija nustato tvarką, kuria būtų užtikrinama, kad orlaivio operatoriaus technologinės kortelės ir technologiniai lapai būtų pildomi teisingai.

f) Organizacija užtikrina, kad visi taikomi techninės priežiūros duomenys būtų lengvai prieinami, jeigu jų prašytų techninę priežiūrą atliekantys darbuotojai.

g) Organizacija parengia tvarką, kuria užtikrinama, kad organizacijos tvarkomi techninės priežiūros duomenys būtų atnaujinami. Tuo atveju, jei tai yra operatoriaus/užsakovo tvarkomi ir pateikiami techninės priežiūros duomenys, organizacija turi sugebėti įrodyti, kad ji turi raštišką operatoriaus/užsakovo patvirtinimą, jog visi techninės priežiūros duomenys yra atnaujinti arba jog ji turi užsakymus atlikti darbą, kuriuose nurodoma naudotinų techninės priežiūros duomenų pakeitimų būsena, arba kad ji gali įrodyti, jog tie duomenys yra operatoriaus/užsakovo techninės priežiūros duomenų pakeitimo sąraše.

145.A.47 **Gamybos planavimas**

a) Organizacija turi turėti sistemą, kad atsižvelgdama į darbų kiekį ir jų sudėtingumą galėtų planuoti visų būtinų darbuotojų, įrankių, įrangos, medžiagų, techninės priežiūros duomenų ir įrenginių prieinamumą, siekdama, jog būtų užtikrintas saugus techninės priežiūros darbų atlikimas.

b) Planuojant techninės priežiūros užduotis ir organizuojant pamainas būtina atsižvelgti į žmogaus našumo apribojimus.

c) Jeigu techninės priežiūros užduočių atlikimą arba jų užbaigimą būtina perduoti dėl to, kad keičiasi darbo pamaina, ar dėl to, kad darbą baigiantys ir darbą pradedantys darbuotojai atitinkamai turi pasikeisti informacija.

145.A.50 **Techninės priežiūros sertifikavimas**

a) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimą išduoda tinkamai įgalioti už išleidimą atsakingi darbuotojai organizacijos vardu, kai patikrinta, kad visi užsakyti techninės priežiūros darbai yra tinkamai atlikti organizacijos 145.A.70 dalyje nustatyta tvarka, atsižvelgiant į tai, ar yra ir ar naudojami 145.A.45 dalyje išvardyti techninės priežiūros duomenys ir ar nėra neatitikimų, dėl kurių kyla pavojus skrydžio saugai.

b) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas prieš skrydį užbaigus bet kokią techninę priežiūrą.

c) Apie naujus defektus arba neužbaigtus užsakymus atlikti techninės priežiūros darbus, kurie buvo nustatyti pirmiau minėta technine priežiūra, pranešama orlaivio operatoriui, kad būtų gautas sutikimas pašalinti tuos defektus arba užbaigti trūkstamas užsakymo atlikti techninės priežiūros darbus dalis. Jeigu orlaivio operatorius nesutinka, kad ta techninė priežiūra būtų atlikta pagal šį punktą, taikomas e punktas.

d) Išleidimo eksploatuoti pažymėjimas išduodamas užbaigus komponento techninę priežiūrą ir to komponento dar neįmontavus į orlaivį. I priedo (M dalies) II priedėlyje nurodytas oficialus išleidimo pažymėjimas (vadinamoji EASA 1 forma) – tai komponento išleidimo eksploatuoti pažymėjimas, išskyrus tuo atveju, jei M.A.502 dalies b arba e punkte nurodyta kitaip. Jeigu organizacija atlieka komponento techninę priežiūrą savo reikmėms, atsižvelgiant į organizacijos žinyne nustatytas vidaus išleidimo procedūras, EASA 1 formos gali nereikėti.

e) Nukrypstant nuo a punkto nuostatų, jeigu organizacija negali užbaigti visų užsakytų techninės priežiūros darbų, ji gali išduoti išleidimo pažymėjimą, kuriame nustatomi patvirtinti orlaivio apribojimai. Organizacija įrašo tą faktą orlaivio išleidimo eksploatuoti pažymėjime prieš išduodama tą pažymėjimą.

f) Nukrypstant nuo 145A.42 dalies a punkto nuostatų, jeigu orlaiviui pakilti iš kitos, o ne iš tos vietos, kurioje yra pagrindinė priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stotis arba pagrindinė techninės priežiūros stotis, uždrausta dėl to, kad nėra prieinamo atitinkamą išleidimo pažymėjimą turinčio komponento, leidžiama ne ilgiau nei 30 skrydžio valandų arba tol, kol orlaivis pirmą kartą parskris į pagrindinę priešskrydinę orlaivio techninės priežiūros stotį arba pagrindinę techninės priežiūros stotį (taikoma pirmesnė data), laikinai įmontuoti atitinkamo išleidimo pažymėjimo neturintį komponentą, jeigu tokiam įmontavimui pritaria orlaivio operatorius ir jeigu minėtas komponentas turi tinkamą išleidimo pažymėjimą, tačiau kitais atžvilgiais atitinkantį visus taikomus techninės priežiūros ir eksploatavimo reikalavimus. Šie komponentai turi būti išmontuojami praėjus pirmiau nustatytam laikotarpiui, jeigu atitinkamas išleidimo pažymėjimas kol kas nėra gautas pagal a punkto ir 145.A.42 dalies nuostatas.

145.A.55 **Techninės priežiūros užrašai**

a) Organizacija registruoja visą informaciją apie atliekamus techninės priežiūros darbus. Organizacija turi laikyti bent jau užrašus, būtinus įrodyti, kad išduodant išleidimo eksploatuoti pažymėjimą, įskaitant subrangovo turimus išleidimo dokumentus, buvo laikytasi visų reikalavimų.

b) Organizacija orlaivio naudotojui pateikia kiekvieno išleidimo eksploatuoti pažymėjimo kopiją ir visų konkrečių atliekant remontą ir (arba) pakeitimą naudotų remonto ir (arba) pakeitimo duomenų kopiją.

c) Organizacija visų išsamių techninės priežiūros užrašų ir su jais susijusių techninės priežiūros duomenų kopiją laiko trejus metus nuo orlaivio arba komponento, su kuriuo buvo susijęs darbas, išleidimo iš organizacijos.

1. Šiame punkte nurodyti užrašai laikomi taip, kad jie nebūtų apgadinti, pakeisti ar pavogti.

2. Atsarginės kompiuterio diskų, juostų ir kt. kopijos turi būti laikomos kitoje vietoje nei darbo diskai, juostos ir kt. tokiomis sąlygomis, kad jie nebūtų apgadinti.

3. Jeigu pagal šį priedą (145 dalį) patvirtinta organizacija nutraukia savo veiklą, visi paskutinių dvejų metų saugoti techninės priežiūros duomenys perduodami paskutiniam atitinkamo orlaivio arba komponento savininkui ar užsakovui arba laikomi atsižvelgiant į kompetentingos institucijos nurodymus.

145.A.60 **Pranešimas apie ypatingus įvykius**

a) Organizacija kompetentingai institucijai, registravimo valstybei ir už orlaivio arba komponento projektavimą atsakingai organizacijai praneša apie visas organizacijos nustatytas orlaivio arba komponento būsenas, kurios sukūrė ar galėjo sukurti pavojingą būseną, keliančią didelę grėsmę skrydžio saugai.

b) Organizacija nustato, kaip nurodyta organizacijos žinyne, vidinę pranešimo apie ypatingus atvejus sistemą, leidžiančią rinkti ir vertinti pirmiau minėtas ataskaitas, įskaitant tų įvykių, apie kuriuos turi būti pranešta pagal a punktą, įvertinimą ir rinkimą. Šia procedūra turi būti nustatomos nepageidautinos tendencijos, ištaisomieji veiksmai, kurių ėmėsi arba kurių turi imtis organizacija trūkumams pašalinti, ir ji turi apimti visos žinomos su tais įvykiais susijusios svarbios informacijos bei tos informacijos skleidimo metodo, jei būtina, įvertinimą.

c) Organizacija tas ataskaitas rengia Agentūros nustatyta forma bei būdu ir užtikrina, kad jose būtų pateikiama visa atitinkama informacija apie organizacijai žinomą būklę ir įvertinimo rezultatus.

d) Jeigu komercinis operatorius su organizacija yra sudaręs sutartį, kad ji atliktų techninę priežiūrą, organizacija taip pat praneša operatoriui apie visas tas būsenas, kurios turi įtakos operatoriaus orlaiviui arba komponentui.

e) Organizacija tas ataskaitas parengia ir pateikia kiek galima greičiau, tačiau bet kuriuo atveju per 72 valandas nuo to laiko, kai organizacija nustato būseną, kuriai yra skiriama ataskaita.

145.A.65 **Sauga ir kokybės politika, techninės priežiūros procedūros ir kokybės užtikrinimo sistema**

a) Organizacija parengia organizacijos saugos ir kokybės politiką, kuri turi būti pateikiama organizacijos žinyne pagal 145.A.70 dalį.

b) Kad būtų laikomasi geros techninės priežiūros praktikos ir šios dalies nuostatų, organizacija, atsižvelgdama į žmogiškuosius veiksnius ir žmogaus galimybes, nustato su kompetentinga institucija sutartas procedūras, kurios apimtų aiškų užsakymą atlikti darbą arba tokią sutartį, pagal kurią orlaivį ir komponentus būtų galima išleisti eksploatuoti pagal 145.A.50 dalies nuostatas.

1. Šiame punkte nurodytos techninės priežiūros procedūros taikomos 145.A.25–145.A.95 dalims.

2. Techninės priežiūros procedūros, kurias pagal šio punkto nuostatas organizacija nustatė arba kurias turi nustatyti, turi apimti visus techninės priežiūros veiklos vykdymo aspektus, įskaitant specialių paslaugų teikimą ir jų kontrolę, ir jomis turi būti nustatyti standartai, pagal kuriuos organizacija ketina dirbti.

3. Organizacija nustato priešskrydinės ir angare atliekamos orlaivio techninės priežiūros procedūras, kuriomis siekiama sumažinti daugybinių klaidų riziką, nustatyti klaidas kritinėse sistemose ir užtikrinti, kad, vykdant techninės priežiūros užduotis, susijusias su kelių to paties tipo komponentų, naudojamų keliose to paties orlaivio sistemose, sumontavimu ir (arba) išmontavimu, tas pats asmuo neturėtų atlikti ir techninės priežiūros užduoties, ir su ja susijusio patikrinimo. Tačiau, jeigu šioms užduotims atlikti yra tik vienas žmogus, tada organizacijos technologinėje kortelėje arba lape turi būti numatomas papildomas etapas, kad tas asmuo, užbaigęs visas tipines užduotis, dar kartą patikrintų atliktą darbą.

4. Nustatomos techninės priežiūros procedūros, kuriomis užtikrinama, kad pažeidimai būtų įvertinami ir pakeitimai bei remontas atliekami naudojantis M.A.304 dalyje nurodytais duomenimis.

c) Organizacija įdiegia kokybės sistemą, apimančią:

1. nepriklausomą auditą siekiant kontroliuoti, ar laikomasi nustatytų orlaivio/orlaivio komponentų standartų ir procedūrų pakankamumo, kad būtų užtikrinamas geros techninės priežiūros praktikos taikymas ir tinkamų skraidyti orlaivių/tinkamų naudoti komponentų rengimas. Mažiausiose organizacijose dėl nepriklausomo audito, kuris yra kokybės sistemos dalis, sutartį galima sudaryti su kita pagal šią dalį patvirtinta organizacija arba su atitinkamų techninių žinių turinčiu asmeniu, įrodžiusiu, kad jis turi patirties atliekant auditą; ir

2. su kokybės klausimais susijusios informacijos grįžtamąjį ryšį su 145.A.30 dalies b punkte nurodytu asmeniu arba asmenimis ir galiausiai su atsakingu vadovu, užtikrinantį, kad tinkamu laiku būtų imamasi deramų ištaisomųjų veiksmų atsižvelgiant į atlikus nepriklausomą auditą, kurio imtasi pagal 1 punkto reikalavimus, parengtas ataskaitas.

145.A.70 **Techninės priežiūros organizacijos žinynas**

a) Techninės priežiūros organizacijos žinynas – tai dokumentas arba dokumentai, kuriuose yra medžiaga, nustatanti darbo, kuriuo grindžiamas patvirtinimas, apimtį ir įrodanti, kaip organizacija numato laikytis šio priedo (145 dalies) nuostatų. Organizacija įteikia kompetentingai institucijai techninės priežiūros organizacijos žinyną, kuriame nurodoma ši informacija:

1. atsakingo vadovo pasirašytas pareiškimas, patvirtinantis, kad techninės priežiūros organizacijos žinynas ir visi susiję žinynai, į kuriuos buvo padaryta nuoroda, apibrėžia organizacijos atitiktį šio priedo (145 dalies) nuostatoms ir nustato, jog organizaciją jų laikysis visą laiką. Jeigu atsakingas vadovas nėra vyriausiasis vykdomasis organizacijos pareigūnas, tada pareiškimą taip pat pasirašo tas vyriausiasis vykdomasis pareigūnas;

2. 145.A.65 dalyje nurodyta organizacijos saugos ir kokybės politika;

3. pagal 145.A.30 dalies b punktą paskirtų asmenų pareigos ir pavardės;

4. pagal 145.A.30 dalies b punktą paskirtų asmenų pareigos ir įsipareigojimai, įskaitant klausimus, dėl kurių organizacijos vardu tie asmenys gali tiesiogiai kreiptis į kompetentingą instituciją;

5. organizacijos schema, kurioje nurodoma pagal 145.A.30 dalies b punktą paskirtų asmenų tarpusavio atsakomybės sistema;

6. už išleidimą atsakingų darbuotojų ir pagalbinių darbuotojų sąrašas;

7. bendras turimų darbo jėgos išteklių aprašymas;

8. bendras skirtingose vietose, kurių adresai nurodyti organizacijos patvirtinimo pažymėjime, esančių gamybinių patalpų aprašymas;

9. su patvirtinimo apimtimi susijusio atliekamo darbo specifikacija;

10. 145.A.85 dalyje nurodyta pranešimo apie organizacijos pakeitimus procedūra;

11. techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimo procedūra;

12. procedūros ir kokybės sistema, kurią organizacija nustatė pagal 145.A.25–145.A.90 dalis;

13. komercinių operatorių, jeigu taikoma, kuriems organizacija teikia orlaivio techninės priežiūros paslaugas, sąrašas;

14. 145.A.75 dalies b punkte nustatytas, jeigu taikoma, organizacijų, su kuriomis buvo sudaryta subrangos sutartis, sąrašas;

15. 145.A.75 dalies d punkte nustatytas, jeigu taikoma, priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros stočių sąrašas;

16. organizacijų, su kuriomis sudaryta, sutartis sąrašas, jeigu taikoma.

b) Organizacijos žinynas, jeigu būtina, turi būti keičiamas siekiant, kad jame visa laiką būtų naujausi duomenys apie organizaciją. Žinyną ir visus vėlesnius organizacijos keitimus patvirtina kompetentinga institucija.

c) Nepaisant b punkto reikalavimų, nedideli pakeitimai gali būti patvirtinti žinyne numatytą tvarka (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

145.A.75 **Organizacijos teisės**

Atsižvelgiant į organizacijos žinyną, organizacija turi teisę atlikti šias užduotis:

a) patvirtinimo pažymėjime ir organizacijos žinyne nustatytose vietose prižiūrėti visus orlaivius ir (arba) komponentus, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta;

b) dėl visų orlaivių arba komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninės priežiūros susitarti su kita organizacija, kuri dirba pagal organizacijos kokybės sistemą. Turimas omenyje darbas, kurį atlieka organizacija, kuri pagal šią dalį nėra atitinkamai patvirtinta atlikti tą techninę priežiūrą ir kurios veiklos apimtis apribota 145.A.65 dalies b punkte nustatytomis procedūromis. Šiai darbo apimčiai nepriskiriama techninės angare atliekamos orlaivio priežiūros patikra arba išsami dirbtuvėse atliekamos techninės priežiūros patikra ar variklio arba variklio modulio kapitalinis remontas;

c) atlikti visų orlaivių arba komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninę priežiūrą visose vietose, atsižvelgiant į atsiradusią būtinybę atlikti tą priežiūrą, jeigu orlaivis laikomas netinkamu eksploatuoti ar jeigu privaloma atlikti atsitiktinę priešskrydinę orlaivio techninę priežiūrą organizacijos žinyne nustatytomis sąlygomis;

d) atlikti visų orlaivių ir (arba) komponentų, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, techninę priežiūrą toje vietoje, kuri laikoma priešskrydinės orlaivio techninės priežiūros atlikimo vieta ir kurioje galima atlikti smulkius techninės priežiūros darbus, tačiau tik tada, jeigu ta veikla ir tų vietų sąrašas yra nurodomas organizacijos žinyne;

e) jeigu pagal 145.A.50 dalį buvo atlikta techninė priežiūra, išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą.

145.A.80 **Organizacijos apribojimai**

Organizacija atlieka tik tų orlaivių arba komponentų techninę priežiūrą, kuriuos prižiūrėti ji yra patvirtinta, jeigu yra prieinami visi būtini įrenginiai, įranga, įrankiai, medžiagos, techninės priežiūros duomenys ir už išleidimą atsakingi darbuotojai.

145.A.85 **Organizacijos pakeitimai**

Organizacija kompetentingai institucijai praneša apie visus pasiūlymus atlikti bet kokius toliau išvardytus pakeitimus dar prieš jų įgyvendinimą, kad kompetentinga institucija galėtų nustatyti, ar organizacija tebeatitinka šios dalies reikalavimus ir, jeigu būtina, pakeisti patvirtinimo pažymėjimą, išskyrus pasiūlymus, apie kuriuos vadovybė iš anksto nežinojo ir apie kuriuos turi būti pranešama atsiradus pirmai progai, keisti darbuotojus:

1. organizacijos pavadinimo;

2. organizacijos pagrindinės buveinės;

3. kitų organizacijos buveinių;

4. atsakingo vadovo;

5. visų pagal 145.A.30 dalies b punktą paskirtų asmenų;

6. įrenginių, įrangos, įrankių, medžiagų, procedūrų, darbo apimties arba už išleidimą atsakingų darbuotojų, kurie gali turėti įtakos patvirtinimui.

145.A.90 **Patvirtinimo galiojimo trukmė**

a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:

   1. organizacija tebeatitinka II priedo (145 dalies) reikalavimus pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų procedūromis, kaip nurodyta 145.B.50 dalyje; ir

   2. kompetentingai institucijai suteikiama galimybė patikrinti, ar mokymo organizacija laikosi šioje dalyje numatytų reikalavimų; ir

   3. patvirtinimo nebuvo atsisakyta ir jis nebuvo atšauktas.

b) Atsisakius patvirtinimo arba jį atšaukus, patvirtinimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

145.A.95 **Pažeidimai**

a) Pirmo lygio pažeidimas – tai bet koks esminis šiame priede (145 dalyje) nustatytų reikalavimų neatitikimas, dėl kurio sumažėja saugos standartas ir kuris kelia didelį pavojų skrydžio saugai.

b) Antro lygio pažeidimas – tai bet koks šiame priede (145 dalyje) nustatytų reikalavimų neatitikimas, dėl kurio gali sumažėti saugos standartas ir kuris gali kelti pavojų skrydžio saugai.

c) Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo turėtojas, gavęs pranešimą apie pažeidimus pagal 145.B.50, turi parengti ištaisomųjų veiksmų planą ir per su kompetentinga institucija sutartą laikotarpį tai institucijai priimtinu būdu imasi tų veiksmų.

B SKYRIUS

KOMPETENTINGOS INSTITUCIJOS DARBO TVARKA

145.B.01 **Taikymo sritis**

Šiuo skirsniu nustatomos administracinės procedūros, kurių kompetentinga institucija turi laikytis imdamasi užduočių ir vykdydama savo įsipareigojimus, susijusius su šiame priede (145 dalyje) nurodytų techninės priežiūros organizacijos patvirtinimų suteikimu, jų galiojimo pratęsimu, keitimu, patvirtinimų galiojimo sustabdymu arba atšaukimu.

145.B.10 **Kompetentinga institucija**

1. Bendroji dalis

Valstybė narė skiria kompetentingą instituciją su jai suteiktais įsipareigojimais išduoti, pratęsti, keisti techninės priežiūros patvirtinimus, sustabdyti jų galiojimą arba atšaukti patvirtinimus. Ši kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką ir organizacijos struktūrą.

2. Ištekliai

Darbuotojų turi būti tiek, kad jie galėtų įvykdyti šiame skirsnyje nurodytus reikalavimus.

3. Kvalifikacija ir mokymas

Visi su šiame priede (145 dalyje) nurodytais patvirtinimais susiję darbuotojai turi:

a) būti atitinkamai parengti ir įgiję visų reikiamų žinių, įgiję patirties ir išklausę su jiems skiriamomis užduotimis susijusį mokymo kursą;

b) pagal šio priedo (145 dalies) nuostatas, jeigu būtina, būti parengti/išklausę kvalifikacijos kėlimo kursą, įskaitant joje pateikiamus apibrėžimus ir standartą.

4. Procedūros

Kompetentinga institucija nustato procedūras, kuriomis išsamiai nurodo, kaip turi būti užtikrinamas B skyriaus reikalavimų laikymasis.

Procedūros turi būti papildomai tikrinamos ir iš dalies keičiamos, kad būtų užtikrinama nepertraukiamoji atitiktis.

145.B.15 **Keliose valstybėse narėse įsisteigusios organizacijos**

Jeigu techninei priežiūrai atlikti būtinos gamybinės patalpos yra keliose valstybėse narėse, patvirtinimo tikrinimas ir nepertraukiamoji jo priežiūra turi būti atliekama kartu su valstybės narės, kurios teritorijoje yra kitos gamybinės patalpos, kompetentingomis institucijomis.

145.B.20 **Pradinis patvirtinimas**

1. Jeigu laikomasi 145.A.30 dalies a ir b punktų reikalavimų, kompetentinga institucija pareiškėjui raštiškai praneša, kad ji patvirtina 145.A.30 dalies a ir b punktuose nurodytus darbuotojus.

2. Kompetentinga institucija turi nustatyti, ar techninės priežiūros organizacijos žinyne numatytos procedūros atitinka šio priedo (145 dalies) nuostatas ir užtikrinti, kad atsakingas vadovas pasirašytų įsipareigojimų pareiškimą.

3. Kompetentinga institucija patikrina, ar organizacija laikosi šio priedo (145 dalies) reikalavimų.

4. Bent kartą per patvirtinimo tikrinimą turi būti surengtas susitikimas su atsakingu vadovu siekiant, kad būtų užtikrinta, jog vadovas (-ė) tinkamai supranta patvirtinimo svarbą ir priežastį, dėl kurios organizacija pasirašo žinyne pateikiamą organizacijos įsipareigojimą laikytis žinyne nustatytos tvarkos.

5. Apie visus pažeidimus turi būti raštiškai pranešama pareiškėjo organizacijai.

6. Kompetentinga institucija registruoja visus pažeidimus, jų ištaisymo veiksmus ir rekomendacijas.

7. Jei tai yra pradinis patvirtinimas, prieš suteikiant patvirtinimą visi pažeidimai turi būti ištaisyti.

145.B.25 **Patvirtinimo suteikimas**

1. Kompetentinga institucija oficialiai patvirtina organizacijos žinyną ir pareiškėjui išduoda 3 formos patvirtinimo pažymėjimą, kuriame nurodomos patvirtinimo kategorijos. Kompetentinga institucija pažymėjimą išduoda tada, jeigu organizacija atitinka šio priedo (145 dalies) nuostatas.

2. Kompetentinga institucija 3 formos patvirtinimo pažymėjime nurodo patvirtinimo sąlygas.

3. Patvirtinimo pažymėjime (3 formoje) Agentūros nustatytu būdu pateikiamas nuorodos numeris.

145.B.30 **Patvirtinimo galiojimo pratęsimas**

Patvirtinimo galiojimo pratęsimas kontroliuojamas 145.B.20 dalyje nustatytu taikomu „pradinio patvirtinimo“ procesu. Be to:

1. Kompetentinga institucija įgyvendina ir atnaujina programą, kurioje išvardijamos kompetentingos institucijos prižiūrimos patvirtintos techninės priežiūros organizacijos, atliktino audito datos ir audito atlikimo datos.

2. Visos organizacijos ne rečiau nei kartą per 24 mėnesius turi būti išsamiai tikrinamos, ar jos atitinka šio priedo (145 dalies) nuostatas.

3. Bent kartą per 24 mėnesius turi būti rengiamas susitikimas su atsakingu vadovu siekiant, kad vadovas (-ė) būtų informuotas apie svarbius klausimus, kurie iškilo atliekant auditą.

145.B.35 **Pakeitimai**

1. Organizacija kompetentingai institucijai turi pranešti apie visus siūlomus 145.A.85 dalyje išvardytus pakeitimus.

   Kompetentinga institucija turi laikytis pradinio proceso punktų galiojančių dalių atlikdama visus organizacijos pakeitimus.

2. Kompetentinga institucija gali nustatyti sąlygas, kuriomis organizacija gali vykdyti savo veiklą įgyvendindama tuos pakeitimus, jeigu kompetentinga institucija nenusprendžia, kad patvirtinimo galiojimas turėtų būti sustabdytas.

145.B.40 **Techninės priežiūros organizacijos žinyno pakeitimai**

Iš dalies keičiant techninės priežiūros organizacijos žinyną:

1. Kompetentinga institucija, jeigu pakeitimai pagal 145.A.70 dalies b punktą tvirtinami tiesiogiai, prieš oficialiai pranešdama patvirtintai organizacijai apie patvirtinimą, tikrina, ar žinyne nustatytos procedūros atitinka II priedo (145 dalies) nuostatas.

2. Jeigu pakeitimai tvirtinami taikant netiesioginę procedūrą pagal 145.A.70 dalies c punktą, kompetentinga institucija užtikrina: i) kad pakeitimai būtų nedideli ir ii) kad ji pakankamai kontroliuotų pakeitimų patvirtinimą siekiant užtikrinti tolesnę jų atitiktį II priedo (145 dalies) reikalavimams.

145.B.45 **Patvirtinimo atšaukimas, patvirtinimo galiojimo sustabdymas ir apribojimas**

Kompetentinga institucija turi:

a) jeigu iškyla pavojus saugai, dėl pagrįstų priežasčių sustabdyti patvirtinimo galiojimą; arba

b) pagal 145.B.50 dalį sustabdyti patvirtinimo galiojimą, atšaukti jį arba apriboti patvirtinimo galiojimą.

145.B.50 **Pažeidimai**

a) Jeigu atliekant auditą arba kitomis priemonėmis buvo nustatyta įrodymų, patvirtinančių, kad nesilaikoma šio priedo (145 dalies) reikalavimų, kompetentinga institucija imasi šių veiksmų:

1. jei tai yra pirmo lygio pažeidimai, kompetentinga institucija nedelsdama imasi veiksmų, kad, atsižvelgiant į pirmo lygio pažeidimų apimtį, techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas būtų atšauktas, apribotas arba jo galiojimas būtų iš dalies arba visiškai sustabdytas tol, kol organizacija imsis veiksmingų ištaisomųjų veiksmų;

2. jei tai yra antro lygio pažeidimai, kompetentinga institucija, atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį, nustato ištaisomųjų veiksmų įgyvendinimo laikotarpį, kuris negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai. Tam tikromis aplinkybėmis pirmiau minėto laikotarpio pabaigoje ir atsižvelgdama į pažeidimų pobūdį kompetentinga institucija trijų mėnesių laikotarpį gali pratęsti, jeigu pateikiamas nustatytus reikalavimus atitinkantis ištaisomųjų veiksmų planas.

b) Kompetentinga institucija imasi veiksmų visiškai arba iš dalies sustabdyti patvirtinimo galiojimą, jeigu nesilaikoma kompetentingos institucijos nustatyto tvarkaraščio.

145.B.55 **Užrašų tvarkymas**

1. Kompetentinga institucija nustato užrašų tvarkymo sistemą, kuriai nustato minimalius laikymo kriterijus, leidžiančius tinkamai sekti kiekvieno atskirojo organizacijos patvirtinimo išdavimo, patvirtinimo galiojimo pratęsimo, keitimo, patvirtinimo galiojimo sustabdymo arba atšaukimo procesą.

2. Užrašuose turi būti nurodoma bent:

a) paraiška suteikti organizacijos patvirtinimą, įskaitant paraišką pratęsti jo galiojimą;

b) nepertraukiamosios priežiūros programa, kurią atlieka kompetentinga institucija, įskaitant visus audito užrašus;

c) organizacijos patvirtinimo pažymėjimas, įskaitant visus jo pakeitimus;

d) audito programos, kurioje nurodomos atliktino audito ir jo atlikimo datos, kopija;

e) visos oficialios korespondencijos, įskaitant 4 formą arba jai lygiavertę formą, kopijos;

f) išsami informacija apie visas išlygas ir įgyvendinimo veiksmus;

g) visų kitų kompetentingų institucijų audito ataskaitų formos

h) techninės priežiūros organizacijos žinynai;

3. Pirmiau minėti užrašai laikomi ne trumpiau nei ketverius metus.

4. Kompetentinga institucija gali pasirinkti naudoti popierinių dokumentų arba kompiuterio laikmenų sistemą ar kokį nors pastarųjų derinį, jeigu taikomos atitinkamos kontrolės priemonės.

145.B.60 **Išlygos**

Visas pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 10 straipsnio 3 dalį suteiktas išlygas registruoja ir laiko kompetentinga institucija.

I priedėlis

Oficialus išleidimo pažymėjimas – EASA 1 forma

Taikomos I priedo (M dalies) II priedėlio nuostatos.

II priedėlis

Klasių ir kategorijų sistema, taikoma patvirtinant techninės priežiūros organizacijas pagal I priedo (M dalies) F poskyrį ir II priedą (145 dalį)

Taikomos I priedo (M dalies) IV priedėlio nuostatos.

III priedėlis

II priede (145 dalyje) nurodytas techninės priežiūros organizacijos patvirtinimas

1 puslapis iš .....

[VALSTYBĖ NARĖ (*)]

Europos Sąjungos valstybė narė (**)

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].145.XXXX

Pagal šiuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 bei atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)] patvirtina, kad:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

kaip techninės priežiūros organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 II priedo (145 dalies) A skyrių yra patvirtinta atlikti produktų, dalių ir prietaisų, išvardytų pridedamoje patvirtinimo specifikacijoje, techninę priežiūrą ir išduoti su ja susijusius išleidimo eksploatuoti pažymėjimus pagal pirmiau pateiktas nuorodas.

SĄLYGOS:

1. Šio patvirtinimo taikymo sritis apribota taikymo sritimi, nustatyta II priedo (145 dalies) A skyriuje nurodyto patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje.
2. Pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyne nustatytos tvarkos.
3. Šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta techninės priežiūros organizacija atitinka Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 II priedą (145 dalį).
4. Jeigu laikomasi nurodytų sąlygų, šis patvirtinimas galioja neribotą laiką, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Pirmojo išdavimo data: .....

Šio pakeitimo data: .....

Pakeitimo Nr.: .....

Pasirašė: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 3-145 forma, 2 leidimas.

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė arba EASA.

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO SPECIFIKACIJA

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].145.[XXXX]

Organizacija: [ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

KLASĖ	KATEGORIJA	APRIBOJIMAS	TECHNINĖ ORLAIVIO PRIEŽIŪRA ANGARE	PRIEŠSKRYDINĖ ORLAIVIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA
ORLAIVIAI (**)	(***)	(***)	[TAIP/NE] (**)	[TAIP/NE] (**)
	(***)	(***)	[TAIP/NE] (**)	[TAIP/NE] (**)
VARIKLIAI (**)	(***)	(***)	[TAIP/NE] (**)	[TAIP/NE] (**)
	(***)	(***)	[TAIP/NE] (**)	[TAIP/NE] (**)
KOMPONENTAI, IŠSKYRUS SUKOMPLEKTUOTUS VARIKLIUS ARBA PAGALBINES JĖGAINES (**)	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
	(***)	(***)		
SPECIALIOSIOS PASLAUGOS (**)	(***)	(***)		
	(***)	(***)		

Ši patvirtinimo specifikacija galioja tik patvirtintos techninės priežiūros organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje nurodytiems produktams, dalims ir prietaisams bei veiklos rūšims

Techninės priežiūros organizacijos žinyno nuoroda: .....

Pirmojo išdavimo data: .....

Paskutinio patvirtinto pakeitimo data: ..... Pakeitimo Nr: .....

Pasirašė: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 3-145 forma, 2 leidimas.

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei organizacija nėra patvirtinta.
(***) Įrašyti atitinkamą kategoriją ir apribojimą.

IV priedėlis

Naudojimosi 145.a.30 dalies J punkto 1 ir 2 papunkčiuose nurodyto pagal III priedą (66 dalį) nekvalifikuoto personalo paslaugomis sąlygos

1. Visas toliau išvardytas sąlygas atitinkantys už išleidimą atsakingi darbuotojai laikomi atitinkančiais 145.A.30 dalies j punkto 1 ir 2 papunkčių nuostatas:

   a) Asmuo turi turėti licenciją arba už išleidimą atsakingo darbuotojo įgaliojimą, išduotą pagal nacionalines taisykles visiškai laikantis ICAO 1 priedo.

   b) To asmens atliekamų darbų apimtis neturi viršyti nacionalinėje licencijoje arba už išleidimą atsakingo darbuotojo įgaliojime apibrėžtos darbų apimties (taikomas griežtesnysis apribojimas).

   c) Asmuo turi įrodyti baigęs žmogiškųjų veiksnių ir aviacijos teisės aktų srities mokymą, nurodytą III priedo (66 dalies) I priedėlio 9 ir 10 moduliuose.

   d) Asmuo turi įrodyti turįs penkerių metų techninės priežiūros patirtį, jei yra priešskrydinės techninės priežiūros už išleidimą atsakingas darbuotojas, ir aštuonerių metų patirtį, jei yra angare atliekamos techninės priežiūros už išleidimą atsakingas darbuotojas. Tačiau asmenys, kuriems leidžiama vykdyti užduotis neviršijančias 66 dalyje numatytų A kategorijos už išleidimą atsakingų darbuotojų užduočių, turi įrodyti tik trejų metų techninės priežiūros patirtį.

   e) Priešskrydinės techninės priežiūros už išleidimą atsakingi darbuotojai ir angare atliekamos techninės priežiūros darbuotojai turi įrodyti baigę orlaivio tipo mokymus ir išlaikę atitinkamai B1, B2 arba B3 lygio kategorijos egzaminus, kaip nurodyta III priedo (66 dalies) III priedėlyje, pagal kiekvieną orlaivių tipą, kuriam taikomi b punkte nurodytos apimties darbai. Tačiau tie asmenys, kurių darbo apimtis neviršija A kategorijos už išleidimą atsakingų darbuotojų darbų apimties, gali būti baigę priežiūros užduočių mokymą, o ne visą orlaivio tipo mokymo kursą.

   f) Angare atliekamos techninės priežiūros už išleidimą atsakingi darbuotojai turi įrodyti baigę orlaivio tipo mokymą ir išlaikę C kategorijos egzaminus, kaip nurodyta III priedo (66 dalies) III priedėlyje, pagal kiekvieną orlaivių tipą, kuriam taikomi b punkte nurodytos apimties darbai, išskyrus tai, kad pirmajam orlaivių tipui būtina baigti III priede nurodytos B1, B2 arba B3 kategorijos mokymą ir išlaikyti egzaminus.

2. Teisių apsauga

   a) Darbuotojai, turėję teises prieš įsigaliojant atitinkamiems III priedo (66 dalies) reikalavimams, gali toliau jomis naudotis nesilaikydami 1 punkto c–f papunkčių reikalavimų.

   b) Tačiau tiems reikalavimams įsigaliojus, už išleidimą atsakingi darbuotojai, norintys išplėsti savo įgaliojimų taikymo sritį įgydami papildomų teisių, turi laikytis 1 punkto.

   c) Nepaisant 2 punkto b papunkčio, papildomų orlaivių tipų mokymo kursų atveju nebūtina laikytis 1 punkto c ir d papunkčių.

III PRIEDAS

(66 dalis)

TURINYS

66.1. Kompetentinga institucija

A SKYRIUS. TECHNINIAI REIKALAVIMAI

A POSKYRIS. ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA

66.A.1 Taikymo sritis

66.A.3 Licencijų kategorijos

66.A.5 Orlaivių grupės

66.A.10 Paraiška

66.A.15 Paraiškos pateikimo reikalavimai

66.A.20 Teisės

66.A.25 Reikalaujamos pagrindinės žinios

66.A.30 Reikalaujama patirtis

66.A.40 Orlaivių techninės priežiūros licencijos galiojimo trukmė

66.A.45 Patvirtinimas orlaivių kategorijoms

66.A.50 Apribojimai

66.A.55 Kvalifikacijos įrodymas

66.A.70 Kvalifikacijos pakeitimo nuostatos

B SKYRIUS. KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ DARBO TVARKA

A POSKYRIS. BENDROSIOS NUOSTATOS

66.B.1 Taikymo sritis

66.B.10 Kompetentinga institucija

66.B.20 Užrašų tvarkymas

66.B.25 Keitimasis informacija

66.B.30 Išlygos

B POSKYRIS. ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS IŠDAVIMAS

66.B.100 Orlaivių techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai licenciją išduoda kompetentinga institucija

66.B.105 Orlaivių techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai licenciją išduoda pagal 145 dalį patvirtinta techninės priežiūros organizacija

66.B.110 Orlaivių techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant papildomą kategoriją ar pakategorę, tvarka

66.B.115 Orlaivių techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant orlaivių kategoriją arba pašalinant apribojimus, tvarka

66.B.120 Orlaivių techninės priežiūros licencijos galiojimo pratęsimo tvarka

66.B.125 Licencijų kvalifikacijos pakeitimo, įtraukiant grupių kategorijas, tvarka

66.B.130 Orlaivių tipo mokymo kurso tiesioginio patvirtinimo tvarka

C POSKYRIS. EGZAMINAI

66.B.200 Kompetentingos institucijos rengiamas egzaminas

D POSKYRIS. UŽ IŠLEIDIMĄ ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS PAKEITIMAS

66.B.300 Bendrosios nuostatos

66.B.305 Nacionalinių kvalifikacijų pakeitimo pranešimas

66.B.310 Patvirtintų techninės priežiūros organizacijų pažymėjimų pakeitimo pranešimas

E POSKYRIS. EGZAMINŲ ĮSKAITYMAS

66.B.400 Bendrosios nuostatos

66.B.405 Egzaminų įskaitymo pranešimas

66.B.410 Įskaitytų egzaminų galiojimas

F POSKYRIS. TĘSTINĖ PRIEŽIŪRA

66.B.500 Orlaivių techninės priežiūros licencijos atšaukimas, jos galiojimo sustabdymas arba apribojimas

PRIEDĖLIAI

I priedėlis. Reikalaujamos pagrindinės žinios

II priedėlis. Pagrindiniai egzaminų tvarkos reikalavimai

III priedėlis. Orlaivio tipo mokymo kurso ir egzaminų tvarkos reikalavimai. Mokymas darbo vietoje

IV priedėlis. Patirties reikalavimai siekiant išplėsti orlaivių techninės priežiūros licencijos taikymo sritį

V priedėlis. EASA 19 forma. Paraiškos forma

VI priedėlis. EASA 26 forma. Orlaivių techninės priežiūros licencija, nurodyta III priede (66 dalyje).

66.1 **Kompetentinga institucija**

a) Šiame priede (66 dalyje) kompetentinga institucija yra:

1. valstybės narės paskirta įstaiga, į kurią pirmą kartą kreipiasi asmuo, siekiantis gauti orlaivių techninės priežiūros licenciją, arba

2. kitos valstybės narės paskirta įstaiga, jeigu ji yra kitoje valstybėje narėje, pritarus 1 punkte nurodytai įstaigai. Tokiu atveju 1 punkte nurodyta licencija atšaukiama, visi 66.B.20 dalyje minimi įrašai perkeliami ir jais remiantis išduodama nauja licencija.

b) Agentūra atsako už:

1. orlaivių tipų sąrašo sudarymą ir

2. nustatymą, kurie sklandmens/variklio deriniai įtraukiami į kiekvieną konkrečią orlaivių tipų kategoriją.

A SKYRIUS

TECHNINIAI REIKALAVIMAI A POSKYRIS.

A POSKYRIS

ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA

66.A.1 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje apibrėžiama orlaivių techninės priežiūros licencija ir nustatomi paraiškos ją gauti, jos išdavimo ir jos galiojimo pratęsimo reikalavimai.

66.A.3 **Licencijų kategorijos**

a) Orlaivių techninės priežiūros licencijų kategorijos:

— A kategorija

— B1 kategorija

— B2 kategorija

— B3 kategorija

— C kategorija

b) A ir B1 kategorijos padalytos į pakategores pagal orlaivių, sraigtasparnių, turbininių ir stūmoklinių variklių derinius. Pakategorės:

— A1 ir B1.1 Lėktuvai su turbininiais varikliais

— A2 ir B1.2 Lėktuvai su stūmokliniais varikliais

— A3 ir B1.3 Sraigtasparniai su turbininiais varikliais

— A4 ir B1.4 Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais

c) B3 kategorijai priskiriami 2 000 kg ir mažesnės MTOM nehermetizuotieji lėktuvai su stūmokliniais varikliais.

66.A.5 **Orlaivių grupės**

Taikant orlaivių techninės priežiūros licencijoje nurodomas kvalifikacijas, orlaiviai skirstomi į šias grupes:

1. 1 grupė: sudėtingi varikliniai orlaiviai ir sraigtasparniai su keliais varikliais, lėktuvai, kurių didžiausia sertifikuota skrydžio altitudė viršija FL290, orlaiviai su skrydžio nuotolinio valdymo sistemomis ir kiti orlaiviai, kuriems Agentūros sprendimu būtina orlaivio tipo kvalifikacija.

2. 2 grupė: 1 grupei nepriskiriami orlaiviai, skirstomi į šiuos pogrupius:

— 2a pogrupis: lėktuvai su vienu turbosraigtiniu varikliu,

— 2b pogrupis: sraigtasparniai su vienu turbininiu varikliu,

— 2c pogrupis: sraigtasparniai su vienu stūmokliniu varikliu,

3. 3 grupė: lėktuvai su stūmokliniais varikliais, nepriskirti 1 grupei.

66.A.10 **Paraiška**

a) Paraiška išduoti orlaivių techninės priežiūros licenciją arba pakeisti jau išduotą licenciją pateikiama kompetentingai institucijai jos nustatyta tvarka užpildžius EASA 19 formą (žr. V priedą).

b) Paraiška pakeisti orlaivių techninės priežiūros licenciją pateikiama valstybės narės, kuri išdavė orlaivių techninės priežiūros licenciją, kompetentingai institucijai.

c) Be 66.A.10 dalies a ir b punktuose ir 66.B.105 dalyje reikalaujamų dokumentų, pareiškėjas, siekiantis įtraukti į orlaivių techninės priežiūros licenciją papildomų pagrindinių kategorijų ar pakategorių, kompetentingai institucijai pateikia savo turimą orlaivių techninės priežiūros licenciją ir EASA 19 formą.

d) Jei pareiškėjui, siekiančiam pakeisti pagrindines kategorijas, tai leidžiama daryti 66.B.100 dalyje nurodyta tvarka ne licenciją išdavusioje valstybėje narėje, paraiška siunčiama 66.1 dalyje nurodytai kompetentingai institucijai.

e) Jei pareiškėjui, siekiančiam pakeisti pagrindines kategorijas, 66.B.105 dalyje nurodyta tvarka leidžiama tai daryti ne licenciją išdavusioje valstybėje narėje, pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija 66.1 dalyje nurodytai kompetentingai institucijai siunčia orlaivių techninės priežiūros licenciją ir EASA 19 formą, kad antspaudu ir parašu būtų patvirtintas licencijos pakeitimas ar pakartotinis išdavimas.

f) Kartu su kiekviena paraiška pateikiami patvirtinamieji dokumentai, kuriais įrodoma, kad laikomasi tuo metu galiojančių teorijos žinių, praktinio parengimo ir patirties reikalavimų.

66.A.15 **Paraiškos pateikimo reikalavimai**

Pareiškėjas, siekiantis gauti orlaivių techninės priežiūros licenciją, turi būti ne jaunesnis kaip 18 metų.

66.A.20 **Teisės**

a) Suteikiamos šios teisės:

1. A kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencija jos turėtojui suteikiama teisė išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus nedidelę planinę priešskrydinę techninę priežiūrą ir pašalinus smulkius defektus vykdant II priedo (145 dalies) 145.A.35 dalyje nurodytame įgaliojime išleisti eksploatuoti patvirtintas konkrečias užduotis. Teisė išduoti pažymėjimą taikoma tik tiems darbams, kuriuos licencijos turėtojas pats atliko įgaliojimą išleisti eksploatuoti išdavusioje techninės priežiūros organizacijoje.

2. B1 kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencija jos turėtojui suteikiama teisė išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą ir dirbti B1 kategorijos pagalbiniu darbuotoju:

— atliekant orlaivio sklandmens, jėgainės, mechaninių ir elektrinių sistemų techninę priežiūrą,

— dirbti su avionikos sistemomis, kurioms reikalingi tik paprasti patikrinimai, skirti jų prižiūrimumui įrodyti, ir nereikia šalinti trikčių.

B1 kategorija apima atitinkamą A pakategorę.

3. B2 kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencija jos turėtojui suteikiama teisė:

i) išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą ir dirbti B2 kategorijos pagalbiniu darbuotoju:

— atliekant avionikos ir elektrinių sistemų techninę priežiūrą ir

— vykdyti jėgainės ir mechaninių sistemų, kurioms reikalingi tik paprasti patikrinimai, skirti jų prižiūrimumui įrodyti, elektros ir avionikos užduotis; ir

ii) išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus nedidelę planinę priešskrydinę techninę priežiūrą ir pašalinus smulkius defektus vykdant II priedo (145 dalies) 145.A.35 dalyje nurodytame įgaliojime išleisti eksploatuoti patvirtintas konkrečias užduotis. Teisė išduoti pažymėjimą taikoma tik tiems darbams, kuriuos licencijos turėtojas pats atliko įgaliojimą išleisti eksploatuoti išdavusioje techninės priežiūros organizacijoje, ir tik B2 licencijoje patvirtintoms kvalifikacijoms.

B2 kategorijos licencija netaikoma A pakategorėms.

4. B3 kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencija jos turėtojui suteikiama teisė išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą ir dirbti B3 kategorijos pagalbiniu darbuotoju:

— atliekant orlaivio sklandmens, jėgainės, mechaninių ir elektrinių sistemų techninę priežiūrą,

— dirbti su avionikos sistemomis, kurioms reikalingi tik paprasti patikrinimai, skirti jų prižiūrimumui įrodyti, ir nereikia šalinti trikčių.

5. C kategorijos orlaivių techninės priežiūros licencija jos turėtojui suteikiama teisė išduoti išleidimo eksploatuoti pažymėjimą atlikus orlaivio techninę priežiūrą angare. Ši teisė taikoma visam orlaiviui.

b) Orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojas gali naudotis suteikta teise tik tada, kai:

1. laikosi taikomų I priedo (M dalies) ir II priedo (145 dalies) reikalavimų; ir

2. per pastaruosius dvejus metus sukaupė šešių mėnesių techninės priežiūros patirtį pagal orlaivių techninės priežiūros licencijoje nurodytas teises arba atitinka reikalavimus, būtinus šioms teisėms suteikti; ir

3. turi pakankamai kompetencijos, kad patvirtintų atitinkamo orlaivio techninę priežiūrą; ir

4. pakankamai gerai moka rašyti, skaityti ir susikalbėti kalba (-omis), kuria (-iomis) surašyta techninė dokumentacija ir išdėstyta išleidimo eksploatuoti orlaivį pažymėjimo išdavimo tvarka.

66.A.25 **Reikalaujamos pagrindinės žinios**

a) Pareiškėjas, siekiantis įgyti orlaivių techninės priežiūros licenciją arba papildyti turimą licenciją kita kategorija ar pakategore, turi įrodyti žinių lygį išlaikydamas atitinkamų III priedo (66 dalies) I priedėlyje nurodytų mokymo modulių egzaminus. Egzaminus rengia mokymo organizacija, atitinkamai patvirtinta pagal IV priedą (147 dalį), arba kompetentinga institucija.

b) Mokymo kursai ir egzaminai turi būti baigti ne seniau kaip prieš dešimt metų iki paraiškos gauti orlaivių techninės priežiūros licenciją ar papildyti ją kita kategorija ar pakategore pateikimo. Jei taip nėra, egzaminai gali būti įskaityti pagal c punkto nuostatas.

c) Pareiškėjas siekdamas įvykdyti pagrindinių žinių reikalavimus gali prašyti kompetentingos institucijos įskaityti visus ar dalį egzaminų siekiant įvykdyti pagrindinių žinių reikalavimus už:

1. pagrindinių žinių egzaminus, kurie neatitinka b punkte nurodyto reikalavimo; ir

2. bet kokią kitą techninę kvalifikaciją, kurią kompetentinga institucija prilygina III priede (66 dalyje) nustatytam žinių standartui.

Papildomi balai suteikiami pagal šio priedo (66 dalies) B skyriaus E poskyrį.

d) Kompetentingos institucijos pareiškėjui įskaityti egzaminai galioja dešimt metų. Terminui praėjus pareiškėjas gali vėl prašyti įskaityti egzaminus.

66.A.30 **Reikalaujama patirtis**

a) Pareiškėjas, siekiantis gauti orlaivių techninės priežiūros licenciją, turi būti įgijęs tokią patirtį:

1. A kategorijai, B1.2 ir B1.4 pakategorėms ir B3 kategorijai:

i) trejų metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį, jeigu pareiškėjas anksčiau nebuvo įgijęs atitinkamo techninio parengimo; arba

ii) dvejų metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį ir baigtą profesinį mokymą, kurį kompetentinga institucija pripažįsta tinkamu; arba

iii) vienerių metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį ir baigtą pagrindinį mokymo kursą, patvirtintą pagal IV priedą (147 dalį).

2. B2 kategorijai ir B1.1 ir B1.3 pakategorėms:

i) penkerių metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį, jeigu pareiškėjas anksčiau nebuvo įgijęs atitinkamo techninio parengimo; arba

ii) trejų metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį ir baigtą profesinį mokymą, kurį kompetentinga institucija pripažįsta tinkamu; arba

iii) dvejų metų praktinę eksploatuojamų lėktuvų techninės priežiūros patirtį ir baigtą pagrindinį mokymo kursą, patvirtintą pagal IV priedą (147 dalį).

3. C kategorijai, dideliems orlaiviams:

i) trejų metų praktinę didelių orlaivių techninės priežiūros patirtį pagal kategorijas B1.1, B1.3 ar B2 arba dirbant pagalbiniu darbuotoju pagal 145.A.35 dalį, arba derinant abi šias galimybes; arba

ii) penkerių metų praktinę didelių orlaivių techninės priežiūros patirtį pagal kategorijas B1.2 ar B1.4 arba dirbant pagalbiniu darbuotoju pagal 145.A.35 dalį, arba derinant abi šias galimybes.

4. C kategorijai, išskyrus didelius orlaivius: trejų metų praktinę orlaivių, išskyrus didelius orlaivius, techninės priežiūros patirtį pagal kategorijas B1 ar B2 arba dirbant pagalbiniu darbuotoju pagal 145.A.35 dalies a punktą, arba derinant abi šias galimybes.

5. C kategorijai, įgytai baigiant aukštąją mokyklą: pareiškėjui, turinčiam kompetentingos institucijos pripažintą universitete ar kitoje aukštojoje mokykloje įgytą techninių dalykų mokslinį laipsnį, trejų metų patirtis atliekant tipinius civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros darbus, įskaitant šešių mėnesių stebėjimą, kaip vykdoma techninė priežiūra angare.

b) Pareiškėjas, norintis išplėsti orlaivių techninės priežiūros licencijos taikymo sritį, turi būti įgijęs būtinąją papildomos kategorijos ar pakategorės civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros patirtį, nurodytą IV priedėlyje (66 dalyje).

c) Patirtis turi būti praktinė ir apimti tipinį orlaivio techninės priežiūros užduočių rinkinį.

d) Iš reikalaujamos patirties bent vienerių metų patirtis turi būti įgyta pastaruoju metu vykdant techninės priežiūros darbus pagal tą kategoriją ar pakategorę, kuriai taikomą pirmąją licenciją siekiama gauti. Siekiant išplėsti turimos orlaivių techninės priežiūros licencijos taikymo sritį įtraukiant į ją naujas kategorijas/pakategores papildomai reikalaujama techninės priežiūros patirtis gali būti trumpesnė nei vieneri metai, bet ne trumpesnė kaip trys mėnesiai. Kokios patirties reikalaujama, priklauso nuo skirtumo tarp turimos ir norimos gauti kategorijos/pakategorės. Ši papildoma patirtis turi atitikti norimą gauti licencijos kategoriją/pakategorę.

e) Nepaisant a punkte nurodytų reikalavimų, techninės priežiūros patirtis, įgyta atliekant ne civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros darbus, pripažįstama tuo atveju, jeigu šią techninės priežiūros patirtį kompetentinga institucija pripažįsta lygiaverte pagal šio priedo (66 dalies) reikalavimus. Tačiau būtina įgyti papildomos civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros patirties, kad būtų užtikrinta pakankama pareiškėjo kompetencija civilinės aviacijos orlaivių techninės priežiūros srityje.

f) Patirtis turi būti įgyta ne seniau kaip prieš dešimt metų iki pateikiant paraišką gauti orlaivių techninės priežiūros licenciją ar papildyti ją kita kategorija ar pakategore.

66.A.40 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos galiojimo trukmė**

a) Orlaivių techninės priežiūros licencija netenka galios praėjus penkeriems metams nuo jos paskutinio išdavimo ar pakeitimo, nebent turėtojas techninės priežiūros licenciją pateiktų ją išdavusiai kompetentingai institucijai patikrinti, ar licencijoje nurodyta informacija atitinka kompetentingos institucijos įrašus pagal 66.B.120 dalį.

b) Orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojas turi užpildyti atitinkamas EASA 19 formos (žr. V priedėlį) dalis ir su turima licencijos kopija pateikti licenciją išdavusiai kompetentingai institucijai, nebent licencijos turėtojas dirbtų pagal II priedą (145 dalį) patvirtintoje techninės priežiūros organizacijoje, kurioje pagal nustatytą tvarką būtinus dokumentus orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojo vardu gali pateikti organizacija.

c) Orlaivių techninės priežiūros licencija suteikta teisė išduoti išleidimo eksploatuoti orlaivį pažymėjimą nebetaikoma, kai tik orlaivių techninės priežiūros licencija netenka galios.

d) Orlaivių techninės priežiūros licencija galioja tik tuo atveju, jeigu 1) ją išdavė ir (arba) pakeitė kompetentinga institucija ir 2) šį dokumentą pasirašė jos turėtojas.

66.A.45 **Patvirtinimas orlaivių kategorijoms**

a) Kad orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojas galėtų naudotis pažymėjimų išdavimo konkretaus tipo orlaiviams teisėmis, jo licencijoje turi būti patvirtintos atitinkamos orlaivių kvalifikacijos.

— B1, B2 arba C kategorijas atitinka šios orlaivių kvalifikacijos:

1. 1 grupės orlaivius – atitinkama orlaivio tipo kvalifikacija;

2. 2 grupės orlaivius – atitinkama orlaivio tipo kvalifikacija, gamintojo pogrupio kvalifikacija arba viso pogrupio kvalifikacija;

3. 3 grupės orlaivius – atitinkama orlaivio tipo kvalifikacija arba viso pogrupio kvalifikacija.

— B3 kategoriją atitinka kvalifikacija „2 000 kg ir mažesnės MTOM nehermetizuotieji lėktuvai su stūmokliniais varikliais“.

— A kategorijai kvalifikacijos nereikalaujama, jei laikomasi II priedo (145 dalies) 145.A.35 dalies reikalavimų.

b) Orlaivio tipo kvalifikacijoms patvirtinti būtina sėkmingai baigti atitinkamos B1, B2 arba C orlaivio tipo mokymus.

c) Be b punkto reikalavimo, siekiant pirmosios tam tikros kategorijos/pakategorės orlaivių tipo kvalifikacijos patvirtinimo, būtina sėkmingai baigti atitinkamą mokymą darbo vietoje, nurodytą III priedo (66 dalies) III priedėlyje.

d) Nukrypstant nuo b ir c punktų, 2 ir 3 grupių orlaivio tipo kvalifikacijos gali būti suteiktos ir:

— sėkmingai išlaikius B1, B2 arba C kategorijos orlaivio tipo egzaminus, nurodytus šio priedo (66 dalies) III priedėlyje, ir

— B1 ir B2 kategorijų atveju – įrodžius to orlaivio tipo praktinę patirtį. Tokiu atveju praktinė patirtis turi apimti atitinkamai licencijos kvalifikacijai tipinį techninės priežiūros užduočių rinkinį.

Jei C kategorijos kvalifikacija suteikiama asmeniui, kurio kvalifikacija patvirtinta 66.A.30 dalies a punkto 5 papunktyje nurodytu akademiniu laipsniu, pirmas laikomas orlaivio tipo egzaminas yra B1 arba B2 lygio.

e) 2 grupės orlaivių atveju:

1. B1 ir C licencijų turėtojai, siekiantys gamintojo pogrupių kvalifikacijos patvirtinimo, turi atitikti orlaivių tipo kvalifikacijos reikalavimus, taikomų bent dviem to paties gamintojo orlaivių tipams, kurių derinys yra tipinis tam gamintojo pogrupiui;

2. B1 ir C licencijų turėtojai, siekiantys viso pogrupio kvalifikacijos patvirtinimo, turi atitikti orlaivio tipo kvalifikacijos reikalavimus, taikomus bent trims skirtingų gamintojų orlaivių tipams, kurių derinys yra tipinis tam pogrupiui;

3. B2 licencijos turėtojai, siekiantys gamintojų pogrupių ir viso pogrupio kvalifikacijos patvirtinimo, turi įrodyti praktinę patirtį, apimančią atitinkamai licencijos kvalifikacijai ir atitinkamam orlaivių pogrupiui tipinį techninės priežiūros užduočių rinkinį.

f) 3 grupės orlaivių atveju:

1. B1, B2 ir C licencijų turėtojai, siekiantys visos 3 grupės kvalifikacijos patvirtinimo, turi įrodyti praktinę patirtį, apimančią atitinkamai licencijos kvalifikacijai ir 3 grupei tipinį techninės priežiūros užduočių rinkinį.

2. B1 kategorijos atveju, jei pareiškėjas neįrodo turįs atitinkamą patirtį, 3 grupės kvalifikacijai taikomi šie licencijoje nurodomi apribojimai:

— hermetizuotieji lėktuvai,

— metalinės konstrukcijos lėktuvai,

— kompozitinės konstrukcijos lėktuvai,

— medinės konstrukcijos lėktuvai,

— audiniu padengtos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai.

g) B3 licencijos atveju:

1. siekiant kvalifikacijos „2 000 kg ir mažesnės MTOM nehermetizuotieji lėktuvai su stūmokliniais varikliais“ patvirtinimo, būtina įrodyti praktinę patirtį, apimančią atitinkamai licencijos kvalifikacijai tipinį techninės priežiūros užduočių rinkinį.

2. jei pareiškėjas neįrodo turįs atitinkamos patirties, 1 punkte nurodytai kvalifikacijai taikomi šie licencijoje nurodomi apribojimai:

— medinės konstrukcijos lėktuvai,

— audiniu padengtos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— metalinės konstrukcijos lėktuvai,

— kompozitinės konstrukcijos lėktuvai.

66.A.50 **Apribojimai**

a) Orlaivių techninės priežiūros licencijoje nurodomi apribojimai yra teisės išleisti eksploatuoti išimtys, taikomos visam lėktuvui.

b) 66.A.45 dalyje nurodyti apribojimai panaikinami:

1. įrodžius atitinkamą patirtį arba

2. sėkmingai išlaikius praktinį kompetentingos institucijos rengiamą egzaminą.

c) 66.A.70 dalyje nurodyti apribojimai panaikinami sėkmingai išlaikius 66.B.300 dalyje nurodytame atitinkamame pakeitimo pranešime nustatytų modulių/dalykų egzaminus.

66.A.55 **Kvalifikacijos įrodymas**

Įgaliotam asmeniui paprašius, teisę išleisti eksploatuoti turintys ir pagalbiniai darbuotojai per 24 val. turi pateikti savo licenciją kaip kvalifikacijos įrodymą.

66.A.70 **Kvalifikacijos pakeitimo nuostatos**

a) Asmeniui, turinčiam už išleidimą atsakingo darbuotojo kvalifikaciją, galiojusią valstybėje narėje iki III priedo (66 dalies) įsigaliojimo, tos valstybės narės kompetentinga institucija išduoda orlaivių techninės priežiūros licenciją be papildomų egzaminų pagal B skyriaus D poskyrio reikalavimus.

b) Asmuo, kuris prieš įsigaliojant III priedui (66 daliai) pradėjo valstybėje narėje galiojantį už išleidimą atsakingo darbuotojo kvalifikacijos kėlimo procesą, gali jį tęsti. Asmeniui, per šį procesą įgijusiam už išleidimą atsakingo darbuotojo kvalifikaciją, tos valstybės narės kompetentinga institucija orlaivių techninės priežiūros licenciją išduoda be papildomų egzaminų pagal B skyriaus D poskyrio reikalavimus.

c) Jeigu reikia, orlaivių techninės priežiūros licencijoje įrašomi 66.A.50 dalyje numatyti apribojimai, kad būtų galima nustatyti i) už išleidimą atsakingo darbuotojo kvalifikacijos taikymo srities, galiojusios valstybėje narėje iki įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 2042/2003, ir ii) šio priedo (66 dalies) I ir II priedėliuose nustatytų pagrindinių žinių reikalavimų ir pagrindinių egzaminų standartų skirtumus.

d) Nukrypstant nuo c punkto, ne komercinio oro transporto orlaivių, išskyrus didelius orlaivius, techninės priežiūros licencijoje nurodomi 66.A.50 dalyje numatyti apribojimai siekiant užtikrinti, kad pagal 66 dalį pakeistoje orlaivių techninės priežiūros licencijoje išliktų už išleidimą atsakingų darbuotojų teisės, galiojusios valstybėje narėje iki įsigaliojant Reglamentui (EB) Nr. 2042/2003.

B SKYRIUS

KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ DARBO TVARKA

A POSKYRIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

66.B.1 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje išdėstyta darbo tvarka, įskaitant administracinio darbo reikalavimus, kurių turi laikytis kompetentinga institucija, atsakinga už šio priedo (66 dalies) A skyriaus įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą.

66.B.10 **Kompetentinga institucija**

a) Bendrosios nuostatos

Valstybė narė paskiria kompetentingą instituciją, atsakingą už orlaivių techninės priežiūros licencijų išdavimą, pratęsimą, pakeitimą, jų galiojimo sustabdymą ar atšaukimą.

Ši kompetentinga institucija turi nustatyti tinkamą organizacijos struktūrą siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi šio priedo (66 dalies) reikalavimų.

b) Ištekliai

Kompetentingoje institucijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų siekiant užtikrinti šio priedo (66 dalies) reikalavimų vykdymą.

c) Darbo tvarka

Kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką, kuria išsamiai apibrėžiama, kaip užtikrinama, kad būtų laikomasi šio priedo (66 dalies) reikalavimų. Ši darbo tvarka turi būti persvarstoma ir iš dalies keičiama siekiant užtikrinti, kad reikalavimų būtų laikomasi nuolat.

66.B.20 **Užrašų tvarkymas**

a) Kompetentinga institucija nustato užrašų tvarkymo sistemą, kuri užtikrintų galimybę tinkamai atsekti kiekvienos techninės priežiūros licencijos išdavimo, atnaujinimo, pakeitimo, jos galiojimo sustabdymo ar atšaukimo procesą.

b) Tokius įrašus apie kiekvieną licenciją sudaro:

1. paraiška, įskaitant visus reikiamus papildomus dokumentus, išduoti arba pakeisti orlaivių techninės priežiūros licenciją;

2. orlaivių techninės priežiūros licencijos, įskaitant visus jos pakeitimus, kopija;

3. svarbios korespondencijos kopijos;

4. duomenys apie visas išlygas ir priemones, kurių imtasi reikalavimų vykdymui užtikrinti;

5. visi kitų kompetentingų institucijų pranešimai apie orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtoją;

6. įrašai apie laikytus kompetentingos institucijos surengtus egzaminus;

7. taikytas pakeitimo pranešimas;

8. taikytas patirties įskaitymo pranešimas.

c) Baigus galioti licencijai, b punkto 1–5 papunkčiuose nurodytus įrašus ir dokumentus būtina saugoti bent penkerius metus.

d) b punkto 6–8 papunkčiuose nurodyti įrašai ir dokumentai saugomi neribotą laiką.

66.B.25 **Keitimasis informacija**

a) Siekiant įgyvendinti šio reglamento reikalavimus, kompetentingos institucijos turi keistis informacija pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 15 straipsnį.

b) Nepažeidžiant valstybių narių kompetencijos, iškilus galimam pavojui, susijusiam su keliomis valstybėmis narėmis, visos susijusios kompetentingos institucijos turi padėti viena kitai atlikti reikiamus priežiūros veiksmus.

66.B.30 **Išlygos**

Visas pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 14 straipsnio 4 dalį suteiktas išlygas kompetentinga institucija turi registruoti ir šiuos įrašus saugoti.

B POSKYRIS

ORLAIVIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS IŠDAVIMAS

Šiame poskyryje nustatyta tvarka, kurios turi laikytis kompetentinga institucija, išduodama, pakeisdama orlaivių techninės priežiūros licenciją ar pratęsdama jos galiojimą.

66.B.100 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai licenciją išduoda kompetentinga institucija**

a) Gavusi užpildytą EASA 19 formą ir kitus reikalingus dokumentus, kompetentinga institucija patikrina, ar visiškai užpildyta EASA 19 forma ir ar pateikti patirties duomenys atitinka šio priedo (66 dalies) reikalavimus.

b) Kompetentinga institucija patikrina, kokius egzaminus yra išlaikęs pareiškėjas ir (arba) patvirtina įskaitytus egzaminus, kad būtų užtikrinta atitiktis pagal visus I priedėlyje nurodytus modulius, kaip nustatyta šiame priede (66 dalyje).

c) Patikrinusi pareiškėjo tapatybę ir gimimo datą ir nustačiusi, kad jis atitinka žinių ir patirties reikalavimus pagal šį priedą (66 dalį), kompetentinga institucija pareiškėjui išduoda atitinkamą orlaivių techninės priežiūros licenciją. Ta pati informacija saugoma kompetentingos institucijos užrašuose.

d) Kai orlaivių tipai ar grupės patvirtinami išduodant pirmąją orlaivių techninės priežiūros licenciją, kompetentinga institucija patikrina atitiktį 66.B.115 daliai.

66.B.105 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos išdavimo tvarka, kai licenciją išduoda pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija**

a) Pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija, kuriai leidimą užsiimti šia veikla išdavė kompetentinga institucija, gali i) kompetentingos institucijos vardu parengti orlaivių techninės priežiūros licenciją arba ii) kompetentingai institucijai pateikti rekomendaciją dėl pareiškėjo pateiktos orlaivių techninės priežiūros licencijos paraiškos, kad kompetentinga institucija galėtų parengti ir išduoti tokią licenciją.

b) a punkte nurodytos patvirtintos techninės priežiūros organizacijos užtikrina, kad būtų laikomasi 66.B.100 dalies a ir b punktuose išdėstytų reikalavimų.

c) Visais atvejais orlaivių techninės priežiūros licenciją pareiškėjui gali išduoti tik kompetentinga institucija.

66.B.110 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant papildomą kategoriją ar pakategorę, tvarka**

a) Atlikus 66.B.100 dalyje arba 66.B.105 dalyje nurodytas procedūras, kompetentinga institucija naują kategoriją ar pakategorę įrašo techninės priežiūros licencijoje ir patvirtina antspaudu ir parašu arba išduoda naują techninės priežiūros licenciją.

b) Atitinkamai pakeičiami įrašai kompetentingos institucijos apskaitos sistemoje.

66.B.115 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos pakeitimo, įtraukiant orlaivių kategoriją arba pašalinant apribojimus, tvarka**

a) Gavusi tinkamai užpildytą EASA 19 formą, visus reikalingus dokumentus, įrodančius atitiktį norimos gauti kvalifikacijos reikalavimams, ir orlaivių techninės priežiūros licenciją, kompetentinga institucija:

1. į pareiškėjo techninės priežiūros licenciją papildomai įrašo atitinkamą orlaivio kvalifikaciją; arba

2. išduoda naują techninės priežiūros licenciją su įrašyta atitinkama orlaivio kvalifikacija; arba

3. panaikina pagal 66.A.50 dalį taikytus apribojimus.

Atitinkamai pakeičiami įrašai kompetentingos institucijos apskaitos sistemoje.

b) Jei pareiškėjas nebaigęs viso pagal IV priedą (147 dalį) tinkamai patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos rengiamo orlaivio tipo mokymo kurso, kompetentinga institucija, prieš suteikdami tipo kvalifikaciją, įsitikina, kad yra įvykdyti visi tipo mokymo reikalavimai.

c) Tuo atveju, kai mokymo darbo vietoje nereikalaujama, orlaivio tipo kvalifikacija patvirtinama remiantis pripažinimo sertifikatu, kurį išdavė techninės priežiūros mokymo organizacija, patvirtinta pagal IV priedą (147 dalį).

d) Jei orlaivio tipo mokymą sudaro daugiau kaip vienas kursas, prieš suteikdama tipo kvalifikaciją kompetentinga institucija įsitikina, kad kursų turinys ir trukmė visiškai atitinka licencijos kategorijos taikymo sritį ir tinkamai aprėpia reikiamas darbo sritis.

e) Papildomo mokymo atveju kompetentinga institucija įsitikina, kad i) pareiškėjo ankstesnė kvalifikacija, papildyta ii) pagal IV priedą (147 dalį) patvirtintu kursu arba kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintu kursu, yra priimtina tipo kvalifikacijai suteikti.

f) Praktinių įgūdžių turėjimas įrodomas i) pateikiant išsamius praktinių mokymų užrašus ar registracijos žurnalą iš techninės priežiūros organizacijos, tinkamai patvirtintos pagal II priedą (145 dalį), arba, jei yra, ii) pagal IV priedą (147 dalį) patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos išduotą praktinių įgūdžių mokymo sertifikatą.

g) Patvirtinant orlaivių tipus taikomos Agentūros nustatytos orlaivio tipo kvalifikacijos.

66.B.120 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos galiojimo pratęsimo tvarka**

a) Kompetentinga institucija pagal savo turimus įrašus patikrina, ar pareiškėjo orlaivių techninės priežiūros licencija neatšaukta, nesustabdytas jos galiojimas ir ji nepakeista pagal 66.B.500 dalį. Jeigu dokumentai sutampa ir neatliekama jokių veiksmų pagal 66.B.500 dalį, licencija pratęsiama penkeriems metams, o įrašai atitinkamai pakeičiami.

b) Jeigu kompetentingos institucijos ir pareiškėjo orlaivių techninės priežiūros licencijos įrašai nesutampa:

1. kompetentinga institucija išsiaiškina šio nesutapimo priežastis ir gali priimti sprendimą neatnaujinti orlaivių techninės priežiūros licencijos;

2. kompetentinga institucija šį faktą praneša licencijos turėtojui ir visoms žinomoms pagal I priedo (M dalies) F poskyrį arba II priedą (145 dalį) patvirtintoms techninės priežiūros organizacijoms, kurios gali būti su tuo tiesiogiai susijusios;

3. kompetentinga institucija imasi atitinkamų veiksmų pagal 66.B.500 dalį, jei šią techninės priežiūros licenciją reikia atšaukti, sustabdyti jos galiojimą arba ją pakeisti.

66.B.125 **Licencijų pakeitimo įtraukiant grupių kvalifikacijas tvarka**

a) Atskiros 5 straipsnio 4 punkte nurodytoje orlaivių techninės priežiūros licencijoje įrašytos orlaivio tipo kvalifikacijos išlieka ir naujomis kvalifikacijomis nekeičiamos, nebent licencijos turėtojas visiškai atitiktų atitinkamų grupių/ pogrupių kvalifikacijų patvirtinimo reikalavimus, nustatytus šio priedo (66 dalies) ’66.-A.45 dalyje.

b) Licencijos pakeitimas atliekamas pagal šią schemą:

1. B1 arba C kategorijos:

— sraigtasparniai su stūmokliniu varikliu, visa grupė: keičiama į „visą 2c pogrupį“, pridedant sraigtasparnių su vienu stūmokliniu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės, tipo kvalifikacijas,

— sraigtasparniai su stūmokliniu varikliu, gamintojo grupė: keičiama į „gamintojo 2c pogrupį“, pridedant to gamintojo sraigtasparnių su vienu stūmokliniu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės, tipo kvalifikacijas,

— sraigtasparniai su turbininiu varikliu, visa grupė: keičiama į „visą 2b pogrupį“, pridedant sraigtasparnių su vienu turbininiu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės, tipo kvalifikacijas,

— sraigtasparniai su turbininiu varikliu, gamintojo grupė: keičiama į „gamintojo 2b pogrupį“, pridedant to gamintojo sraigtasparnių su vienu turbininiu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės, tipo kvalifikacijas,

— metalinės konstrukcijos lėktuvai su vienu stūmokliniu varikliu, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: kompozitinės konstrukcijos lėktuvai, medinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— metalinės konstrukcijos lėktuvai su keliais stūmokliniais varikliais, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: kompozitinės konstrukcijos lėktuvai, medinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— medinės konstrukcijos lėktuvai su vienu stūmokliniu varikliu, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: metalinės konstrukcijos lėktuvai, kompozitinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— medinės konstrukcijos lėktuvai su keliais stūmokliniais varikliais, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: metalinės konstrukcijos lėktuvai, kompozitinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— kompozitinės konstrukcijos lėktuvai su vienu stūmokliniu varikliu, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: metalinės konstrukcijos lėktuvai, medinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— kompozitinės konstrukcijos lėktuvai su keliais stūmokliniais varikliais, visa grupė arba gamintojo grupė: keičiama į „visą 3 grupę“. B1 licencijai taikomi šie apribojimai: metalinės konstrukcijos lėktuvai, medinės konstrukcijos lėktuvai ir audiniu aptrauktos metalinių vamzdelių konstrukcijos lėktuvai,

— lėktuvai su vienu turbininiu varikliu, visa grupė: keičiama į „visą 2a pogrupį“, pridedant lėktuvų su vienu turbosraigtiniu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas,

— lėktuvai su vienu turbininiu varikliu, gamintojo grupė: keičiama į „gamintojo 2a pogrupį“, pridedant to gamintojo lėktuvų su vienu turbosraigtiniu varikliu, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas,

— lėktuvai su keliais turbininiais varikliais, visa grupė: keičiama į lėktuvų su keliais turbosraigtiniais varikliais, kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas.

2. B2 kategorija:

— lėktuvai: keičiama į „visą 2a pogrupį“ ir „visą 3 grupę“, pridedant lėktuvų, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas,

— sraigtasparniai: keičiama į „visus 2b ir 2c pogrupius“, pridedant sraigtasparnių, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas.

3. C kategorija:

— lėktuvai: keičiama į „visą 2a pogrupį“ ir „visą 3 grupę“, pridedant lėktuvų, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas,

— sraigtasparniai: keičiama į „visus 2b ir 2c pogrupius“, pridedant sraigtasparnių, kurie priskiriami prie 1 grupės ir kuriems pagal ankstesnę sistemą nereikėjo orlaivio tipo kvalifikacijos, tipo kvalifikacijas.

c) Jei po 66.A.70 dalyje nurodyto pakeitimo proceso licencijai taikomi apribojimai, jie ir toliau taikomi licencijai, nebent būtų panaikinti pagal 66.B.300 dalyje nurodyto atitinkamo pakeitimo pranešimo reikalavimus.

66.B.130 **Orlaivių tipo mokymo kurso tiesioginio patvirtinimo tvarka**

Kompetentinga institucija pagal šio priedo (66 dalies) III priedėlio 1 punktą gali patvirtinti orlaivio tipo mokymus, kuriuos rengia ne pagal IV priedą (147 dalį) patvirtinta techninės priežiūros mokymo organizacija. Tokiu atveju kompetentinga institucija turi turėti darbo tvarką, kuria užtikrinama, kad orlaivio tipo mokymas atitiktų šio priedo (66 dalies) III priedėlį.

C POSKYRIS

EGZAMINAI

Šiame poskyryje nustatoma kompetentingos institucijos rengiamų egzaminų tvarka.

66.B.200 **Kompetentingos institucijos rengiamas egzaminas**

a) Prieš egzaminą visi egzamino klausimai turi būti laikomi saugiai, kad egzaminuojamieji nesužinotų, kokie konkretūs klausimai sudaro egzamino pagrindą.

b) Kompetentinga institucija paskiria:

1. asmenis, kurie tikrina kiekvieno egzamino klausimus;

2. egzaminuotojus, kurie dalyvauja visuose egzaminuose ir užtikrina, kad egzaminas būtų vykdomas sąžiningai.

c) Pagrindiniai egzaminai turi atitikti šio priedo (66 dalies) I ir II priedėlių reikalavimus.

d) Orlaivio tipo mokymo egzaminai ir tipo egzaminai turi atitikti šio priedo (66 dalies) III priedėlyje nustatytus reikalavimus.

e) Nauji klausimai raštu turi būti sudaromi kas šešis mėnesius, o anksčiau naudoti klausimai turi būti sunaikinti arba nebenaudojami. Panaudoti klausimai registruojami.

f) Visi egzamino lapai egzaminuojamiesiems išdalijami egzamino pradžioje ir surenkami pasibaigus egzaminui skirtam laikui. Per egzaminą jokie egzamino lapai negali būti išnešami iš patalpos, kurioje laikomas egzaminas.

g) Per egzaminą egzaminuojamieji gali naudotis tik egzamino lapais, išskyrus tam tikrus dokumentus, būtinus laikant orlaivio tipo egzaminą.

h) Per egzaminą egzaminuojamieji turi būti atskirti taip, kad negalėtų skaityti vieni kitų egzamino lapų. Jie negali kalbėtis su niekuo, išskyrus egzaminuotoją.

i) Egzaminuojamajam, kurio nesąžiningas elgesys buvo įrodytas, draudžiama laikyti egzaminus 12 mėnesių nuo nesąžiningai laikyto egzamino dienos.

D POSKYRIS

UŽ IŠLEIDIMĄ ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS PAKEITIMAS

Šiame poskyryje nustatoma 66.A.70 dalyje nurodyto už išleidimą atsakingų darbuotojų orlaivių techninės priežiūros licencijos kvalifikacijų pakeitimo tvarka.

66.B.300 **Bendrosios nuostatos**

a) Kompetentinga institucija gali pakeisti kvalifikacijas tik tuo atveju, jei jos i) įgytos valstybėje narėje, kurioje institucija yra kompetentinga, nepažeidžiant dvišalių susitarimų, ir ii) galiojo prieš įsigaliojant taikytiniems šio priedo (66 dalies) reikalavimams.

b) Kompetentinga institucija gali atlikti pakeitimą tik pagal pakeitimo pranešimą, parengtą atitinkamai pagal 66.B.305 arba 66.B.310 dalį.

c) Pakeitimo pranešimai turi būti i) parengti kompetentingos institucijos arba ii) jos patvirtinti, kad būtų laikomasi šio priedo (66 dalies).

d) Pakeitimo pranešimus su visais jų pakeitimais kompetentinga institucija registruoja pagal 66.B.20 dalį.

66.B.305 **Nacionalinių kvalifikacijų pakeitimo pranešimas**

a) Už išleidimą atsakingų darbuotojų nacionalinių kvalifikacijų pakeitimo pranešime aprašoma kiekvieno tipo kvalifikacijos taikymo sritis, įskaitant susijusią nacionalinę licenciją (jei turima), susijusios teisės ir pridedama susijusių nacionalinių taisyklių, kuriomis tos teisės nustatomos, kopija.

b) Pakeitimo pranešime kiekvienam a punkte nurodytam kvalifikacijos tipui turi būti nurodyta:

1. į kurią orlaivių techninės priežiūros licenciją bus keičiama; ir

2. kokie apribojimai turi būti nustatyti atitinkamai pagal 66.A.70 dalies c arba d punktą; ir

3. apribojimų panaikinimo reikalavimai, nurodant modulius/dalykus, kurių egzaminus būtina išlaikyti, kad apribojimai būtų panaikinti ir įgytos visos teisės pagal orlaivių techninės priežiūros licenciją arba į licenciją įtraukta papildoma kategorija (pakategorė). Nurodomi šio priedo (66 dalies) III priedėlyje apibrėžti moduliai, kurių neapima nacionalinė kvalifikacija.

66.B.310 **Patvirtintų techninės priežiūros organizacijų pažymėjimų pakeitimo pranešimas**

a) Pakeitimo pranešime aprašoma kiekvienos patvirtintos techninės priežiūros organizacijos išduodamo kiekvienos rūšies įgaliojimo taikymo sritis ir pridedama atitinkamos patvirtintos techninės priežiūros organizacijos tvarkos, pagal kurią kvalifikuojami ir tvirtinami už išleidimą atsakingi darbuotojai ir kuria remiantis vykdomas pakeitimo procesas, dokumentų kopija.

b) Pakeitimo pranešime kiekvienam a punkte nurodytam įgaliojimo tipui nurodoma:

1. į kurią orlaivių techninės priežiūros licenciją bus keičiama;

2. kokie apribojimai nustatomi atitinkamai pagal 66.A.70 dalies c arba d punktą;

3. apribojimų panaikinimo reikalavimai, nurodant modulius/dalykus, kurių egzaminus būtina išlaikyti, kad apribojimai būtų panaikinti ir įgytos visos teisės pagal orlaivių techninės priežiūros licenciją arba į licenciją įtraukta papildoma kategorija (pakategorė). Nurodomi šio priedo (66 dalies) III priedėlyje apibrėžti moduliai, kurių neapima nacionalinė kvalifikacija.

E POSKYRIS

EGZAMINŲ ĮSKAITYMAS

Šiame poskyryje nustatyta 66.A.25 dalies c punkte nurodyto egzaminų įskaitymo tvarka.

66.B.400 **Bendrosios nuostatos**

a) Kompetentinga institucija egzaminus gali įskaityti tik remdamasi egzaminų įskaitymo pranešimu, parengtu pagal 66.B.405 dalį.

b) Egzaminų įskaitymo pranešimas turi būti i) parengtas kompetentingos institucijos arba ii) jos patvirtintas, kad būtų laikomasi šio priedo (66 dalies).

c) Egzaminų įskaitymo pranešimus su visais pakeitimais kompetentinga institucija datuoja ir registruoja pagal 66.B.20 dalį.

66.B.405 **Egzaminų įskaitymo pranešimas**

a) Egzaminų įskaitymo pranešime palyginami:

i) taikomi moduliai, modulių dalys, dalykai ir žinių lygis, nurodyti šio priedo (66 dalies) I priedėlyje; ir

ii) atitinkama techninės kvalifikacijos programa, susijusi su konkrečia siekiama įgyti kategorija.

Atliekant šį palyginimą nustatoma, ar įrodyta atitiktis, o kiekvienas teiginys pagrindžiamas.

b) Egzaminus, išskyrus pagal IV priedą (147 dalį) patvirtintose techninės priežiūros mokymo organizacijose laikomus pagrindinių žinių egzaminus, gali įskaityti tik valstybės narės, kurioje įgyta kvalifikacija, kompetentinga institucija, nepažeidžiant dvišalių susitarimų.

c) Egzaminus įskaityti galima tik pagal atitikties kiekvienam moduliui ir modulio daliai patvirtinimo pranešimą, kuriame nurodoma, kur techninėje kvalifikacijoje galima rasti lygiavertį standartą.

d) Kompetentinga institucija reguliariai tikrina, ar nepasikeitė i) nacionalinis kvalifikacijos standartas arba ii) šio priedo (66 dalies) I priedėlis, ir įvertina, ar būtina atitinkamai pakeisti egzaminų įskaitymo pranešimą. Tokie pakeitimai patvirtinami dokumentais, datuojami ir registruojami.

66.B.410 **Įskaitytų egzaminų galiojimas**

a) Kompetentinga institucija raštu praneša pareiškėjui apie visus įskaitytus egzaminus ir nurodo taikytą egzaminų įskaitymo pranešimą.

b) Įskaityti egzaminai galioja dešimt metų.

c) Pasibaigus jų galiojimui pareiškėjas gali vėl prašyti įskaityti egzaminus. Kompetentinga institucija pratęsia jų galiojimą dar dešimčiai metų be papildomo vertinimo, jei nepasikeičia šio priedo (66 dalies) I priedėlyje nustatyti pagrindinių žinių reikalavimai.

F POSKYRIS

NEPERTRAUKIAMOJI PRIEŽIŪRA

Šiame poskyryje aprašoma orlaivių techninės priežiūros licencijos nepertraukiamoji priežiūra, ypač jos atšaukimas, jos galiojimo sustabdymas ar apribojimas.

66.B.500 **Orlaivių techninės priežiūros licencijos atšaukimas, jos galiojimo sustabdymas arba apribojimas**

Kompetentinga institucija techninės priežiūros licencijos galiojimą turi sustabdyti, ją apriboti ar atšaukti, jeigu nustatomas saugos pažeidimas arba turima aiškių įrodymų, kad asmuo atliko ar dalyvavo atliekant vieną arba keletą šių veiksmų:

1. techninės priežiūros licencija ir (arba) teisė išleisti eksploatuoti orlaivį įgyti suklastojus pagrindžiamuosius dokumentus;

2. neatlikti būtini techninės priežiūros darbai ir apie šį faktą nepranešta organizacijai ar asmeniui, kurio(s) prašymu ši techninė priežiūra turėjo būti atlikta;

3. neatlikti būtini techninės priežiūros darbai, kuriuos reikėjo atlikti pagal patikrinimo rezultatus, ir apie šį faktą nepranešta organizacijai ar asmeniui, kuris paskyrė atlikti šią techninę priežiūrą;

4. nerūpestingai atlikta techninė priežiūra;

5. suklastoti techninės priežiūros įrašai;

6. pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas žinant, kad pažymėjime nurodyta techninė priežiūra nebuvo atlikta, arba nepatikrinus, ar ji buvo atlikta;

7. techninės priežiūros darbai atlikti arba pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas apsvaigus nuo alkoholio ar narkotikų;

8. pažymėjimas išleisti eksploatuoti orlaivį išduotas nesilaikant I priedo (M dalies), II priedo (145 dalies) arba III priedo (66 dalies) reikalavimų.

I priedėlis

Reikalaujamos pagrindinės žinios

1. **A, B1, B2, B3 ir C kategorijų orlaivių techninės priežiūros licencijos turėtojo žinių lygis**

A, B1, B2 ir B3 kategorijų kiekvieno taikomo dalyko pagrindinės žinios vertinamos lygiais (1, 2 arba 3). C kategorijos pareiškėjai turi atitikti B1 arba B2 kategorijos pagrindinių žinių lygį.

Žinių lygio rodikliai skirstomi į šiuos tris lygius:

— *1 LYGIS: bendras susipažinimas su pagrindiniais dalyko elementais.*

Tikslai:

a) Pareiškėjas turėtų būti susipažinęs su pagrindiniais dalyko elementais.

b) Pareiškėjas turėtų gebėti paprastai apibūdinti dalyko esmę bendrais žodžiais ir pavyzdžiais.

c) Pareiškėjas turėtų gebėti vartoti tipinius terminus.

— *2 LYGIS: bendros teorinių ir praktinių dalyko aspektų žinios ir gebėjimas taikyti šias žinias.*

Tikslai:

a) Pareiškėjas turėtų gebėti suprasti dalyko teorijos pagrindus.

b) Pareiškėjas turėtų gebėti bendrais bruožais apibūdinti dalyką vartodamas reikiamus tipinius pavyzdžius.

c) Pareiškėjas turėtų gebėti naudotis dalyką apibūdinančiomis matematinėmis formulėmis ir fizikos dėsniais.

d) Pareiškėjas turėtų gebėti skaityti ir suprasti dalyką apibūdinančius eskizus, brėžinius ir schemas.

e) Pareiškėjas turėtų gebėti taikyti savo žinias praktiškai, laikydamasis išsamios darbo tvarkos.

— *3 LYGIS: išsamios teorinių ir praktinių dalyko aspektų žinios ir gebėjimas logiškai ir visapusiškai derinti ir taikyti atskirus žinių elementus.*

Tikslai:

a) Pareiškėjas turėtų išmanyti dalyko teoriją ir sąsajas su kitais dalykais.

b) Pareiškėjas turėtų gebėti išsamiai apibūdinti dalyką remdamasis teoriniais pagrindais ir konkrečiais pavyzdžiais.

c) Pareiškėjas turėtų suprasti ir gebėti taikyti su dalyku susijusias matematines formules.

d) Pareiškėjas turėtų gebėti skaityti, suprasti ir rengti dalyką apibūdinančius eskizus, paprastus brėžinius ir schemas.

e) Pareiškėjas turėtų gebėti praktiškai taikyti savo žinias pagal gamintojo instrukcijas.

f) Pareiškėjas turėtų gebėti aiškinti įvairių šaltinių ir matavimų rezultatus ir atlikti reikiamus taisomuosius veiksmus.

2. **Skirstymas į modulius**

Kiekvienos orlaivių techninės priežiūros kategorijos pagrindinių dalykų kvalifikacija turėtų atitikti šią matricą, kurioje taikytini dalykai pažymėti kryželiu.

Teminis modulis	A arba B1 lėktuvas su:		A arba B1 sraigtasparnis su:		B2	B3
	Turbininiu (-iais) varikliu (-iais)	Stūmokliniu (-iais) varikliu (-iais)	Turbininiu (-iais) varikliu (-iais)	Stūmokliniu (-iais) varikliu (-iais)	Avionika	2 000 kg ir mažesnės MTOM nehermetizuotieji lėktuvai su stūmokliniais varikliais
1	X	X	X	X	X	X
2	X	X	X	X	X	X
3	X	X	X	X	X	X
4	X	X	X	X	X	X
5	X	X	X	X	X	X
6	X	X	X	X	X	X
7A	X	X	X	X	X	
7B						X
8	X	X	X	X	X	X
9A	X	X	X	X	X	
9B						X
10	X	X	X	X	X	X
11A	X					
11B		X				
11C						X
12			X	X		
13					X	
14					X	
15	X		X			
16		X		X		X
17A	X	X				
17B						X

1 MODULIS. MATEMATIKA

	LYGIS			
	A	B1	B2	B3
1.1 *Aritmetika* Aritmetikos sąvokos ir ženklai, daugybos ir dalybos būdai, paprastos ir dešimtainės trupmenos, daugikliai ir kartotiniai, svertinio įvertinimo koeficientai, matai ir perskaičiavimo koeficientai, santykis ir proporcija, vidurkiai ir procentinės dalys, plotai ir tūriai, kvadratai, kubai, kvadratinės ir kubinės šaknys.	1	2	2	2

	LYGIS			
	A	B1	B2	B3
1.2 *Algebra*				
a) Paprastų algebrinių išraiškų pertvarkymas, sudėtis, atimtis, daugyba ir dalyba, skliaustų vartojimas, paprastos algebrinės trupmenos;	1	2	2	2
b) Tiesinės lygtys ir jų sprendiniai; Indeksai ir laipsniai, neigiami ir trupmeniniai indeksai; Dvejetainė ir kitos taikomos skaičiavimo sistemos; Lygčių sistemos ir antrojo laipsnio lygtys su vienu nežinomuoju; Logaritmai.	—	1	1	1
1.3 *Geometrija*				
a) Paprastos geometrinės figūros;	—	1	1	1
b) Grafinis vaizdavimas; grafikų rūšys ir taikymas, lygčių/funkcijų grafikai;	2	2	2	2
c) Paprastoji trigonometrija; trigonometriniai sąryšiai, lentelių naudojimas, Dekarto ir polinė koordinačių sistemos.	—	2	2	2

2 MODULIS. FIZIKA

	LYGIS			
	A	B1	B2	B3
2.1 *Medžiaga*	1	1	1	1
Medžiagos rūšys: cheminiai elementai, atomų ir molekulių sandara;				
Cheminiai junginiai.				
Būviai: kietasis, skystasis ir dujinis;				
Perėjimas iš vieno būvio į kitą.				
2.2 *Mechanika*				
2.2.1 *Statika*	1	2	1	1
Jėgos, momentai ir jėgų poros, vaizdavimas vektoriais;				
Sunkio centras;				
Įtempių, santykinės deformacijos ir tamprumo teorijos elementai: tempimas, gniuždymas, šlytis ir sukimas;				
Kietosios medžiagos, skysčiai ir dujos, jų savybės;				
Slėgis ir plūdrumas skysčiuose (barometrai).				
2.2.2 *Kinetika*	1	2	1	1
Tiesiaeigis judėjimas: tolygus tiesiaeigis judėjimas, judėjimas su pastoviu pagreičiu (judėjimas dėl sunkio jėgos);				
Sukamasis judėjimas: tolygus apskritiminis judėjimas (išcentrinė/įcentrinė jėgos);				
Periodinis judėjimas: švytuoklinis judėjimas;				
Paprastoji virpesių teorija, harmonikos ir rezonansas;				
Perdavimo santykis, mechaninė nauda ir naudingumo koeficientas.				
2.2.3 *Dinamika*				
a) Masė; Jėga, inercija, darbas, galia, energija (potencinė, kinetinė ir bendroji energija), šiluma, naudingumo koeficientas;	1	2	1	1
b) Judesio kiekis, judesio kiekio tvermė; Impulsas; Giroskopiniai reiškiniai; Trintis: rūšys ir poveikis, trinties koeficientas (pasipriešinimas riedėjimui).	1	2	2	1

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
2.2.4	*Skysčių dinamika*				
	a) Lyginamasis svoris ir lyginamasis tankis;	2	2	2	2
	b) Klampa, skysčio pasipriešinimas, aptakumo poveikis; Skysčių spūdumas; Statinis, dinaminis ir visuminis slėgis; Bernulio teorema, difuzorius.	1	2	1	1
2.3	*Termodinamika*				
	a) Temperatūra: termometrai ir temperatūros skalės: Celsijaus, Farenheito ir Kelvino; šilumos apibrėžtis;	2	2	2	2
	b) Šiluminė talpa, savitoji šiluminė talpa; Šilumos perdava: konvekcija, spinduliavimas ir laidumas; Tūrinis plėtimasis; Pirmasis ir antrasis termodinamikos dėsniai; Dujos: idealiųjų dujų dėsniai; savitoji šiluminė talpa esant pastoviam tūriui ir slėgiui, besiplečiančių dujų atliekamas darbas; Izoterminis, adiabatinis plėtimasis ir spaudimas; variklio darbo ciklai, pastovus tūris ir pastovus slėgis, šaldytuvai ir šilumos siurbliai; Lydymosi ir garavimo fazinio virsmo šiluma, šiluminė energija, degimo šiluma.	—	2	2	1
2.4	*Optika (šviesa)*	—	2	2	—
	Šviesos prigimtis; šviesos greitis;				
	Atspindžio ir lūžio dėsniai: atspindys nuo plokščių paviršių, atspindys nuo sferinio veidrodžio, refrakcija, lęšiai;				
	Šviesolaidžiai.				
2.5	*Bangų sklidimas ir garsas*	—	2	2	—
	Bangų sklidimas: mechaninės bangos, sinusoidinės bangos, interferencija, stovinčiosios bangos;				
	Garsas: garso greitis, garso šaltiniai, intensyvumas, tonas ir kokybė, Doplerio efektas.				

3 MODULIS. ELEKTROTECHNIKOS PAGRINDAI

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
3.1	*Elektronų teorija*	1	1	1	1
	Elektros krūvio sandara ir pasiskirstymas atomuose, molekulėse, jonuose ir junginiuose;				
	Laidininkų, puslaidininkių ir izoliatorių molekulinė sandara.				
3.2	*Statinė elektra ir laidumas*	1	2	2	1
	Statinė elektra ir elektrostatinių krūvių pasiskirstymas;				
	Elektrostatinės traukos ir stūmos dėsniai;				
	Krūvio vienetai, Kulono dėsnis;				
	Kietųjų medžiagų, skysčių, dujų ir vakuumo elektrinis laidumas.				
3.3	*Elektrotechnikos terminija*	1	2	2	1
	Terminai, jų vienetai ir poveikį turintys veiksniai: potencialų skirtumas, elektrovaros jėga, įtampa, srovė, varža, laidumas, krūvis, elektros srovė, elektronų srautas.				

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
3.4	*Elektros srovės generavimas* Elektros gamyba panaudojant šiuos reiškinius: šviesą, šilumą, trintį, slėgį, cheminius procesus, magnetizmą ir judėjimą.	1	1	1	1
3.5	*Nuolatinės srovės šaltiniai* Konstrukcija ir pagrindiniai cheminiai procesai: pirminių elementų, antrinių elementų, švino rūgšties elementų, nikelio kadmio elementų, kitų šarminių elementų; Nuoseklusis ir lygiagretusis elementų jungimas; Vidinė varža ir jos poveikis baterijai; Termoelementų konstrukcija, medžiagos ir veikimas; Fotoelementų veikimas.	1	2	2	2
3.6	*Nuolatinės srovės grandinės* Omo dėsnis, Kirchofo įtampos ir srovės dėsniai; Varžos, įtampos ir srovės stiprio apskaičiavimas pagal minėtus dėsnius; Maitinimo šaltinio vidinės varžos svarba.	—	2	2	1
3.7	*Varža/varžas*				
	a) Varža ir jai poveikį turintys veiksniai; Savitoji elektrinė varža; Varžų spalvinis kodas, vertės ir nuokrypos, tinkamiausios vertės, vardinė galia; Nuoseklusis ir lygiagretusis varžų jungimas; Bendros varžos apskaičiavimas naudojant nuosekliojo, lygiagrečiojo ir mišraus jungimo derinius; Potenciometrų ir reostatų veikimas ir naudojimas; Vitstono tiltelio veikimas;	—	2	2	1
	b) Teigiamasis ir neigiamasis laidžio temperatūrinis koeficientas; Pastovieji varžai, stabilumas, nuokrypa ir apribojimai, konstrukcijos tipai; Kintamieji varžai, termistoriai, varistoriai; Potenciometrų ir reostatų konstrukcija; Vitstono tiltelio konstrukcija.	—	1	1	—
3.8	*Galia* Galia, darbas ir energija (kinetinė ir potencinė); Galios sklaida dėl varžos; Galios formulė; Galios, darbo ir energijos skaičiavimai.	—	2	2	1
3.9	*Elektrinė talpa/kondensatorius* Kondensatoriaus veikimas ir paskirtis; Veiksniai, nuo kurių priklauso plokštelių efektyvusis plotas, atstumas tarp plokštelių, plokštelių skaičius, dielektrikai ir dielektrinė konstanta, darbinė įtampa, vardinė įtampa; Kondensatorių tipai, konstrukcija ir veikimas; Kondensatorių spalvinis kodas; Elektrinės talpos ir įtampos nuosekliosiose ir lygiagrečiosiose grandinėse skaičiavimas; Kondensatoriaus eksponentinė įkrova ir iškrova, laiko konstantos; Kondensatorių tikrinimas.	—	2	2	1

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
3.10	*Magnetizmas*				
	a) Magnetizmo teorija; Magneto savybės; Žemės magnetiniame lauke pakabintas magnetas; Įmagnetinimas ir išmagnetinimas; Magnetinis ekranavimas; Įvairios magnetinių medžiagų rūšys; Elektromagnetų konstrukcija ir veikimo principai; Rankos taisyklės magnetiniam laukui aplink laidininką, kuriuo teka srovė, nustatyti;	—	2	2	1
	b) Magnetovaros jėga, lauko stipris, magnetinio srauto tankis, magnetinė skvarba, histerezės kilpa, liekamasis įmagnetėjimas, magnetinė varža, magnetinis įsotinimas, sūkurinės srovės; Atsargumo priemonės, susijusios su magnetų priežiūra ir laikymu.	—	2	2	1
3.11	*Induktyvumas/induktorius* Faradėjaus dėsnis; Įtampos indukavimas laidininkui judant magnetiniame lauke; Indukcijos principai; Indukuojamos įtampos dydžio priklausomybė nuo šių veiksnių: magnetinio lauko stiprumo, srauto kitimo spartos, laidininko apvijų skaičiaus; Abipusė indukcija; Pirminės srovės kitimo spartos ir abipusės indukcijos poveikis indukuojamai įtampai; Abipusei indukcijai poveikį turintys veiksniai: ritės vijų skaičius, ritės fizinis dydis, ritės magnetinė skvarba, ričių tarpusavio padėtis; Lenco dėsnis ir poliškumo nustatymo taisyklės; Grįžtamoji elektrovara, saviindukcija; Magnetinis įsotinimas; Induktorių naudojimo sritys.	—	2	2	1
3.12	*Nuolatinės srovės variklio/generatoriaus teorija* Variklio ir generatoriaus teorijos pagrindai; Nuolatinės srovės generatoriaus sudedamųjų dalių konstrukcija ir paskirtis; Nuolatinės srovės generatorių veikimas ir veiksniai, turintys poveikį galiai ir srovės srauto krypčiai; Nuolatinės srovės variklių veikimas ir veiksniai, turintys poveikį išėjimo galiai, sukimo momentui, sukimosi dažniui ir krypčiai; Nuosekliojo, lygiagrečiojo ir mišriojo žadinimo varikliai. Paleidimo generatoriaus konstrukcija	—	2	2	1
3.13	*Kintamosios srovės teorija* Sinusoidinės bangos: fazė, periodas, dažnis, ciklas; Momentinės, vidutinės, vidutinės kvadratinės, didžiausiosios srovės stiprio vertės, srovės stiprio amplitudė ir jų skaičiavimas pagal įtampą, srovės stiprį ir galią; Trikampiai/stačiakampiai impulsai; Vienfazės/trifazės srovės principai.	1	2	2	1

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
3.14	*Varžinės (R), talpinės (C) ir indukcinės (L) grandinės* Įtampos ir srovės fazių ryšys lygiagrečiosiose, nuosekliosiose ir mišriose L, C ir R grandinėse; Galios sklaida L, C ir R grandinėse; Pilnutinės varžos, fazių skirtumo, galios koeficiento ir srovės stiprio skaičiavimai; Tikrosios galios, pilnutinės galios ir reaktyviosios galios skaičiavimai.	—	2	2	1
3.15	*Transformatoriai* Transformatoriaus konstrukcijos principai ir veikimas; Transformatoriaus nuostoliai ir jų mažinimo būdai; Transformatoriaus veikimas su apkrova ir be jos; Galios perdavimas, naudingumo koeficientas, poliškumo ženklinimas; Linijos ir fazinės įtampos ir srovės stiprio skaičiavimas; Trifazės sistemos galios skaičiavimas; Pirminė ir antrinė srovė, įtampa, vijų santykis, galia, naudingumo koeficientas; Autotransformatoriai.	—	2	2	1
3.16	*Filtrai* Išvardytų filtrų veikimas, taikymas ir naudojimas: žemutinių dažnių, aukštutinių dažnių, juostinio, užtvarinio.	—	1	1	—
3.17	*Kintamosios srovės generatoriai* Kilpos sukimasis magnetiniame lauke ir indukuotosios įtampos forma; Besisukančio inkaro ir sukamojo lauko kintamosios srovės generatorių konstrukcija ir veikimas; Vienfaziai, dvifaziai ir trifaziai generatoriai; Trifazių sistemų sujungimo žvaigžde ir trikampiu privalumai ir naudojimas; Generatoriai su nuolatiniais magnetais.	—	2	2	1
3.18	*Kintamosios srovės varikliai* Kintamosios srovės sinchroninių ir asinchroninių vienfazių ir daugiafazių variklių konstrukcija, veikimo principai ir charakteristikos; Sukimosi dažnio ir krypties valdymo būdai; Besisukančio lauko sudarymo būdai: kondensatoriumi, rite, papildoma apvija ar papildomu poliumi.	—	2	2	1

4 MODULIS. ELEKTRONIKOS PAGRINDAI

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
4.1	*Puslaidininkiai*				
4.1.1	*Diodai*				
	a) Diodų simboliai; Diodų charakteristikos ir savybės; Diodų nuoseklusis ir lygiagretusis jungimas; Valdomųjų silicio lygintuvų (tiristorių), šviesos diodų, fotodiodų, varistorių ir diodų srovės lygintuvų pagrindinės charakteristikos ir naudojimas; Diodų funkcinis tikrinimas;	—	2	2	1

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
	b) Medžiagos, elektronų konfigūracija, elektrinės savybės; P ir N tipo medžiagos: priemaišų poveikis laidumui, pagrindiniai ir šalutiniai krūvio nešikliai; PN sandūra puslaidininkyje, potencialų pasiskirstymas PN sandūroje be poslinkio įtampos, su tiesiogine ir atgaline įtampa; Diodų parametrai: didžiausia atgalinė įtampa, didžiausia tiesioginė srovė, temperatūra, dažnis, nuotėkio srovė, galios sklaida; Diodų veikimas ir paskirtis šiose grandinėse: ribotuvuose, fiksatoriuose, visos bangos ir pusės bangos lygintuvuose, tiltiniuose lygintuvuose, įtampos dvigubintuvuose ir trigubintuvuose; Išsamus šių įtaisų veikimas ir charakteristikos: valdomojo silicio lygintuvo (tiristoriaus), šviesos diodo, Šotkio diodo, fotodiodo, varaktoriaus, varistoriaus, diodo srovės lygintuvo, Zinerio diodo.	—	—	2	—
4.1.2	*Tranzistoriai*				
	a) Tranzistorių simboliai; Komponentų žymėjimas ir orientacija; Tranzistoriaus charakteristikos ir savybės;	—	1	2	1
	b) PNP ir NPN tranzistorių konstrukcija ir veikimas; Bazės, kolektoriaus ir emiterio konfigūracijos; Tranzistorių tikrinimas; Bendras supratimas apie kitus tranzistorių tipus ir jų naudojimą; Tranzistorių taikymas: stiprintuvų klasės (A, B, C); Paprastos poslinkio, atskyrimo, grįžtamojo ryšio ir stabilizavimo grandinės; Daugiapakopių grandinių principai: pakopinės, dvitaktės, generatorių, multivibratorių, trigerių grandinės.	—	—	2	—
4.1.3	*Integriniai grandynai*				
	a) Loginių grandinių ir tiesinių grandinių/operacinių stiprintuvų apibūdinimas ir veikimas;	—	1	—	1
	b) Loginių grandinių ir tiesinių grandinių apibūdinimas ir veikimas; Bendros žinios apie operacinio stiprintuvo, naudojamo kaip integratorius, diferenciatorius, kartotuvas ar komparatorius, veikimą ir paskirtį; Stiprinimo pakopų veikimo principas ir jungimo būdai: varžinis talpinis, indukcinis (transformatorinis), indukcinis varžinis (IR), tiesioginis; Teigiamojo ir neigiamojo grįžtamojo ryšio privalumai ir trūkumai.	—	—	2	—
4.2	*Spausdintinės plokštės* Spausdintinių plokščių apibūdinimas ir naudojimas.	—	1	2	—
4.3	*Servomechanizmai*				
	a) Šių sąvokų samprata: atvirojo ir uždarojo kontūro sistemos, grįžtamasis ryšys, sekimas, analoginiai keitliai; Šių sinchroninių sistemų sudedamųjų dalių/funkcijų, veikimo principai ir naudojimas: selsinų, diferencialo, valdymo ir sukimo momento, transformatorių, indukcinių ir talpinių daviklių;	—	1	—	—
	b) Šių sąvokų samprata: atvirasis ir uždarasis kontūras, sekimas, servomechanizmas, analoginis, keitlys, nulis, slopinimas, grįžtamasis ryšys, nejautrumo zona; Šių sinchroninių sistemų sudedamųjų dalių veikimo principai ir naudojimas: selsinų, diferencialo, valdymo ir sukimo momento, E ir I transformatorių, indukcinių daviklių, talpinių daviklių, sinchroninių daviklių; Servomechanizmų defektai, sinchronizavimo laidų sukeitimas, svyravimai.	—	—	2	—

5 MODULIS. SKAITMENINĖS TECHNOLOGIJOS/ELEKTRONINIŲ PRIETAISŲ SISTEMOS

		LYGIS				
		A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
5.1	*Elektroninių prietaisų sistemos*	1	2	2	3	1
	Tipinis sistemų išdėstymas ir elektroninių prietaisų išdėstymas įgulos kabinoje.					
5.2	*Skaičiavimo sistemos*	—	1	—	2	—
	Skaičiavimo sistemos: dvejetainė, aštuntainė ir šešioliktainė;					
	Perėjimo iš dešimtainės į dvejetainę, aštuntainę ir šešioliktainę skaičiavimo sistemą ir atvirkščiai demonstravimas.					
5.3	*Duomenų vertimas*	—	1	—	2	—
	Analoginiai duomenys, skaitmeniniai duomenys;					
	Analoginio–skaitmeninio ir skaitmeninio–analoginio keitiklių veikimo principas ir naudojimas, įėjimai ir išėjimai, įvairių tipų apribojimai.					
5.4	*Duomenų magistralės*	—	2	—	2	—
	Duomenų magistralių veikimas orlaivio sistemose, įskaitant žinias apie ARINC ir kitas specifikacijas;					
	Orlaivio tinklas/eternetas.					
5.5	*Loginės grandinės*					
	a) Įprastų loginių elementų simbolių, lentelių ir lygiaverčių grandinių atpažinimas; Taikymas orlaivių sistemose, schemos;	—	2	—	2	1
	b) Loginių schemų aiškinimas.	—	—	—	2	—
5.6	*Kompiuterio sandaros pagrindai*					
	a) Kompiuterinė terminija (įskaitant terminus „bitas“, „baitas“, „programinė įranga“, „techninė įranga“, „procesorius“, „integrinis grandynas“ ir įvairius atminties įrenginių terminus, pvz., RAM, ROM, PROM); Kompiuterinė technologija (taikoma orlaivio sistemose);	1	2	—	—	—
	b) Su kompiuteriais susijusi terminija; Pagrindinių mikrokompiuterių sistemų sudedamųjų dalių, įskaitant atitinkamas magistralių sistemas, veikimas, išdėstymas ir sąsajos; Informacija, perduodama vieno ar kelių adresų komandiniais žodžiais; Su atmintimi susiję terminai; Tipinių atminties įrenginių veikimas; Įvairių duomenų saugojimo sistemų veikimas, privalumai ir trūkumai.	—	—	—	2	—
5.7	*Mikroprocesoriai*	—	—	—	2	—
	Mikroprocesoriaus atliekamos funkcijos ir veikimo principas;					
	Kiekvieno iš šių mikroprocesoriaus elementų veikimo pagrindai: valdymo įrenginio ir procesoriaus, laikrodžio, registro, aritmetinio loginio įrenginio.					
5.8	*Integriniai grandynai*	—	—	—	2	—
	Koderių ir dekoderių veikimas;					
	Koderių tipai;					
	Vidutinio, didelio ir labai didelio masto integravimo naudojimas.					
5.9	*Tankinimas*	—	—	—	2	—
	Tankintuvų ir išskirtuvų veikimo principas, taikymas ir atpažinimas loginėse schemose.					

		LYGIS				
		A	B1-1 B1-3	B1-2 B1-4	B2	B3
5.10	*Šviesolaidžiai*	—	1	1	2	—
	Duomenų perdavimo šviesolaidžiais privalumai ir trūkumai palyginti su perdavimu elektros laidais;					
	Šviesolaidinė duomenų magistralė;					
	Su šviesolaidžiais susiję terminai;					
	Galinės apkrovos;					
	Šakotuvai, valdymo terminalai, nuotoliniai terminalai;					
	Šviesolaidžių naudojimas orlaivių sistemose.					
5.11	*Elektroniniai ekranai*	—	2	1	2	1
	Šiuolaikiniame orlaivyje naudojamų įprasto tipo ekranų, įskaitant elektroninio vamzdžio, šviesos diodų ir skystųjų kristalų ekranus, veikimo principai.					
5.12	*Elektrostatinėms iškrovoms jautrūs prietaisai*	1	2	2	2	1
	Speciali elektrostatinėms iškrovoms jautrių sudedamųjų dalių priežiūra;					
	Pavojaus ir galimos žalos suvokimas, sudedamųjų dalių ir personalo antistatinės saugos priemonės.					
5.13	*Programinės įrangos tvarkymo kontrolė*	—	2	1	2	1
	Žinojimas apie apribojimus, tinkamumo skraidyti reikalavimus ir galimus katastrofinius neleistinų programinės įrangos pakeitimų padarinius.					
5.14	*Elektromagnetinė aplinka*	—	2	2	2	1
	Išvardytų reiškinių poveikis elektroninės sistemos techninei priežiūrai: EMC – elektromagnetinio suderinamumo; EMI – elektromagnetinių trukdžių; HIRF – didelio intensyvumo spinduliuotės lauko; Žaibo/apsaugos nuo žaibo.					
5.15	*Tipinės elektroninės/skaitmeninės orlaivių sistemos*	—	2	2	2	1
	Bendras tipinių elektroninių/skaitmeninių orlaivio sistemų ir susijusios ITĮ (integruotosios tikrinimo įrangos) išdėstymas, pvz.: a) Tik B1 ir B2: ACARS-ARINC ryšio, adresavimo ir pranešimų sistema; EICAS variklio darbo kontrolės ir įgulos perspėjimo sistema; FBW skrydžio nuotolinio valdymo sistema; FMS skrydžio valdymo sistema; IRS inercinė atskaitos sistema; b) B1, B2 ir B3: ECAM centralizuota elektroninė orlaivio kontrolė; EFIS elektroninė skrydžio prietaisų sistema; GPS palydovinė padėties nustatymo sistema; TCAS susidūrimo ore pavojaus įspėjimo ir vengimo sistema; Integruotoji modulinė avionika; Kabinos sistemos; Informacinės sistemos.					

6 MODULIS. MEDŽIAGOS IR TECHNINĖ ĮRANGA

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
6.1	*Aviacinės medžiagos, kuriose yra geležies*				
	a) Orlaiviuose naudojamo įprasto legiruotojo plieno charakteristikos, savybės ir identifikavimas; Legiruotojo plieno terminis apdorojimas ir naudojimas;	1	2	1	2
	b) Geležies turinčių medžiagų kietumo, tempiamojo stiprio, varginamojo stiprio ir atsparumo smūgiams bandymas.	—	1	1	1
6.2	*Aviacinės medžiagos, kuriose nėra geležies*				
	a) Orlaiviuose naudojamų įprastų geležies neturinčių medžiagų charakteristikos, savybės ir identifikavimas; Geležies neturinčių medžiagų terminis apdorojimas ir naudojimas;	1	2	1	2
	b) Geležies neturinčių medžiagų kietumo, tempiamojo stiprio, varginamojo stiprio ir atsparumo smūgiams bandymas.	—	1	1	1
6.3	*Kompozitinės ir nemetalinės aviacinės medžiagos*				
6.3.1	*Kompozitinės ir nemetalinės medžiagos, išskyrus medieną ir audinį*				
	a) Orlaiviuose naudojamų įprastų kompozitinių ir nemetalinių medžiagų, išskyrus medieną ir audinį, charakteristikos, savybės ir identifikavimas; Sandarikliai ir rišamosios medžiagos;	1	2	2	2
	b) Kompozitinių ir nemetalinių medžiagų defektų/nusidėvėjimo aptikimas; Kompozitinių ir nemetalinių medžiagų remontas.	1	2	—	2
6.3.2	*Medinės konstrukcijos* Medinių sklandmens konstrukcijų sudarymo būdai; Lėktuvuose naudojamos medienos ir klijų charakteristikos, savybės ir tipai; Medinės konstrukcijos apsauga ir priežiūra; Medienos ir medinių konstrukcijų defektų tipai; Medinės konstrukcijos defektų aptikimas; Medinės konstrukcijos remontas.	1	2	—	2
6.3.3	*Audinio danga* Lėktuvuose naudojamo audinio charakteristikos, savybės ir tipai; Audinio tikrinimo metodai; Audinio defektų tipai; Audinio dangos taisymas.	1	2	—	2
6.4	*Korozija*				
	a) Cheminių procesų pagrindai; Atsiradimas dėl galvaninių procesų, mikrobiologinių priežasčių, įtempių;	1	1	1	1
	b) Korozijos rūšys ir jų atpažinimas; Korozijos priežastys; Medžiagų rūšys, polinkis į koroziją.	2	3	2	2
6.5	*Tvirtinimo detalės*				
6.5.1	*Sraigtų sriegiai* Sraigtų nomenklatūra; Standartinių orlaiviuose naudojamų sriegių formos, matmenys ir nuokrypos; Sraigtų sriegių matavimas.	2	2	2	2
6.5.2	*Varžtai, smeigės ir sraigtai* Varžtų tipai: aviacinių varžtų specifikacija, identifikacija ir ženklinimas, tarptautiniai standartai; Veržlės: savistabdės, inkarinės, standartinio tipo;	2	2	2	2

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
	Sraigtai: aviacinės specifikacijos;				
	Smeigės: tipai ir paskirtis, įsukimas ir išsukimas;				
	Savisriegiai sraigtai, kaiščiai.				
6.5.3	*Fiksavimo įtaisai*	2	2	2	2
	Fiksuojamosios ir spyruoklinės poveržlės, fiksavimo kaiščiai, fiksavimo plokštelės, vieliniai fiksatoriai, greito atlaisvinimo fiksatoriai, pleištai, fiksavimo žiedai, spyruokliniai kaiščiai.				
6.5.4	*Aviacinės kniedės*	1	2	1	2
	Pilnavidurės kniedės ir kniedės su šerdimi: specifikacijos ir atpažinimas, terminis apdorojimas.				
6.6	*Vamzdžiai ir jungiamosios detalės*				
	a) Orlaiviuose naudojamų standžiųjų bei lanksčiųjų vamzdžių ir jų jungiamųjų detalių atpažinimas ir tipai;	2	2	2	2
	b) Orlaivių hidraulinių, degalų, alyvos, pneumatinės ir oro sistemų standartinės jungiamosios detalės.	2	2	1	2
6.7	*Spyruoklės*	—	2	1	1
	Spyruoklių tipai, medžiagos, charakteristikos ir naudojimas.				
6.8	*Guoliai*	1	2	2	1
	Guolių paskirtis, apkrovos, medžiaga, konstrukcija;				
	Guolių tipai ir jų naudojimas.				
6.9	*Pavaros*	1	2	2	1
	Pavarų tipai ir jų naudojimas;				
	Perdavimo skaičius, reduktorių ir greitinamųjų pavarų sistemos, varomasis ir varantysis krumpliaračiai, tarpinis krumpliaratis, krumplinių pavarų schemos;				
	Diržai ir skriemuliai, grandinės ir žvaigždutės.				
6.10	*Valdymo lynai*	1	2	1	2
	Lynų tipai;				
	Lynų galų aptaisai, suveržiamosios movos ir kompensavimo įtaisai;				
	Skriemuliai ir lynų sistemos sudedamosios dalys;				
	Lankstieji velenai;				
	Lanksčiosios orlaivio valdymo sistemos.				
6.11	*Elektros laidai ir jungtys*	1	2	2	2
	Laidų tipai, konstrukcija ir charakteristikos;				
	Didelės įtampos laidai ir bendraašiai kabeliai;				
	Užspaudimas;				
	Jungčių tipai, smaigai, kištukai, lizdai, izoliatoriai, vardinis srovės stipris ir įtampa, jungimas, atpažinimo kodai.				

7A MODULIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS PRAKTIKA

Pastaba. Šis modulis netaikomas B3 kategorijai. Atitinkami B3 kategorijai skirti teminiai dalykai apibrėžti 7B modulyje.

		LYGIS		
		A	B1	B2
7.1	*Atsargumo priemonės. Orlaivis ir dirbtuvės*	3	3	3
	Saugaus darbo praktiniai aspektai, įskaitant atsargumo priemones, kurių reikia imtis dirbant su elektra, dujomis, ypač deguonimi, alyvomis ir cheminėmis medžiagomis;			

		LYGIS		
		A	B1	B2
	Instrukcijos dėl veiksmų, kurių reikia imti kilus gaisrui ar kitam nelaimingam atsitikimui dėl vieno ar kelių minėtų pavojų, įskaitant žinias apie gesinimo medžiagas.			
7.2	*Darbas dirbtuvėse*	3	3	3
	Įrankių priežiūra, jų kontrolė, dirbtuvėse esančių medžiagų naudojimas;			
	Matmenys, užlaidos ir nuokrypos, darbo standartai;			
	Įrankių ir įrangos kalibravimas, kalibravimo standartai.			
7.3	*Įrankiai*	3	3	3
	Įprastų rankinių įrankių tipai;			
	Įprastų mechanizuotų įrankių tipai;			
	Tiksliųjų matavimo įrankių veikimas ir naudojimas;			
	Tepimo įranga ir būdai;			
	Bendrųjų elektrinių kontrolės prietaisų veikimas, funkcijos ir naudojimas.			
7.4	*Bendrieji avionikos kontrolės prietaisai*	—	2	3
	Bendrųjų avionikos kontrolės prietaisų veikimas, funkcijos ir naudojimas.			
7.5	*Inžineriniai brėžiniai, schemos ir standartai*	1	2	2
	Brėžinių tipai ir schemos, juose naudojami simboliai, matmenys, nuokrypos ir projekcijos;			
	Pagrindinės brėžinio lentelės informacijos atpažinimas;			
	Mikrofilmai, mikrofišos ir kompiuterinis vaizdavimas;			
	JAV oro transporto asociacijos (ATA) specifikacija Nr. 100;			
	Aviacijos ir kiti taikomi standartai, įskaitant ISO, AN, MS, NAS ir MIL;			
	Elektrinės ir principinės schemos.			
7.6	*Suleidimai ir tarpai*	1	2	1
	Kiaurymių varžtams dydžiai, suleidimo klasės;			
	Bendroji suleidimų ir tarpų sistema;			
	Orlaivių ir variklių suleidimų ir tarpų sistema;			
	Išlinkio, sąsūkos ir nusidėvėjimo ribos;			
	Standartiniai velenų, guolių ir kitų dalių tikrinimo metodai.			
7.7	*Elektros laidų jungimo sistema (EWIS)*	1	3	3
	Tolydumas, izoliavimas ir sujungimo būdai, tikrinimas;			
	Rankinių ir hidraulinių apspaudimo įrankių naudojimas;			
	Apspaustinių jungčių tikrinimas;			
	Jungties kontaktų ištraukimas ir įkišimas;			
	Bendraašiai kabeliai: tikrinimo ir įrengimo atsargumo priemonės;			
	Laidų tipų atpažinimas, jų kontrolės kriterijai ir pažeidimo ribos;			
	Laidų apsaugos metodika: laidų pynė ir apipynimas, laidų fiksavimo apkabos, apsauginių apvalkalų naudojimo būdai, įskaitant apvilkimą karštyje susitraukiančiais apvalkalais, ekranavimas;			
	EWIS instaliacijos, kontrolės, remonto, techninės priežiūros ir švarumo standartai.			
7.8	*Kniedijimas*	1	2	—
	Kniedinės jungtys, atstumai tarp kniedžių ir siūlės žingsnis;			
	Kniedijimo ir duobutės formavimo įrankiai;			
	Kniedinių sujungimų tikrinimas.			

		LYGIS		
		A	B1	B2
7.9	*Vamzdžiai ir žarnos*	1	2	—
	Aviacinių vamzdžių lenkimas ir išvalcavimas/kraštų užrietimas;			
	Aviacinių vamzdžių ir žarnų tikrinimas ir bandymas;			
	Vamzdžių montavimas ir apspaudimas.			
7.10	*Spyruoklės*	1	2	—
	Spyruoklių tikrinimas ir bandymas.			
7.11	*Guoliai*	1	2	—
	Guolių bandymas, valymas ir tikrinimas;			
	Guolių tepimo reikalavimai;			
	Guolių defektai ir jų priežastys.			
7.12	*Pavaros*	1	2	—
	Krumpliaračių tikrinimas, tarpeliai;			
	Diržų ir skriemulių, grandinių ir žvaigždučių tikrinimas;			
	Sraigtinių keltuvų, svertų, trauklių sistemų kontrolė.			
7.13	*Valdymo lynai*	1	2	—
	Antgalių apspaudimas;			
	Valdymo lynų tikrinimas ir bandymas;			
	Lankstieji velenai; lanksčiosios orlaivio valdymo sistemos.			
7.14	*Medžiagų apdirbimas*			
7.14.1	*Skarda*	—	2	—
	Lenkiamųjų užlaidų ženklinimas ir skaičiavimas;			
	Skardos apdirbimas, įskaitant lenkimą ir formavimą;			
	Skardos dirbinių tikrinimas.			
7.14.2	*Kompozitinės ir nemetalinės medžiagos*	—	2	—
	Jungimo metodika;			
	Aplinkosaugos sąlygos;			
	Tikrinimo būdai.			
7.15	*Suvirinimas, minkštasis ir kietasis litavimas bei klijavimas*			
	a) Minkštojo litavimo būdai; lituotųjų sujungimų tikrinimas;	—	2	2
	b) Suvirinimo ir kietojo litavimo būdai; Virintinių ir lituotųjų sujungimų tikrinimas; Klijavimo būdai ir klijuotinių sujungimų tikrinimas.	—	2	—
7.16	*Orlaivio svoris ir pusiausvyra*			
	a) Sunkio centro/pusiausvyros ribų skaičiavimas: naudojimasis reikiamais dokumentais;	—	2	2
	b) Orlaivio paruošimas sverti; Orlaivio svėrimas.	—	2	—
7.17	*Orlaivio priežiūra ir saugojimas*	2	2	2
	Orlaivio ridenimas/vilkimas į stovėjimo vietą ir susijusios atsargumo priemonės;			
	Orlaivio kėlimas keltuvu, stabdymo trinkelių pakišimas, apsaugojimas ir susijusios atsargumo priemonės;			
	Orlaivių saugojimo būdai;			
	Degalų pripildymo/išleidimo procedūros;			
	Ledo pašalinimo/apsaugos nuo apledėjimo procedūros;			

		LYGIS		
		A	B1	B2
	Antžeminis aprūpinimas elektra, hidrauliniu ir pneumatiniu slėgiu;			
	Aplinkos sąlygų poveikis orlaivio priežiūrai ir naudojimui.			
7.18	*Išmontavimo, tikrinimo, remonto ir sumontavimo metodika*			
	a) Defektų tipai ir apžiūros metodika; Korozijos pašalinimas, įvertinimas ir apsauginio sluoksnio atkūrimas;	2	3	3
	b) Bendrieji remonto būdai, konstrukcijos remonto žinynas; Senėjimo, nuovargio ir korozijos kontrolės programos;	—	2	—
	c) Neardomosios kontrolės metodikos, įskaitant, skvarbiųjų dažalų, radiografinį, sūkurinių srovių, ultragarso ir boroskopinį metodus;	—	2	1
	d) Išmontavimo ir sumontavimo metodika;	2	2	2
	e) Trikčių paieškos ir šalinimo metodika.	—	2	2
7.19	*Neįprasti įvykiai*			
	a) Tikrinimas po žaibo smūgių ir didelio intensyvumo spinduliuotės (HIRF) poveikio;	2	2	2
	b) Tikrinimas po neįprastų įvykių, pvz., kietojo nusileidimo ir skrydžio per turbulencijos zonas.	2	2	—
7.20	*Techninė priežiūra*	1	2	2
	Techninės priežiūros planavimas;			
	Keitimo tvarka;			
	Saugojimo tvarka;			
	Sertifikavimo/tinkamumo skraidyti pripažinimo tvarka;			
	Sąsaja su orlaivio eksploatacija;			
	Techninės priežiūros kontrolė/kokybės kontrolė/kokybės užtikrinimas;			
	Papildomos techninės priežiūros procedūros;			
	Ribotos naudojimo trukmės sudedamųjų dalių kontrolė.			

7B MODULIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS PRAKTIKA

Pastaba. Šio modulio taikymo sritis apima B3 kategorijos lėktuvų technologiją.

		LYGIS
		B3
7.1	*Atsargumo priemonės. Orlaivis ir dirbtuvės*	3
	Saugaus darbo praktiniai aspektai, įskaitant atsargumo priemones, kurių reikia imtis dirbant su elektra, dujomis, ypač deguonimi, alyvomis ir cheminėmis medžiagomis;	
	Instrukcijos dėl veiksmų, kurių reikia imti kilus gaisrui ar kitam nelaimingam atsitikimui dėl vieno ar kelių minėtų pavojų, įskaitant žinias apie gesinimo medžiagas.	
7.2	*Darbas dirbtuvėse*	3
	Įrankių priežiūra, jų kontrolė, dirbtuvėse esančių medžiagų naudojimas;	
	Matmenys, užlaidos ir nuokrypos, darbo standartai;	
	Įrankių ir įrangos kalibravimas, kalibravimo standartai.	
7.3	*Įrankiai*	3
	Įprastų rankinių įrankių tipai;	
	Įprastų mechanizuotų įrankių tipai;	

		LYGIS
		B3
	Tiksliųjų matavimo įrankių veikimas ir naudojimas;	
	Tepimo įranga ir būdai;	
	Bendrųjų elektrinių kontrolės prietaisų veikimas, funkcijos ir naudojimas.	
7.4	*Bendrieji avionikos kontrolės prietaisai*	—
	Bendrųjų avionikos kontrolės prietaisų veikimas, funkcijos ir naudojimas.	
7.5	*Inžineriniai brėžiniai, schemos ir standartai*	2
	Brėžinių tipai ir schemos, juose naudojami simboliai, matmenys, nuokrypos ir projekcijos;	
	Pagrindinės brėžinio lentelės informacijos atpažinimas;	
	Mikrofilmai, mikrofišos ir kompiuterinis vaizdavimas;	
	JAV oro transporto asociacijos (ATA) specifikacija Nr. 100;	
	Aviacijos ir kiti taikomi standartai, įskaitant ISO, AN, MS, NAS ir MIL;	
	Elektrinės ir principinės schemos.	
7.6	*Suleidimai ir tarpai*	2
	Kiaurymių varžtams dydžiai, suleidimo klasės;	
	Bendroji suleidimų ir tarpų sistema;	
	Orlaivių ir variklių suleidimų ir tarpų sistema;	
	Išlinkio, sąsūkos ir nusidėvėjimo ribos;	
	Standartiniai velenų, guolių ir kitų dalių tikrinimo metodai.	
7.7	*Elektros laidai ir jungtys*	2
	Tolydumas, izoliavimas ir sujungimo būdai, tikrinimas;	
	Rankinių ir hidraulinių apspaudimo įrankių naudojimas;	
	Apspaustinių jungčių tikrinimas;	
	Jungties kontaktų ištraukimas ir įkišimas;	
	Bendraašiai kabeliai: tikrinimo ir įrengimo atsargumo priemonės;	
	Laidų apsaugos metodika: laidų pynė ir apipynimas, laidų fiksavimo apkabos, apsauginių apvalkalų naudojimo būdai, įskaitant apvilkimą karštyje susitraukiančiais apvalkalais, ekranavimas.	
7.8	*Kniedijimas*	2
	Kniedinės jungtys, atstumai tarp kniedžių ir siūlės žingsnis;	
	Kniedijimo ir duobutės formavimo įrankiai;	
	Kniedinių sujungimų tikrinimas.	
7.9	*Vamzdžiai ir žarnos*	2
	Aviacinių vamzdžių lenkimas ir išvalcavimas/kraštų užrietimas;	
	Aviacinių vamzdžių ir žarnų tikrinimas ir bandymas;	
	Vamzdžių montavimas ir apspaudimas.	
7.10	*Spyruoklės*	1
	Spyruoklių tikrinimas ir bandymas.	
7.11	*Guoliai*	2
	Guolių bandymas, valymas ir tikrinimas;	
	Guolių tepimo reikalavimai;	
	Guolių defektai ir jų priežastys.	

		LYGIS
		B3
7.12	*Pavaros*	2
	Krumpliaračių tikrinimas, tarpeliai;	
	Diržų ir skriemulių, grandinių ir žvaigždučių tikrinimas;	
	Sraigtinių keltuvų, svertų, trauklių sistemų kontrolė.	
7.13	*Valdymo lynai*	2
	Antgalių apspaudimas;	
	Valdymo lynų tikrinimas ir bandymas;	
	Lankstieji velenai; lanksčiosios orlaivio valdymo sistemos.	
7.14	*Medžiagų apdirbimas*	
7.14.1	*Skarda*	2
	Lenkiamųjų užlaidų ženklinimas ir skaičiavimas;	
	Skardos apdirbimas, įskaitant lenkimą ir formavimą;	
	Skardos dirbinių tikrinimas.	
7.14.2	*Kompozitinės ir nemetalinės medžiagos*	2
	Jungimo metodika;	
	Aplinkosaugos sąlygos;	
	Tikrinimo būdai.	
7.15	*Suvirinimas, minkštasis ir kietasis litavimas bei klijavimas*	
	a) Minkštojo litavimo būdai; lituotųjų sujungimų tikrinimas;	2
	b) Suvirinimo ir kietojo litavimo būdai; Virintinių ir lituotųjų sujungimų tikrinimas; Klijavimo būdai ir klijuotinių sujungimų tikrinimas.	2
7.16	*Orlaivio svoris ir pusiausvyra*	
	a) Sunkio centro/pusiausvyros ribų skaičiavimas: naudojimasis reikiamais dokumentais;	2
	b) Orlaivio paruošimas sverti; Orlaivio svėrimas.	2
7.17	*Orlaivio priežiūra ir saugojimas*	2
	Orlaivio ridenimas/vilkimas į stovėjimo vietą ir susijusios atsargumo priemonės;	
	Orlaivio kėlimas keltuvu, stabdymo trinkelių pakišimas, apsaugojimas ir susijusios atsargumo priemonės;	
	Orlaivių saugojimo būdai;	
	Degalų pripildymo/išleidimo procedūros;	
	Ledo pašalinimo/apsaugos nuo apledėjimo procedūros;	
	Antžeminis aprūpinimas elektra, hidrauliniu ir pneumatiniu slėgiu;	
	Aplinkos sąlygų poveikis orlaivio priežiūrai ir naudojimui.	
7.18	*Išmontavimo, tikrinimo, remonto ir sumontavimo metodika*	
	a) Defektų tipai ir apžiūros metodika; Korozijos pašalinimas, įvertinimas ir apsauginio sluoksnio atkūrimas;	3
	b) Bendrieji remonto būdai, konstrukcijos remonto žinynas; Senėjimo, nuovargio ir korozijos kontrolės programos;	2
	c) Neardomosios kontrolės metodikos, įskaitant, skvarbiųjų dažalų, radiografinį, sūkurinių srovių, ultragarso ir boroskopinį metodus;	2

		LYGIS
		B3
	d) Išmontavimo ir sumontavimo metodika;	2
	e) Trikčių paieškos ir šalinimo metodika.	2
7.19	*Neįprasti įvykiai*	
	a) Tikrinimas po žaibo smūgių ir didelio intensyvumo spinduliuotės (HIRF) poveikio;	2
	b) Tikrinimas po neįprastų įvykių, pvz., kietojo nusileidimo ir skrydžio per turbulencijos zonas.	2
7.20	*Techninė priežiūra*	2
	Techninės priežiūros planavimas;	
	Keitimo tvarka;	
	Saugojimo tvarka;	
	Sertifikavimo/tinkamumo skraidyti pripažinimo tvarka;	
	Sąsaja su orlaivio eksploatacija;	
	Techninės priežiūros kontrolė/kokybės kontrolė/kokybės užtikrinimas;	
	Papildomos techninės priežiūros procedūros;	
	Ribotos naudojimo trukmės sudedamųjų dalių kontrolė.	

8 MODULIS. AERODINAMIKOS PAGRINDAI

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
8.1	*Atmosferos fizika*	1	2	2	1
	Tarptautinė standartinė atmosfera (ISA), jos taikymas aerodinamikoje.				
8.2	*Aerodinamika*	1	2	2	1
	Oro tekėjimas apie kūną;				
	Paribio sluoksnis, sluoksninis ir sūkurinis tekėjimas, laisvojo srauto tekėjimas, santykinis oro srautas, srauto nulenkimas aukštyn ir žemyn, sūkuriai, sąstingis;				
	Sąvokos: profilio kreivumas, sparno styga, vidutinė aerodinaminė styga, profilio (parazitinis) oro pasipriešinimas, induktyvinis oro pasipriešinimas, slėgio centras, atakos kampas, teigiamasis ir neigiamasis sparno užlinkis, santykinis ilgumas, sparno forma ir formos koeficientas;				
	Trauka, svoris, aerodinaminė atstojamoji;				
	Keliamosios jėgos ir oro pasipriešinimo atsiradimas: atakos kampas, keliamasis koeficientas, oro pasipriešinimo koeficientas, polinė kreivė, srauto atitrūkimas;				
	Sparno paviršiaus nešvarumai, įskaitant ledą, sniegą, šerkšną.				
8.3	*Skrydžio teorija*	1	2	2	1
	Ryšys tarp keliamosios jėgos, svorio, traukos ir pasipriešinimo;				
	Aerodinaminė kokybė;				
	Stabilus skrydis, charakteristikos;				
	Posūkių teorija;				
	Perkrovos poveikis: srauto atitrūkimas, skrydžio gaubtinė ir konstrukciniai apribojimai;				
	Keliamosios jėgos padidinimas.				
8.4	*Skrydžio stabilumas ir dinamika*	1	2	2	1
	Išilginis, skersinis ir krypties stabilumas (statinis ir dinaminis).				

9A MODULIS. ŽMOGIŠKIEJI VEIKSNIAI

Pastaba. Šis modulis netaikomas B3 kategorijai. Atitinkami B3 kategorijai skirti teminiai dalykai apibrėžti 9B modulyje.

		LYGIS		
		A	B1	B2
9.1	*Bendrieji dalykai*	1	2	2
	Būtinybė atsižvelgti į žmogiškuosius veiksnius;			
	Dėl žmogiškųjų veiksnių/klaidų įvykstantys incidentai;			
	Merfio dėsniai.			
9.2	*Žmogaus galimybės ir jų ribos*	1	2	2
	Rega;			
	Klausa;			
	Informacijos apdorojimas;			
	Atidumas ir suvokimas;			
	Atmintis;			
	Klaustrofobija ir fizinis veiksnumas.			
9.3	*Socialinė psichologija*	1	1	1
	Atsakomybė: individuali ir grupinė;			
	Motyvacija ir motyvacijos praradimas;			
	Grupinis spaudimas;			
	Kultūriniai aspektai;			
	Komandinis darbas;			
	Vadyba, kontrolė ir lyderystė.			
9.4	*Žmogaus galimybėms poveikį turintys veiksniai*	2	2	2
	Fizinė būklė ir sveikata;			
	Įtampa: šeimoje ir darbe;			
	Laiko stoka ir terminai;			
	Darbo krūvis: per didelis ir per mažas;			
	Miegas ir nuovargis, pamaininis darbas;			
	Piktnaudžiavimas alkoholiu, vaistais, narkotikais.			
9.5	*Fizinė aplinka*	1	1	1
	Triukšmas ir kenksmingos dujos;			
	Apšvietimas;			
	Klimatas ir temperatūra;			
	Judėjimas ir virpesiai;			
	Darbinė aplinka.			
9.6	*Užduotys*	1	1	1
	Fizinis darbas;			
	Monotoniškos užduotys;			
	Vizualinis tikrinimas;			
	Sudėtingos sistemos.			
9.7	*Bendravimas*	2	2	2
	Komandoje ir tarp komandų;			
	Darbo protokolavimas ir registravimas;			

		LYGIS		
		A	B1	B2
	Aktualijos, nuolatinis informuotumas;			
	Informacijos skleidimas.			
9.8	*Žmogaus klaidos*	1	2	2
	Klaidų modeliai ir teorijos;			
	Klaidos atliekant techninės priežiūros darbus;			
	Klaidų padariniai (t. y. nelaimingi atsitikimai);			
	Klaidų išvengimas ir padarinių likvidavimas.			
9.9	*Pavojai darbo vietoje*	1	2	2
	Pavojaus atpažinimas ir išvengimas;			
	Veiksmai nelaimingo atsitikimo atveju.			

9B MODULIS. ŽMOGIŠKIEJI VEIKSNIAI

Pastaba. Šio modulio taikymo sritis atitinka mažiau reiklią B3 licencijos turėtojų techninės priežiūros darbo aplinką.

		LYGIS
		B3
9.1	*Bendrieji dalykai*	2
	Būtinybė atsižvelgti į žmogiškuosius veiksnius;	
	Dėl žmogiškųjų veiksnių/klaidų įvykstantys incidentai;	
	Merfio dėsniai.	
9.2	*Žmogaus galimybės ir jų ribos*	2
	Rega;	
	Klausa;	
	Informacijos apdorojimas;	
	Atidumas ir suvokimas;	
	Atmintis;	
	Klaustrofobija ir fizinis veiksnumas.	
9.3	*Socialinė psichologija*	1
	Atsakomybė: individuali ir grupinė;	
	Motyvacija ir motyvacijos praradimas;	
	Grupinis spaudimas;	
	Kultūriniai aspektai;	
	Komandinis darbas;	
	Vadyba, kontrolė ir lyderystė.	
9.4	*Žmogaus galimybėms poveikį turintys veiksniai*	2
	Fizinė būklė ir sveikata;	
	Įtampa: šeimoje ir darbe;	
	Laiko stoka ir terminai;	
	Darbo krūvis: per didelis ir per mažas;	
	Miegas ir nuovargis, pamaininis darbas;	
	Piktnaudžiavimas alkoholiu, vaistais, narkotikais.	
9.5	*Fizinė aplinka*	1

		LYGIS
		B3
	Triukšmas ir kenksmingos dujos;	
	Apšvietimas;	
	Klimatas ir temperatūra;	
	Judėjimas ir virpesiai;	
	Darbinė aplinka.	
9.6	*Užduotys*	1
	Fizinis darbas;	
	Monotoniškos užduotys;	
	Vizualinis tikrinimas;	
	Sudėtingos sistemos.	
9.7	*Bendravimas*	2
	Komandoje ir tarp komandų;	
	Darbo protokolavimas ir registravimas;	
	Aktualijos, nuolatinis informuotumas;	
	Informacijos skleidimas.	
9.8	*Žmogaus klaidos*	2
	Klaidų modeliai ir teorijos;	
	Klaidos atliekant techninės priežiūros darbus;	
	Klaidų padariniai (t. y. nelaimingi atsitikimai);	
	Klaidų išvengimas ir padarinių likvidavimas.	
9.9	*Pavojai darbo vietoje*	2
	Pavojaus atpažinimas ir išvengimas;	
	Veiksmai nelaimingo atsitikimo atveju.	

10 MODULIS. AVIACIJOS TEISĖS AKTAI

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
10.1	*Reguliavimo sistema*	1	1	1	1
	Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos (ICAO) vaidmuo;				
	Europos Komisijos vaidmuo;				
	EASA vaidmuo;				
	Valstybių narių ir nacionalinių aviacijos institucijų vaidmuo;				
	Reglamentas (EB) Nr. 216/2008 ir jo įgyvendinimo taisyklių reglamentai (ES) Nr. 748/2012 ir (ES) Nr. 1321/2014;				
	Sąsajos tarp įvairių priedų (dalių), pvz., 21 dalies, M dalies, 145 dalies, 66 dalies, 147 dalies ir Reglamento (ES) Nr. 965/2012.				
10.2	*Už išleidimą atsakingi darbuotojai. Techninė priežiūra*	2	2	2	2
	Išsamus 66 dalies supratimas.				
10.3	*Patvirtintos techninės priežiūros organizacijos*	2	2	2	2
	Išsamus 145 dalies ir M dalies F poskyrio supratimas.				
10.4	*Orlaivių naudojimas*	1	1	1	1
	Bendras Reglamento (ES) Nr. 965/2012 supratimas;				

		LYGIS			
		A	B1	B2	B3
	Oro vežėjo pažymėjimai;				
	Vežėjų pareigos, ypač susijusios su nepertraukiamuoju tinkamumu skraidyti ir technine priežiūra;				
	Orlaivio techninės priežiūros programa;				
	MEL/CDL;				
	Orlaivyje turėtini dokumentai;				
	Orlaivių ženklinimas.				
10.5	*Orlaivių, dalių ir prietaisų sertifikavimas*				
	a) Bendroji dalis	—	1	1	1
	Bendras 21 dalies ir EASA sertifikavimo specifikacijų CS-23, 25, 27, 29 supratimas.				
	b) Dokumentai	—	2	2	2
	Tinkamumo skraidyti pažymėjimas; ribotieji tinkamumo skraidyti sertifikatai ir leidimas skraidyti;				
	Registravimo pažymėjimas;				
	Triukšmo pažymėjimas;				
	Svėrimo protokolas;				
	Radijo ryšio licencija ir leidimas.				
10.6	*Tinkamumo skraidyti užtikrinimas*	2	2	2	2
	Išsamus su tinkamumo skraidyti užtikrinimu susijusių 21 dalies nuostatų supratimas;				
	Išsamus M dalies supratimas.				
	10.7 Galiojantys nacionaliniai ir tarptautiniai reikalavimai (jeigu nepakeisti ES reikalavimais)				
	a) Techninės priežiūros programos, techninės priežiūros patikrinimai ir apžiūros;	1	2	2	2
	Tinkamumo skraidyti nurodymai;				
	Techninės priežiūros biuleteniai, gamintojų informacija;				
	Pakeitimai ir remontas;				
	Techninės priežiūros dokumentai: techninės priežiūros žinynas, struktūrinio remonto žinynas, iliustruotas dalių katalogas ir kt.;				
	Tik A–B2 licencijoms:				
	Pagrindinės būtinos įrangos sąrašai, būtinos įrangos sąrašai, paruošimo išskristi neatitikimų sąrašas;				
	b) Nepertraukiamasis tinkamumas skraidyti;	—	1	1	1
	Būtinos įrangos reikalavimai. Bandomieji skrydžiai;				
	Tik B1 ir B2 licencijoms:				
	ETOPS, techninės priežiūros ir paruošimo išskristi reikalavimai;				
	Skrydžiai bet kokiu oru, 2/3 kategorijos skrydžiai ir būtinos įrangos reikalavimai.				

11A MODULIS. LĖKTUVŲ SU TURBININIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

		LYGIS	
		A1	B1.1
11.1	*Skrydžio teorija*		
11.1.1.	*Lėktuvo aerodinamika ir vairai*	1	2
	Veikimo principas ir poveikis:	—	—
	— posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai,		
	— polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir priekiniai elementai,		
	— pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;		

		LYGIS	
		A1	B1.1
	Valdymas naudojant elevonus ir krypties vairus;		
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai, skydeliai;		
	Pasipriešinimo didinimo įrenginiai, spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;		
	Sparno aerodinaminių briaunų, pjūklinės priekinės briaunos poveikis;		
	Paribio sluoksnio valdymas naudojant sūkurių generatorius, pleištus ir įsiurbimo angų priekinės briaunos įrangą;		
	Trimerių, kompensatorių ir antikompensatorių, servotrimerių, spyruoklinių servokompensatorių, masės pusiausvyros, valdymo plokštumų nuokrypio, aerodinaminių kompensatorių valdymas ir poveikis.		
11.1.2.	*Skrydis dideliu greičiu*	1	2
	Garso greitis, skrydis ikigarsiniu, transgarsiniu ir viršgarsiniu greičiu;		
	Macho skaičius, kritinis Macho skaičius, baftingas dėl oro spūdumo, smūginė banga, aerodinaminis įkaitimas, plotų taisyklė;		
	Veiksniai, turintys poveikį oro srauto tekėjimui didelių greičių orlaivio variklio oro įsiurbimo difuzoriuose;		
	Kritinio Macho skaičiaus priklausomybė nuo strėliškumo.		
11.2	*Sklandmens konstrukcijos. Bendrosios sąvokos*		
	a) Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui;	2	2
	Konstrukcijos klasifikacija: pirminė, antrinė ir tretinė;		
	Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija;		
	Zonų ir skyrių nustatymo sistemos;		
	Įtempis, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempiai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis;		
	Nuotėkio ir vėdinimo priemonės;		
	Sistemos įrengimo priemonės;		
	Apsauga nuo žaibo iškrovos;		
	Orlaivio metalizacija;		
	b) Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos, sparno, uodegos ir variklio tvirtinimo įranga;	1	2
	Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas;		
	Paviršių apsaugos būdai, tokie kaip chromavimas, anodavimas, dažymas;		
	Paviršiaus valymas;		
	Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.		
11.3	*Sklandmens konstrukcijos. Lėktuvai*		
11.3.1	*Liemuo (ATA 52/53/56)*	1	2
	Konstrukcija ir viršslėgio sudarymas;		
	Sparno, stabilizatoriaus, pilono ir važiuoklės tvirtinimo įranga;		
	Sėdynių įrengimas ir krovinių pakrovimo sistema;		
	Durys ir avariniai išėjimai: konstrukcija, mechanizmai, valdymo ir saugos įranga;		
	Langų ir priekinio lango konstrukcija bei mechanizmai.		
11.3.2	*Sparnai (ATA 57)*	1	2
	Konstrukcija;		
	Degalų talpyklos;		
	Važiuoklės, pilono, valdymo plokštumų ir keliamąją jėgą didinančių/pasipriešinimo jėgą sukeliančių įrenginių tvirtinimo įranga.		
11.3.3	*Stabilizatoriai (ATA 55)*	1	2
	Konstrukcija;		
	Valdymo plokštumų tvirtinimas.		

		LYGIS	
		A1	B1.1
11.3.4	*Orlaivio valdymo plokštumos (ATA 55/57)*	1	2
	Konstrukcija ir tvirtinimas;		
	Masės ir aerodinaminis balansavimas.		
11.3.5	*Gondolos/pilonai (ATA 54)*	1	2
	Gondolos/pilonai: — konstrukcija, — priešgaisrinės pertvaros, — variklio tvirtinimo įtaisai.	—	—
11.4	*Oro kondicionavimo ir kabinos viršslėgio sudarymo sistema (ATA 21)*		
11.4.1	*Oro tiekimas*	1	2
	Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį, pagalbinę jėgainę ir antžeminį automobilį.		
11.4.2	*Oro kondicionavimas*	1	3
	Oro kondicionavimo sistemos;		
	Oro cirkuliavimo sistema ir recirkuliaciniai garo aušintuvai;		
	Paskirstymo sistemos;		
	Srauto, temperatūros ir drėgmės reguliavimo sistemos.		
11.4.3	*Kabinos viršslėgio sudarymas*	1	3
	Viršslėgio sudarymo sistemos;		
	Valdymas ir rodmenys, įskaitant reguliavimo ir apsauginius vožtuvus;		
	Kabinos oro slėgio valdikliai.		
11.4.4	*Saugos ir įspėjamoji įranga*	1	3
	Apsaugos ir įspėjamoji įranga.		
11.5	*Prietaisai/avionikos sistemos*		
11.5.1	*Prietaisų sistemos (ATA 31)*	1	2
	Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimatis, greičio ore matuoklis, variometras;		
	Giroskopiniai prietaisai: giroskopinis horizontas, orlaivio padėties rodiklis, krypties rodiklis, aviahorizontas (HSI), posūkio ir slydimo rodiklis, posūkio koordinavimo įrenginys;		
	Kompasai: magnetinis, distancinis;		
	Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjamoji sistema;		
	Prietaisai ant kabinos stiklo;		
	Kitų orlaivio sistemų rodmenys.		
11.5.2	*Avionikos sistemos*	1	1
	Sistemų prietaisų išdėstymo ir veikimo principų pagrindai; — automatinis skrydžio valdymas (ATA 22), — ryšio sistemos (ATA 23), — navigacijos sistemos (ATA 34).	—	—
11.6	*Elektros energija (ATA 24)*	1	3
	Akumuliatorių įmontavimas ir naudojimas;		
	Nuolatinės srovės tiekimas;		

		LYGIS	
		A1	B1.1
	Kintamosios srovės tiekimas;		
	Avarinės elektros energijos tiekimas.		
	Įtampos reguliavimas;		
	Energijos paskirstymas;		
	Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;		
	Grandinių apsauga;		
	Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.		
11.7	*Prietaisai ir įranga (ATA 25)*		
	a) Avarinės įrangos reikalavimai; Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai.	2	2
	b) Keleivių salono išdėstymas; Įrangos išdėstymas; Keleivių salono įranga; Keleivių salono pramogų įranga; Virtuvės įranga; Krovinio pakrovimo ir tvirtinimo įranga; Keleivių trapas.	1	1
11.8	*Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)*	1	3
	a) Gaisro ir dūmų aptikimo ir įspėjimo sistemos; Gaisro gesinimo sistemos; Sistemų patikrinimas.		
	b) Nešiojamieji gesintuvai.	1	1
11.9	*Vairai (ATA 27)*	1	3
	Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris;		
	Valdymas trimeriais;		
	Aktyvus valdymo sistemos apkrovos keitimas;		
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai;		
	Keliamosios jėgos mažinimo įrenginiai, oro stabdžiai;		
	Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, pneumatinis, elektrinis, nuotolinis;		
	Valdymo svertų apkrovimas, krypinėjimo slopintuvas, balansavimas pagal Macho skaičių, krypties vairo ribotuvas, vairų fiksatorius;		
	Balansavimas ir reguliavimas;		
	Smukos išvengimo/įspėjamoji sistema.		
11.10	*Degalų sistemos (ATA 28)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Degalų talpyklos;		
	Degalų tiekimo sistemos;		
	Degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;		
	Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;		
	Rodmenys ir įspėjimai;		
	Degalų pripylimas ir išpylimas;		
	Išilginio balansavimo degalų sistemos.		

		LYGIS	
		A1	B1.1
11.11	*Hidraulinė sistema (ATA 29)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Hidrauliniai skysčiai;		
	Hidrauliniai rezervuarai ir akumuliatoriai;		
	Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;		
	Avarinio slėgio sudarymas;		
	Filtrai;		
	Slėgio ribojimas;		
	Energijos paskirstymas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Sąsajos su kitomis sistemomis.		
11.12	*Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)*	1	3
	Ledo susidarymas, klasifikavimas ir aptikimas;		
	Apsaugos nuo apledėjimo sistemos: elektrinė, karšto oro ir cheminė;		
	Ledo pašalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro, pneumatinė ir cheminė;		
	Lietaus vandenį atstumiančios medžiagos;		
	Zondų ir drenų šildymas;		
	Valytuvų sistemos.		
11.13	*Važiuoklė (ATA 32)*	2	3
	Konstrukcija, smūgio slopinimas;		
	Važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;		
	Padangos;		
	Vairavimas;		
	Pakilimo ir nutūpimo jutikliai.		
11.14	*Žibintai (ATA 33)*	2	3
	Išoriniai: navigaciniai žiburiai, susidūrimo vengimo, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;		
	Vidaus: keleivių salono, įgulos kabinos, krovinių skyriaus;		
	Avarinis apšvietimas.		
11.15	*Deguonies sistema (ATA 35)*	1	3
	Sistemos išdėstymas: įgulos kabinoje, keleivių salone;		
	Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;		
	Tiekimo reguliavimas;		
	Rodmenys ir įspėjimai.		
11.16	*Pneumatinė/vakuumo sistemos (ATA 36)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;		
	Slėgio ribojimas;		
	Paskirstymas;		

		LYGIS	
		A1	B1.1
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Sąsajos su kitomis sistemomis.		
11.17	*Vandens tiekimo/atliekų sistemos (ATA 38)*	2	3
	Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;		
	Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra;		
	Korozijos aspektai.		
11.18	*Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)*	1	2
	Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai;		
	Duomenų įvedimo sistema;		
	Elektroninės bibliotekos sistema;		
	Spausdinimas;		
	Konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).		
11.19	*Integruotoji modulinė avionika (ATA 42)*	1	2
	Integruotosios modulinės avionikos (IMA) moduliuose paprastai gali būti integruotos šios ir kitos funkcijos: oro tiekimo iš variklio valdymo, oro slėgio valdymo, oro vėdinimo ir valdymo, avionikos ir įgulos kabinos vėdinimo valdymo, temperatūros reguliavimo, oro eismo ryšio, avionikos ryšio maršrutizatoriaus, elektros apkrovos valdymo, saugiklių stebėjimo, elektros sistemos BITE, degalų valdymo, stabdymo valdymo, vairavimo valdymo, važiuoklės išleidimo ir įtraukimo, oro slėgio padangose rodymo, alyvos slėgio rodymo, stabdžių temperatūros stebėjimo ir kt.		
	Pagrindinė sistema; tinklo sudedamosios dalys.		
11.20	*Keleivių salono sistemos (ATA 44)*	1	2
	Įrenginiai ir sudedamosios dalys, teikiantys keleiviams pramogas ir užtikrinantys ryšį orlaivyje (ryšio su keleivių salonu duomenų sistema) ir tarp orlaivio keleivių salono bei antžeminių stočių (ryšio su keleivių salonu sistema). Tai skirta pokalbiams, duomenims, muzikai ir vaizdui perduoti.		
	Ryšio su keleivių salonu duomenų sistema suteikia ryšį tarp įgulos kabinos/keleivių salono įgulos ir keleivių salono sistemų. Šios sistemos palaiko keitimąsi duomenimis tarp įvairių susijusių keičiamųjų modulių LRU ir paprastai valdomos iš skrydžio palydovų pultų.		
	Ryšio su keleivių salonu sistemą dažniausiai sudaro serveris, paprastai susietas su šiomis bei kitomis sistemomis: — duomenų perdavimo/radijo ryšio, skrydžio pramogų sistema.	—	—
	Ryšio su keleivių salonu sistema gali turėti ir tokias funkcijas: — prieigą prie pasiruošimo išvykti/išvykimo ataskaitų, — el. pašto/vidaus tinklo/interneto prieigą, — keleivių duomenų bazės,	—	—
	Keleivių salono pagrindinė sistema;		
	Skrydžio pramogų sistema;		
	Išorinio ryšio sistema;		
	Keleivių salono atmintinės sistema;		
	Keleivių salono stebėjimo sistema;		
	Įvairios paskirties keleivių salono sistema.		

		LYGIS	
		A1	B1.1
11.21	*Informacijos sistemos (ATA 46)*	1	2
	Įrenginiai ir sudedamosios dalys, suteikiančios skaitmeninės informacijos, kuri paprastai pateikiama popieriuje, mikrofilmuose ar mikrofišose, laikymo, atnaujinimo ir išrinkimo priemonėse. Tai yra įrenginiai, skirti informacijai saugoti ir išrinkti, pvz., elektroninės bibliotekos atmintinė ir valdiklis. Tai neapima įrenginių ar kitų sudedamųjų dalių, įrengtų dėl kitos paskirties ir naudojamų kitų sistemų, pvz., įgulos kabinos spausdintuvo ar bendrosios paskirties monitoriaus.		
	Tipiniai pavyzdžiai yra oro eismo ir informacijos valdymo sistemos ir tinklo serverio sistemos;		
	Orlaivio bendroji informacijos sistema;		
	Įgulos kabinos informacijos sistema;		
	Techninės priežiūros informacijos sistema;		
	Keleivių salono informacijos sistema;		
	Įvairios informacijos sistema.		

11B MODULIS. LĖKTUVŲ SU STŪMOKLINIAI VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

1 pastaba. Šis modulis netaikomas B3 kategorijai. Atitinkami B3 kategorijai skirti teminiai dalykai apibrėžti 11C modulyje.

2 pastaba. Šis modulis atitinka orlaivių technologiją, susijusią su A2 kategorija ir B1.2 pakategore.

		LYGIS	
		A2	B1.2
11.1	*Skrydžio teorija*		
11.1.1	*Lėktuvo aerodinamika ir vairai*	1	2
	Veikimo principas ir poveikis: — posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai, — polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir priekiniai elementai, — pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;	—	—
	Valdymas naudojant aukščio vairus (elevonus) ir krypties vairus;		
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai, skydeliai;		
	Pasipriešinimo didinimo įrenginiai, spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;		
	Sparno aerodinaminių briaunų, pjūklinės priekinės briaunos poveikis;		
	Paribio sluoksnio valdymas naudojant sūkurių generatorius, pleištus ir įsiurbimo angų priekinės briaunos įrangą;		
	Trimerių, kompensatorių ir antikompensatorių, servotrimerių, spyruoklinių servokompensatorių, masės pusiausvyros, valdymo plokštumų nuokrypio, aerodinaminių kompensatorių valdymas ir poveikis.		
11.1.2.	*Skrydis dideliu greičiu – netaikoma*	—	—
11.2	*Sklandmens konstrukcijos. Bendrosios sąvokos*		
	a) Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui; Konstrukcijos klasifikacija: pirminė, antrinė ir tretinė; Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija; Zonų ir skyrių nustatymo sistemos; Įtempis, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempiai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis; Nuotėkio ir vėdinimo priemonės; Sistemos įrengimo priemonės; Apsauga nuo žaibo iškrovos; Orlaivio metalizacija;	2	2

		LYGIS	
		A2	B1.2
	b) Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos, sparno, uodegos ir variklio tvirtinimo įranga; Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas; Paviršių apsaugos būdai, tokie kaip chromavimas, anodavimas, dažymas; Paviršiaus valymas; Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.	1	2
11.3	*Sklandmens konstrukcijos. Lėktuvai*		
11.3.1	*Liemuo (ATA 52/53/56)*	1	2
	Konstrukcija ir viršslėgio sudarymas;		
	Sparno, stabilizatoriaus, pilono ir važiuoklės tvirtinimo įranga;		
	Sėdynių įrengimas;		
	Durys ir avariniai išėjimai: konstrukcija ir valdymas;		
	Langų ir priekinio lango tvirtinimas.		
11.3.2	*Sparnai (ATA 57)*	1	2
	Konstrukcija;		
	Degalų talpyklos;		
	Važiuoklės, pilono, valdymo plokštumų ir keliamąją jėgą didinančių/pasipriešinimo jėgą sukeliančių įrenginių tvirtinimo įranga.		
11.3.3	*Stabilizatoriai (ATA 55)*	1	2
	Konstrukcija;		
	Valdymo plokštumų tvirtinimas.		
11.3.4	*Orlaivio valdymo plokštumos (ATA 55/57)*	1	2
	Konstrukcija ir tvirtinimas;		
	Masės ir aerodinaminis balansavimas.		
11.3.5	*Gondolos/pilonai (ATA 54)*	1	2
	Gondolos/pilonai: — konstrukcija, — priešgaisrinės pertvaros, — variklio tvirtinimo įtaisai.	—	—
11.4	*Oro kondicionavimo ir kabinos viršslėgio sudarymo sistema (ATA 21)*	1	3
	Viršslėgio sudarymo ir oro kondicionavimo sistemos;		
	Slėgio kabinoje valdikliai, apsaugos ir įspėjamieji įtaisai;		
	Šildymo sistemos.		
11.5	*Prietaisai/avionikos sistemos*		
11.5.1	*Prietaisų sistemos (ATA 31)*	1	2
	Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimatis, greičio ore matuoklis, variometras;		
	Giroskopiniai prietaisai: giroskopinis horizontas, orlaivio padėties rodiklis, krypties rodiklis, aviahorizontas (HSI), posūkio ir slydimo rodiklis, posūkio koordinavimo įrenginys;		
	Kompasai: magnetinis, distancinis;		
	Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjamoji sistema;		
	Prietaisai ant kabinos stiklo;		
	Kitų orlaivio sistemų rodmenys.		

		LYGIS	
		A2	B1.2
11.5.2	*Avionikos sistemos*	1	1
	Sistemų prietaisų išdėstymo ir veikimo principų pagrindai; — automatinis skrydžio valdymas (ATA 22), — ryšio sistemos (ATA 23), — navigacijos sistemos (ATA 34).	—	—
11.6	*Elektros energija (ATA 24)*	1	3
	Akumuliatorių įmontavimas ir naudojimas;		
	Nuolatinės srovės tiekimas;		
	Įtampos reguliavimas;		
	Energijos paskirstymas;		
	Grandinių apsauga;		
	Keitikliai, transformatoriai.		
11.7	*Prietaisai ir įranga (ATA 25)*		
	a) Avarinės įrangos reikalavimai; Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai;	2	2
	b) Keleivių salono išdėstymas; Įrangos išdėstymas; Keleivių salono įranga; Keleivių salono pramogų įranga; Virtuvės įranga; Krovinio pakrovimo ir tvirtinimo įranga; Keleivių trapas.	1	1
11.8	*Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)*		
	a) Gaisro ir dūmų aptikimo ir įspėjimo sistemos; Gaisro gesinimo sistemos; Sistemų patikrinimas.	1	3
	b) Nešiojamieji gesintuvai.	1	3
11.	*Vairai (ATA 27)*	1	3
	Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas;		
	Trimeriai;		
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai;		
	Sistemos valdymas: rankinis;		
	Vairų fiksatoriai;		
	Balansavimas ir reguliavimas;		
	Smukos įspėjamoji sistema.		
11.10	*Degalų sistemos (ATA 28)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Degalų talpyklos;		
	Degalų tiekimo sistemos;		
	Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Degalų pripylimas ir degalų išpylimas.		

		LYGIS	
		A2	B1.2
11.11	*Hidraulinė sistema (ATA 29)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Hidrauliniai skysčiai;		
	Hidrauliniai rezervuarai ir akumuliatoriai;		
	Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis;		
	Filtrai;		
	Slėgio ribojimas;		
	Energijos paskirstymas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema.		
11.12	*Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)*	1	3
	Ledo susidarymas, klasifikavimas ir aptikimas;		
	Ledo pašalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro, pneumatinė ir cheminė;		
	Zondų ir drenų šildymas;		
	Valytuvų sistemos.		
11.13	*Važiuoklė (ATA 32)*	2	3
	Konstrukcija, smūgio slopinimas;		
	Važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;		
	Padangos;		
	Vairavimas;		
	Pakilimo ir nutūpimo jutikliai.		
11.14	*Žibintai (ATA 33)*	2	3
	Išoriniai: navigaciniai žiburiai, susidūrimo vengimo, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;		
	Vidaus: keleivių salono, įgulos kabinos, krovinių skyriaus;		
	Avarinis apšvietimas.		
11.15	*Deguonies sistema (ATA 35)*	1	3
	Sistemos išdėstymas: įgulos kabinoje, keleivių salone;		
	Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;		
	Tiekimo reguliavimas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema.		
11.16	*Pneumatinė/vakuumo sistemos (ATA 36)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;		
	Slėgio ribojimas;		
	Paskirstymas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Sąsajos su kitomis sistemomis.		
11.17	*Vandens tiekimo/atliekų sistemos (ATA 38)*	2	3
	Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;		
	Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra;		
	Korozijos aspektai.		

11C MODULIS. LĖKTUVŲ SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

Pastaba. Šis modulis atitinka orlaivių technologiją, susijusią su B3 kategorija.

		LYGIS
		B3
11.1	*Skrydžio teorija*	
	Lėktuvo aerodinamika ir vairai	1
	Veikimo principas ir poveikis:	—
	— posvyrio valdymas: eleronai,	
	— polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir priekiniai elementai,	
	— pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;	
	Valdymas naudojant aukščio vairus (elevonus) ir krypties vairus;	
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai, plyšiai, priešsparniai, užsparniai, skydeliai;	
	Pasipriešinimo didinimo įrenginiai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;	
	Sparno aerodinaminių briaunų, pjūklinės priekinės briaunos poveikis;	
	Paribio sluoksnio valdymas naudojant sūkurių generatorius, pleištus ir įsiurbimo angų priekinės briaunos įrangą;	
	Trimerių, kompensatorių ir antikompensatorių, servotrimerių, spyruoklinių servokompensatorių, masės pusiausvyros, valdymo plokštumų nuokrypio, aerodinaminių kompensatorių valdymas ir poveikis.	
11.2	*Sklandmens konstrukcijos. Bendrosios sąvokos*	
	a) Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui;	2
	Konstrukcijos klasifikacija: pirminė, antrinė ir tretinė;	
	Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija;	
	Zonų ir skyrių nustatymo sistemos;	
	Įtempis, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempiai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis;	
	Nuotėkio ir vėdinimo priemonės;	
	Sistemos įrengimo priemonės;	
	Apsauga nuo žaibo iškrovos;	
	Orlaivio metalizacija.	
	b) Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos, sparno, uodegos ir variklio tvirtinimo įranga;	2
	Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas;	
	Paviršių apsaugos būdai, tokie kaip chromavimas, anodavimas, dažymas;	
	Paviršiaus valymas;	
	Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.	
11.3	*Sklandmens konstrukcijos. Lėktuvai*	
11.3.1	*Liemuo (ATA 52/53/56)*	1
	Konstrukcija;	
	Sparno, stabilizatoriaus, pilono ir važiuoklės tvirtinimo įranga;	
	Sėdynių įrengimas;	
	Durys ir avariniai išėjimai: konstrukcija ir valdymas;	
	Langų ir priekinio lango tvirtinimas.	
11.3.2	*Sparnai (ATA 57)*	1
	Konstrukcija;	
	Degalų talpyklos;	
	Važiuoklės, pilono, valdymo plokštumų ir keliamąją jėgą didinančių/pasipriešinimo jėgą sukeliančių įrenginių tvirtinimo įranga.	
11.3.3	*Stabilizatoriai (ATA 55)*	1
	Konstrukcija;	
	Valdymo plokštumų tvirtinimas.	

		LYGIS
		B3
11.3.4	*Orlaivio valdymo plokštumos (ATA 55/57)*	1
	Konstrukcija ir tvirtinimas;	
	Masės ir aerodinaminis balansavimas.	
11.3.5	*Gondolos/pilonai (ATA 54)*	
	Gondolos/pilonai: — konstrukcija, — priešgaisrinės pertvaros, — variklio tvirtinimo įtaisai.	1
11.4	*Oro kondicionavimas (ATA 21)*	
	Šildymo ir vėdinimo sistemos.	1
11.5	*Prietaisai/avionikos sistemos*	
11.5.1	*Prietaisų sistemos (ATA 31)*	1
	Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimatis, greičio ore matuoklis, variometras;	
	Giroskopiniai prietaisai: giroskopinis horizontas, orlaivio padėties rodiklis, krypties rodiklis, aviahorizontas (HSI), posūkio ir slydimo rodiklis, posūkio koordinavimo įrenginys;	
	Kompasai: magnetinis, distancinis;	
	Atakos kampo indikatorius, smukos įspėjamoji sistema;	
	Prietaisai ant kabinos stiklo;	
	Kitų orlaivio sistemų rodmenys.	
11.5.2	*Avionikos sistemos*	1
	Sistemų prietaisų išdėstymo ir veikimo principų pagrindai; — automatinis skrydžio valdymas (ATA 22), — ryšio sistemos (ATA 23), — navigacijos sistemos (ATA 34).	—
11.6	*Elektros energija (ATA 24)*	2
	Akumuliatorių įmontavimas ir naudojimas;	
	Nuolatinės srovės tiekimas;	
	Įtampos reguliavimas;	
	Energijos paskirstymas;	
	Grandinių apsauga;	
	Keitikliai, transformatoriai.	
11.7	*Prietaisai ir įranga (ATA 25)*	2
	Avarinės įrangos reikalavimai;	
	Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai.	
11.8	*Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)*	2
	Nešiojamieji gesintuvai.	
11.9	*Vairai (ATA 27)*	3
	Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas;	
	Trimeriai;	
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai;	
	Sistemos valdymas: rankinis;	
	Vairų fiksatoriai;	

		LYGIS
		B3
	Balansavimas ir reguliavimas;	
	Smukos įspėjamoji sistema.	
11.10	*Degalų sistemos (ATA 28)*	2
	Sistemos išdėstymas;	
	Degalų talpyklos;	
	Degalų tiekimo sistemos;	
	Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;	
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	
	Degalų pripylimas ir degalų išpylimas.	
11.11	*Hidraulinė sistema (ATA 29)*	2
	Sistemos išdėstymas;	
	Hidrauliniai skysčiai;	
	Hidrauliniai rezervuarai ir akumuliatoriai;	
	Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis;	
	Filtrai;	
	Slėgio ribojimas;	
	Energijos paskirstymas;	
	Rodmenų ir įspėjimo sistema.	
11.12	*Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)*	1
	Ledo susidarymas, klasifikavimas ir aptikimas;	
	Ledo pašalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro, pneumatinė ir cheminė;	
	Zondų ir drenų šildymas;	
	Valytuvų sistemos.	
11.13	*Važiuoklė (ATA 32)*	2
	Konstrukcija, smūgio slopinimas;	
	Važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;	
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	
	Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;	
	Padangos;	
	Vairavimas.	
11.14	*Žibintai (ATA 33)*	2
	Išoriniai: navigaciniai žiburiai, susidūrimo vengimo, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;	
	Vidaus: keleivių salono, įgulos kabinos, krovinių skyriaus;	
	Avarinis apšvietimas.	
11.15	*Deguonies sistema (ATA 35)*	2
	Sistemos išdėstymas: įgulos kabinoje, keleivių salone;	
	Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;	
	Tiekimo reguliavimas;	
	Rodmenų ir įspėjimo sistema.	

		LYGIS
		B3
11.16	*Pneumatinė/vakuumo sistemos (ATA 36)*	2
	Sistemos išdėstymas;	
	Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;	
	Slėgio ir vakuumo siurbliai;	
	Slėgio ribojimas;	
	Paskirstymas;	
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	
	Sąsajos su kitomis sistemomis.	

12 MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

		LYGIS	
		A3 A4	B1.3 B1.4
12.1	*Skrydžio teorija. Keliamojo sraigto aerodinamika*	1	2
	Terminija;		
	Giroskopo precesijos poveikis;		
	Sukimo reakcija ir krypties valdymas;		
	Keliamosios jėgos asimetrija, mentės galo smuka;		
	Slenkamojo judesio tendencija ir jos koregavimas;		
	Koriolio efektas ir kompensavimas;		
	Sūkurinio žiedo režimas, galios reguliavimas, per didelis pikiravimas ar kabravimas;		
	Savisuka;		
	Žemės efektas.		
12.2	*Orlaivio valdymo sistemos*	2	3
	Ciklinio žingsnio valdymas;		
	Bendrojo žingsnio valdymas;		
	Pokrypio automato lėkštė;		
	Krypties valdymas: reaktyvinio momento kompensavimas, uodegos sraigtas, suspausto oro išmetimas;		
	Keliamojo sraigto stebulė: projektavimo ir veikimo ypatybės;		
	Menčių vibracijos slopintuvai: veikimas ir konstrukcija;		
	Sraigto mentės: keliamojo ir uodegos sraigto menčių konstrukcija ir tvirtinimas;		
	Trimerio valdymas, fiksuotas ir reguliuojamas stabilizatoriai;		
	Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, elektrinis ir nuotolinis;		
	Dirbtinė valdymo svertų apkrova;		
	Balansavimas ir reguliavimas.		
12.3	*Menčių bendrakūgiškumas ir virpesių analizė*	1	3
	Sraigto menčių padėties nustatymas;		
	Keliamojo ir uodegos sraigto menčių bendrakūgiškumas;		

		LYGIS	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Statinis ir dinaminis balansavimas;		
	Virpesių tipai, virpesių mažinimo būdai;		
	Žemės paviršiaus rezonansas.		
12.4	*Pavaros*	1	3
	Pavarų dėžės, keliamasis ir uodegos sraigtai;		
	Sankabos, laisvosios eigos mova ir sraigto stabdis;		
	Uodegos sraigtų pavaros velenai, lanksčiosios movos, guoliai, virpesių slopintuvai ir guolių laikikliai.		
12.5	*Sklandmens konstrukcijos*		
	a) Tinkamumo skraidyti reikalavimai konstrukcijos stiprumui; Konstrukcijos klasifikacija: pirminė, antrinė ir tretinė; Patikimumas, saugus eksploatavimo laikas, nejautrumo pažeidimams koncepcija; Zonų ir skyrių nustatymo sistemos; Įtempis, apkrova, lenkimas, gniuždymas, šlytis, sukimas, tempimas, įtempiai dėl išcentrinių jėgų, nuovargis; Nuotėkio ir vėdinimo priemonės; Sistemos įrengimo priemonės; Apsauga nuo žaibo iškrovos;	2	2
	b) Konstravimo būdai: monokokinės konstrukcijos, špantų, stringerių, lonžeronų, pertvarų, rėmų, sutvirtinimų, spyrių, atotampų, sparno lonžeronų, grindų konstrukcijų, sustiprinimų, išorinės dangos, antikorozinės apsaugos; Pilonų, stabilizatoriaus ir važiuoklės tvirtinimas; Sėdynių įrengimas; Durys: konstrukcija, mechanizmai, valdymo ir saugos įranga; Langų ir priekinio lango konstrukcija; Degalų talpyklos; Priešgaisrinės pertvaros; Variklio tvirtinimo elementai; Konstrukcijos surinkimo metodika: kniedijimas, jungimas varžtais, prijungimas; Paviršių apsaugos būdai, tokie kaip chromavimas, anodavimas, dažymas; Paviršiaus valymas. Sklandmens simetrija: balansavimo būdai ir simetriškumo tikrinimas.	1	2
12,6	*Oro kondicionavimas (ATA 21)*		
12.6.1	*Oro tiekimas*	1	2
	Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį ir antžeminį automobilį.		
12.6.2	*Oro kondicionavimas*	1	3
	Oro kondicionavimo sistemos;		
	Paskirstymo sistemos;		
	Srauto ir temperatūros valdymo sistemos;		
	Apsaugos ir įspėjamoji įranga.		
12.7	*Prietaisai/avionikos sistemos*		
12.7.1	*Prietaisų sistemos (ATA 31)*	1	2
	Dinaminio slėgio prietaisai: aukštimatis, greičio ore matuoklis, variometras;		
	Giroskopiniai prietaisai: giroskopinis horizontas, orlaivio padėties rodiklis, krypties rodiklis, aviahorizontas (HSI), posūkio ir slydimo rodiklis, posūkio koordinavimo įrenginys;		

		LYGIS	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Kompasai: magnetinis, distancinis;		
	Virpesių indikavimo sistemos – HUMS;		
	Prietaisai ant kabinos stiklo;		
	Kitų orlaivio sistemų rodmenys.		
12.7.2	*Avionikos sistemos*	1	1
	Sistemų prietaisų išdėstymas ir veikimo principų pagrindai: automatinis skrydžio valdymas (ATA 22), ryšio sistemos (ATA 23), navigacijos sistemos (ATA 34).		
12.8	*Elektros energija (ATA 24)*	1	3
	Akumuliatorių įmontavimas ir naudojimas;		
	Nuolatinės srovės tiekimas, kintamosios srovės tiekimas;		
	Avarinės elektros energijos tiekimas;		
	Įtampos reguliavimas, grandinių apsauga;		
	Energijos paskirstymas;		
	Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;		
	Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.		
12.9	*Prietaisai ir įranga (ATA 25)*		
	a) Avarinės įrangos reikalavimai; Sėdynės, pritvirtinimo įranga ir saugos diržai; Pakėlimo sistemos.	2	2
	b) Avarinės plūdriosios sistemos; Keleivių salono išdėstymas, krovinio tvirtinimo įranga; Įrangos išdėstymas; Keleivių salono įranga.	1	1
12.10	*Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)*	1	3
	Gaisro ir dūmų aptikimo ir įspėjimo sistemos;		
	Gaisro gesinimo sistemos;		
	Sistemų patikrinimas.		
12.11	*Degalų sistemos (ATA 28)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Degalų talpyklos;		
	Degalų tiekimo sistemos;		
	Degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;		
	Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Degalų pripylimas ir degalų išpylimas.		
12.12	*Hidraulinė sistema (ATA 29)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Hidrauliniai skysčiai;		
	Hidrauliniai rezervuarai ir akumuliatoriai;		
	Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;		
	Avarinio slėgio sudarymas;		
	Filtrai;		
	Slėgio ribojimas;		

		LYGIS	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Energijospaskirstymas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Sąsajos su kitomis sistemomis.		
12.13	*Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)*	1	3
	Ledo susidarymas, klasifikavimas ir aptikimas;		
	Apsaugos nuo apledėjimo sistema ir (arba) ledo šalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro ir cheminė;		
	Lietaus vandenį atstumiančios medžiagos ir vandens šalinimas;		
	Zondų ir drenų šildymas;		
	Valytuvų sistema.		
12.14	*Važiuoklė (ATA 32)*	2	3
	Konstrukcija, smūgio slopinimas;		
	Važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Ratai, padangos, stabdžiai;		
	Vairavimas;		
	Pakilimo ir nutūpimo jutikliai;		
	Slidės, plūdės.		
12.15	*Žibintai (ATA 33)*	2	3
	Išorės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo vengimo, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;		
	Vidaus: keleivių salono, įgulos kabinos, krovinių skyriaus;		
	Avarinis apšvietimas.		
12.16	*Pneumatinė/vakuumo sistemos (ATA 36)*	1	3
	Sistemos išdėstymas;		
	Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;		
	Slėgio ribojimas;		
	Paskirstymas;		
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;		
	Sąsajos su kitomis sistemomis.		
12.17	*Integruotoji modulinė avionika (ATA 42)*	1	2
	Integruotosios modulinės avionikos (IMA) moduliuose paprastai gali būti integruotos šios ir kitos funkcijos: oro tiekimo iš variklio valdymo, oro slėgio valdymo, oro vėdinimo ir valdymo, avionikos ir įgulos kabinos vėdinimo valdymo, temperatūros reguliavimo, oro eismo ryšio, avionikos ryšio maršrutizatoriaus, elektros apkrovos valdymo, saugiklių stebėjimo, elektros sistemos BITE, degalų valdymo, stabdymo valdymo, vairavimo valdymo, važiuoklės išleidimo ir įtraukimo, oro slėgio padangose rodymo, alyvos slėgio rodymo, stabdžių temperatūros stebėjimo ir kt.		
	Pagrindinė sistema;		
	Tinklo sudedamosios dalys.		
12.18	*Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)*	1	2
	Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai;		
	Duomenų įvedimo sistema;		
	Elektroninės bibliotekos sistema;		

		LYGIS	
		A3 A4	B1.3 B1.4
	Spausdinimas;		
	Konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).		
12.19	*Informacijos sistemos (ATA 46)*	1	2
	Įrenginiai ir sudedamosios dalys, suteikiančios skaitmeninės informacijos, kuri paprastai pateikiama popieriuje, mikrofilmuose ar mikrofišose, laikymo, atnaujinimo ir išrinkimo priemones. Tai yra įrenginiai, skirti informacijai saugoti ir išrinkti, pvz., elektroninės bibliotekos atmintinė ir valdiklis. Tai neapima įrenginių ar kitų sudedamųjų dalių, įrengtų dėl kitos paskirties ir naudojamų kitų sistemų, pvz., įgulos kabinos spausdintuvo ar bendrosios paskirties monitoriaus.		
	Tipiniai pavyzdžiai yra oro eismo ir informacijos valdymo sistemos ir tinklo serverio sistemos		
	Orlaivio bendroji informacijos sistema;		
	Įgulos kabinos informacijos sistema;		
	Techninės priežiūros informacijos sistema;		
	Keleivių salono informacijos sistema;		
	Įvairios informacijos sistema.		

13 MODULIS. ORLAIVIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

		LYGIS
		B2
13.1	*Skrydžio teorija*	
	a) Lėktuvo aerodinamika ir vairai	1
	Veikimo principas ir poveikis: — posvyrio valdymas: eleronai ir spoileriai, — polinkio valdymas: aukščio vairai, stabilizatoriai, reguliuojamo atakos kampo stabilizatoriai ir priekiniai elementai, — pokrypio valdymas, vairų ribotuvai;	—
	Valdymas naudojant aukščio vairus (elevonus) ir krypties vairus;	
	Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai: plyšiai, priešsparniai, užsparniai;	
	Pasipriešinimo didinimo įrenginiai: spoileriai, keliamosios jėgos slopintuvai, oro stabdžiai;	
	Trimerių, servotrimerių, valdymo paviršių nuokrypio valdymas ir poveikis;	
	b) *Skrydis dideliu greičiu*	1
	Garso greitis, skrydis ikigarsiniu, transgarsiniu ir viršgarsiniu greičiu;	
	Macho skaičius, kritinis Macho skaičius;	
	c) Keliamojo sraigto aerodinamika	1
	Terminija;	
	Ciklinio žingsnio, bendrojo žingsnio ir reaktyvinio momento kompensavimo veikimo principas ir poveikis.	
13.2	*Konstrukcijos. Bendrosios sąvokos*	
	a) Konstrukcinių sistemų pagrindai;	1
	b) Zonų ir skyrių nustatymo sistemos; Orlaivio metalizacija; Apsauga nuo žaibo iškrovos.	2

		LYGIS
		B2
13.3	*Automatinis skrydis (ATA 22)*	3
	Automatinio orlaivio valdymo pagrindai, įskaitant veikimo principus ir vartojamą terminiją;	
	Valdymo signalų apdorojimas;	
	Darbo režimai: posvyrio, polinkio ir pokrypio kanalai;	
	Krypinėjimo slopintuvai;	
	Stabilumo didinimo sistemos sraigtasparniuose;	
	Automatinis trimerių valdymas;	
	Autopiloto pagalbinės navigacijos priemonės;	
	Automatinės traukos reguliavimo sistemos;	
	Automatinės tūpimo sistemos: veikimo principai ir kategorijos, darbo režimas, artėjimas, tūptinės nuolydis, tūpimas, pakilimas pakartotiniam bandymui, sistemos stebėjimas ir gedimų sąlygos.	
13.4	*Ryšiai/navigacija (ATA 23/34)*	3
	Perdavimo radijo bangomis pagrindai, antenos, perdavimo kanalai, ryšys, imtuvas ir siųstuvas;	
	Šių sistemų darbo principai: — ultratrumpųjų bangų (VHF) radijo ryšys, — trumpųjų bangų (HF) radijo ryšys, — audiosistema, — avarinis vietos nustatymo siųstuvas, — įgulos kabinos savirašis, — labai aukšto dažnio visakryptis radijo švyturys (VOR), — automatinis radijo kompasas (ADF), — tūpimo pagal prietaisus sistema (ILS), — mikrobangė tūpimo sistema (MLS), — komandinis prietaisas; tolimatis (DME), — labai žemo dažnio ir hiperbolinės navigacijos sistema (VLF/Omega), — doplerinės navigacijos sistema, — zoninės navigacijos sistema, RNAV sistema, — skrydžio valdymo sistemos, — pasaulinė padėties nustatymo sistema (GPS), pasaulinė palydovinė navigacijos sistema (GNSS), — inercinė navigacinė sistema (INS), — oro eismo kontrolės atsakiklis, antrinis skrydžių saugumo radiolokatorius, — oro eismo pavojaus ir susidūrimo vengimo sistema (TCAS), — meteorologinis radaras, — radijo aukštimatis, — ARINC ryšio ir pranešimo sistema.	—
13.5	*Elektros energija (ATA 24)*	3
	Akumuliatorių įmontavimas ir naudojimas;	
	Nuolatinės srovės tiekimas;	
	Kintamosios srovės tiekimas;	
	Avarinės elektros energijos tiekimas;	
	Įtampos reguliavimas;	
	Energijos paskirstymas;	
	Keitikliai, transformatoriai, lygintuvai;	
	Grandinių apsauga;	
	Išorinis/antžeminis energijos tiekimas.	

		LYGIS
		B2
13.6	*Prietaisai ir įranga (ATA 25)*	3
	Elektroninės avarinės įrangos reikalavimai;	
	Keleivių salono pramogų įranga.	
13.7	*Vairai (ATA 27)*	
	a) Pagrindinis valdymas: eleronas, aukščio vairas, krypties vairas, spoileris; Valdymas trimeriais; Aktyvus valdymo sistemos apkrovos keitimas; Keliamosios jėgos didinimo įrenginiai; Keliamosios jėgos mažinimo įrenginiai, oro stabdžiai; Sistemos valdymas: rankinis, hidraulinis, pneumatinis; Dirbtinė valdymo svertų apkrova, krypinėjimo slopintuvas, balansavimas pagal Macho skaičių, krypties vairo ribotuvas, vairų fiksatorius; Smukos įspėjamoji sistema.	2
	b) Sistemos valdymas: elektrinis, nuotolinis.	3
13.8	*Prietaisai (ATA 31)*	3
	Klasifikacija;	
	Atmosfera;	
	Terminija;	
	Slėgio matavimo įranga ir sistemos;	
	Dinaminio slėgio sistemos;	
	Aukštimačiai;	
	Variometrai;	
	Greičio ore matuokliai;	
	Machometrai;	
	Aukščio pranešimo/įspėjimo sistemos;	
	Oro duomenų kompiuteriai;	
	Pneumatinių prietaisų sistemos;	
	Tiesioginio matavimo slėgio ir temperatūros matuokliai;	
	Temperatūros rodymo sistemos;	
	Degalų kiekio rodymo sistemos;	
	Giroskopiniai reiškiniai;	
	Giroskopiniai horizontai;	
	Slydimo rodikliai;	
	Krypties giroskopai;	
	Žemės artėjimo įspėjimo sistemos;	
	Kompasų sistemos;	
	Skrydžio duomenų įrašymo sistemos;	
	Elektroninės skrydžio prietaisų sistemos;	
	Įspėjimo prietaisų sistemos, įskaitant pagrindines įspėjimo sistemas ir centralizuotus įspėjimo prietaisų skydus;	
	Smukos įspėjamoji sistema ir atakos kampo rodymo sistemos;	

		LYGIS
		B2
	Virpesių matavimas ir rodymas;	
	Prietaisai ant kabinos stiklo.	
13.9	*Žibintai (ATA 33)*	3
	Išorės: navigaciniai žiburiai, susidūrimo vengimo, tūpimo ir riedėjimo žibintai, ledodaros signalizacija;	
	Vidaus: keleivių salono, įgulos kabinos, krovinių skyriaus;	
	Avarinis apšvietimas.	
13.10	*Vidinės orlaivio techninės priežiūros sistemos (ATA 45)*	3
	Centriniai techninės priežiūros kompiuteriai;	
	Duomenų įvedimo sistema;	
	Elektroninės bibliotekos sistema;	
	Spausdinimas;	
	Konstrukcijos stebėjimas (leistinų paklaidų stebėjimas).	
13.11	*Oro kondicionavimo ir kabinos viršslėgio sudarymo sistema (ATA 21)*	
13.11.1.	*Oro tiekimas*	2
	Oro tiekimo šaltiniai, įskaitant variklį, pagalbinę jėgainę ir antžeminį automobilį.	
13.11.2.	*Oro kondicionavimas*	
	Oro kondicionavimo sistemos;	2
	Oro cirkuliavimo sistema ir recirkuliaciniai garo aušintuvai;	3
	Paskirstymo sistemos;	1
	Srauto, temperatūros ir drėgmės reguliavimo sistemos.	3
13.11.3.	*Viršslėgio sudarymas*	3
	Viršslėgio sudarymo sistemos;	
	Valdymas ir rodmenys, įskaitant reguliavimo ir apsauginius vožtuvus;	
	Kabinos oro slėgio valdikliai.	
13.11.4.	*Saugos ir įspėjamoji įranga*	3
	Apsaugos ir įspėjamoji įranga.	
13.12	*Priešgaisrinė apsauga (ATA 26)*	
	a) Gaisro ir dūmų aptikimo ir įspėjimo sistemos; Gaisro gesinimo sistemos; Sistemų patikrinimas.	3
	b) Nešiojamieji gesintuvai.	1
13.13	*Degalų sistemos (ATA 28)*	
	Sistemos išdėstymas;	1
	Degalų talpyklos;	1
	Degalų tiekimo sistemos;	1
	Degalų nupylimas ore, vėdinimas, išpylimas savitaka;	1
	Kryžminis degalų perpylimas ir tiekimas;	2
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	3
	Degalų pripylimas ir išpylimas;	2
	Išilginio balansavimo degalų sistemos.	3

		LYGIS
		B2
13.14	*Hidraulinė sistema (ATA 29)*	
	Sistemos išdėstymas;	1
	Hidrauliniai skysčiai;	1
	Hidrauliniai rezervuarai ir akumuliatoriai;	1
	Slėgio sudarymas: elektrinis, mechaninis, pneumatinis;	3
	Avarinio slėgio sudarymas;	3
	Filtrai;	1
	Slėgio ribojimas;	3
	Energijos paskirstymas;	1
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	3
	Sąsajos su kitomis sistemomis.	3
13.15	*Apsauga nuo ledo ir lietaus (ATA 30)*	
	Ledo susidarymas, klasifikavimas ir aptikimas;	2
	Apsaugos nuo apledėjimo sistemos: elektrinė, karšto oro ir cheminė;	2
	Ledo pašalinimo sistemos: elektrinė, karšto oro, pneumatinė ir cheminė;	3
	Lietaus vandenį atstumiančios medžiagos;	1
	Zondų ir drenų šildymas;	3
	Valytuvų sistemos.	1
13.16	*Važiuoklė (ATA 32)*	
	Konstrukcija, smūgio slopinimas;	1
	Važiuoklės išleidimo ir įtraukimo sistemos: įprasta ir avarinė;	3
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	3
	Ratai, stabdžiai, ratų antiblokavimo sistema ir automatinė stabdžių sistema;	3
	Padangos;	1
	Vairavimas;	3
	Pakilimo ir nutūpimo jutikliai.	3
13.17	*Deguonies sistema (ATA 35)*	
	Sistemos išdėstymas: įgulos kabinoje, keleivių salone;	3
	Šaltiniai, saugojimas, pripildymas ir paskirstymas;	3
	Tiekimo reguliavimas;	3
	Rodmenų ir įspėjimo sistema.	3
13.18	*Pneumatinė/vakuumo sistemos (ATA 36)*	
	Sistemos išdėstymas;	2
	Šaltiniai: variklis/pagalbinė jėgainė, kompresoriai, rezervuarai, antžeminis tiekimas;	2
	Slėgio ribojimas;	3
	Paskirstymas;	1
	Rodmenų ir įspėjimo sistema;	3
	Sąsajos su kitomis sistemomis.	3
13.19	*Vandens tiekimo/atliekų sistemos (ATA 38)*	2
	Vandens sistemos išdėstymas, tiekimas, paskirstymas, įrangos priežiūra ir išpylimas;	
	Tualetų sistemos išdėstymas, plovimas ir priežiūra;	

		LYGIS
		B2
13.20	*Integruotoji modulinė avionika (ATA 42)*	3
	Integruotosios modulinės avionikos (IMA) moduliuose paprastai gali būti integruotos šios ir kitos funkcijos: oro tiekimo iš variklio valdymo, oro slėgio valdymo, oro vėdinimo ir valdymo, avionikos ir įgulos kabinos vėdinimo valdymo, temperatūros reguliavimo, oro eismo ryšio, avionikos ryšio maršrutizatoriaus, elektros apkrovos valdymo, saugiklių stebėjimo, elektros sistemos BITE, degalų valdymo, stabdymo valdymo, vairavimo valdymo, važiuoklės išleidimo ir įtraukimo, oro slėgio padangose rodymo, alyvos slėgio rodymo, stabdžių temperatūros stebėjimo ir kt.	
	Pagrindinė sistema;	
	Tinklo sudedamosios dalys.	
13.21	*Keleivių salono sistemos (ATA 44)*	3
	Įrenginiai ir sudedamosios dalys, teikiantys keleiviams pramogas ir užtikrinantys ryšį orlaivyje (ryšio su keleivių salonu duomenų sistema) ir tarp orlaivio keleivių salono bei antžeminių stočių (ryšio su keleivių salonu sistema). Tai skirta pokalbiams, duomenims, muzikai ir vaizdui perduoti.	
	Ryšio su keleivių salonu duomenų sistema suteikia ryšį tarp įgulos kabinos/keleivių salono įgulos ir keleivių salono sistemų. Šios sistemos palaiko keitimąsi duomenimis tarp įvairių susijusių keičiamųjų modulių LRU ir paprastai valdomos iš skrydžio palydovų pultų.	
	Ryšio su keleivių salonu sistemą dažniausiai sudaro serveris, paprastai susietas su šiomis bei kitomis sistemomis: — duomenų perdavimo/radijo ryšio, skrydžio pramogų sistema.	—
	Ryšio su keleivių salonu sistema gali turėti ir tokias funkcijas: — prieigą prie pasiruošimo išvykti/išvykimo ataskaitų, — el. pašto/vidaus tinklo/interneto prieigą, — keleivių duomenų bazes,	—
	Keleivių salono pagrindinė sistema;	
	Skrydžio pramogų sistema;	
	Išorinio ryšio sistema;	
	Keleivių salono atmintinės sistema;	
	Keleivių salono stebėjimo sistema;	
	Įvairios paskirties keleivių salono sistema.	
13.22	*Informacijos sistemos (ATA 46)*	3
	Įrenginiai ir sudedamosios dalys, suteikiančios skaitmeninės informacijos, kuri paprastai pateikiama popieriuje, mikrofilmuose ar mikrofišose, laikymo, atnaujinimo ir išrinkimo priemones. Tai yra įrenginiai, skirti informacijai saugoti ir išrinkti, pvz., elektroninės bibliotekos atmintinė ir valdiklis. Tai neapima įrenginių ar kitų sudedamųjų dalių, įrengtų dėl kitos paskirties ir naudojamų kitų sistemų, pvz., įgulos kabinos spausdintuvo ar bendrosios paskirties monitoriaus.	
	Tipiniai pavyzdžiai yra oro eismo ir informacijos valdymo sistemos ir tinklo serverio sistemos	
	Orlaivio bendroji informacijos sistema;	
	Įgulos kabinos informacijos sistema;	
	Techninės priežiūros informacijos sistema;	
	Keleivių salono informacijos sistema;	
	Įvairios informacijos sistema.	

14 MODULIS. VARIKLIAI

		LYGIS
		B2
14.1	*Turbininiai varikliai*	
	a) Turboreaktyvinių, turboventiliatorinių, turboveleninių ir turbosraigtinių variklių konstrukcija ir veikimo principas;	1
	b) Elektroninės variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemos (FADEC).	2
14.2	*Variklio rodmenų sistemos*	2
	Dujų temperatūra už turbinos/turbinos dujų tarppakopinė temperatūra;	
	Variklio sukimosi dažnis;	
	Variklio traukos rodmenys: variklio slėgimo laipsnis, dujų slėgio už turbinos ar dujų slėgio reaktyvinėje tūtoje sistemos;	
	Alyvos slėgis ir temperatūra;	
	Degalų slėgis, temperatūra ir sąnaudos;	
	Įsiurbimo slėgis;	
	Variklio sukimo momentas;	
	Propelerio greitis.	
14.3	*Paleidimo ir uždegimo sistemos*	2
	Variklio paleidimo sistemos ir jos sudedamųjų dalių veikimas;	
	Uždegimo sistema ir jos sudedamosios dalys;	
	Techninės priežiūros saugos reikalavimai.	

15 MODULIS. DUJŲ TURBININIS VARIKLIS

		LYGIS	
		A	B1
15.1	*Pagrindai*	1	2
	Potencinė energija, kinetinė energija, Niutono dėsniai, izobarinis procesas;		
	Jėgos, darbo, galios, energijos, greičio, pagreičio sąryšis;		
	Turboreaktyvinių, turboventiliatorinių, turboveleninių ir turbosraigtinių variklių konstrukcija ir veikimas.		
15.2	*Variklio veikimo charakteristikos*	—	2
	Bendroji trauka, grynoji trauka, kritinio skerspjūvio reaktyvinės tūtos trauka, traukos paskirstymas, atstojamoji trauka, arklio jėgomis išreikšta trauka, lygiavertė veleno galia arklio jėgomis, savitosios degalų sąnaudos;		
	Variklio naudingumo koeficientas;		
	Dvikontūriškumo laipsnis ir variklio slėgimo laipsnis;		
	Dujų srauto slėgis, temperatūra ir greitis;		
	Variklio vardinė trauka, statinė trauka, greičio, aukščio ir karšto klimato poveikis, nuo temperatūros ir slėgio mažai priklausanti trauka, apribojimai.		
15.3	*Oro įsiurbimo difuzorius*	2	2
	Kompresoriaus oro įsiurbimo kanalai;		
	Įvairių įsiurbimo difuzorių konfigūracijų poveikis;		
	Apsauga nuo apledėjimo.		
15.4	*Kompresoriai*	1	2
	Ašinis ir išcentrinis kompresoriai;		
	Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas bei pritaikymas;		

		LYGIS	
		A	B1
	Ventiliatoriaus balansavimas;		
	Veikimas;		
	Srauto atitrūkimo nuo kompresoriaus mentelių ir pompažo priežastys ir poveikis;		
	Oro srauto reguliavimo būdai: išleidimo vožtuvai, reguliuojamos įsiurbimo difuzoriaus mentelės, reguliuojamos statoriaus mentelės, besisukančio statoriaus mentelės;		
	Kompresoriaus slėgimo laipsnis.		
15.5	*Degimo kamera*	1	2
	Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas.		
15.6	*Turbina*	2	2
	Skirtingų tipų turbinų mentelių veikimo principas ir charakteristikos;		
	Mentelių tvirtinimas prie rotoriaus;		
	Turbinos nukreipiamosios mentelės;		
	Turbinos mentelių įtempių ir valkšnumo priežastys ir poveikis.		
15.7	*Išmetimo tūta*	1	2
	Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas;		
	Siaurėjanti, platėjanti ir kintamo skerspjūvio tūtos;		
	Variklio triukšmo slopinimas;		
	Traukos reverso įrenginiai.		
15.8	*Guoliai ir sandarikliai*	—	2
	Konstrukcijos ypatumai ir veikimo principas.		
15.9	*Tepalai ir degalai*	1	2
	Savybės ir specifikacijos;		
	Degalų priedai;		
	Saugos priemonės.		
15.10	*Tepimo sistema*	1	2
	Sistemos veikimas, išdėstymas ir sudedamosios dalys.		
15.11	*Degalų sistemos*	1	2
	Variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemų, įskaitant elektroninę variklio valdymo sistemą (FADEC), veikimas.		
	Sistemų išdėstymas ir sudedamosios dalys.		
15.12	*Oro sistemos*	1	2
	Variklio oro paskirstymo ir apsaugos nuo apledėjimo sistemų, įskaitant vidaus vėdinimą, sandarinimą ir išorinį oro tiekimą, veikimas.		
15.13	*Paleidimo ir uždegimo sistemos*	1	2
	Variklio paleidimo sistemos ir jos sudedamųjų dalių veikimas;		
	Uždegimo sistema ir jos sudedamosios dalys;		
	Techninės priežiūros saugos reikalavimai.		
15.14	*Variklio rodmenų sistemos*	1	2
	Dujų temperatūra už turbinos/turbinos dujų tarppakopinė temperatūra;		
	Variklio traukos rodmenys: variklio slėgimo laipsnis, dujų slėgio už turbinos ar dujų slėgio reaktyvinėje tūtoje sistemos;		
	Alyvos slėgis ir temperatūra;		
	Degalų slėgis ir srautas;		
	Variklio sukimosi dažnis;		

		LYGIS	
		A	B1
	Virpesių matavimas ir rodymas;		
	Sukimo momentas;		
	Galia.		
15.15	*Galios didinimo sistemos*	—	1
	Veikimo principas ir pritaikymas;		
	Vandens įpurškimas, vandens ir metanolio mišinys;		
	Forsažo sistemos.		
15.16	*Turbosraigtiniai varikliai*	1	2
	Aerodinaminio ryšio/laisvos turbinos ir pavara sujungtos turbinos;		
	Reduktoriai;		
	Integruotas variklio ir propelerio reguliatorius;		
	Viršgreičio ribotuvai.		
15.17	*Turboveleniniai varikliai*	1	2
	Išdėstymas, pavarų sistemos, reduktoriai, sankabos, valdymo sistemos.		
15.18	*Pagalbinės jėgainės (APU)*	1	2
	Paskirtis, veikimo principas, apsaugos sistemos.		
15.19	*Jėgainių įrengimas*	1	2
	Priešgaisrinių pertvarų konstrukcija, variklių gaubtai, triukšmo slopinimo plokštės, variklio tvirtinimo elementai, antivibraciniai tvirtinimo elementai, žarnos, vamzdžiai, maitinimo linijos, jungtys, laidų pynės, valdymo lynai ir traukės, kėlimo įtaisai ir nuotakai.		
15.20	*Priešgaisrinės sistemos*	1	2
	Ugnies aptikimo ir gesinimo sistemų veikimas.		
15.21	*Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas*	1	3
	Paleidimas ir antžeminis išbandymas;		
	Variklio galingumo ir parametrų aiškinimas;		
	Tendencijų (įskaitant tepalo analizę, virpesius ir slėgio kitimą) stebėjimas;		
	Variklio ir jo sudedamųjų dalių tikrinimas pagal variklio gamintojo nurodytus kriterijus, leidžiamąsias nuokrypas ir duomenis;		
	Kompresoriaus plovimas/valymas;		
	Pašalinių objektų sukelti pažeidimai.		
15.22	*Variklio laikymas ir konservavimas*	—	2
	Variklio ir pagalbinių įrenginių/sistemų konservavimas ir iškonservavimas.		

16 MODULIS. STŪMOKLINIS VARIKLIS

		LYGIS		
		A	B1	B3
16.1	*Pagrindai*	1	2	2
	Mechaninis, šiluminis ir tūrinis naudingumo koeficientas;			
	Veikimo principai – dvitaktis, keturtaktis, benzininis, dyzelinis;			
	Darbinis tūris ir slėgimo laipsnis;			
	Variklio konfigūracija ir uždegimo eiliškumas.			

		LYGIS		
		A	B1	B3
16.2	*Variklio veikimo charakteristikos*	1	2	2
	Galios apskaičiavimas ir matavimas;			
	Variklio galiai poveikį turintys veiksniai;			
	Mišiniai/liesinimas, uždegimo ankstinimas.			
16.3	*Variklio konstrukcija*	1	2	2
	Cilindrų blokas, alkūninis velenas, paskirstymo velenai, karteris;			
	Papildomų agregatų pavaros;			
	Stūmoklinė grupė;			
	Švaistikliai, įsiurbimo ir išmetimo kolektoriai;			
	Vožtuvų mechanizmai;			
	Propelerio reduktorius.			
16.4	*Variklio degalų sistemos*			
16.4.1	*Karbiuratoriai*	1	2	2
	Tipai, konstrukcija ir veikimo principas;			
	Apledėjimas ir šildymas.			
16.4.2	*Degalų įpurškimo sistemos*	1	2	2
	Tipai, konstrukcija ir veikimo principas.			
16.4.3	*Elektroninė variklio valdymo sistema*	1	2	2
	Variklio valdymo ir degalų dozavimo sistemų, įskaitant elektroninę variklio valdymo sistemą (FADEC), veikimas.			
	Sistemų išdėstymas ir sudedamosios dalys.			
16.5	*Paleidimo ir uždegimo sistemos*	1	2	2
	Paleidimo sistemos, pašildymo sistemos;			
	Magnetų tipai, konstrukcija ir veikimo principas;			
	Aukštos įtampos laidai, uždegimo žvakės;			
	Žemos ir aukštos įtampos sistemos.			
16.6	*Įsiurbimo, išmetimo ir aušinimo sistemos*	1	2	2
	Įsiurbimo sistemų, įskaitant oro įsiurbimo sistemas, konstrukcija ir veikimo principas;			
	Išmetimo sistemos ir variklio aušinimo sistemos – aušinimas oru ir vandeniu.			
16.7	*Įpūtimas/turboįpūtimas*	1	2	2
	Įpūtimo principas ir tikslas bei jo poveikis variklio parametrams;			
	Įpūtimo/turboįpūtimo sistemų konstrukcija ir veikimo principas;			
	Sistemos terminija;			
	Valdymo sistemos;			
	Sistemos apsauga.			
16.8	*Tepalai ir degalai*	1	2	2
	Savybės ir specifikacijos;			
	Degalų priedai;			
	Saugos priemonės.			
16.9	*Tepimo sistema*	1	2	2
	Sistemos veikimas, išdėstymas ir sudedamosios dalys.			

		LYGIS		
		A	B1	B3
16.10	*Variklio rodmenų sistemos*	1	2	2
	Variklio sukimosi dažnis;			
	Cilindro galvutės temperatūra;			
	Aušalo temperatūra;			
	Alyvos slėgis ir temperatūra;			
	Išmetamų dujų temperatūra;			
	Degalų slėgis ir srautas;			
	Įpūtimo slėgis.			
16.11	*Jėgainių įrengimas*	1	2	2
	Priešgaisrinių pertvarų konstrukcija, variklių gaubtai, triukšmo slopinimo plokštės, variklio tvirtinimo elementai, antivibraciniai tvirtinimo elementai, žarnos, vamzdžiai, maitinimo linijos, jungtys, laidų pynės, valdymo lynai ir traukės, kėlimo įtaisai ir nuotakai.			
16.12	*Variklio priežiūra ir antžeminis veikimas*	1	3	2
	Paleidimas ir antžeminis išbandymas;			
	Variklio galingumo ir parametrų aiškinimas;			
	Variklio ir jo sudedamųjų dalių tikrinimas pagal variklio gamintojo nurodytus kriterijus, leidžiamąsias nuokrypas ir duomenis.			
16.13	*Variklio laikymas ir konservavimas*	—	2	1
	Variklio ir pagalbinių įrenginių/sistemų konservavimas ir iškonservavimas.			

17A MODULIS. PROPELERIS

Pastaba. Šis modulis netaikomas B3 kategorijai. Atitinkami B3 kategorijai skirti teminiai dalykai apibrėžti 17B modulyje.

		LYGIS	
		A	B1
17.1	*Pagrindai*	1	2
	Mentės elemento teorija;		
	Didelis/mažas mentės kampas, reverso kampas, atakos kampas, sukimosi dažnis;		
	Propelerio slydimas;		
	Aerodinaminė, išcentrinė ir traukos jėgos;		
	Sukimo momentas;		
	Santykinis oro srauto tekėjimas mentės atakos kampo atžvilgiu;		
	Virpesiai ir rezonansas.		
17.2	*Propelerio konstrukcija*	1	2
	Medinių, kompozitinių ir metalinių propelerių konstravimo būdai ir naudojamos medžiagos;		
	Mentės padėtis, mentės šaknis, mentės pilvelis, mentės nugarėlė ir stebulė;		
	Fiksuoto žingsnio, keičiamo žingsnio, pastovaus sukimosi dažnio propeleriai;		
	Propelerio/propelerio aptako įrengimas.		
17.3	*Propelerio žingsnio keitimo mechanizmas*	1	2
	Propelerio sukimosi dažnio valdymo ir žingsnio keitimo būdai, mechaninis ir elektrinis/elektroninis;		
	Pasukimas pasraučiui ir stabdymo padėtis;		
	Apsaugos nuo per didelio sukimosi dažnio sistema.		
17.4	*Propelerio sinchronizavimas*	—	2
	Sinchronizavimas ir fazių sinchronizavimo įranga.		

		LYGIS	
		A	B1
17.5	*Propelerio apsauga nuo apledėjimo* Ledo šalinimo skysčiu ir elektra įranga.	1	2
17.6	*Propelerio techninė priežiūra* Statinis ir dinaminis balansavimas; Mentės bendrakūgiškumo reguliavimas; Mentės pažeidimo, erozijos, korozijos, pažeidimo nuo smūgio, išsisluoksniavimo įvertinimas; Propelerio priežiūros/remonto planas; Propelerio variklinis režimas.	1	3
17.7	*Propelerio laikymas ir konservavimas* Propelerio konservavimas ir iškonservavimas.	1	2

17B MODULIS. PROPELERIS

Pastaba. Šis modulis atitinka orlaivių propelerių technologiją, susijusią su B3 kategorija.

		LYGIS
		B3
17.1	*Pagrindai* Mentės elemento teorija; Didelis/mažas mentės kampas, reverso kampas, atakos kampas, sukimosi dažnis; Propelerio slydimas; Aerodinaminė, išcentrinė ir traukos jėgos; Sukimo momentas; Santykinis oro srauto tekėjimas mentės atakos kampo atžvilgiu; Virpesiai ir rezonansas.	2
17.2	*Propelerio konstrukcija* Medinių, kompozitinių ir metalinių propelerių konstravimo būdai ir naudojamos medžiagos; Mentės padėtis, mentės šaknis, mentės pilvelis, mentės nugarėlė ir stebulė; Fiksuoto žingsnio, keičiamo žingsnio, pastovaus sukimosi dažnio propeleriai; Propelerio/propelerio aptako įrengimas.	2
17.3	*Propelerio žingsnio keitimo mechanizmas* Propelerio sukimosi dažnio valdymo ir žingsnio keitimo būdai, mechaninis ir elektrinis/elektroninis; Pasukimas pasraučiui ir stabdymo padėtis; Apsaugos nuo per didelio sukimosi dažnio sistema.	2
17.4	*Propelerio sinchronizavimas* Sinchronizavimas ir fazių sinchronizavimo įranga.	2
17.5	*Propelerio apsauga nuo apledėjimo* Ledo šalinimo skysčiu ir elektra įranga.	2
17.6	*Propelerio techninė priežiūra* Statinis ir dinaminis balansavimas; Mentės bendrakūgiškumo reguliavimas; Mentės pažeidimo, erozijos, korozijos, pažeidimo nuo smūgio, išsisluoksniavimo įvertinimas; Propelerio priežiūros/remonto planas; Propelerio variklinis režimas.	2
17.7	*Propelerio laikymas ir konservavimas* Propelerio konservavimas ir iškonservavimas.	2

II priedėlis

Pagrindinio egzamino standartas

1. **Bendrosios nuostatos**

1.1. Visi pagrindiniai egzaminai vyksta pateikiant klausimus su atsakymų variantais (testus) ir tekstinius klausimus, kaip nurodyta toliau. Nemokančiajam dalyko netinkamos alternatyvos turi atrodyti vienodai tikėtinos. Visos alternatyvos turi būti aiškiai susijusios su klausimu ir sudarytos iš panašių žodžių, gramatinių konstrukcijų ir būti panašaus ilgio. Klausimuose su skaičiais neteisingi atsakymai turi atitikti procedūrines klaidas, pvz., netinkamą prasmę ar netinkamą vienetų perskaičiavimą: tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.

1.2. Kiekvienam klausimui su atsakymų variantais pateikiami 3 atsakymo variantai, iš kurių vienas yra teisingas, ir pagal kiekvieną modulį pareiškėjui skiriamos vidutiniškai 75 sekundės atsakyti į kiekvieną klausimą.

1.3. Atsakymas į kiekvieną tekstinį klausimą turi būti pateiktas raštu ir pareiškėjui skiriama vidutiniškai 20 minučių atsakyti į kiekvieną klausimą.

1.4. Tinkami tekstiniai klausimai pateikiami ir įvertinami naudojant 66 dalies I priede nurodytų 7A, 7B, 9A, 9B ir 10 modulių programą.

1.5. Į kiekvieną klausimą turi būti pateiktas standartinis atsakymas, apimantis visus žinomus alternatyvius atsakymus, tinkančius kitiems poskyriams.

1.6. Standartinis atsakymas suskirstomas į svarbių aspektų, vadinamųjų esminių punktų, sąrašą.

1.7. Modulių egzaminų teigiamas įvertinimas pagal klausimus su atsakymų variantais yra 75 %.

1.8. Kiekvieno tekstinio klausimo teigiamas įvertinimas yra 75 %, t. y. pareiškėjo atsakyme turi būti 75 % reikalaujamų tame klausime minimų esminių punktų ir negali būti padaryta esminės klaidos būtino esminio punkto atžvilgiu.

1.9. Jeigu neišlaikoma klausimų su atsakymų variantais arba tekstinių klausimų egzamino dalis, perlaikyti reikia tik atitinkamą egzamino dalį.

1.10. Sprendžiant, ar pareiškėjas išlaikė egzaminą, neigiamų taškų sistemos naudoti neleidžiama.

1.11. Neišlaikytą tam tikro modulio egzaminą galima perlaikyti ne anksčiau kaip po 90 dienų nuo šio modulio neišlaikyto egzamino datos, išskyrus tuos atvejus, kai pagal IV priedą (147 dalį) licencijuota techninės priežiūros mokymo organizacija rengia neišlaikyto modulio egzamino atitinkamų dalykų kurso kartojimą ir neišlaikyto modulio egzaminas gali būti perlaikytas po 30 dienų.

1.12. 66.A.25 dalyje reikalaujami laikotarpiai taikomi kiekvienam atskiram modulio egzaminui, išskyrus tuos, kurie buvo išlaikyti gaunant kitos kategorijos licenciją, ir jei ta licencija jau išduota.

1.13. Egzaminus iš kiekvieno modulio galima laikyti tris kartus iš eilės. Kitus tris kartus bandyti galima tik po metų.

Pareiškėjas turi raštu patvirtinti techninės priežiūros mokymo organizacijai ar kompetentingai institucijai, kuriai teikia paraišką laikyti egzaminą, bandymų laikyti egzaminą skaičių per pastaruosius metus ir datas bei organizaciją ar kompetentingą instituciją, kurioje tai buvo daryta. Techninės priežiūros mokymo organizacija ar kompetentinga institucija turi patikrinti bandymų laikyti egzaminą skaičių per nustatytą laikotarpį.

2. **Moduliui skirtų klausimų skaičius**

2.1. 1 MODULIS. MATEMATIKA

A kategorija. 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 20 min.

B1 kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 40 min.

B2 kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 40 min.

B3 kategorija. 28 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 35 min.

2.2. 2 MODULIS. FIZIKA

A kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 40 min.

B1 kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B2 kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B3 kategorija. 28 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 35 min.

2.3. 3 MODULIS. ELEKTROTECHNIKOS PAGRINDAI

A kategorija. 20 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B1 kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B2 kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B3 kategorija. 24 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 30 min.

2.4. 4 MODULIS. ELEKTRONIKOS PAGRINDAI

B1 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B2 kategorija. 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 50 min.

B3 kategorija. 8 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 10 min.

2.5. 5 MODULIS. SKAITMENINĖS TECHNOLOGIJOS/ELEKTRONINIŲ PRIETAISŲ SISTEMOS

A kategorija. 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 20 min.

B1.1 ir B1.3 kategorijos. 40 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 50 min.

B1.2 ir B1.4 kategorijos. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B2 kategorija. 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 90 min.

B3 kategorija. 16 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 20 min.

2.6. 6 MODULIS. MEDŽIAGOS IR TECHNINĖ ĮRANGA

A kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B1 kategorija. 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 90 min.

B2 kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 75 min.

B3 kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 75 min.

2.7. 7A MODULIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS PRAKTIKA

A kategorija. 72 klausimai su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas – 90 min. ir 40 min.

B1 kategorija. 80 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas – 100 min. ir 40 min.

B2 kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas – 75 min. ir 40 min.

7B MODULIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS PRAKTIKA

B3 kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 2 tekstiniai klausimai. Skirtas laikas – 75 min. ir 40 min.

2.8. 8 MODULIS. AERODINAMIKOS PAGRINDAI

A kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B1 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B2 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B3 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

2.9. 9A MODULIS. ŽMOGIŠKIEJI VEIKSNIAI

A kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 25 min. ir 20 min.

B1 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 25 min. ir 20 min.

B2 kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 25 min. ir 20 min.

9B MODULIS. ŽMOGIŠKIEJI VEIKSNIAI

B3 kategorija. 16 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 20 min. ir 20 min.

2.10. 10 MODULIS. AVIACIJOS TEISĖ

A kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 40 min. ir 20 min.

B1 kategorija. 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 50 min. ir 20 min.

B2 kategorija. 40 klausimų su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 50 min. ir 20 min.

B3 kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 1 tekstinis klausimas. Skirtas laikas – 40 min. ir 20 min.

2.11. 11A MODULIS. LĖKTUVŲ SU TURBININIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

A kategorija. 108 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 135 min.

B1 kategorija. 140 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 175 min.

11B MODULIS. LĖKTUVŲ SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

A kategorija. 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 90 min.

B1 kategorija. 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 125 min.

11C MODULIS. LĖKTUVŲ SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

B3 kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 75 min.

2.12. 12 MODULIS. SRAIGTASPARNIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

A kategorija. 100 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 125 min.

B1 kategorija. 128 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 160 min.

2.13. 13 MODULIS. ORLAIVIŲ AERODINAMIKA, KONSTRUKCIJOS IR SISTEMOS

B2 kategorija. 180 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 225 min. Prireikus klausimai ir skirtas laikas gali būti padalyti į du egzaminus.

2.14. 14 MODULIS. VARIKLIAI

B2 kategorija. 24 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 30 min.

2.15. 15 MODULIS. DUJŲ TURBININIS VARIKLIS

A kategorija. 60 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 75 min.

B1 kategorija. 92 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 115 min.

2.16. 16 MODULIS. STŪMOKLINIS VARIKLIS

A kategorija. 52 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 65 min.

B1 kategorija. 72 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 90 min.

B3 kategorija. 68 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 85 min.

2.17. 17A MODULIS. PROPELERIS

A kategorija. 20 klausimų su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 25 min.

B1 kategorija. 32 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 40 min.

17B MODULIS. PROPELERIS

B3 kategorija. 28 klausimai su atsakymų variantais ir 0 tekstinių klausimų. Skirtas laikas – 35 min.

III priedėlis

Orlaivio tipo mokymo kurso ir egzamino standartas.

Stažuotė

1. **Bendrosios nuostatos**

Orlaivio tipo mokymą turi sudaryti teorijos kursas, egzaminas ir, išskyrus C kategorijos kvalifikacijas, praktinis mokymas ir egzaminas.

a) Teorijos kursas ir egzaminai turi atitikti šiuos reikalavimus:

i) Juos turi vykdyti techninės priežiūros mokymo organizacija, tinkamai patvirtinta pagal IV priedą (147 dalį), arba, jei tai kitos organizacijos, – tiesiogiai patvirtintos kompetentingos institucijos.

ii) Turi atitikti, išskyrus kai leidžia c punkte aprašyti skirtumų mokymai:

aktualius elementus, apibrėžtus pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 nustatytų tinkamumo naudoti duomenų privalomoje dalyje, arba, jei tokių elementų nėra, šio priedėlio 3.1 punkte aprašytą standartą ir

šio priedėlio 4.1 punkte aprašytą orlaivio tipo teorinio mokymo standartą.

iii) Jei asmuo turi C kategorijos kvalifikaciją ir universitetinį išsilavinimą, kaip aprašyta 66.A.30 dalies a punkto 5 papunktyje, pirmasis atitinkamas orlaivio tipo teorijos kursas turi būti B1 arba B2 kategorijos lygio.

iv) Turi būti pradėti ir pabaigti ne seniau kaip prieš trejus metus iki orlaivio tipo kvalifikacijos patvirtinimo paraiškos pateikimo.

b) Praktinis mokymas ir egzaminas turi atitikti šiuos reikalavimus:

i) Juos turi vykdyti techninės priežiūros mokymo organizacija, tinkamai patvirtinta pagal IV priedą (147 dalį), arba, jei tai kitos organizacijos, – tiesiogiai patvirtintos kompetentingos institucijos.

ii) Turi atitikti, išskyrus kai leidžia c punkte aprašyti skirtumų mokymai:

aktualius elementus, apibrėžtus pagal Reglamentą (ES) Nr. 748/2012 nustatytų tinkamumo naudoti duomenų privalomoje dalyje, arba, jei tokių elementų nėra, šio priedėlio 3.2 punkte aprašytą standartą ir

šio priedėlio 4.2 punkte aprašytą orlaivio tipo praktinio mokymo standartą.

iii) Turi aprėpti tipinį atitinkamo orlaivio tipo techninės priežiūros veiklos rinkinį.

iv) Turi būti praktiškai patikrinamas naudojant įrangą, sudedamąsias dalis, imituoklius, kitus treniruoklius ar orlaivį.

v) Turi būti pradėti ir pabaigti ne seniau kaip prieš trejus metus iki orlaivio tipo kvalifikacijos patvirtinimo paraiškos pateikimo.

c) Skirtumų mokymas

i) Skirtumų mokymas – tai mokymas, būtinas norint apimti Agentūros nustatytus skirtumus tarp dviejų to paties gamintojo orlaivio tipo kvalifikacijų.

ii) Skirtumų mokymas turi būti skiriamas konkrečiais atvejais, atsižvelgiant į šio III priedėlio reikalavimus dėl orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo teorinių ir praktinių elementų.

iii) Baigus skirtumų mokymą orlaivio tipo kvalifikacija licencijoje patvirtinama tik tada, jei pareiškėjas dar atitinka ir vieną iš šių reikalavimų:

— jo licencijoje patvirtinta orlaivio tipo kvalifikacija, dėl skirtumų su kuria nustatytas skirtumų mokymas, arba

— jis įvykdė orlaivio tipo mokymo reikalavimus, skirtus orlaiviui, dėl skirtumų, su kuriais nustatytas skirtumų mokymas.

2. **Orlaivio tipo mokymo lygiai**

Toliau išvardyti trys lygiai apibrėžia tikslus, mokymo nuodugnumą ir žinių lygį, kurio siekiama tuo mokymu.

— *1 lygis. Trumpa sklandmens, sistemų ir jėgainės apžvalga, pateikta orlaivio techninės priežiūros žinyno/tinkamumo skraidyti užtikrinimo instrukcijų sistemų aprašo skyriuje.*

Kurso tikslai. Baigęs 1 lygio mokymus mokinys sugebės:

a) bendrais žodžiais ir pavyzdžiais paprastai apibūdinti dalyko esmę, vartoti būdingus terminus ir žinos saugos priemones, susijusias su sklandmeniu, jo sistemomis ir jėgaine;

b) nustatyti orlaivio žinynus, techninio aptarnavimo tvarką, kuri yra svarbi sklandmeniui, jo sistemoms ir jėgainei;

c) apibūdinti bendrą svarbiausių orlaivio sistemų išdėstymą;

d) apibūdinti orlaivio jėgainės išdėstymą ir jos charakteristikas;

e) atpažinti kartu su orlaiviu naudojamus specialius įrankius ir kontrolės prietaisus.

— *2 lygis. Sistemų pagrindų apžvalga: valdymo elementai, rodikliai, pagrindinės sudedamosios dalys, įskaitant jų vietą ir paskirtį, priežiūra ir nesudėtingų trikčių šalinimas. Bendros žinios apie teorinius ir praktinius dalyko aspektus.*

Kurso tikslai. Be žinių, įgytų išklausius 1 lygio kursą, mokinys, baigęs 2 lygio kursą, papildomai gali:

a) suprasti teorinius pagrindus; taikyti žinias praktiškai, laikydamasis išsamių procedūrų;

b) prisiminti saugos priemones, būtinas atliekant darbus su orlaiviu, jėgaine ir sistemomis arba netoli jų;

c) apibūdinti orlaivio ir jo sistemų priežiūrą, ypač priėjimą prie jų, energijos tiekimą ir šaltinius;

d) nustatyti pagrindinių sudedamųjų dalių vietą;

e) paaiškinti įprastą pagrindinių sistemų darbą, įskaitant jų pavadinimus ir sąvokas;

f) atlikti toliau išvardytų orlaivio sistemų priežiūros darbus: degalų, jėgainės, hidraulinės, važiuoklės, vandens/atliekų ir deguonies sistemų;

g) įrodyti savo sugebėjimą naudotis įgulos įrašais skrydžio apskaitos žurnaluose ir vidinės gedimų kontrolės sistemos duomenimis (nesudėtingų trikčių šalinimas) bei nustatyti orlaivio tinkamumą skraidyti pagal MEL/CDL;

h) parodyti, kaip naudojasi, supranta ir taiko atitinkamus dokumentus, įskaitant tinkamumo skraidyti užtikrinimo, techninės priežiūros žinyną, iliustruotą dalių katalogą ir kt.

— *3 lygis. Išsamus sudedamųjų dalių, jų veikimo, įrengimo vietos, išmontavimo ir įmontavimo bei BITE ir trikčių šalinimo metodų apibūdinimas pagal techninės priežiūros žinyną.*

Kurso tikslai. Be žinių, įgytų išklausius 1 ir 2 lygio kursus, mokinys, baigęs 3 lygio kursą, papildomai gali:

a) parodyti teorijos žinias apie orlaivio sistemas ir konstrukcijas bei sąryšį su kitomis sistemomis, išsamiai apibūdinti dalyką remdamasis teoriniais pagrindais ir konkrečiais pavyzdžiais, suprasti įvairių šaltinių bei matavimų rezultatus ir prireikus taikyti reikiamus taisomuosius veiksmus;

b) atlikti sistemų, jėgainės, sudedamųjų dalių ir jų veikimo patikrinimą kaip nurodyta orlaivio techninės priežiūros žinyne;

c) parodyti, kaip naudojasi, supranta ir taiko atitinkamus dokumentus, įskaitant konstrukcijos remonto žinyną, trikčių šalinimo žinyną ir kt.;

d) sukauptas žinias panaudoti priimant sprendimus dėl gedimų diagnostikos ir jų šalinimo techninės priežiūros žinyne nustatytu lygiu;

e) apibūdinti orlaivio tipui būdingų sudedamųjų dalių keitimo eigą.

3. **Orlaivio tipo mokymo standartas**

Nors orlaivio tipo mokymai apima tiek teorinį, tiek praktinį elementus, kursai gali būti patvirtinti pagal teorinį elementą, praktinį elementą arba jų derinį.

3.1. Teorinis elementas

a) Tikslas:

Baigęs teorijos kursą mokinys turi III priedėlio programoje nurodytu lygiu pademonstruoti išsamias teorijos žinias apie atitinkamas orlaivių sistemas, konstrukciją, veikimą, techninę priežiūrą, remontą ir nesklandumų šalinimą pagal patvirtintus techninės priežiūros duomenis. Mokinys turi gebėti pademonstruoti gebėjimą naudotis žinynais ir patvirtintomis procedūromis, įskaitant žinias apie atitinkamas kontroles ir apribojimus.

b) Mokymo lygis:

Mokymo lygiai tokie patys, kaip apibrėžti ankstesniame 2 punkte.

Po pirmojo orlaivio tipo mokymo kurso už išleidimą atsakingų darbuotojų C kategorijai įgyti visi kiti kursai turi būti apriboti pirmu lygiu.

3 lygio teorijos mokymams gali būti naudojamasi 1 ir 2 lygių mokomąja medžiaga, jei prireikia išmokyti pagal visą skyrių. Tačiau mokant dauguma kurso medžiagos ir mokymo trukmės turi būti aukštesnio lygio.

c) Trukmė

Mažiausias teorijos mokymo valandų skaičius nurodytas šioje lentelėje.

Kategorija	Valandos
Lėktuvai, kurių didžiausioji kilimo masė viršija 30 000 kg:	
B1.1	150
B1.2	120
B2	100
C	30
Lėktuvai, kurių didžiausioji kilimo masė viršija 5 700 kg ir neviršija 30 000 kg:	
B1.1	120
B1.2	100
B2	100
C	25

Kategorija	Valandos
Lėktuvai, kurių didžiausioji kilimo masė neviršija 5 700 kg (1)	
B1.1	80
B1.2	60
B2	60
C	15
Sraigtasparniai (2)	
B1.3	120
B1.4	100
B2	100
C	25

(1) Mažesnės nei 2 000 kg MTOM nehermetizuotųjų lėktuvų su stūmokliniais varikliais kurso mokymo mažiausioji trukmė gali būti sumažinta 50 %.
(2) 2 grupės sraigtasparnių (apibrėžtų 66.A.42 dalyje) kurso mokymo mažiausioji trukmė gali būti sumažinta 30 %.

Šioje lentelėje mokymo valanda reiškia 60 minučių mokymo, neįskaitant pertraukų, egzaminų, kartojimo, pasirengimo ir lankymosi orlaiviuose.

Šios valandos taikomos tik teorijos kursams, skirtiems viso orlaivio/variklio deriniams pagal Agentūros apibrėžtą orlaivio tipo kvalifikaciją.

d) Kurso trukmės pagrindimas:

Mokymo kursų, vykstančių pagal IV priedą (147 dalį) patvirtintoje techninės priežiūros organizacijoje, ir kompetentingos institucijos tiesiogiai patvirtintų kursų valandinė trukmė ir visos programos aprėptis turi būti pagrįsta mokymo poreikių analize, paremta:

— orlaivio tipo konstrukcija, jos techninės priežiūros poreikiais ir veikimo tipais,

— išsamia taikomų skyrių analize – žr. 3.1 punkto e papunktyje pateiktą turinio lentelę,

— išsamia kompetencijos analize, rodančia, kad visiškai pasiekiami 3.1 punkto a papunktyje nurodyti tikslai.

Jei mokymo poreikių analizė rodo, kad reikia daugiau valandų, kursas turi būti ilgesnis nei lentelėje nurodytos mažiausiosios trukmės.

Skirtumų mokymo kursų ar kitų mokymo kursų derinių (pvz., suderintų B ir B2 kursų) mokymo valandų skaičius ir trumpesnių nei 3.1 punkto c papunktyje nurodytų teorijos orlaivio tipo kursų valandų skaičių kompetentinga institucija turi pagrįsti pirmiau aprašyta mokymo poreikių analize.

Be to, nustatant kursą turi būti apibūdinti ir pagrįsti šie dalykai:

— mažiausias mokomajam būtinas išklausyti skaičius paskaitų, kad būtų laikomasi kurso tikslų,

— didžiausias mokymo valandų skaičius per dieną, atsižvelgiant į pedagoginius ir žmogiškųjų veiksnių principus.

Jei mažiausio būtinų išklausyti paskaitų skaičiaus nesilaikoma, pripažinimo pažymėjimas neišduodamas. Kad būtų išklausytas reikiamas skaičius paskaitų, mokymo organizacija gali rengti papildomus mokymus.

e) Turinys:

Būtina apimti visus toliau nurodytos programos elementus, skirtus konkrečiam orlaivio tipui. Turi būti įtraukti ir papildomi elementai, atsirandantys dėl orlaivio tipo variantų, technologinių pokyčių ir kt.

Mokomosios programos dėmesys B1 kategorijos darbuotojams sutelkiamas ties mechaniniais ir elektrotechnikos aspektais, o B2 kategorijos darbuotojams – ties elektrotechnikos ir avionikos aspektais.

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
Licencijos kategorija	B1	C	B1	C	B1	C	B1	C	B2
Įvadinis modulis:									
05 Laikotarpiai/techninės priežiūros tikrinimai	1	1	1	1	1	1	1	1	1
06 Matmenys/plotai (MTOM ir kt.)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
07 Kėlimas ir tvirtinimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
08 Niveliavimas ir svėrimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
09 Vilkimas ir riedėjimas	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10 Statymas į vietą, saugojimas ir grąžinimas eksploatuoti	1	1	1	1	1	1	1	1	1
11 Skelbimai ir ženklinimai	1	1	1	1	1	1	1	1	1
12 Priežiūra	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20 Standartinė praktika – skirta tik konkrečiam tipui	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sraigtasparniai									
18 Virpesių ir triukšmo analizė (menčių bendrakūgiškumas)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
60 Standartinė praktika. Sraigtas	—	—	—	—	3	1	3	1	—
62 Sraigtai	—	—	—	—	3	1	3	1	1
62A Sraigtai. Stebėjimas ir rodmenys	—	—	—	—	3	1	3	1	3
63 Sraigto pavaros	—	—	—	—	3	1	3	1	1
63A Sraigto pavaros. Stebėjimas ir rodmenys	—	—	—	—	3	1	3	1	3
64 Uodegos sraigtas	—	—	—	—	3	1	3	1	1
64A Uodegos sraigtas. Stebėjimas ir rodmenys	—	—	—	—	3	1	3	1	3

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
65 Uodegos sraigto pavara	—	—	—	—	3	1	3	1	1
65A Uodegos sraigto pavara. Stebėjimas ir rodmenys	—	—	—	—	3	1	3	1	3
66 Sulankstomos mentės/atrama	—	—	—	—	3	1	3	1	—
67 Sraigtų valdymas skrendant	—	—	—	—	3	1	3	1	—
53 Sklandmens konstrukcija (sraigtasparnio)	—	—	—	—	3	1	3	1	—
25 Avarinio plūduriavimo įranga	—	—	—	—	3	1	3	1	1
Sklandmens konstrukcijos									
51 Standartinė praktika ir konstrukcijos (pažeidimų klasifikacija, įvertinimas ir remontas)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
53 Liemuo	3	1	3	1	—	—	—	—	1
54 Gondolos/pilonai	3	1	3	1	—	—	—	—	1
55 Stabilizatoriai	3	1	3	1	—	—	—	—	1
56 Langai	3	1	3	1	—	—	—	—	1
57 Sparnai	3	1	3	1	—	—	—	—	1
27A Orlaivio valdymo plokštumos (visos)	3	1	3	1	—	—	—	—	1
52 Durys	3	1	3	1	—	—	—	—	1
Zonų ir skyrių identifikavimo sistemos	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Sklandmens sistemos									
21 Oro kondicionavimo	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21A Oro tiekimo	3	1	3	1	1	3	3	1	2
21B Viršslėgio sudarymo	3	1	3	1	3	1	3	1	3
21C Saugos ir įspėjamųjų įrenginių	3	1	3	1	3	1	3	1	3
22 Autopiloto	2	1	2	1	2	1	2	1	3
23 Ryšio	2	1	2	1	2	1	2	1	3

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
24 Elektros energijos tiekimas	3	1	3	1	3	1	3	1	3
25 Prietaisai ir įranga	3	1	3	1	3	1	3	1	1
25A Elektroninė įranga, įskaitant avarinę įrangą	1	1	1	1	1	1	1	1	3
26 Priešgaisrinė apsauga	3	1	3	1	3	1	3	1	3
27 Vairai	3	1	3	1	3	1	3	1	2
27A Sistemų valdymas: elektrinis/ nuotolinis	3	1	—	—	—	—	—	—	3
28 Degalų sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	2
28A Degalų sistemos. Stebėjimas ir rodmenys	3	1	3	1	3	1	3	1	3
29 Hidraulika	3	1	3	1	3	1	3	1	2
29A Hidraulika. Stebėjimas ir rodmenys	3	1	3	1	3	1	3	1	3
30 Apsauga nuo apledėjimo ir lietaus	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31 Rodmenų/įrašymo sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	3
31A Prietaisų sistemos	3	1	3	1	3	1	1	3	3
32 Važiuoklė	3	1	3	1	3	1	3	1	2
32A Važiuoklė. Stebėjimas ir rodmenys	3	1	3	1	3	1	3	1	3
33 Žibintai	3	1	3	1	3	1	3	1	3
34 Navigacija	2	1	2	1	2	1	2	1	3
35 Deguonies sistemos	3	1	3	1	—	—	—	—	2
36 Pneumatika	3	1	3	1	3	1	3	1	2
36A Pneumatika. Stebėjimas ir rodmenys	3	1	3	1	3	1	3	1	3
37 Vakuumo sistemos	3	1	3	1	3	1	3	1	2
38 Vandens tiekimo/atliekų sistemos	3	1	3	1	—	—	—	—	2
41 Vandens balastas	3	1	3	1	—	—	—	—	1

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
42 Integruotoji modulinė avionika	2	1	2	1	2	1	2	1	3
44 Keleivių salono sistemos	2	1	2	1	2	1	2	1	3
45 Vidinė techninės priežiūros sistema (arba aprėpta 31 punkte)	3	1	3	1	3	1	—	—	3
46 nformacijos sistemos	2	1	2	1	2	1	2	1	3
50 Krovinių ir reikmenų skyrius	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Turbininis variklis									
70 Standartinė praktika. Varikliai	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70A Konstrukcinis išdėstymas ir veikimas (oro įsiurbimo difuzorius, kompresorius, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarikliai, tepimo sistemos).	3	1	—	—	3	1	—	—	1
70B Variklio veikimo charakteristikos	3	1	—	—	3	1	—	—	1
71 Jėgainė	3	1	—	—	3	1	—	—	1
72 Turbininis/turbosraigtinis/turboventiliatorinis/ventiliatorinis variklis	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73 Variklio degalai ir valdymas	3	1	—	—	3	1	—	—	1
75 Oro sistemos	3	1	—	—	3	1	—	—	1
76 Variklio valdytuvai	3	1	—	—	3	1	—	—	1
78 Išmetimo sistema	3	1	—	—	3	1	—	—	1
79 Alyvos sistema	3	1	—	—	3	1	—	—	1
80 Užvedimas	3	1	—	—	3	1	—	—	1
82 Vandens įpurškimas	3	1	—	—	3	1	—	—	1
83 Pagalbinės pavarų dėžės	3	1	—	—	3	1	—	—	1
84 Galios didinimo sistemos	3	1	—	—	3	1	—	—	1
73A FADEC	3	1	—	—	3	1	—	—	3
74 Uždegimas	3	1	—	—	3	1	—	—	3

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
77 Variklio rodmenų sistemos	3	1	—	—	3	1	—	—	3
49 Pagalbinės jėgainės (APU)	3	1	—	—	—	—	—	—	2
Stūmoklinis variklis									
70 Standartinė praktika. Varikliai	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70A Konstrukcinis išdėstymas ir veikimas (oro įsiurbimo difuzorius, kompresorius, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarikliai, tepimo sistemos).	—	—	3	1	—	—	3	1	1
70B Variklio veikimo charakteristikos	—	—	3	1	—	—	3	1	1
71 Jėgainė	—	—	3	1	—	—	3	1	1
73 Variklio degalai ir valdymas	—	—	3	1	—	—	3	1	1
76 Variklio valdymas	—	—	3	1	—	—	3	1	1
79 Alyvos sistema	—	—	3	1	—	—	3	1	1
80 Užvedimas	—	—	3	1	—	—	3	1	1
81 Turbinos	—	—	3	1	—	—	3	1	1
82 Vandens įpurškimas	—	—	3	1	—	—	3	1	1
83 Pagalbinės pavarų dėžės	—	—	3	1	—	—	3	1	1
84 Galios didinimo sistemos	—	—	3	1	—	—	3	1	1
73A FADEC	—	—	3	1	—	—	3	1	3
74 Uždegimas	—	—	3	1	—	—	3	1	3
77 Variklio rodmenų sistemos	—	—	3	1	—	—	3	1	3
Propeleriai									
60A Standartinė praktika. Propeleris	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61 Propeleriai/varomoji galia	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61A Propelerio konstrukcija	3	1	3	1	—	—	—	—	—

Lygis Skyriai	Lėktuvai su turbininiais varikliais		Lėktuvai su stūmokliniais varikliais		Sraigtasparniai su turbininiais varikliais		Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais		Avionika
61B Propelerio žingsnio keitimas	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61C Propelerio sinchronizavimas	3	1	3	1	—	—	—	—	1
61D Propelerio elektroninis valdymas	2	1	2	1	—	—	—	—	3
61E Propelerio apsauga nuo apledėjimo	3	1	3	1	—	—	—	—	—
61F Propelerio techninė priežiūra	3	1	3	1	—	—	—	—	1

f) Teorijos mokymo elemento reikalavimams įvykdyti galima taikyti daugialypės terpės mokymo (MBT) metodus klasėje arba virtualioje aplinkoje, jei tam pritaria mokymo kursą tvirtinanti kompetentinga institucija.

3.2 Praktinis elementas

a) Tikslas:

Praktinio mokymo tikslas – įgyti reikiamą kompetenciją saugiai atlikti techninės priežiūros, kontrolės ir kasdienius darbus pagal techninės priežiūros žinyną ir kitas susijusias instrukcijas ir užduotis pagal orlaivio tipą, pvz., trikčių šalinimą, remontą, reguliavimą, keitimą, įrengimą ir funkcinius patikrinimus. Tai apima mokėjimą naudotis visa orlaivio technine literatūra ir dokumentais, specializuotais/specialiais įrankiais ir kontrolės prietaisais konkretaus tipo sudedamosioms dalims ir moduliams išmontuoti ir pakeisti, įskaitant visus ant sparno atliekamus techninės priežiūros veiksmus.

b) Turinys:

Praktinis mokymas turi apimti ne mažiau kaip 50 % toliau pateiktoje lentelėje nurodytų kryželiu pažymėtų punktų, susijusių su konkrečiu orlaivio tipu.

Kryželiu pažymėtos užduotys yra svarbios praktiniam mokymui, siekiant užtikrinti, kad būtų tinkamai išnagrinėtas pagrindinių techninės priežiūros užduočių svarba eksploatavimui, veikimui, įrengimui ir saugai; ypač kai tie dalykai negali būti visiškai paaiškinti vien teorijos mokymu. Nors sąraše pateikiami būtiniausia praktinio mokymo dalykai, gali būti pridėta kitų punktų, taikomų konkrečiam orlaivio tipui.

Užduotys, kurias reikia atlikti, turi atitikti orlaivį ir sistemas tiek savo sudėtingumu, tiek tai užduočiai atlikti būtinu techniniu indėliu. Nors gali būti įtrauktos ir palyginti lengvos užduotys, turi būti parinktos bei atliktos ir kitos, sudėtingesnės techninės priežiūros užduotys, atitinkančios orlaivio tipą.

Lentelės santrumpų paaiškinimas: LOC – vieta; FOT – funkcinis/veikimo patikrinimas; SGH – priežiūra ir antžeminis aprūpinimas; R/I – išmontavimas/įrengimas; MEL – būtinos įrangos sąrašas; TS – trikčių šalinimas.

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Įvadinis modulis:											
5 Laikotarpiai/techninės priežiūros tikrinimai	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Matmenys/plotai (MTOM ir kt.)	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7 Kėlimas ir tvirtinimas	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
8 Niveliavimas ir svėrimas	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
9 Vilkimas ir riedėjimas	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
10 Statymas į vietą, saugojimas ir grąžinimas eksploatuoti	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
11 Skelbimai ir ženklinimai	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Priežiūra	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
20 Standartinė praktika – skirta tik konkrečiam tipui	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
Sraigtasparniai:											
18 Virpesių ir triukšmo analizė (menčių bendrakūgiškumas)	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
60 Standartinė praktika. Sraigtas	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
62 Sraigtai	X/—	—	X	X	—	X	—	—	—	—	—
62A Sraigtai. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	X	X	X	X	—	—	X	—	X
63 Sraigto pavaros	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
63A Sraigto pavaros. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	X	X	X	—	—	X	—	X
64 Uodegos sraigtas	X/—	—	X	—	—	X	—	—	—	—	—
64A Uodegos sraigtas. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	X	X	X	—	—	X	—	X
65 Uodegos sraigto pavara	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
65A Uodegos sraigto pavara. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	X	X	X	—	—	X	—	X
66 Sulankstomos mentės/atrama	X/—	X	X	—	—	X	—	—	—	—	—
67 Sraigtų valdymas skrendant	X/—	X	X	—	X	X	—	—	—	—	—

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
53 Sklandmens konstrukcija (sraigtas-parnio) Pastaba. (vienas iš „Sklandmens konstrukcijos“ dalykų)											
25 Avarinio plūduriavimo įranga	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	—	—
Sklandmens konstrukcijos											
51 Standartinė praktika ir konstrukcijos (pažeidimų klasifikacija, įvertinimas ir remontas)											
53 Liemuo	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
54 Gondolos/pilonai	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55 Stabilizatoriai	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56 Langai	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
57 Sparnai	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27A Orlaivio valdymo plokštumos	X/—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
52 Durys	X/X	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
Sklandmens sistemos:											
21 Oro kondicionavimo	X/X	X	X	—	X	X	X	X	—	X	X
21A Oro tiekimo	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
21B Viršslėgio sudarymo	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
21C Saugos ir įspėjamųjų įrenginių	X/X	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
22 Autopiloto	X/X	—	—	—	X	—	X	X	X	X	X
23 Ryšio	X/X	—	X	—	X	—	X	X	X	X	X
24 Elektros energijos tiekimas	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
25 Prietaisai ir įranga	X/X	X	X	X	—	—	X	X	X	—	—
25A Elektroninė įranga, įskaitant avarinę įrangą	X/X	X	X	X	—	—	X	X	X	—	—
26 Priešgaisrinė apsauga	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
27 Vairai	X/X	X	X	X	X	X	X	—	—	—	—
27A Sistemų valdymas: elektrinis/ nuotolinis	X/X	X	X	X	X	—	X	—	X	—	X
28 Degalų sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
28A Degalų sistemos. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	—	—	—	X	—	X	—	X
29 Hidraulika	X/X	X	X	X	X	X	X	X	—	X	—
29A Hidraulika. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
30 Apsauga nuo apledėjimo ir lietaus	X/X	X	X	—	X	X	X	X	—	X	X
31 Rodmenų/įrašymo sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
31A Prietaisų sistemos	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
32 Važiuoklė	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	—
32A Važiuoklė. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
33 Žibintai	X/X	X	X	—	X	—	X	X	X	X	—
34 Navigacija	X/X	—	X	—	X	—	X	X	X	X	X
35 Deguonies sistemos	X/—	X	X	X	—	—	X	X	—	—	—
36 Pneumatika	X/—	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
36A Pneumatika. Stebėjimas ir rodmenys	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
37 Vakuumo sistemos	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
38 Vandens tiekimo/atliekų sistemos	X/—	X	X	—	—	—	X	X	—	—	—
41 Vandens balastas	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
42 Integruotoji modulinė avionika	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X
44 Keleivių salono sistemos	X/X	—	—	—	—	—	X	X	X	X	X

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
45 Vidinė techninės priežiūros sistema (arba aprėpta 31 punkte)	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
46 Informacijos sistemos	X/X	—	—	—	—	—	X	—	X	X	X
50 Krovinių ir reikmenų skyrius	X/X	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbininio/stūmoklinio variklio modulis:											
70 Standartinė praktika. Varikliai (skirta tik konkrečiam tipui)	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
70A Konstrukcinis išdėstymas ir veikimas (oro įsiurbimo difuzorius, kompresorius, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarikliai, tepimo sistemos).	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turbininiai varikliai:											
70B Variklio veikimo charakteristikos	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
71 Jėgainė	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
72 Turbininis/turbosraigtinis/turboventiliatorinis/ventiliatorinis variklis	X/—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73 Variklio degalai ir valdymas	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73A FADEC sistemos	X/X	X	—	X	X	X	X	—	X	X	X
74 Uždegimas	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
75 Oro sistemos	X/—	—	—	X	—	X	—	—	—	—	—
76 Variklio valdymas	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77 Variklio rodmenų sistemos	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78 Išmetimo sistema	X/—	X	—	—	X	—	—	—	—	—	—
79 Alyvos sistema	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
80 Užvedimas	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
82 Vandens įpurškimas	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
83 Pagalbinės pavarų dėžės	X/—	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
84 Galios didinimo sistemos	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pagalbinės jėgainės (APU):											
49 Pagalbinės jėgainės (APU)	X/—	X	X	—	—	X	—	—	—	—	—
Stūmokliniai varikliai:											
70 Standartinė praktika. Varikliai (skirta tik konkrečiam tipui)	—	—	X	—	—	—	—	X	—	—	—
70A Konstrukcinis išdėstymas ir veikimas (oro įsiurbimo difuzorius, kompresorius, degimo kamera, turbina, guoliai ir sandarikliai, tepimo sistemos).	X/X	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
70B Variklio veikimo charakteristikos	—	—	—	—	—	X	—	—	—	—	—
71 Jėgainė	X/—	X	X	—	—	—	—	X	—	—	—
73 Variklio degalai ir valdymas	X/X	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73A FADEC sistemos	X/X	X	—	X	X	X	X	X	X	X	X
74 Uždegimas	X/X	X	—	—	—	—	X	—	—	—	—
76 Variklio valdymas	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	—	—
77 Variklio rodmenų sistemos	X/X	X	—	—	X	X	X	—	—	X	X
78 Išmetimo sistema	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
79 Alyvos sistema	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
80 Užvedimas	X/—	X	—	—	X	X	—	—	—	—	—
81 Turbinos	X/—	X	X	X	—	X	—	—	—	—	—
82 Vandens įpurškimas	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83 Pagalbinės pavarų dėžės	X/—	—	X	X	—	—	—	—	—	—	—
84 Galios didinimo sistemos	X/—	X	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Skyriai	B1/B2	B1					B2				
	LOC	FOT	SGH	R/I	MEL	TS	FOT	SGH	R/I	MEL	TS
Propeleriai:											
60A Standartinė praktika. Propeleris	—	—	—	X	—	—	—	—	—	—	—
61 Propeleriai/varomoji galia	X/X	X	X	—	X	X	—	—	—	—	—
61A Propelerio konstrukcija	X/X	—	X	—	—	—	—	—	—	—	—
61B Propelerio žingsnio keitimas	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
61C Propelerio sinchronizavimas	X/—	X	—	—	—	X	—	—	—	X	—
61D Propelerio elektroninis valdymas	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
61E Propelerio apsauga nuo apledėjimo	X/—	X	—	X	X	X	—	—	—	—	—
61F Propelerio techninė priežiūra	X/X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

4. **Orlaivio tipo mokymo teorijos ir praktikos egzamino standartas**

4.1. Teorinio elemento egzamino standartas

Baigus teorinę orlaivio tipo mokymo dalį turi būti laikomas egzaminas raštu, atitinkantis šiuos reikalavimus:

a) Egzamino forma – klausimai su atsakymų variantais (testas). Kiekvienas testo klausimas turi turėti 3 skirtingus atsakymus, iš kurių tik vienas teisingas. Bendra egzamino trukmė priklauso nuo bendro klausimų skaičiaus, o atsakyti į vieną klausimą vidutiniškai skiriama 90 sekundžių.

b) Nemokančiajam dalyko netinkamos alternatyvos turi atrodyti vienodai tikėtinos. Visos alternatyvos turi būti aiškiai susijusios su klausimu ir sudarytos iš panašių žodžių, gramatinių konstrukcijų ir būti panašaus ilgio.

c) Klausimuose su skaičiais neteisingi atsakymai turi atitikti procedūrines klaidas, pvz., netinkamą ženklą (+ vietoj –) ar netinkamus matavimo vienetus. Tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.

d) Kiekvieno skyriaus ([1]) egzamino lygis turi būti toks, koks nustatytas 2 punkte „Orlaivio tipo mokymo lygiai“. Tačiau leidžiama naudoti šiek tiek klausimų iš žemesnio lygio.

e) Per egzaminą neleidžiama naudotis knygomis ir jokia pagalbine medžiaga. Išimtis leidžiama egzaminuojant kandidato gauti B1 arba B2 kategoriją gebėjimą suprasti techninius dokumentus.

f) Klausimų skaičius turi būti lygus bent vienam klausimui vienai mokymo valandai. Klausimų skaičius iš kiekvieno skyriaus ir lygio turi būti proporcingas:

— faktiniam to skyriaus ir lygio mokymosi valandų skaičiui,

— mokymo tikslams, nustatytiems pagal mokymo poreikių analizę.

Valstybės narės kompetentinga institucija įvertins klausimų skaičių ir lygį tvirtindama kursą.

([1]) Šiame punkte „skyrius“ reiškia kiekvieną iš 3.1 punkto e papunktyje pateiktos lentelės eilučių, kurios prasideda skaičiumi.

g) Mažiausias teigiamas egzamino įvertinimas yra 75 %. Kai orlaivio tipo mokymo egzaminas suskirstomas į keletą egzaminų, kiekviename turi būti surenkama ne mažiau kaip 75 % balų. Tam, kad būtų galima pasiekti tiksliai 75 % ribą, egzamino klausimų skaičius turi būti 4 kartotinis.

h) Nuobaudos balai (neigiami balai už neatsakytus klausimus) neturi būti naudojami.

i) Modulio baigiamojo etapo egzaminai negali būti naudojami kaip galutinio egzamino dalis, nebent juose yra reikiamas skaičius reikalaujamo lygio klausimų.

4.2. Praktinio elemento egzamino standartas

Baigus praktinį orlaivio tipo mokymo elementą, turi būti laikomas egzaminas, kuris turi atitikti šiuos reikalavimus:

a) Egzaminuoti turi tinkamos kvalifikacijos paskirtieji egzaminuotojai.

b) Egzaminu turi būti įvertintos mokomojo žinios ir įgūdžiai.

5. **Orlaivio tipo egzamino standartas**

Orlaivio tipo egzaminą turi rengti pagal 147 dalį tinkamai patvirtinta mokymo organizacija arba kompetentinga institucija.

Egzaminas turi būti laikomas žodžiu, raštu arba remiantis praktiniu egzaminu arba mišrus ir turi atitikti šiuos reikalavimus:

a) Egzaminas žodžiu turi būti atviras.

b) Egzaminą raštu turi sudaryti klausimai su atsakymų variantais (testai) arba tekstiniai klausimai.

c) Per praktinį egzaminą turi būti nustatytas asmens sugebėjimas atlikti nurodytą užduotį.

d) Egzaminą turi sudaryti skyriaus ([1]) imtis iš nurodyto lygio 3 punkte pateiktos mokymo/egzaminų programos.

e) Nemokančiajam dalyko netinkamos alternatyvos turi atrodyti vienodai tikėtinos. Visos alternatyvos turi būti aiškiai susijusios su klausimu ir sudarytos iš panašių žodžių, gramatinių konstrukcijų ir būti panašaus ilgio.

f) Klausimuose su skaičiais neteisingi atsakymai turi atitikti procedūrines klaidas, pvz., netinkamą prasmę ar netinkamą vienetų perskaičiavimą; tai neturi būti tiesiog atsitiktiniai skaičiai.

g) Egzaminas turi užtikrinti, kad bus pasiekti šie tikslai:

1. Patikimai išmanomas orlaivis ir jo sistemos.

2. Saugus techninės priežiūros, patikrinimo ir kasdienių darbų pagal techninės priežiūros žinyną ir kitų tiesiogiai susijusių su tam tikru orlaivio tipu nurodymų ir užduočių atlikimas, jeigu reikia, pvz.: trikčių šalinimas, remontas, reguliavimas, keitimas, įrengimas ir funkcinis patikrinimas (pvz., variklio darbo ir kt.).

3. Tinkamas visų orlaivio dokumentų ir techninės literatūros naudojimas.

4. Tinkamas specializuotų/specialių įrankių ir kontrolės prietaisų naudojimas, konkretaus tipo sudedamųjų dalių ir modulių išmontavimas ir pakeitimas, įskaitant visus ant sparno atliekamus techninės priežiūros veiksmus.

([1]) Šiame 5 punkte „skyrius“ reiškia kiekvieną 3.1 punkto e papunktyje ir 3.2 punkto b papunktyje pateiktų lentelių eilučių, kurios prasideda skaičiumi.

h) Egzaminui taikomi šie reikalavimai:

1. Egzaminus galima laikyti tris kartus iš eilės. Kitus tris kartus bandyti galima tik po metų. Po pirmojo nesėkmingo trijų kartų serijos bandymo turi praeiti 30 dienų, o po antrojo – 60 dienų.

Pareiškėjas turi raštu patvirtinti techninės priežiūros mokymo organizacijai ar kompetentingai institucijai, kuriai teikia paraišką laikyti egzaminą, bandymų laikyti egzaminą skaičių per pastaruosius metus ir datas bei organizaciją ar kompetentingą instituciją, kurioje tai buvo daryta. Techninės priežiūros mokymo organizacija ar kompetentinga institucija turi patikrinti bandymų laikyti egzaminą skaičių per nustatytą laikotarpį.

2. Orlaivio tipo egzaminas turi būti išlaikytas ir reikiama praktinė patirtis įgyta ne seniau kaip prieš trejus metus iki orlaivio tipo kvalifikacijos patvirtinimo orlaivio techninės priežiūros licencijoje paraiškos pateikimo.

3. Orlaivio tipo egzaminai turi vykti esant bent vienam egzaminuotojui. Egzaminuotojas (-ai) neturi būti dalyvavęs (-ę) mokant pareiškėją.

i) Egzaminuotojas (-ai) parengia rašytinę ataskaitą, kurioje paaiškinama, kodėl kandidatas išlaikė egzaminą arba jo neišlaikė, ir ją patvirtina parašu.

6. **Stažuotė**

Stažuotę turi patvirtinti licenciją išdavusi kompetentinga institucija.

Stažuotė turi vykti techninės priežiūros organizacijoje, tinkamai pavirtintoje konkretaus orlaivio tipo techninei priežiūrai, arba jai kontroliuojant ir turi būti vertinama tinkamos kvalifikacijos paskirtų egzaminuotojų.

Ji turi būti pradėta ir pabaigta ne seniau kaip prieš trejus metus iki orlaivio tipo kvalifikacijos patvirtinimo paraiškos pateikimo.

a) Tikslas:

Stažuotės tikslas – įgyti reikiamą kompetenciją ir patirtį atlikti saugią techninę priežiūrą.

b) Turinys:

Stažuotė turi aprėpti kompetentingai institucijai priimtiną užduočių rinkinį. Stažuotės užduotys turi atitikti orlaivį ir sistemas tiek savo sudėtingumu, tiek tai užduočiai atlikti būtinu techniniu indėliu. Nors gali būti įtrauktos ir palyginti lengvos užduotys, turi būti parinktos bei atliktos ir kitos, sudėtingesnės techninės priežiūros užduotys, atitinkančios orlaivio tipą.

Kiekvienos užduoties atlikimą turi parašu patvirtinti mokinys ir papildomai patvirtinti paskirtas vadovas. Išvardytos užduotys turi atitikti tikrąjį darbo žiniaraštį/darbalapį ir kt.

Baigus stažuotę būtinas galutinis egzaminas, kurį vertina paskirtas reikiamos kvalifikacijos egzaminuotojas.

Stažuotės darbalapiuose/registracijos žurnale turi būti nurodyti šie duomenys:

1. Mokinio vardas ir pavardė;

2. Gimimo data;

3. Patvirtinta techninės priežiūros organizacija;

4. Vieta;

5. Vadovo (-ų) ir vertintojo vardai ir pavardės (jei reikia, nurodant licencijos numerį);

6. Užduoties atlikimo data;

7. Užduoties ir darbo žiniaraščio/darbo užsakymo/techninio žurnalo ar kt. aprašas;

8. Orlaivio tipas ir orlaivio registracija;

9. Orlaivio tipo kvalifikacija, kurios patvirtinimo siekiama.

Kad būtų lengviau tikrinti kompetentingai institucijai, stažuotę turi įrodyti i) išsamūs darbalapiai/registracijos žurnalas ir ii) atitikties ataskaita, rodanti, kad stažuotė atitinka šios dalies reikalavimus.

IV priedėlis

Patirties reikalavimai norint išplėsti orlaivio techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį

Toliau pateiktoje lentelėje nurodyta darbo patirtis, kurią reikia sukaupti norint į galiojančią techninės priežiūros licenciją pagal 66 dalį papildomai įrašyti naują kategoriją arba pakategorę.

Darbo patirtimi vadinama eksploatuojamų lėktuvų, atitinkančių paraiškos formoje nurodytą pakategorę, praktinė techninė priežiūra.

Reikalaujama patirtis gali būti sutrumpinta 50 %, jeigu pareiškėjas yra baigęs pakategorę atitinkantį pagal 147 dalį patvirtintą kursą.

Į Iš	A1	A2	A3	A4	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4	B2	B3
A1	—	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	2 metai	6 mėn.	2 metai	1 metai	2 metai	6 mėn.
A2	6 mėn.	—	6 mėn.	6 mėn.	2 metai	6 mėn.	2 metai	1 metai	2 metai	6 mėn.
A3	6 mėn.	6 mėn.	—	6 mėn.	2 metai	1 metai	2 metai	6 mėn.	2 metai	1 metai
A4	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	—	2 metai	1 metai	2 metai	6 mėn.	2 metai	1 metai
B1.1	Nėra	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	—	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	1 metai	6 mėn.
B1.2	6 mėn.	Nėra	6 mėn.	6 mėn.	2 metai	—	2 metai	6 mėn.	2 metai	Nėra
B1.3	6 mėn.	6 mėn.	Nėra	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	—	6 mėn.	1 metai	6 mėn.
B1.4	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	Nėra	2 metai	6 mėn.	2 metai	—	2 metai	6 mėn.
B2	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	6 mėn.	1 metai	1 metai	1 metai	1 metai	—	1 metai
B3	6 mėn.	Nėra	6 mėn.	6 mėn.	2 metai	6 mėn.	2 metai	1 metai	2 metai	—

V priedėlis

Paraiškos forma – EASA 19 forma

1. Šiame priedėlyje pateiktas III priede (66 dalyje) nurodytos orlaivio techninės priežiūros licencijos paraiškos pavyzdys.

2. Valstybės narės kompetentinga institucija gali modifikuoti EASA 19 formą taip, kad į ją būtų įtraukiama tik ta papildoma informacija, kuri reikalinga tuo atveju, jeigu pagal nacionalinius reikalavimus leidžiama arba reikalaujama, kad pagal III priedą (66 dalį) išduota orlaivio techninės priežiūros licencija būtų naudojama ne pagal I priedo (M dalies) ir II priedo (145 dalies) reikalavimus.

ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJOS (TPL) PAGAL 66 DALĮ IŠDAVIMO/PAKEITIMO/PRATĘSIMO PARAIŠKA	EASA 19 FORMA

DUOMENYS APIE PAREIŠKĖJĄ:

Vardas, pavardė: .....

Adresas: .....

.....

Pilietybė: ..... Gimimo data ir vieta: .....

TPL DUOMENYS PAGAL 66 DALĮ (jei taikoma):

Licencijos Nr. ..... Išdavimo data: .....

DUOMENYS APIE DARBOVIETĘ:

Pavadinimas: .....

Adresas: .....

.....

Techninės priežiūros organizacijos patvirtinimo nuoroda: .....

Telefonas: ..... Faksas: .....

PRAŠAU: (reikiamą pažymėti varnele)

Išduoti TPL ☐ Pakeisti TPL ☐ Pratęsti TPL ☐

Kvalifikacija	A	B1	B2	B3	C
Lėktuvai su turbininiais varikliais	☐	☐			
Lėktuvai su stūmokliniais varikliais	☐	☐			
Sraigtasparniai su turbininiais varikliais	☐	☐			
Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais	☐	☐			
Avionika			☐		
2 000 kg ir mažesnės MTOM masės neslėginiai lėktuvai su stūmokliniais varikliais				☐	
Dideli orlaiviai					☐
Dideliems orlaiviams nepriskiriami orlaiviai					☐

Orlaivio tipo patvirtinimas/Kvalifikacijos patvirtinimas/Apribojimo panaikinimas (jei taikoma):

.....

.....

Prašau išduoti/pakeisti/pratęsti TPL pagal 66 dalį, kaip nurodyta, ir patvirtinu, kad šioje formoje esanti informacija pateikiant paraišką buvo teisinga.

Patvirtinu, kad:

1. neturiu jokios kitoje valstybėje narėje išduotos TPL pagal 66 dalį;
2. jokioje kitoje valstybėje narėje nepateikiau TPL pagal 66 dalį paraiškos; ir
3. niekada neturėjau kitoje valstybėje narėje išduotos TPL pagal 66 dalį, kuri kitoje valstybėje narėje buvo panaikinta arba kurios galiojimas buvo sustabdytas.

Suprantu, kad pateikęs neteisingą informaciją galiu negauti TPL pagal 66 dalį.

Parašas: ..... Vardas, pavardė: .....

Data: .....

Norėčiau pateikti šiuos kursų baigimo pažymėjimus (jei taikoma):

.....

.....

.....

Praktinio mokymo pagal 147 dali pažymėjimą

.....

.....

.....

Lygiaverčių teorijos egzaminų pažymėjimą

.....

.....

.....

Pridėti visus atitinkamus pažymėjimus

Rekomendacija (jei taikoma): patvirtinama, kad pareiškėjas atitinka taikomus 66 dalyje nustatytus orlaivio techninės priežiūros teorijos žinių ir praktinės patirties reikalavimus, ir rekomenduojama kompetentingai institucijai išduoti arba patvirtinti TPL pagal 66 dalį.

Parašas: ..... Vardas, pavardė: .....

Pareigos: ..... Date: .....

EASA 19 FORMA, 3 leidimas

VI priedėlis

III priede (66 dalyje) nurodyta orlaivio techninės priežiūros licencija – EASA 26 forma

1. III priede (66 dalyje) nurodytos orlaivio techninės priežiūros licencijos pavyzdys pateiktas toliau.

2. Dokumentas turi būti išspausdintas ant parodytos standartinės formos, tačiau, norint jį parengti kompiuteriu, jo dydis gali būti sumažintas. Sumažinus dydį turi likti pakankamai ploto tose vietose, kur dedami kompetentingų institucijų antspaudai. Į kompiuteriu parengtus dokumentus nebūtina įtraukti visų laukų, jei tie laukai nepildomi, kol šis dokumentas yra aiškiai atpažįstamas kaip orlaivio techninės priežiūros licencija, išduota pagal III priedą (66 dalį).

3. Dokumentas gali būti parengtas anglų arba kita atitinkamos valstybės narės valstybine kalba, išskyrus tai, kad visiems užsienyje dirbantiems licencijos turėtojams, be atitinkamos valstybės narės valstybine kalba parengtos licencijos, pateikiama licencija anglų kalba, kad būtų užtikrintas tarpusavio supratimas ir licencijos pripažinimas.

4. Kiekvienas licencijos turėtojas turi turėti vienintelį licencijos numerį, sudarytą iš nacionalinio identifikavimo numerio ir raidinio skaitmeninio kodo.

5. Dokumento puslapių eiliškumas gali būti bet koks ir dokumente nebūtinai turi būti visos skiriamosios linijos, jei informacija pateikta taip, kad kiekvienas puslapis pagal išdėstymą galėtų būti atpažįstamas pagal toliau pateiktą techninės priežiūros licencijos pavyzdį.

6. Dokumentą gali parengti: i) valstybės narės kompetentinga institucija arba ii) bet kokia pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija, jeigu kompetentinga institucija sutinka ir jeigu laikomasi tvarkos, nustatytos techninės priežiūros organizacijos žinyne, kuris nurodytas II priedo (145 dalies) 145.A.70 dalyje; tačiau visais atvejais dokumentą išduoda valstybės narės kompetentinga institucija.

7. Galiojančios orlaivio techninės priežiūros licencijos pakeitimus gali parengti i) valstybės narės kompetentinga institucija arba ii) bet kokia pagal II priedą (145 dalį) patvirtinta techninės priežiūros organizacija, jeigu kompetentinga institucija sutinka ir jeigu laikomasi tvarkos, nustatytos techninės priežiūros organizacijos žinyne, kuris nurodytas II priedo (145 dalies) 145.A.70 dalyje; tačiau visais atvejais dokumentą keičia valstybės narės kompetentinga institucija.

8. Gautą orlaivio techninės priežiūros licenciją jos turėtojas turi išlaikyti geros būklės, jis taip pat lieka įpareigotas užtikrinti, kad licencijoje nebūtų padaryta neteisėtų įrašų.

9. Nesilaikant 8 punkte nurodytų sąlygų dokumentas gali būti pripažintas negaliojančiu ir turėtojui gali būti panaikinta teisė išleisti eksploatuoti ir gali grėsti patraukimas baudžiamojon atsakomybėn pagal nacionalinius įstatymus.

10. Pagal III priedą (66 dalį) išduota orlaivio techninės priežiūros licencija pripažįstama visose valstybėse narėse ir jos nereikia pakeisti, jeigu asmuo dirba kitoje valstybėje narėje.

11. EASA 26 formos priedas nėra būtinas ir gali būti naudojamas tik įrašams apie suteiktas nacionalines teises, jeigu šios teisės nacionaliniais teisės aktais yra nustatytos ne III priedo (66 dalies) taikymo srityje.

12. Informacijos tikslais esamoje valstybės narės kompetentingos institucijos išduotoje orlaivio techninės priežiūros licencijoje pagal III priedą (66 dalį) puslapiai gali būti išdėstyti kita tvarka ir gali nebūti skiriamųjų linijų.

13. Orlaivio tipo kvalifikacijos puslapį valstybės narės kompetentinga institucija savo nuožiūra gali išduoti tik tada, kai įrašomas pirmasis orlaivio tipo kvalifikacijos patvirtinimas. Jeigu tokių kvalifikacijų yra keletas, puslapių išduodama daugiau nei vienas.

14. Nepaisant 13 punkto, kiekvienas išspausdintas puslapis turi atitikti nurodytą formą ir jame turi būti pateikti reikalaujami to puslapio duomenys.

15. Licencijoje turi būti aiškiai nurodyta, kad apribojimai yra išleidimo eksploatuoti teisių išimtys. Jeigu apribojimų nėra, puslapyje „APRIBOJIMAI“ įrašoma „Apribojimų nėra“.

16. Naudojant iš anksto išspausdintas formas visi kategorijų, pakategorių ar orlaivio tipo kvalifikacijos laukai, kuriuose nėra įrašų apie kategoriją, turi būti pažymėti taip, kad būtų aiškiai matoma, jog kvalifikacija nesuteikta.

17. III priede (66 dalyje) nurodytos orlaivio techninės priežiūros licencijos pavyzdys.

I.

EUROPOS SĄJUNGA (*)

[VALSTYBĖ]

[INSTITUCIJOS PAVADINIMAS IR ŽENKLAS]

II.

66 dalis

ORLAIVIO TECHNINĖS PRIEŽIŪROS LICENCIJA

III.

Licencijos Nr. [VALSTYBĖS NARĖS KODAS].66.[XXXX]

EASA 26 FORMA, 3 leidimas

IVa. Turėtojo vardas ir pavardė

IVb. Gimimo data ir vieta

V. Turėtojo adresas:

VI. Turėtojo pilietybė:

VII. Turėtojo parašas:

III. Licencijos Nr.:

VIII. SĄLYGOS:

Ši licencija turi būti turėtojo pasirašyta ir pateikiama kartu su asmens dokumentu, kuriame yra licencijos turėtojo nuotrauka.

Tik puslapyje „KATEGORIJOS pagal 66 dalį“ nurodytos bet kurios kategorijos dar nesuteikia turėtojui teisės išleisti orlaivį eksploatuoti.

Jeigu šioje licencijoje patvirtinta orlaivio tipo kvalifikacija, ji atitinka ICAO 1 priedą.

Šios licencijos turėtojo teisės nustatomos Reglamente (EB) Nr. 2042/2003 ir ypač jo III priede (66 dalyje).

Ši licencija galioja iki datos, nurodytos apribojimo puslapyje, jeigu jos galiojimas prieš tai nebuvo sustabdytas arba ji nebuvo atšaukta.

Šioje licencijoje suteiktomis teisėmis galima naudotis tik tada, jei jos turėtojas per pastaruosius dvejus metus įgijo ne trumpesnę nei šešių mėnesių techninės priežiūros patirtį pagal licencijoje suteiktas teises arba atitinka reikalavimus, keliamus suteikiant šias teises

III. Licencijos Nr.:

IX. KATEGORIJOS pagal 66 dalį

GALIOJI MAS	A	B1	B2	B3	C
Lėktuvai su turbininiais varikliais			—	—	—
Lėktuvai su stūmokliniais varikliais			—	—	—
Sraigtasparniai su turbininiais varikliais			—	—	—
Sraigtasparniai su stūmokliniais varikliais			—	—	—
Avionika	—	—		—	—
Dideli orlaiviai	—	—	—	—	
Dideliems orlaiviams nepriskiriami orlaiviai	—	—	—	—	
2 000 kg ir mažesnės MTOM masės neslėginiai lėktuvai su stūmokliniais varikliais	—	—	—		—

X. Išduodančiojo pareigūno parašas ir data:

XI. Išduodančiosios institucijos spaudas arba antspaudas

III. Licencijos Nr.:

XII. ORLAIVIO TIPO KVALIFIKACIJOS PAGAL 66 DALĮ		
Orlaivio tipo kvalifikacija	Kategorija	Antspaudas ir data
III. Licencijos Nr.:		

XIII. APRIBOJIMAI PAGAL 66 DALĮ
Galioja iki:
III. Licencijos Nr.:

EASA 26 FORMOS priedas

XIV. NACIONALINĖS TEISĖS, nepatenkančios į 66 dalies taikymo sritį, pagal [nacionalinis teisės aktas] (galioja tik [valstybė narė])
Oficialus antspaudas ir data
III. Licencijos Nr.:

SPECIALIAI PALIKTAS TUŠČIAS

EASA 26 FORMA, 3 leidimas

IV PRIEDAS

(147 dalis)

TURINYS

147.1

A SKYRIUS. TECHNINIAI REIKALAVIMAI

A POSKYRIS. BENDROSIOS NUOSTATOS

147.A.05 Taikymo sritis

147.A.10 Bendrosios nuostatos

147.A.15 Paraiška

B POSKYRIS. REIKALAVIMAI MOKYMO ORGANIZACIJAI

147.A.100 Reikalavimai mokymo organizacijos įrangai

147.A.105 Reikalavimai personalui

147.A.110 Įrašai apie teorinės dalies ir praktinio rengimo dėstytojus bei egzaminuotojus

147.A.115 Mokymo priemonės

147.A.120 Techninės priežiūros mokymo medžiaga

147.A.125 Įrašai

147.A.130 Mokymo tvarka ir kokybės kontrolės sistema

147.A.135 Egzaminai

147.A.140 Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinynas

147.A.145 Techninės priežiūros mokymo organizacijos teisės

147.A.150 Techninės priežiūros mokymo organizacijos pakeitimai

147.A.155 Patvirtinimo pažymėjimo galiojimo trukmė

147.A.160 Pažeidimai

C POSKYRIS. PATVIRTINTAS PAGRINDINIS MOKYMO KURSAS

147.A.200 Patvirtintas pagrindinis mokymo kursas

147.A.205 Pagrindinio kurso teorinės dalies egzaminas

147.A.210 Praktinių gebėjimų egzaminas

D POSKYRIS. ORLAIVIO TIPO MOKYMO KURSAS/MOKOMOSIOS UŽDUOTYS

147.A.300 Orlaivio tipo mokymo kursas ir (arba) mokomosios užduotys

147.A.305 Orlaivio tipo mokymo kurso ir mokomųjų užduočių egzaminai

B SKYRIUS. KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ DARBO TVARKA

A POSKYRIS. BENDROSIOS NUOSTATOS

147.B.05 Taikymo sritis

147.B.10 Kompetentinga institucija

147.B.20 Užrašų tvarkymas

147.B.25 Išlygos

B POSKYRIS. PATVIRTINIMO SUTEIKIMAS

147.B.110 Patvirtinimo suteikimo ir patvirtinimo keitimo tvarka

147.B.120 Pratęsimo tvarka

147.B.125 Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas

147.B.130 Pažeidimai

C POSKYRIS. TECHNINĖS PRIEŽIŪROS MOKYMO ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO ATŠAUKIMAS, SUSTABDYMAS ARBA APRIBOJIMAS

147.B.200 Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo atšaukimas, sustabdymas arba apribojimas

I priedėlis. Pagrindinio mokymo kurso trukmė

II priedėlis. IV priede (147 dalyje) nurodytas techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimas – EASA 11 forma

III priedėlis. IV priede (147 dalyje) nurodyti pripažinimo pažymėjimai – EASA 148 ir 149 formos

147.1

Šioje dalyje kompetentinga institucija:

1. tai organizacija, kurios pagrindinė buveinė yra valstybės narės teritorijoje ir kurios statusą nustato valstybė narė;

2. organizacija, kurios pagrindinė buveinė yra trečiojoje šalyje, vadinama Agentūra.

A SKYRIUS

TECHNINIAI REIKALAVIMAI A POSKYRIS.

A POSKYRIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

147.A.05 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje nustatyti reikalavimai, kuriuos turi tenkinti organizacijos, siekiančios būti patvirtintos mokyti ir egzaminuoti specialistus pagal III priedą (66 dalį).

147.A.10 **Bendrosios nuostatos**

Mokymo organizacija yra organizacija ar organizacijos dalis, turinti juridinio asmens statusą.

147.A.15 **Paraiška**

a) Patvirtinimo paraiška arba esamo patvirtinimo pakeitimo paraiška pateikiama kompetentingai institucijai jos nustatyta tvarka užpildžius atitinkamą formą.

b) Patvirtinimo arba pakeitimo paraiškoje pateikiama ši informacija:

1. registruotas pareiškėjo pavadinimas ir adresas,

2. organizacijos, prašančios suteikti patvirtinimą ar padaryti pakeitimą, adresas,

3. numatyta patvirtinimo apimtis arba numatytas patvirtinimo apimties pakeitimas,

4. atsakingo vadovo pavardė ir parašas,

5. paraiškos data.

B POSKYRIS

REIKALAVIMAI MOKYMO ORGANIZACIJAI

147.A.100 **Reikalavimai mokymo organizacijos įrangai**

a) Mokymo organizacijos įrangos apimtis ir struktūra turi užtikrinti apsaugą bet kokiomis oro sąlygomis ir tinkamą mokymą bei egzaminavimą bet kurią pasirinktą dieną.

b) Teoriniam mokymui ir egzaminų laikymui turi būti skirtos uždaros ir nuo kitų organizacijos įrenginių atskirtos patalpos.

1. Maksimalus mokinių, dalyvaujančių bet kurių mokymo kursų teoriniuose užsiėmimuose, skaičius neturi viršyti 28.

2. Egzaminams skirtos patalpos turi būti tokio dydžio, kad egzaminų metu nė vienas iš mokinių negalėtų įskaityti kito mokinio dokumentų ar matyti kompiuterio ekrano.

c) Kaip numatyta b punkte, patalpos turi būti tokio dydžio, kad nebūtų atitraukiamas mokinių dėmesys nuo mokymosi ar egzaminų ir nebūtų sudaryta nepatogumų.

d) Pagrindinio mokymo kurso metu praktiniams užsiėmimams pagal numatytą programą turi būti skirtos nuo mokymo patalpų atskirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga. Jeigu mokymo organizacija tokių patalpų ar įrangos neturi, ji gali susitarti dėl dirbtuvių ir (arba) techninės priežiūros įrangos suteikimo mokymo tikslams su kita mokymo organizacija; šiuo atveju su kita mokymo organizacija sudaromas raštiškas susitarimas, kuriame apibrėžiamos panaudos galimybės. Kompetentinga institucija turi turėti galimybę patekti į abi mokymo organizacijas ir tai turi būti numatyta susitarime.

e) Orlaivio tipo mokymo kurso arba mokomųjų užduočių atlikimo metu turi būti skirta atitinkamo orlaivio įranga pagal 147.A.115 dalies d punktą.

f) Maksimalus mokinių, dalyvaujančių bet kokio mokymo kurso praktiniame užsiėmime, skaičius neturi viršyti 15 kiekvienam prižiūrėtojui arba egzaminuotojui.

g) Mokymo personalui bei teorinių žinių ir praktinio parengimo egzaminuotojams turi būti skirtos tinkamos patalpos, kuriose jie galėtų patogiai ir neblaškomi pasiruošti darbui.

h) Patikimam egzaminų darbų ir dokumentacijos saugojimui turi būti numatytos atitinkamos patalpos. Saugojimo patalpos aplinkos sąlygos turi būti tokios, kad dokumentai laikymo laikotarpiu, numatytu 147.A.125 dalyje, išliktų geros būklės. Siekiant užtikrinti reikiamą patalpos saugumą, ji gali būti įrengta mokymo organizacijos patalpose.

i) Turi būti sudaryta galimybė naudotis techninės literatūros, atitinkančios dėstomų kurso lygį ir mokymo apimtį, biblioteka.

147.A.105 **Reikalavimai personalui**

a) Mokymo organizacija paskiria atsakingą vadovą, kuriam suteikti reikiami įgaliojimai rūpintis mokymo organizacijos finansavimu ir užtikrinti šioje dalyje numatyto mokymo proceso reikalavimų vykdymą.

a) Turi būti paskiras asmuo ar asmenų grupė, atsakingas (-a) už šioje dalyje techninės priežiūros mokymo organizacijai numatytų reikalavimų vykdymą. Šis asmuo (-ys) turi būti atskaitingas mokymo organizacijos atsakingam vadovui. Šis asmuo arba asmenų grupės vadovas gali būti ir atsakingas organizacijos vadovas, tačiau tik tuo atveju, jei jis vykdys a punkte numatytus reikalavimus.

c) Techninės priežiūros mokymo organizacijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų, kurie galėtų planuoti/atlikti teorinį ir praktinį mokymą bei vadovauti teorijos egzaminui ir praktinio pasirengimo įvertinimui, kaip numatyta patvirtinime.

d) Nukrypstant nuo c punkto, praktiniam rengimui ir egzaminavimui gali būti paskirti kitos mokymo organizacijos dėstytojai, jeigu kitai mokymo organizacijai buvo pavesta atlikti praktinį rengimą ir egzaminavimą.

e) Jeigu asmuo atitinka f punkte išdėstytus reikalavimus, jis gali dirbti teorinės dalies dėstytoju ir praktinio rengimo instruktoriumi ir (arba) teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotoju.

f) Teorinės dalies ir praktinio rengimo dėstytojo ir egzaminuotojo patirtis bei kvalifikacija nustatoma atsižvelgiant į paskelbtus kriterijus arba laikantis tvarkos ar standarto, dėl kurio susitarta su kompetentinga institucija.

g) Teorinių žinių ir praktinio rengimo egzaminuotojai turi būti įrašyti į mokymo organizacijos žinyną kaip pripažintas mokymo organizacijos personalas.

h) Teorinės dalies dėstytojai ir egzaminuotojai turi ne rečiau kaip kas 24 mėnesius dalyvauti šiuolaikinių technologijų, praktinių sugebėjimų, žmogiškųjų veiksnių ir naujausių mokomojo bei egzaminuojamo dalyko dėstymo metodų kvalifikacijos kėlimo kursuose.

147.A.110 **Įrašai apie teorinės dalies ir praktinio rengimo dėstytojus bei egzaminuotojus**

a) Mokymo organizacija privalo saugoti įrašus apie visus dėstytojus ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojus. Šie įrašai turi atspindėti tų asmenų patirtį ir kvalifikaciją, mokymo eigą ir baigtus papildomus mokymus.

b) Visų dėstytojų ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojų kompetencija turi būti patvirtinta raštiškai.

147.A.115 **Mokymo priemonės**

a) Visose mokymo klasėse turi būti tinkamos vaizdinės priemonėmis, kad mokiniai iš bet kurios klasės vietos galėtų nesunkiai įskaityti/įžiūrėti rodomą tekstą/brėžinius/ diagramas ir paveikslus.

Vaizdinėse priemonėse turi būti įmontuota tipinė vaizdinio mokymo įranga, kuri padėtų mokiniams suprasti dėstomo dalyko medžiagą, jeigu manoma, kad ši įranga tinkama tokiam tikslui.

b) Pagrindiniam mokymui skirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga pagal 147.A.100 dalies d punktą turi būti aprūpintos visais įrankiais ir prietaisais, reikalingais mokyti pagal patvirtintą mokymo kurso apimtį.

c) Pagrindiniam mokymui skirtos dirbtuvės ir (arba) techninės priežiūros įranga pagal 147.A.100 dalies d punktą turi būti aprūpintos pakankamu orlaivių, variklių, orlaivių mazgų ir avionikos kiekiu.

d) Orlaivių tipo mokymo kursus pagal 147.A.100 dalies e punktą rengiančios organizacijos turi suteikti galimybę pasinaudoti atitinkamo tipo orlaiviais. Galima naudoti vaizdinio mokymo įrangą, jeigu tik ji užtikrina tinkamą mokymo lygį.

147.A.120 **Techninės priežiūros mokymo medžiaga**

a) Mokymo kursų medžiaga turi būti pateikta mokiniams ir turi atitikti:

1. atitinkamos techninės priežiūros licencijos kategorijos ar pakategorės III priede (66 dalyje) nurodytą pagrindinio mokymo planą;

2. atitinkamos techninės priežiūros licencijos kategorijos ar pakategorės bei atitinkamo orlaivio tipo III priede (66 dalyje) nurodytą orlaivio tipo mokymo kursų turinį.

b) Mokiniams turi būti sudaryta galimybė naudotis bibliotekoje esančia techninės priežiūros dokumentacija ir kita technine informacija, kaip nurodyta 147.A.100 dalies i punkte.

147.A.125 **Įrašai**

Organizacija *neribotą laikotarpį* privalo saugoti visus įrašus apie kiekvieno mokinio mokymą, egzaminus ir įvertinimą.

147.A.130 **Mokymo tvarka ir kokybės kontrolės sistema**

a) Mokymo organizacija turi nustatyti mokymo tvarką, atitinkančią kompetentingos institucijos ir šios dalies reikalavimus, bei užtikrinančią gerą mokymo lygį.

b) Mokymo organizacija turi įdiegti kokybės kontrolės sistemą, susidedančią iš:

1. nepriklausomo audito, kontroliuojančio mokymo lygį, teorinių žinių ir praktinio rengimo egzaminų integralumą ir mokymo turinio atitikimą bei tinkamumą; ir

2. sistemos, užtikrinančios nepriklausomo audito išvadų perdavimą 147.A.105 dalies a punkte nurodytiems asmenims ir galiausiai atsakingam mokymo organizacijos vadovui, galintiems, jeigu reikia, atlikti reikiamus pakeitimus.

147.A.135 **Egzaminai**

a) Egzaminuotojai turi užtikrinti, kad visų egzaminų klausimai saugomi patikimai.

b) Jeigu nustatoma, kad bet kuris mokinys teorinių žinių egzamino metu bando apgaudinėti arba turi su egzaminuojamu dalyku susijusius dokumentus, kurie nėra egzaminų dokumentų arba su jais susijusios leistinos dokumentacijos dalis, jis turi būti pašalintas iš egzamino ir perlaikyti egzaminą gali praėjus ne mažiau kaip 12 mėnesių po šio įvykio. Apie pašalinimą iš egzamino per mėnesį reikia pranešti kompetentingai institucijai nurodant su pašalinimu susijusias aplinkybes, reikalingas galimam tyrimui.

c) Jeigu nustatoma, kad teorinių žinių egzamino metu egzaminuotojas pateikia mokiniui atsakymus į egzamino klausimus, egzaminuotojas turi būti nušalintas nuo šio darbo, o teorinių žinių egzaminas paskelbtas negaliojančiu. Apie šį įvykį per mėnesį reikia pranešti kompetentingai institucijai.

147.A.140 **Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinynas**

a) Mokymo organizacija turi pateikti vidinio naudojimo žinyną, kuriame aprašyta mokymo organizacija, jos darbo tvarka ir nurodyta ši informacija:

1. atsakingo mokymo organizacijos vadovo pasirašytas patvirtinimas, kad šis techninės priežiūros mokymo organizacijos žinynas ir visi kiti susiję vadovėliai ar žinynai nustato, kad techninės priežiūros mokymo organizacija atitinka šią dalį ir atitiks ją visą laiką;

2. 147.A.105 dalies b punkte nurodyto (-ų) asmens (-ų) pavardė (-s) ir titulas (-ai);

3. 2 punkte minėto (-ų) asmens (-ų) pareigos ir atsakomybė, įskaitant klausimus, kuriuos šis asmuo (-ys) techninės priežiūros mokymo organizacijos vardu gali spręsti su kompetentinga institucija;

4. techninės priežiūros mokymo organizacijos struktūros schema, kurioje būtų apibrėžta a punkto 2 papunktyje nurodyto asmens (-ų) atsakomybė;

5. dėstytojų ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminuotojų sąrašas;

6. bendras paskaitų ir egzaminų patalpų, esančių kiekvienu techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjime nurodytu adresu ar kiekvienoje kitoje vietoje, jeigu to reikalaujama 147.A.145 dalies b punkte;

7. patvirtinimo pažymėjime nurodytų leistinų mokymo kursų sąrašas;

8. techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyno pakeitimo tvarka;

9. techninės priežiūros mokymo organizacijos mokymo tvarka, kaip reikalaujama 147.A.130 dalies a punkte;

10. techninės priežiūros mokymo kontrolės būdas, kaip reikalaujama 147.A.145 dalies c punkte, jeigu mokymas ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminai vyksta kitose patalpose, nei reikalaujama 147.A.145 dalies b punkte;

11. patalpų sąrašas pagal 147.A.145 dalies b punktą;

12. organizacijų sąrašas, jeigu reikia, pagal 147.A.145 dalies d punktą.

b) Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną ar galimus jo pakeitimus turi patvirtinti kompetentinga institucija.

c) Nepaisant b punkto reikalavimų, nedideli pakeitimai gali būti patvirtinti žinyne numatytą tvarka (toliau – netiesioginis patvirtinimas).

147.A.145 **Techninės priežiūros mokymo organizacijos teisės**

a) Techninės priežiūros mokymo organizacija pagal techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną gali vykdyti šią veiklą:

1. dėstyti pagrindinį mokymo kursą pagal visą III priedo (66 dalies) mokymo planą arba atskiras mokymo plano dalis;

2. dėstyti orlaivio tipo mokymo kursą ir mokomąsias užduotis pagal III priedą (66 dalį);

3. egzaminuoti kompetentingos institucijos vardu, įskaitant ir tuos mokinius, kurie pagrindinį mokymo kursą arba orlaivio tipo kvalifikacijos kursą išklausė kitoje techninės priežiūros mokymo organizacijoje;

4. išduoti kurso baigimo pažymėjimą, kaip nurodyta III priedėlyje, studijuojančiajam sėkmingai baigus a punkto 1, 2 ir 3 papunkčiuose nurodytus pripažintus pagrindinius mokymo kursus arba kursus/egzaminus orlaivio tipo kvalifikacijai įgyti.

b) Mokymas ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminai gali vykti tik patalpose, nurodytose patvirtinimo pažymėjime, ir/ar kitose patalpose, nurodytose techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne.

c) Nukrypstant nuo b punkto, techninės priežiūros mokymo organizacija mokymą ir teorinių žinių bei praktinio rengimo egzaminus gali vykdyti kitose patalpose, nei reikalaujama b punkte, tačiau tik užtikrinant reikiamą kontrolę, nurodyta techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne. Šių patalpų techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne nurodyti nereikia.

d) 1. Techninės priežiūros mokymo organizacija pagrindinio mokymo kurso teorinę dalį, tipo mokymo kursą ir su jais susijusius egzaminus gali vykdyti kitoje organizacijoje, kuri nėra techninės priežiūros mokymo organizacija, tik tuo atveju, jei ji tikrinama pagal techninės priežiūros mokymo organizacijos kokybės kontrolės sistemą.

2. Pagrindinio mokymo kurso teorinę dalį ir jos egzaminą galima perduoti kitai techninės priežiūros mokymo organizacijai remiantis tarpusavio sutartimi, tačiau šiuo atveju dėstomų dalykų apimtis ribojama 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 ir 10 moduliais pagal 66 dalies I priedą.

3. Orlaivio tipo kvalifikacijos mokymo kursą ir jos egzaminą galima perduoti kitai techninės priežiūros mokymo organizacijai remiantis tarpusavio sutartimi, tačiau šiuo atveju dėstomų dalykų apimtis ribojama orlaivio jėgaine ir avionikos sistemomis.

e) Organizacija gali būti patvirtinta egzaminuoti tik tada, jeigu ji yra patvirtinta ir mokyti.

f) Nukrypstant nuo e punkto nuostatų, organizacija, patvirtinta teikti pagrindinių žinių mokymą arba orlaivio tipo mokymą, gali būti patvirtinta rengti orlaivio tipo egzaminus tuo atveju, jei orlaivio tipo mokymas nebūtinas.

147.A.150 **Techninės priežiūros mokymo organizacijos pakeitimai**

a) Techninės priežiūros mokymo organizacija turi pranešti kompetentingai institucijai apie bet kokius siūlomus organizacijos pakeitimus, susijusius su patvirtinimo pakeitimu. Kompetentingai institucijai reikia pranešti iš anksto, kad ji galėtų nustatyti, ar organizacijos pakeitimai atitinka šios dalies reikalavimus, ir padaryti, jei būtina, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimo pakeitimus.

b) Kompetentinga institucija gali nustatyti reikalavimus, kurių techninės priežiūros mokymo organizacija privalės laikytis pakeitimų įgyvendinimo metu, net jeigu kompetentinga institucija nuspręstų sustabdyti patvirtinimo galiojimą.

c) Jeigu kompetentingai institucijai apie tokius pakeitimus nebus pranešta, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimas užsiimti šia veikla gali būti sustabdytas arba atšauktas atgaline data, kai šie pakeitimai buvo padaryti faktiškai.

147.A.155 **Patvirtinimo pažymėjimo galiojimo trukmė**

a) Išduoto patvirtinimo galiojimo trukmė neribojama. Jis galioja, jeigu:

1. organizacija laikosi šios dalies reikalavimų pagal nuostatas, susijusias su pažeidimų nagrinėjimu, kaip apibrėžta 147.B.130 dalyje; ir

2. kompetentingai institucijai suteikiama galimybė patikrinti, ar mokymo organizacija laikosi šiame priede (147 dalyje) numatytų reikalavimų; ir

3. patvirtinimo nebuvo atsisakyta ir jis nebuvo atšauktas.

b) Atsisakius patvirtinimo arba jį atšaukus, patvirtinimas grąžinamas kompetentingai institucijai.

147.A.160 **Pažeidimai**

a) 1 lygio pažeidimu laikoma viena ar kelios iš toliau išvardytų aplinkybių:

1. akivaizdus egzaminų tvarkos nesilaikymas, dėl kurio anuliuojami egzaminų rezultatai;

2. nesutikimas įsileisti kompetentingos institucijos atstovų į mokymo organizaciją įprastu darbo laiku po dviejų kompetentingos institucijos raštiškų reikalavimų;

3. nėra atsakingo vadovo;

4. akivaizdus mokymo proceso reikalavimų nesilaikymas.

b) 2 lygio pažeidimu laikomas bet koks mokymo proceso reikalavimų nesilaikymas, išskyrus 1 lygio pažeidimus.

c) Gavusi pranešimą apie nustatytą pažeidimą pagal 147.B.130 dalį, techninės priežiūros mokymo organizacija, kaip patvirtinimo turėtoja, turi sudaryti pažeidimų šalinimo veiksmų planą ir jį įvykdyti per su kompetentinga institucija suderintą laikotarpį.

C POSKYRIS

PATVIRTINTAS PAGRINDINIS MOKYMO KURSAS

147.A.200 **Patvirtintas pagrindinis mokymo kursas**

a) Patvirtintas pagrindinis mokymo kursas turi būti sudarytas iš teorinio mokymo, teorinių žinių egzamino, praktinio rengimo ir praktinio rengimo egzamino.

b) Žinių mokymo elementas turi apimti orlaivio techninės priežiūros licencijos kategorijos ar pakategorės teminius dalykus, kaip nurodyta III priede (66 dalyje).

c) Teorinių žinių egzaminas turi tinkamai atspindėti mokomosios medžiagos turinį, nurodytą b punkte.

d) Praktinis rengimas turi apimti įprastų įrankių/prietaisų praktinį naudojimą, tipiškų orlaivio mazgų išardymą ir surinkimą, bei dalyvavimą būdingiausiuose techninės priežiūros darbuose pagal atitinkamą mokymo modulį, kaip nurodyta 66 dalyje.

e) Praktinis egzaminas turi apimti praktinį rengimą ir įvertinti, ar mokinys sugeba kvalifikuotai naudoti įrankius bei prietaisus ir atlikti savo darbą, kaip nurodyta techninės priežiūros žinynuose.

f) Pagrindinio mokymo kurso trukmė turi būti tokia, kokia yra nurodyta I priedėlyje.

g) Mokymo kurso trukmė norint pakeisti kategoriją ar pakategorę turi būti nustatoma atsižvelgiant į pagrindinio mokymo kurso metu išdėstytą mokomąją medžiagą ir praktinio rengimo poreikius.

147.A.205 **Pagrindinio kurso teorinės dalies egzaminas**

Teorinių žinių egzaminas:

a) turi būti vykdomas pagal III priedo (66 dalies) reikalavimus;

b) turi būti laikomas nesinaudojant mokomąja medžiaga;

c) turi tinkamai atspindėti atitinkamo modulio pagal III priedą (66 dalį) išdėstytus dalykus.

147.A.210 **Praktinių gebėjimų egzaminas**

a) Praktinius pareiškėjų gebėjimus turi įvertinti techninės priežiūros mokymo metu paskirti praktikos egzaminuotojai. Gebėjimai įvertinami egzaminų metu užbaigus kiekvieną mokomosios veiklos etapą dirbtuvėse ar su techninės priežiūros įranga.

b) Mokinys egzaminą turi išlaikyti pagal 147.A.200 dalies e punkto reikalavimus.

D POSKYRIS

ORLAIVIO TIPO MOKYMO KURSAS/MOKOMOSIOS UŽDUOTYS

147.A.300 **Orlaivio tipo mokymo kursas/mokomosios užduotys**

Techninės priežiūros mokymo organizacija, norinti dėstyti orlaivio tipo mokymo kursą ar mokomąsias užduotis pagal III priedą (66 dalį), turi tenkinti 66.A.45 dalyje pateiktus reikalavimus.

147.A.305 **Orlaivio tipo mokymo kurso ar mokomųjų užduočių egzaminai**

Techninės priežiūros mokymo organizacija, pagal 147.A.300 dalį galinti organizuoti orlaivio tipo mokymo kursus, turi surengti III priede (66 dalyje) numatytus orlaivio tipo arba mokomųjų užduočių egzaminus pagal išdėstytą kursą, laikantis šių egzaminų reikalavimų, nurodytų III priedo (66 dalies) 66.A.45 dalyje.

B SKYRIUS

KOMPETENTINGŲ INSTITUCIJŲ DARBO TVARKA

A POSKYRIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

147.B.05 **Taikymo sritis**

Šiame skyriuje išdėstyti administraciniai reikalavimai, kurių turi laikytis kompetentinga institucija, taikanti ir vykdanti A skyriuje numatytus įpareigojimus.

147.B.10 **Kompetentinga institucija**

a) Bendrosios nuostatos

Valstybė narė turi paskirti kompetentingą instituciją, kuri būtų atsakinga už nurodytų pažymėjimų išdavimą, pratęsimą, pakeitimą, sustabdymą ar atšaukimą pagal šį priedą (147 dalį). Ši kompetentinga institucija turi nustatyti dokumentais pagrįstą darbo tvarką ir organizacijos struktūrą.

b) Ištekliai

Kompetentingoje institucijoje turi dirbti pakankamai darbuotojų, kad būtų įvykdyti šios dalies reikalavimai.

c) Darbo tvarka

Kompetentinga institucija turi nustatyti konkrečią darbo tvarką, užtikrinančią šio priedo (147 dalies) reikalavimų vykdymą.

Darbo tvarka turi būti patikrinta ir pakeista, kad reikalavimai būtų vykdomi nuolatos.

d) Kvalifikacija ir mokymas

Visi darbuotojai, dalyvaujantys suteikiant su šiuo priedu susijusius patvirtinimus, privalo:

1. turėti tinkamą kvalifikaciją, būtinų žinių ir patirties ir būti baigę mokymus, kad galėtų atlikti jiems pavestas užduotis;
2. jei reikia, būti baigę mokymus ir tęstinius mokymus, susijusius su III priedu (66 dalimi) ir IV priedu (147 dalimi), įskaitant jų paskirtį ir standartus.

147.B.20 **Užrašų tvarkymas**

a) Kompetentinga institucija nustato užrašų tvarkymo sistemą, kuri užtikrintų galimybę tinkamai atsekti kiekvieno patvirtinimo išdavimo, atnaujinimo, pratęsimo, pakeitimo, jo galiojimo sustabdymo ar atšaukimo procesą.

b) Įrašus apie techninės priežiūros mokymo organizacijos kontrolę turėtų sudaryti bent:

1. paraišką suteikti organizacijai patvirtinimą;
2. mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas, įskaitant visus jo pakeitimus;
3. audito programos kopija su terminų, kada auditas turi būti atliekamas ir kada buvo atliktas, sąrašu;
4. visi priežiūros įrašai, įskaitant visus audito įrašus;
5. svarbios korespondencijos kopijos;
6. duomenys apie visas lengvatas ir reikalavimus vykdyti nurodymus;
7. visos kitų kompetentingų institucijų ataskaitos apie organizacijos priežiūrą;
8. organizacijos žinynas ir jo pakeitimai.

c) b punkte nurodytus įrašus ir dokumentus būtina saugoti mažiausiai 4 metus.

147.B.25 **Išlygos**

a) Kompetentinga institucija gali atleisti valstybinę mokymo įstaigą nuo:

1. reikalavimo turėti organizacijos statusą, kaip apibrėžta 147.A.10 dalyje;
2. reikalavimo turėti atsakingą vadovą, išskyrus apribojimą, kad valstybinė institucija paskiria mokymo organizacijai vadovauti asmenį ir skiria jam pakankamai lėšų šiai mokymo organizacijai vadovauti pagal šio priedo (147 dalies) reikalavimus;
3. nepriklausomo audito, kaip kokybės sistemos dalies, tačiau valstybinėje institucijoje turi būti nepriklausomas kontrolierius, šioje dalyje nurodytu dažnumu tikrinantis techninės priežiūros mokymo organizaciją.

b) Visas pagal Reglamento (EB) Nr. 216/2008 14 straipsnio 4 dalį suteiktas išlygas registruoja ir laiko kompetentinga institucija.

B POSKYRIS

PATVIRTINIMO SUTEIKIMAS

Šiame poskyryje išdėstyti patvirtinimo išdavimo techninės priežiūros mokymo organizacijai reikalavimai.

147.B.110 **Patvirtinimo suteikimo ir patvirtinimo keitimo tvarka**

a) Gavusi paraišką, kompetentinga institucija:

1. peržiūri techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyną ir
2. patikrina, ar organizacija atitinka IV priedo (147 dalies) reikalavimus.

b) Visi nustatyti pažeidimai registruojami ir patvirtinti raštu pateikiami pareiškėjui.

c) Visi pažeidimai turi būti pašalinti pagal 147.B.130 dalį prieš išduodant patvirtinimą.

d) Patvirtinimo pažymėjime turi būti nurodytas nuorodos numeris, užrašytas Agentūros nurodytu būdu.

147.B.120 **Pratęsimo tvarka**

a) Kiekvienoje organizacijoje ne rečiau kaip kas 24 mėnesius turi būti atliktas išsamus atitikties šiam priedui (147 daliai) auditas. Jis turi apimti bent vieną techninės priežiūros mokymo organizacijos rengiamą mokymo kursą ir vieną jos rengiamą egzaminą.

b) Pažeidimai turi būti pašalinti pagal 147.B.130 dalį.

147.B.125 **Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas**

Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo pažymėjimas turi atitikti II priedėlyje pateiktą formą.

147.B.130 **Pažeidimai**

a) Jeigu per tris dienas nuo raštiško pranešimo apie 1 lygio pažeidimą gavimo jis nepašalinamas, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimą kompetentinga institucija turi visiškai arba iš dalies atšaukti, sustabdyti arba apriboti.

b) Jeigu per kompetentingos institucijos nustatytą laikotarpį nebuvo pašalintas 2 lygio pažeidimas, techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimą kompetentinga institucija turi visiškai arba iš dalies atšaukti, sustabdyti arba apriboti.

C POSKYRIS

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS MOKYMO ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO ATŠAUKIMAS, SUSTABDYMAS ARBA APRIBOJIMAS

147.B.200 **Techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimo atšaukimas, sustabdymas arba apribojimas**

Kompetentinga institucija turi:

a) jeigu iškyla pavojus saugai, dėl pagrįstų priežasčių sustabdyti patvirtinimo galiojimą; arba

b) patvirtinimą sustabdyti, atšaukti ar apriboti, kaip numatyta 147.B.300 dalyje.

I priedėlis

Pagrindinio mokymo kurso trukmė

Viso pagrindinio mokymo kurso trukmė turi būti tokia:

Pagrindinis kursas	Trukmė (valandomis)	Teorijos mokymo santykis (%)
A1	800	30–35
A2	650	30–35
A3	800	30–35
A4	800	30–35
B1.1	2 400	50–60
B1.2	2 000	50–60
B1.3	2 400	50–60
B1.4	2 400	50–60
B2	2 400	50–60
B3	1 000	50–60

II priedėlis

IV priede (147 dalyje) nurodytas techninės priežiūros mokymo organizacijos patvirtinimas – EASA 11 forma

1 puslapis iš 2

[VALSTYBĖ NARĖ (*)]

Europos Sąjungos valstybė narė (**)

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS MOKYMO IR EGZAMINAVIMO ORGANIZACIJOS PATVIRTINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX]

Pagal šiuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003 bei atsižvelgdama į toliau nustatytas sąlygas [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)] patvirtina, kad:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

kaip techninės priežiūros mokymo organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 IV priedo (147 dalies) A skyrių yra patvirtinta rengti mokymus ir egzaminus, išvardytus pridedamoje patvirtinimo specifikacijoje, ir studentams išduoti atitinkamus pripažinimo pažymėjimus pagal pirmiau pateiktas nuorodas.

SĄLYGOS:

1. Šio patvirtinimo taikymo sritis apribota taikymo sritimi, nustatyta IV priedo (147 dalies) A skyriuje nurodyto patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje.
2. Pagal šį patvirtinimą privaloma laikytis patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyne nustatytos tvarkos.
3. Šis patvirtinimas galioja tol, kol patvirtinta techninės priežiūros mokymo organizacija atitinka Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 IV priedą (147 dalį).
4. Jei laikomasi nurodytų sąlygų, šis patvirtinimas galioja neribotą laiką, jeigu anksčiau patvirtinimo nebuvo atsisakyta, jis nebuvo pakeistas, jo galiojimas nebuvo sustabdytas arba jis nebuvo atšauktas.

Pirmojo išdavimo data: .....

Šio pakeitimo data: .....

Pakeitimo Nr.: .....

Parašas: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 11 forma, 3 leidimas

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei tai ne ES valstybė narė arba EASA.

TECHNINĖS PRIEŽIŪROS MOKYMO IR EGZAMINAVIMO PATVIRTINIMO SPECIFIKACIJA

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX]
Organizacija: [ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

KLASĖ	LICENCIJOS KATEGORIJA	APRIBOJIMAS	
PAGRINDINĖ (**)	B1 (**)	TB1.1 (**)	LĖKTUVAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS (**)
		TB1.2 (**)	LĖKTUVAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS (**)
		TB1.3 (**)	SRAIGTASPARNIAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS (**)
		TB1.4 (**)	SRAIGTASPARNIAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS (**)
	B2 (**)	TB2 (**)	AVIONIKA (**)
	B3 (**)	TB3 (**)	2 000 KG IR MAŽESNĖS MTOM MASĖS NESLĖGINIAI LĖKTUVAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS (**)
	A (**)	TA.1 (**)	LĖKTUVAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS (**)
		TA.2 (**)	LĖKTUVAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS (**)
		TA.3 (**)	SRAIGTASPARNIAI SU TURBININIAIS VARIKLIAIS (**)
		TA.4 (**)	SRAIGTASPARNIAI SU STŪMOKLINIAIS VARIKLIAIS (**)
TIPAS/ UŽDUOTIS (**)	C (**)	T4 (**)	[NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ] (***)
	B1 (**)	T1 (**)	[NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ] (***)
	B2 (**)	T2 (**)	[NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ] (***)
	A (**)	T3 (**)	[NURODYTI ORLAIVIO TIPĄ] (***)

Ši patvirtinimo specifikacija taikoma tik tiems mokymo kursams ir egzaminams, kurie nurodyti patvirtintos techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyno darbo apimties skyriuje.

Techninės priežiūros mokymo organizacijos žinyno nuoroda: .....

Pirmojo išdavimo data: .....

Paskutinio patvirtinto pakeitimo data: ..... Pakeitimo Nr.: .....

Parašas: .....

Kompetentingos institucijos vardu: [VALSTYBĖS NARĖS KOMPETENTINGA INSTITUCIJA (*)]

EASA 11 forma, 3 leidimas

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, jei organizacija nėra patvirtinta.
(***) Įrašyti atitinkamą kvalifikaciją ir apribojimą.

III priedėlis

IV priede (147 dalyje) nurodyti pripažinimo pažymėjimai – EASA 148 ir 149 formos

1. **Pagrindinis mokymas/egzaminas**

Toliau nurodytas pagrindinio mokymo pagal 147 dalį pažymėjimo modelis turi būti naudojamas patvirtinant, kad baigtas pagrindinis mokymas, išlaikytas pagrindinis egzaminas arba tiek viena, tiek kita.

Mokymo baigimo pažymėjime turi būti aiškiai nurodytas kiekvienas atskiras modulio egzaminas, jo išlaikymo data ir atitinkama III priedo (66 dalies) I priedėlio versija.

1 puslapis iš 1

PRIPAŽINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX].[YYYYY]

Šis pripažinimo pažymėjimas išduotas:

[VARDAS, PAVARDĖ]

[GIMIMO DATA IR VIETA]

Išdavė:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX]

kaip techninės priežiūros mokymo organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 IV priedą (147 dali) yra patvirtinta rengti mokymus ir egzaminus, išvardytus patvirtinimo specifikacijoje.

Šiuo pažymėjimu patvirtinama, kad pirmiau nurodytas asmuo sėkmingai baigė toliau nurodytą patvirtintą pagrindinio mokymo kursą (**) arba išlaikė pagrindini egzaminą (**) pagal tuo metu galiojanti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003.

[PAGRINDINIO MOKYMO KURSAS (**)] ir (arba) [PAGRINDINIS EGZAMINAS (**)]

[66 DALIES MODULIŲ SĄRAŠAS/EGZAMINO IŠLAIKYMO DATA]

Data: .....

Parašas: .....

Įmonės vardu: [ĮMONĖS PAVADINIMAS]

EASA 148 forma, 1 leidimas

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.
(**) Išbraukti, kas netinka.

2. **Orlaivio tipo mokymas/egzaminas**

Toliau nurodytas orlaivio tipo mokymo pagal 147 dalį pažymėjimo modelis turi būti naudojamas patvirtinant, kad baigti orlaivio tipo kvalifikacijos suteikimo mokymo kurso teoriniai elementai, praktiniai elementai arba tiek viena, tiek kita.

Pažymėjime nurodomas sklandmens/variklio derinys, kuriam buvo skirtas mokymas.

Atitinkamos nuorodos turi būti išbrauktos, o kurso tipo langelyje nurodyta, ar tai buvo praktinis, teorinis ar abu mokymo elementai.

Mokymo baigimo pažymėjime aiškiai nurodoma, ar kursas buvo visas, ar dalinis (pvz., sklandmens, jėgainės ar avionikos/elektrotechnikos kursas), ar skirtumų mokymo kursas, atsižvelgiant į pareiškėjo ankstesnę patirtį, pvz., A340 (CFM) kursas, skirtas A320 technikams. Jei kursas buvo ne visas, pažymėjime nurodoma, ar sandūros sritys buvo aprėptos, ar ne.

1 puslapis iš 1

PRIPAŽINIMO PAŽYMĖJIMAS

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX].[YYYYY]

Šis pripažinimo pažymėjimas išduotas:

[VARDAS, PAVARDĖ]

[GIMIMO DATA IR VIETA]

Išdavė:

[ĮMONĖS PAVADINIMAS IR ADRESAS]

Nuoroda: [VALSTYBĖS NARĖS KODAS (*)].147.[XXXX]

kaip techninės priežiūros mokymo organizacija pagal Reglamento (EB) Nr. 2042/2003 IV priedą (147 dali) yra patvirtinta rengti mokymus ir egzaminus, išvardytus patvirtinimo specifikacijoje.

Šiuo pažymėjimu patvirtinama, kad pirmiau nurodytas asmuo sėkmingai baigė toliau nurodytus patvirtintus orlaivio tipo mokymo kurso teorinius elementus (**) ir (arba) praktinius elementus (**) ir išlaikė atitinkamus egzaminus pagal tuo metu galiojantį Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2042/2003.

[ORLAIVIO TIPO MOKYMO KURSAS (**)]

[PRADŽIOS IR PABAIGOS DATOS]

[NURODYTI TEORINIUS ARBA PRAKTINIUS ELEMENTUS]

ir (arba)

[ORLAIVIO TIPO EGZAMINAS (**)]

[PABAIGOS DATA]

Data: .....

Parašas: .....

Įmonės vardu: [ĮMONĖS PAVADINIMAS]

EASA 149 forma, 1 leidimas

[…]

(*) Arba EASA, jeigu EASA yra kompetentinga institucija.

(**) Išbraukti, kas netinka.

V PRIEDAS

Panaikinamas reglamentas ir jo vėlesni pakeitimai

Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2042/2003	(OL L 315, 2003 11 28, p. 1)
Komisijos reglamentas (EB) Nr. 707/2006	(OL L 122, 2006 5 9, p. 17)
Komisijos reglamentas (EB) Nr. 376/2007	(OL L 94, 2007 4 4, p. 18)
Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1056/2008	(OL L 283, 2008 10 28, p. 5)
Komisijos reglamentas (ES) Nr. 127/2010	(OL L 40, 2010 2 13, p. 4)
Komisijos reglamentas (ES) Nr. 962/2010	(OL L 281, 2010 10 27, p. 78)
Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1149/2011	(OL L 298, 2011 11 16, p. 1)
Komisijos reglamentas (ES) Nr. 593/2012	(OL L 176, 2012 7 6, p. 38)

VI priedas

Atitikties lentelė

Reglamentas (EB) Nr. 2042/2003	Šis reglamentas
1 straipsnis	1 straipsnis
2 straipsnis	2 straipsnis
3 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys	3 straipsnio 1, 2 ir 3 dalys
3 straipsnio 4 dalis	—
4 straipsnis	4 straipsnis
5 straipsnis	5 straipsnis
6 straipsnis	6 straipsnis
—	7 straipsnis
7 straipsnio 1 dalis	8 straipsnio 1 dalis
7 straipsnio 2 dalis	—
7 straipsnio 3 dalies įžanginė formuluotė	8 straipsnio 2 dalies įžanginė formuluotė
7 straipsnio 3 dalies a–g punktai	—
7 straipsnio 3 dalies h punktas	8 straipsnio 2 dalies a punktas
7 straipsnio 3 dalies i punktas	8 straipsnio 2 dalies b punktas
7 straipsnio 4 dalis	—
7 straipsnio 5 dalis	8 straipsnio 3 dalis
7 straipsnio 6 dalis	—
7 straipsnio 7 dalis	—
7 straipsnio 8 dalis	8 straipsnio 4 dalis
7 straipsnio 9 dalis	8 straipsnio 5 dalis
8 straipsnis	9 straipsnis
I priedas	I priedas
II priedas	II priedas
III priedas	III priedas
IV priedas	IV priedas
—	V priedas
—	VI priedas

ISSN 1977-0723 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-5120 (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT